

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

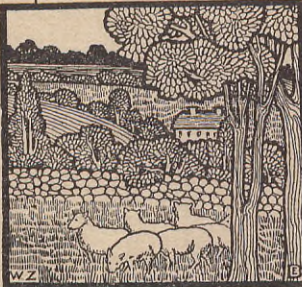

UPPSALA
UNIVERSITET

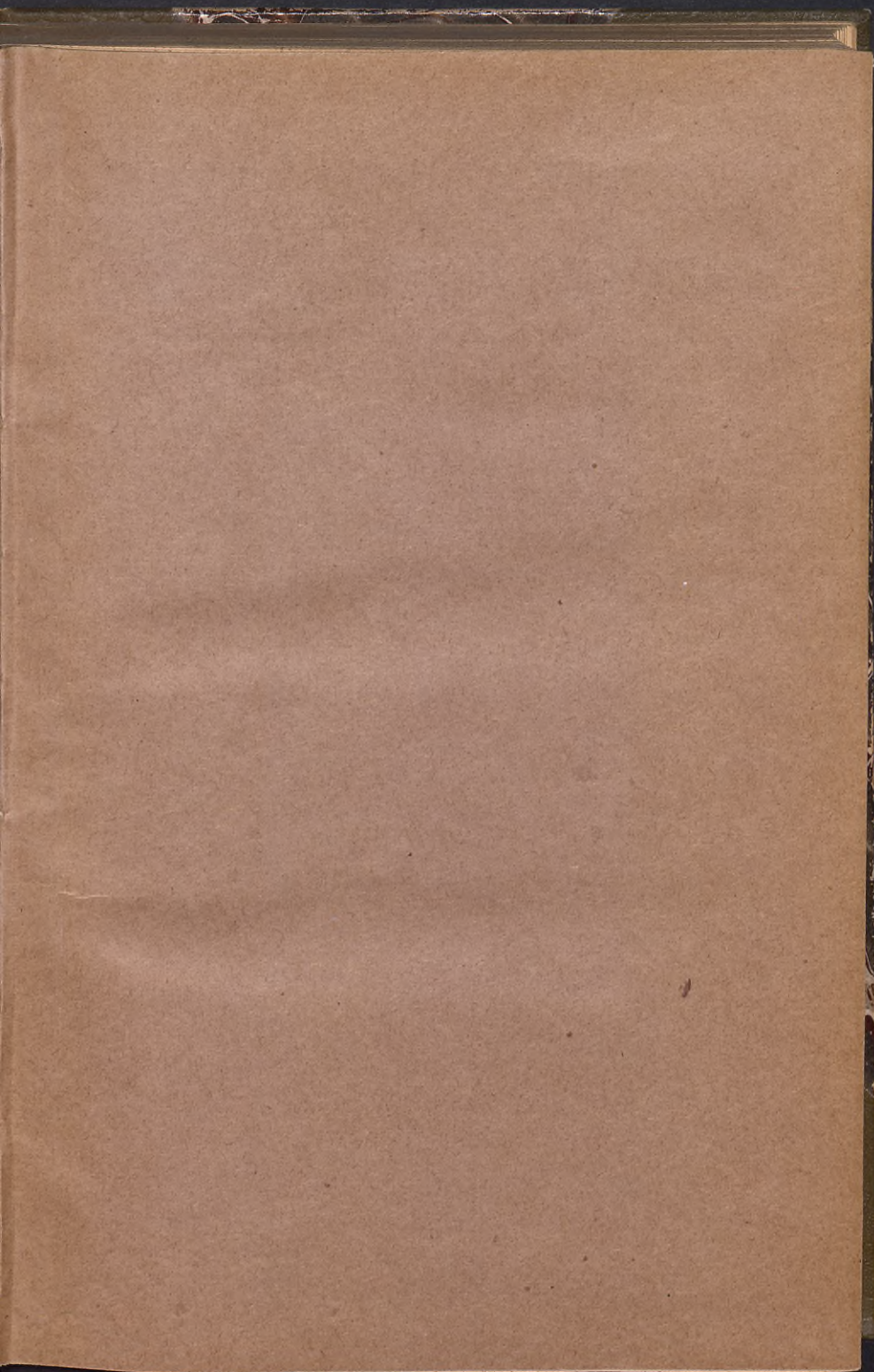
Litt.
Sv.

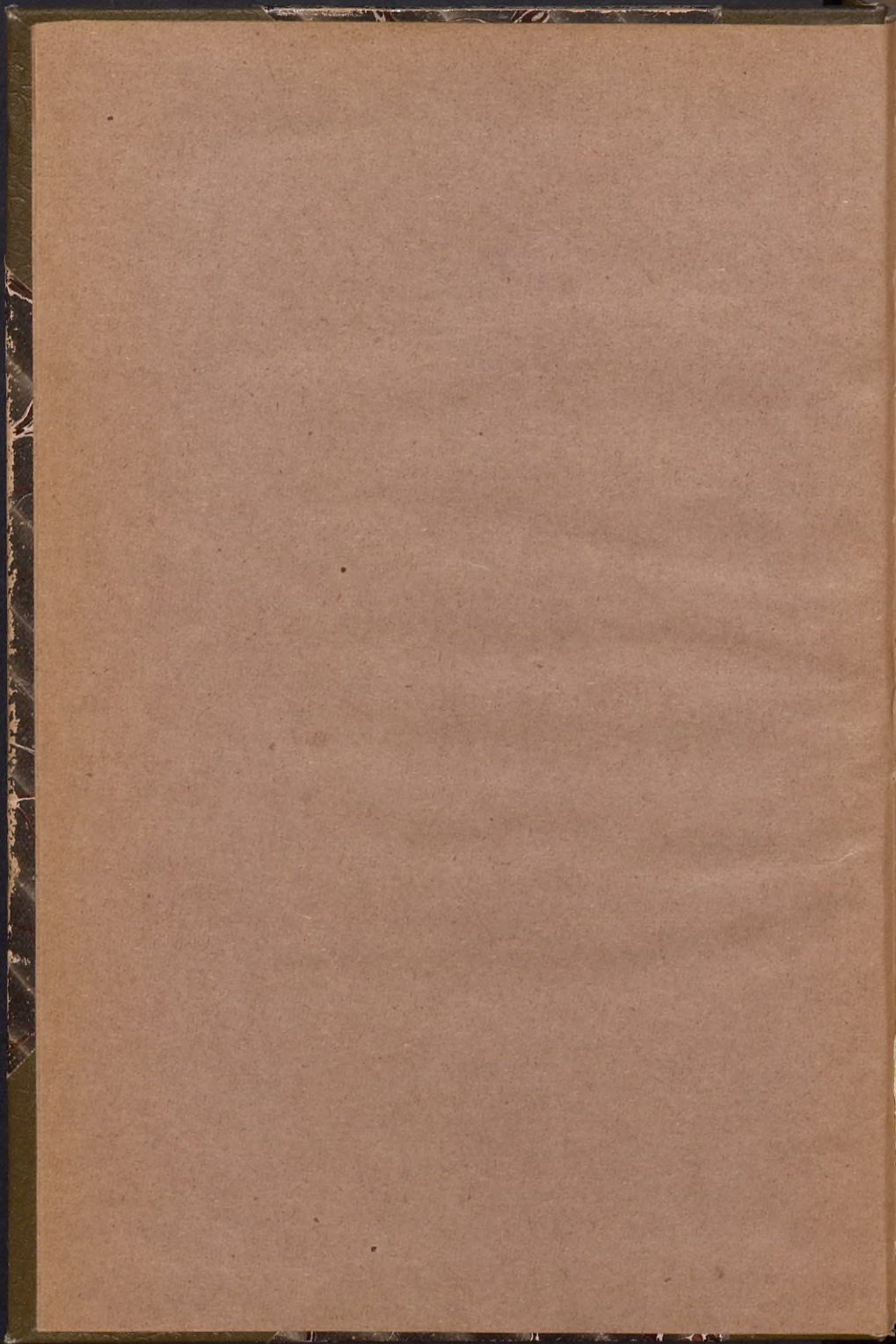
TRANEMÅLA
SÄMLINGEN

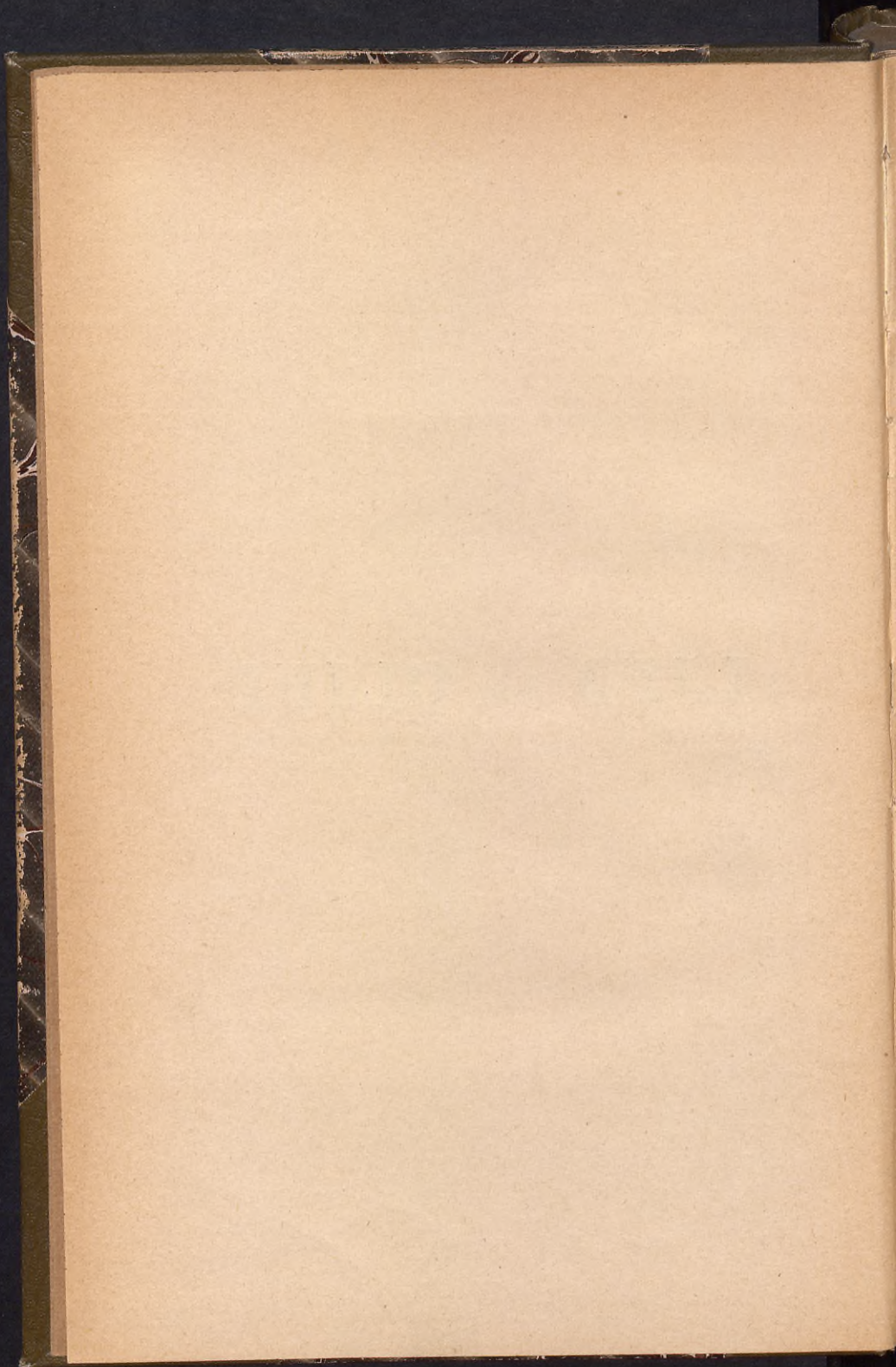
SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

LJUD OCH OLJUD

LJUD OCH OLJUD

ÖFVER VÄXLANDE ÄMNER

AF

SIGURD

[K. J. S. Meddelningar]

TREDJE TUSENDET

STOCKHOLM
JOS. SELIGMANN & C:IS FÖRLAG.

STOCKHOLM

ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
1886.

Betydligt ärade läsare!

Det nyttiga här i världen — t. ex. ett purgèrmedel eller ett konsultativt statsråd — behöfver ingen ursäkt, men det onyttiga — t. ex. en sådan här bok — skall alltid ha ett företal.

Det bästa förord jag kunde skrifva vore ju en bevisning derom, att min bok ändå inte är alldeles onyttig, men då det är en gammal erkänd sanning, att »det bästa, som är tänkt, icke är skrifvet, det bästa skrifna icke tryckt och det bästa tryckta icke läst», samt förläggaren och jag likvisst hoppas kunna locka rätt många till att läsa den här boken, är detta ett talande bevis på huru dålig vi sjelfve anse den.

Den är för det första icke vidare »instruktiv». Orsaken dertill är, att dess unge, blygsamme författare inte ansett sig sjelf det ringaste klyftigare, lärdare eller dygdigare än i allmänhet den tanklösa, dagdrifvande ungdom af båda könen, bland hvilka han söker sin största läsecrets, och skulle bli så innerligt ledsen om han blefve allt för illa slagen på fingrarna af den kunnigare minoriteten.

Jag har derför noga tagit mig till vara för alla filosofiska bråddjup och tänkt mig saken helt enkelt så, att den ärade läsaren och jag med dessa 256 sidor till åkdon fara i sällskap ett stycke af lifvets allfarväg och

tillsammans beskåda de afgudabilder, som fördom, konvenans, snobberi, dumhet, högfärd och alla dessas syskon rest upp vid väggkanten. Så hålla vi stilla emellanåt, och jag stiger af samt vänder ett och annat beläte upp och ned, så att I sjelfve kunnen se, huru ihåliga, murkna och maskstungna de äro.

»Men det kunde vi ju göra sjelfva!» sägen I.

Medgifves, men är det icke värdt ett par kronor att få sitta stilla i sitt bekväma hörn och slippa »stiga ur»?

För det andra är boken icke hvad man kallar »vacker och beskedlig» öfver allt.

Det kommer deraf, att då afgudarne bara äro löjliga och oskadliga, tonar ensamt skrattets uppfriskande Ljud, men då spikarne i deras fogar stundom rifva förevisarens hand och stinga hans hjerta, blir det hvad fridsamt folk kallar Oljud.

Vexjö i Oktober 1886.

ALFRED HEDENSTIERNA.

INNEHÅLL.

	Sid.		Sid.
Ego	1	I den onaturligt uppdrifna kon-	
När krigsbefälet funderade ...	13	kurensens tidehvarf	73
När det åskar i Januari	19	Den hemska, fasliga, rysliga	
En alldeles ny kärleksvisa ...	23	upptäckten om 'likfettet' ...	77
Skottdagen 1884.....	24	En gammal saga i ny gestalt	81
När prins Eugen inte blef »he-		Den nya supningslagen... ..	84
dersledamot»	26	»Dimission»	89
Något om potatis och — skalder	27	Huru tiden förändrar.....	90
Huru svenska nationen hyllade		Lite fakta om Smålandsposten	93
Sverdrup och mig	30	Den stackars kejsaren af Ryss-	
När damerna skulle bygga upp		land	99
Karlsborg	36	Teresina Tua	103
»Likt och olikt»	40	Själavandringen	108
Vår tids ungdom	42	»Inga Hammarlundare i vår fa-	
»Finkan» i Vexjö	45	milj!»	111
MammaJemmerlingsstämnings-		Hemska afslöjanden eller Huru	
ansökan	46	man Pall Mall Gazettar i	
Impromptu vid en gymnastik-		Vexjö	113
fest i Vexjö.....	49	»Vårt bättre jag»	119
Några ord till försvar för den		Från Köpenhamns horisont i	
stackars »menschligheten» ...	50	fågelperspektiv	120
»Nyår»	57	Litet om turnyrerna	125
Min tryckfrihet	58	Mikroben, bacillen och den	
Tidningspressen en stormagt... 59		gamle ungarlen.....	126
† Jacob Axel Josephson	62	När fursten af Monaco kom	
Reminiscenser från 1884 års		eller Huru våra prinsar höllo	
publicistmöte	64	på att demoraliseras	134
När telefonen var kommen till		Feststämming	139
staden	68	Smittoförande slantar.....	143

	Sid.		Sid
Wickselliana	145	På Lützens dag.....	195
När kung Lasse abdikerade...	149	Vexjöbornas konstsinne och	
Huruledes Sveriges folk fick		herr Willmans ursinne	197
sig en gemensam taleman...	156	När fröknarna fingo lof att gifta	
Lindormen	160	sig vid 21 års ålder utan att	
Koleraregler	165	säga pappa till	202
Från den stora ofredens dagar	166	Ett par ord om kungar, svag-	
Hvarför leksaksfabrikören grät	168	dricka och krinoliner.....	203
Skick och fason och kropp och		Den gang jeg reiste fra Vexjø	
själ och tankeläsning.....	199	til Kjöbenhavn	208
Litet om »qvinnofrågan»	174	Ur min kokbok	220
Oomkullrunkeliga grunder för		Skandalbladet.....	221
befordringar inom krigsmag-		Aprilrim	222
ten till lands	179	Midsommar	223
Pigans klagan.....	183	Huru det kom sig att fröken	
Ernst och Elvira	185	Elise blef hertiginna	227
När gamle Hedlund fälades af		Tidningsmannen	232
»krigsrätten» i Göteborg ...	186	En kulen »första Maj»	233
När herr Westin afgick från K.		Qvinnans skål.....	234
Majts hofkapell och teatrar	188	Miniaturer	236
När Dickson blef baron	191	Min stackars pojke	253

Ego.

Lycksaliga de, som för ro skull få nysta
Af skämtets zefirgarn allt efter behag,
Men stackars den man, som skall sitta och krysta
På harmynta bondgrin hvar åttonde dag.
Om sällan den röjs, den kastaliska nektar,
Så hoppas jag herrskapet nog det ursäktar.

Ty sjelfva I kunnen det nog samt betänka,
Att af alla öden, som människan fick,
Kan intet humöret så grufveligt sänka
Som känna sig dum och försöka bli qvick,
Att ihärdigt snoka omkring uti vråna
Med fara att trampa sin nästa på tårna.

Ty många i regeln fiendtligt sig ställa
Mot allt, som ej liksom de sjelfve är platt,
Så löjligt gudsnådligt de pundhufvet hålla,
Så snart de få höra ett klingande skratt,
Och stundom det heter: "Ack, korsfäst den bofvent!"
Om man råkat sticka — en kähphäst i hofven.

Jag är hvarken vacker, som Olga Björkegren, eller
millionär, som Rudolf Wall, eller »gudasmädare», som
August Strindberg, nej, icke ens afsatt för uppstudsighet,
som Jörgen, men mycket mera anspråkslös än den käre
Wy-Bromander var.

Likvisst har jag blifvit föremål för en viss uppmärksamhet af konungariket Sveriges svenskt-akademiskt obildade befolkning, hoc est: andliga allmoge samt afritad i »Budkafven» med sjelfbiografi inunder.

Min blygsamhet — herrskapet kan inte tro, huru svårt det är för en tidningsman att bevara just *den* dygden — hindrade mig att till min förra kaleidoskopsamling bifoga denna biografiska urkund, men då bland annat en känd och aktad literaturgranskare på vestkusten i sin recension öfver nämnda bok anmärkte dess frånvaro (biografiens, inte blygsamhetens), har jag tagit Gud i hågen och saxen i handen, och — här ha'n I den, något förändrad med hänsyn till hvad jag upplefvat, erfarit, utstått och lidit sedan den dag, jag Budkaflad vardt.

Det har behagat ödet att göra mig mycket tjock och mycket ful. Jag stretade därför emot i det längsta i fråga om den der porträtthistorien, i farhåga att läsarne skulle utropa:

»Kolonner, hvad gören I . . .» nej, förlåt mig! »Koloss, hvad gör du här?»

Visserligen hade jag lofvat Janne Bruzelius mitt porträtt, men jag hemställer till Hans Brask, Oskar Kompromissarius och Lars Olsson Smith, huruvida ett ord är bindande, oafsedt vid hvilken sinnesbeskaffenhet det afgifves?

Mitt ord gafs vid den fasligt ståtliga, mycket glada och evigt minnesvärda publicistfesten å Hasselbacken anno 1884, då vår norske broder Falk-Ytter föreslog en skål för Gustaf II Adolf såsom — publicist, Jörgen rodnade af blygsamhet, och »Fäderneslandets» representant drack idel *purpur*röda viner; då, med ett ord, ingen riktigt visste, hvad han gjorde.

Också skref jag till Budkaflens Janne, då han i Juli samma år kräjde mitt beläte, och förestälde honom, att det vore stor synd om goodtemplarne att midt i röt månaden visa upp en bild så fet, att hvar och en, som ser den, måste ta två supar ofvanpå.

Men Janne, han bara telegraferade tebaks:

»Kommer nästa nummer. Afvaktar omgående humoristisk sjelfbiografi, lik Jörgens, Hodells.»

Förr riskerade en tidningsman bara att hugga i sten; nu ska' man bli skuren i trä också. Hå hå, ja ja!

* * *

Den 12 Mars 1852 led jag för första gången af vår nations gunås så allmänna brist på *esprit d'arrangement*. Jag kom till denna syndfulla, grundskattetyngda jord vid lagom frukosttid kl. 10,15 f. m., men tror ni jag fick ett Guds lån före middag? Nej, amman var bestäld till kl. 2.

Jag mins, Gud förlåte mig, inte om hon hade »nationaldrägt».

Vid denna tidpunkt vägde jag precis 9 skålp., hvilket efter i Vexjö gällande makulaturpris gör jemt 45 öre.

Min födelsedag var utmärkt af bländande snö och bister kyla; deraf denna förkärlek för hvita qvinnoskuldror och iskyld champagne, som icke lemnar mig så länge jag lefver.

När jag var åtta dagar gammal, döptes jag till *Karl Josef Alfred* och var detta, mig veterligen, den enda gång i mitt lif, som varmt vatten användts för mitt personliga behof utan någon som helst tillsats af sprit.

Huru mina faddrar ha uppfyllt sina skyldigheter, hör icke hit; men icke ens då jag gick och förälskade mig i Augusta Larsson (nuvarande fru C.) vid Carlsbergiska sällskapet, eller då jag skref ett synnerligen ogudaktigt kåseri i »Dagens krönika», hafva de sagt mig ett allvarligt varningens ord.

Herren skall en gång döma mellan mig och dem.

(Jag är dock ännu inte värre andligt förfallen än att jag tror på Athanasii symbolum, Abraham Rundbäck och svenska tidningsläsares tålmod.

Men jag tror *inte* hvarken på nordostpassagen, lindormen eller L. O. Smith.)

Det brukar talas om såsom en merit att vara född af »fattiga, men hederliga föräldrar».

Mina föräldrar äro hofjunkaren *Theodor Hedenstierna* och *Sofi Berg*. De äro visserligen hvarken fattigare eller hederligare än folk i allmänhet, men nog har det ändå gjort dem bra ondt att se sin ende son afritad i rabulistpressen.

Min farfar hade varit ryttmästare vid Mörnerska husarerna, detta olyckliga regemente, som till följd af kungliga nycker ändrat namn minst ett halft dussin gånger och nu heter Kronprinsens husarregemente. Ofta har jag undrat hur min stackars farfar bara skall hitta sin sva-dron en gång på domedag, när erkeengeln Gabriel blåser till den stora reveljen.

Denne min farfar var så okristligt himla förbaskadt tapper, att när Karl XIV Johan förklarade krig mot kejsar Napoleon, tog han afsked, bara för att der inte skulle ske någon olycka.

Under mina första lefnadsår var jag ett litet ovanligt vackert och lifligt barn. Den första af dessa egen-skaper har med åren, gudnås, aftagit, den sednare mycket tilltagit.

Vid omkring 3 års ålder fick jag mitt första par byxor, så att man kan säga, det min kolt föll ungefär samtidigt med Sebastopol.

Som min pappa bodde på landet i det gamla Finnveden och behöfde mig till att se efter drängarne (när jag blef lite' större, såg jag efter pigorna också), så har jag aldrig kommit i tillfälle att begagna mig af svenska statens utmärkta, kostnadsfria elementarundervisning. Såsom ersättning härför har jag ett par bättre lungor och ett par starkare armar samt ett mera oförvilladt omdöme i »läroverksfrågan» än folk i allmänhet. Jag kan med klar blick betrakta både det klassiska och det reala studiet, ty jag har inga hämndkänslor mot någotdera.

Så började jag att handla med hästar. Förda anteckningar visa, att jag varit med om 611 dylika mer och mindre bra affärer; dock kan jag, gudskelof, säga, att jag oftast någorlunda lyckades få mitt igen.

Under mina resor på hästmarknaderna i Skåne och Småland roade jag mig stundom med att under psevdonymen »Johansson» uppträda som kolportör. Särskildt mins jag, att jag en gång i Broby lyckades öfver förväntan utlägga Lukas 15 kapitel (om »den förlorade sonen»), och var detta mitt första försök på det sjelfbiografiska området.

Nu är det sju år sedan jag sålde alla hästarne utom min stackars Pegasus, och honom skiljer jag mig aldrig vid. D. v. s. sjelfva kreaturet, men afkastningen afyttrar jag gerna vid behof, och det fins elakt folk som påstå, att min Pegas *inte* är någon »sedesam vallack», eftersom herrar Seligmann & Comp. hvarenda jul släppa ett af mina föl på bete.

Vid 14 års ålder märkte jag, att jag ingenting kunde; då lärde jag mig, hvad jag oundgängligast behöfde, på ett och annat område möjligen lite till.

Vid samma tid började jag »skrifva i bladen», och sedan har ingen vecka förgått, under hvilken jag icke lemnat åtminstone *något* bidrag till Sveriges tidningspress. Inalles har jag, känd eller okänd för publiken, medarbetat i 37 tidningar eller tidskrifter.

1879 blef jag erbjuden plats i Vexjötidningen *Smålandsposten* af dess egare och hufvudredaktör *Axel Forsberg*.

Få menniskor hafva haft någon att tacka för så mycket som jag honom, ty utan honom hade jag nu troligen varit hemmansegare och tillhört andra kammarens majoritet.

För icke så särdeles många år sedan låg, som vi veta, nästan hela svenska landsortspressen i händerna på dels konstförvandter, som icke kunde skrifva en rad, dels annat godt folk, hvilka hade tidningen såsom en sorts biförtjenst.

Detta hade den ganska naturliga följden, att på hvarje plats, der en person för första gången uppträdde med tillkännagifven afsigt att lefva uteslutande *för* och *af* sin tidning, visste de socialt tongifvande icke riktigt, om de skulle hänföra honom under stadsbudens och kuskarnes eller de bättre vaktmästarnes klass.

Jag hade det lite' besvärligt först, innan jag fick de der föreställningarna ur hufvudet på de goda Kronobergsborna.

Notiser upptogos fordom med mycken försigtighet i landsorten.

Icke som våra ärade föregångare ej skulle skött sig pligttroget och samvetsgrannt! För all del, tro inte det!

Om en person t. ex. fått det infallet att locka sin vederdeloman med sig upp på redaktionsbyrån och i redaktionens, sätternes, pressdragarens och tryckarens närvaro slå ihjäl honom der, tror jag nog att mördaren, om han envisats, skulle lyckats få in några rader om det i bladet efter hederlig betalning och en eller annan veckas betänketid; men hvad derutöfver var i notisjägärväg, det var af ondo.

Gjorde en landsortsredaktör det minsta försök att yttra sig i »ledande väg», så ryckte hufvudstadskollegerna på axlarna (somliga af dem ha inte vant sig af med det ännu), och folket på platsen trodde, att karlen specimenrade till cellfängelset, dårhuset, svenska akademien eller någon annan mindre välkänd inrättning.

Men så började landsortspressen lika väl att röra på sig en smula här och hvar i bygderna, på den ena platsen några år förr, på den andra något senare, men med en enighet, som var rent af epidemisk.

I Vexjö hade denna gryningsperiod inträffat en kort tid före min ankomst till staden, och jag hade ganska trefligt de första åren.

Min första sociala seger i samhället var, att stadsfullmäktige efter 6 månaders sansadt och i allo lojalt

uppförande å min sida åt mig voterade ett bord, en stol och två stearinljus i sitt sessionsrum, i st. f. att jag förut fått sitta i fönstret och skriva på min hattkulle.

Hvilka verkningar denna genomgripande reform haft på stadens och provinsens andliga och materiella utveckling, det kan icke här öfverskådas; *min* pligt är endast att till en häpen efterverld bära namnet på den man, som väckte den epokgörande motionen. Det var läroverksadjunkten och chefen för Vexjö brandkårs vattenhemtningsafdelning, Karl Oskar Ulrik Montelin.

Huru långt jag i fråga om kommunala förtroenden kan komma att gå här i samhället, kan ingen dödlig nu förutsäga. Jag är af naturen djerf och ärelysten samt har därför stundom drömt om en plats som adjungerad ledamot af stadens brandsyn, men denna plan är ännu en djup hemlighet.

Till följd af vidriga omständigheter, som icke höra hit, var jag ogift ända till mitt 33 år, men därför långt ifrån absolut okänslig för qvinlig skönhet och behag; jag har t. ex. alltid blifvit förtjust då jag läst Wirséns dikter och kung Oskars diktamina till norska statsrådsprotokollen.

Nu är jag en af de mest och bäst gifta män i det här landet. Hon, som förhulpit mig dertill, hette före utöfvandet af denna goda gerning *Hilma Johansson* och är liksom jag ett barn af denna fattiga, men sköna provins, hvars leende, men karga natur alstrar rikare qvinnohjärtan än hemgifter, hvilket vid blifvande årsprenumerations torde tagas i vänligt och kristligt beaktande af mina gynnare inom och utom landskapet, så att inte allt för många slå sig ihop om ett exemplar af tidningen.

Min hustru har, förutom lycka och glädje samt genom lokaletnografiska insigter några bland de bättre motiven till mina skizzer »*I Svenska Bondehem*», skänkt mig en son, *Sigurd*, hvilken lofvar att bli lika glad som far sin, men vackrare, samt mindre rå och hänsynlös.

När han döptes, hade han fått vackra faddergåfvor från beskedligt folk i de flesta af Sveriges provinser, hvilket jag icke skulle ha nämnt, om det ej varit för att begagna mig af tillfället att här frambära mitt öfverfulla fadershertas rörda tacksamhet.

Man har orättvist kallat mig »konservativ», »grå» och »antiliberal», ty jag är rysligt gerna med om att rycka lejonhuden ifrån åsnerygggar af *alla* kulörer.

Mitt helsotillstånd är tämligen godt, och fastän korpulent har jag ingen fettbildning kring hjertat.

Ännu mindre i portmonäen.

Af yttre utmärkelser ha tillfallit mig: några nådiga ord af kung Oskar vid en småländsk jernvägsinvigning, sekreterareplatsen vid ett af Dagens Nyheter sedermera illa åtgånget folkmöte i Lenhofda samt brorskålar med Julius Mankell, Georg Lundström och Frans Hodell m. fl. qvicka och trefliga karlar.

Bland förtroendeuppdrag vill jag endast nämna, att jag blef utvoterad från bestyrelsen för 1886 års allmänna svenska publicistmöte och att jag den 30 Maj 1884 kl. 4,52 e. m. hade den äran och glädjen att föra en af frökvarne Wall till bordet vid en middag, som hennes fader, den koncentrerade redaktören af den spridda tidningen Dagens Nyheter, gaf å Hasselbacken för mig och ett 30-tal andra misskända verldsförbättrare.

Slutligen är det jag, som skrifver »Kaleidoskopen» i Smålandsposten. (Det må f-n gå och vara anonym längre!)

Min fru, min fröken, min bästa herre

Säg hur ni skulle er sjelf bete,

Om det behagat försyn' dess värre,

Er låta födas till skämtare,

Hoc est: en insekt på samhällskroppen,

Som smått förargar, men piggar opp 'en,

Och ni så kände er — tom i knoppen?

Om dum och sömnig er corpus låge
 Bokstafligen på — »sitt yttersta»,
 Och så i dörren ni sättar'n såge,
 Som era qvickheter ville ha,
 Och om så karlen helt morskt befallt er:
 »Klif nu på fläcken i edra palter
 Och ljug ihop tvenne långa spalter!»

Jag tror ni skulle det kusligt tycka,
 Att ligga så i publikens hand,
 Jag tror ni skulle förläget rycka
 I sånggudinnornas förklädsband
 Och ömka mig och beklaga alla,
 Som råkat på den idén att falla
 Besvärliga med hvad »skämt» vi kalla.

Ja, mitt herskap, det gifves ögonblick i en skämtares lif, då han önskar att han låge, jag vill icke säga i sin graf, men i en mahognysäng i gravationsfritt femvåningshus, och hade kammartjenare, som räckte honom byxorna, då han skulle stiga upp, och ingenting hade att göra, när han komme på benen, och hade en million att taga räntan af.

Och så det rysliga och för en samvetsgrann man tungt vägande ansvaret att tala till så många tusen själar, ty nu har det tryckta ordet en ofantlig magt och utvidgar den alltjemt; det nöjer sig heller inte numera med att behandla staters öden, den allmänna moralen, konst- och literaturverlden; från folkrätten har det kastat sig öfver maträtterna, från det diplomatiska lifvet öfver klädningslifven, från estetikens blomster till de rosor, som uppspira på fagra kinder, och intet är numera detsamma för heligt, intet för smått.

Jag har ärligt gjort hvad jag kunnat för att komma mig upp i världen. Jag har gifvit ut böcker, hållit tal på folkmöten och ansträngt mig för att få ihop ett silfverbröllopsqvåde åt kung Oskar och drottning Sofia här om året.

På denna högtidliga dag, då Vexjö fattige voro lika rika som konungaparet — äfven de bekommo nemligen två kronor hvardera, fast de sannolikt aldrig med dem finga fira den trogna sammanvarons 25-års-jubileum — hade det passat sig att bedja sångens musa qvista in på en stund, så att jag kunnat bjuda på en silfverbröllopsvisa i den högre koren. Jag gjorde också ett försök, mån I tro; jag föll på knä på den capriciösa damens klädningssläp, så att hon inte kunde komma ur stället, och bad så hjerterörande: »Min vittra och tankedigra fröken, fyrtio rim och ett par uppstyltade tankar, om jag får lof att be! Jag skulle deraf i framhårdande underdånighet göra ett silfverbröllopsqväde, och lofvar att för den guldsnuddosa eller Literis et artibus, det möjligen kan inbringa mig, gifva dig allena äran.» — Nu talar jag aldrig med vett och vilja illa om fruntimmer, och derfor grämer det mig att behöfva nämna, det sångens musa nu blef grof och oförskämd, precis som på den tiden, hon bedref älskog med den sudden Carl Michael Bellman, och så sa' hon: »Å hut pojke, sa' hon, jag har, ta mej Chronvall, annat att göra; jag skall uppvakta Carl David af Wirsén och ett halft tjog andra mina gullgossar på morgonkulan; du får tiga eller böla på prosa.»

Och så stod jag der och kunde icke annat.

Nåja, för Hans Majestät konungen generar jag mig mindre; högstdensamme vet nog hvad »anslagsvägran» vill säga, vare sig den göres af käringar med eller utan kjol, men förargligt är det i alla fall, det kan icke nekas.

Emellertid sitter jag här nu på min skrifstol, enkel och anspråkslös, underdånig och framhårdande, och viftar med redaktionens störste penntorkare och önskar Deras Majestäter allt möjligt godt, t. ex. bara hälften af det glada lynne, som alltid besjälår undertecknad.

Nu hafva Forsberg och jag gått i bolag om den kära, lilla tidningen med den numera stora läsekretsen.

Det är för roligt med en sådan der tidningsunge, som man sett växa till under ens egen penna och sax. Den är som en liten fågelunge* i boet. Först törs den inte sträcka sin flygt utom de närmaste tufvorna, och med svaga, ängsliga vingslag söker den nästet, då stormvinden kommer. Men för hvarje ny prenumerant, för hvarje dags ökad erfarenhet kommer der en ny fjäder i vingen och kosan styres öfver skog och sjö, till koja och palats.

Låt så vara, att en sådan der vingad budbärare icke alltid bär fridens oliveblad i näbbet, låt så vara, att den likt arkens dufva icke sällan bär vitne om att »det är torrt på jorden»; den har dock nu, vare sig den flyger ut från Ystad eller Haparanda, blifvit en kär, en outhärlig gäst i nästan alla svenska hem, och detta antingen dess vinge är anilintärgad eller har en mörkare schattering, antingen dess drill i sky går i den tonart, som af ett ofta skeft tillämpadt språkbruk kallas »liberal», eller den är »konservativ».

Men skam och nesa öfver alla *falska* toner!

Ofta har det händt mig — och jag antager äfven hvarje annan tidningsman, som icke blifvit det *endast* för brödbitens skull — att jag genomilats af en bäfvande längtan att blifva något annat och mera än blott en af de mångtusende lyktstolparne på mensklighetens stora salutorg, att blifva en, om ock helt *liten*, fackla, som flammnar fritt och lyser gladt öfver ännu oupptrampade ängder, som kastar sitt sken öfver vrånghet och väld med *domarens*, ej blott med *referentens* fog.

Ack! snart le vi sjelfve åt vår dårskap, men ofta, ofta ljuder sirénsången:

Att födas höge, att födas ringe,
Gör ej till saken, så vidt jag vet,
Men gripa djerft uti nuets vinge
Se *det* är hjeltarnes hemlighet.

* Jag förbehåller mig: inga qvickheter om »ankor» och tocke der!

En storhet blott af två starka armar
I verlden aldrig jag danas såg,
Förrän de pröfvats i fors, som larmar,
Och hemtat guldsand utur dess våg.

Nu klappar hjertat af ungdomsmodet;
Så följ dess maning, dess tysta kraf,
Förr'n åren späda sin is i blodet,
Och njut hvad ädlast naturen gaf!

Nu glöder drufvan, *nu* vill hon njutas;
Snart vissnar hon, fast hon glänser röd.
Nu sväller barmen, *nu* vill den slutas
Intill ett hjerta med ungdomsglöd.

Nu vänder nöden de bleka kinder,
Den tomma handen mot dig i bön;
"Härnäst!" — ack vårsolen kanske binder
Dess svepningstäcke på kulle grön.

Nu svigtar dygden i heta striden
Mot nöd och lustar, mot list och flärd;
Räck handen utan att spilla tiden
Med slipning utaf moralens svärd!

Än hvila fjettrar, osägligt tunga,
Uppå en sofvande mensklighet.
Än rosta klingor, som borde ljunga
I ljusets riddareskaras tête.

Nu smidas bojor åt andar, rika
På kraft och klarhet. Ack, skynda dig,
Förr'n tid och "klokhet" ha gjort dig lika
Med dem, som tänka: "Hvad rör det mig?"

Nu drar hin håle på helgonskruden
Artistiskt öfver båd' klo och svans.
Fram! ryck af masken, sprätt lejonhuden
Från hvilken åsnerygg än den fans!

Din är minuten; *ni* kan du säga
Ditt ord i laget och slå ditt slag,
Men mer än stunden vi aldrig ega
Och nornan råder för morgondag.

Så gå i striden med lust och gamman;
Om mordbrand tär hvad du kärast har,
Så qväf din smärta och värm vid flamman
Ditt sköna hat mot hvad uselt var!

* * *

När krigsbefälet funderade.

(Den 1/5 1884.)

Krigsbefälet funderade.

Skulle någon kitslig kritikus anse detta påstående alltför »förmädet» och stridande såväl emot »sakens natur» som »konungens genom grundlagen tillförsäkrade prerogativ» att börja krig och sluta fred och för öfrigt i militära saker ensam tycka, tro och tänka, så får jag endast i all ödmjukhet anmärka, att ännu har aldrig någon regel funnits utan undantag samt att samtvettsgranne biografer intygat, det en Franklin, Napoleon den store, Voltaire, Newton och tapetseraren N. F. Johansson haft stunder af tanklöshet, hvi skulle då icke krigsbefälet också någon gång gå från sina vanor och tänka lite!

Alltså: krigsbefälet funderade.

Tro icke, att jag är blind för den fara, för hvilken jag genom detta påstående utsätter den här bokens ansvarige utgifvare!

Det fins en tidning som heter »Fäderneslandet» och som en gång också påstod att krigsbefälet funderade. Och si Herren, som hatar all lögn, lät sin hand falla på an-

svarige utgifvaren, konstförvandten Amandus Engeström, så att han fick en slagattack, der han satt på sin stol och hvälfde en bråkdel af Europas öde på sin vinkelhake och var en upplysningens målsman, frihetens härold och ljusets fackelbärare bland en under våld, väld, orätt och tyranni suckande mensklighet.

Och var detta samma dag, som han skulle inför Stockholms rådhusrätt stånda till ansvar för det »Fäderneslandet» beskyllat krigsbefålet för att ha tankar.

Och så fins det en annan tidning, som heter »Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning». Och äfven dess utgifvares hjerta blef förvändt ifrån sanning och dygd så att han sade: »Krigsbefålet *har* funderat».

Och det begaf sig att han fick plikta tvåhundra riksdaler och blef hatad i sin stad och hållen för en antikrist och röfvare, allt för det han skyllat krigsbefålet för »brott, som emot naturen är».

Ansvarige utgifvaren är mig kär och jag darrar för hans öde, men sanningen är mig kärare och den måste fram.

Jo, krigsbefålet funderade verkligen, men det är ju flera år sedan, och så funderade det inte då för tiden, såsom det stygga »Fäderneslandet» påstår, att det nu stundom gör, på att med väpnad hand infalla i ett älskadt broderland, åstadkomma sorg och förtviflan och utpressa blod och tårar och neddraga bedröfvade enkors och små faderlösa barns förbannelser öfver sina hufvuden.

Ej heller funderade det på att skrämma slagattacker på konstförvandten Engeström. Ej heller på att bötfälla herr Hedlund.

Utän bara på att ställa sig väl med riksdagens landtmannaparti.

Men hur?

Naturligtvis genom besparingar å fjerde hufvudtiteln.

Men hvar?

Ja, se det var just frågan.

Nu fans det förr i världen ett gammalt hederligt gevärshandgrepp, som hette »I armen gevär!» Detta handgrepp, hvilket kunde kommenderas ifrån nästan hvarje annat handgrepp i gevärsexercisen, såg ut på det viset, att krigaren med högra handen omfattade gevärskolvfvens smala del sålunda, att tummen och pekfingret omslöt den trycket omgifvande bygeln under det de öfriga fingrarne löst hvilade i trakten af svanskruvfen.

Mitt herrskap, jag har sjelf kunnat göra detta handgrepp med sådan kläm, att tänderna skallrade i munnen på kommenderande sergeanten, men jag skulle ändå be damerna om öfverseende för mitt ingående i detaljer, derest de icke numera såsom fästningsbyggarinnor böra vara intresserade för allt som rör ett älskadt fosterlands försvar mot mäktige, rofgirige och blodtörstige grannar, hvilka fullrustade ligga och lura kring våra gränser med den enda tanken att slå ihjäl våra män, skända våra qvinnor, supat ut vår konjak, badda sina kylknölar med vårt hushållsbrännvin och makadamisera vägarna med benknotorna af våra älskade små barn.

Nu fans det också på den tiden och fins ännu ett annat handgrepp, som hette och heter »För fot gevär!» Då hvilade och hvilat kolvfvens beslagna, nedersta del mot allas vår moder jordens på exercisplatser vanligtvis lite smutsiga panna, under det soldaten med högra handen fattar löst om gevärspipans smalaste del.

Då nu ifrån »För fot gevär!» kommenderades »I armen gevär!» bestod det första tempot deri, att geväret medelst högra armens hastiga krökande (hvilket för äldre, vid småsupar vande krigare gick jernförelsevis både lätt och hastigt) upplyftades, så att kolvfen kom i jernhöjd med fosterlandsförsvararens högra höft.

Men härvid »asade» kolvfen mot soldatens person på ett för K. M:ts och kronans byxor och vapenrock mycket menligt sätt, och »allmänna meningen inom armén»

var på den tiden *icke* att man borde återeröfra Finland eller utgjuta broderblod hinsidan Sevebergets stolta fjellrygg, utan bara att ett par uniformsbyxor kunde hålla 14 dagar längre, om armén sluppe att göra »I armen gevär!»

Tänk om man skulle alldeles indraga detta tempo, hvilken sparsamhet och hushållning med statens medel!

Men först måste dåvarande krigsministern skriva till våra ministrar vid de utländska magternas hof för att göra sig underkunnig om, huruvida den politiska ställningen inom och utom Europa kunde anses tillåta en dylik minskning af arméns krigsduglighet.

Nåja, Bismarck hade soffit godt flera nätter å rad, Frankrike var då som nu sysselsatt i sina kolonier, i Ryssland hade nihilismen börjat visa sig, John Bull omvände hedningar till Kristus med biblar, bränvin och långskjutande kanoner, spanjorerna gingo dernere i Granada och sågo bra ut, Italien dignade under sin stora stats-skuld och presidentens i Guatemala yngsta flicka hade ondt för tänder, hvilket så upptog hela familjens, hofvets och folkets tankar, att man ansåg ett infall i de förenade rikena från det hållet såsom mindre sannolikt.

Under sådana lyckliga omständigheter togs det afgörande steget: armén skulle aldrig mera göra »I armen gevär!» och hvad den derigenom förlorade i krigsduglighet, det skulle dess byxor vinna i hållbarhet.

Men tidsandan gör ständigt nya kraf, och farbröderna i andra kammaren började återigen murra för de dryga anslagen till fjerde hufvudtiteln. Dertill hade en socialistisk stämning börjat genomgå nationen, man talade om »paradsoldater», som aldrig luktat krutrök utom på exercisfältet och simulackern, om »onödig militärisk lyx» o. s. v. Något måste återigen göras.

Men hvad?

Naturligtvis besparingar.

Men hur?

Nu är hvarje krigare mycket svag för en prydlig uniform, som tillfredsställer bärarens skönhetssinne, bedårar kvinnorna, håller pli på kroppen och uppehåller modet i farans stund.

Sjelf är jag ingen öfverdådigt tapper man, och om jag, då solens sista darrande stråle öfvergifvit vestra horisonten, då allt i naturen är tyst och stilla, då natten rufvar på sina dystra hemligheter och stjernorna vinka från den blåa himmelen, finge höra trenne gälla hvisslingar från skogens dystraste snår och se fyra svartklädda, omsorgsfullt maskerade män rusa fram och ända till fästet sticka fyra långa, blixtrande dolkar med ciselerade skaft, hvilkas praktfulla inläggningar strålade som diamanter i månans bleka sken, under dofva hämskri: »Ah din usling!» med rasande fart inom en half minut på öfver sjuhundra femtio ställen i min kropp; — då, ja då är det mycket sannolikt, att jag skulle visa mig en smula både orolig och ledsen.

Men att dö för sin kung och sitt land med regarns-snören på rockkragen och gula passepoiler på byxorna, medan musiken spelar »Kom flicka lilla, valsa mä mej!» och kanonerna stämma upp koralen i asgamarnas högmessa, se det är något helt annat, det kan äfven den fe-gaste göra med förnöjelse, ty ett ben i en byx med gult på får inte skälfva af fruktan och framför allt inte röras i någon hastigare takt *ifrån* valplatsen.

Och dock var det dessa det svenska infanteriets gula passepoiler man ville offra på den landtmannapartistiska sparsamhetens altare.

Och si! de gula snoddarna försvunno, och hela vår armé såg ut om benen, som om den bara vältrat sig i blåbärsbuskarna med gamla vanliga vadmalspantalonger.

Tillförene såg den åtminstone ut, som om den i fickorna haft löskokta ägg, hvilkas innehåll runnit nedåt byxsömmen.

Jag vet inte hvad snörena kostade pr aln, jag vet inte heller om nationalvälmågan steg sedan de voro afsprättade, men ett vet jag, och det är att nu ville infanteriets byxor aldrig räcka till. De skulle vara till parad i fyra år och till släpmundering i fyra år och sedan blifva soldatens enskilda egendom, men redan efter *två* år gick det håll på knäna och sömmarna voro så slitna och glatta, att flugorna vrickade sig i fotknölna vid sina gymnastiska öfningar.

Och återigen funderade krigsbefälet och brydde sina hufvuden, så att ordonnansen måste vika näsdukar öfver kragarna på herrarnas vapenrockar, på det icke kådan måtte alldeles förderfva det myckna gullet på generalstabsuniformen. Hvad i all verlden gick det väl åt byxorna, som inte ville räcka den reglementerade tiden?

Slutligen kom man underfund med att soldaterna, sedan de gula snörena icke längre funnos, börjat begagna uniformsbenkläderna till de mest prosaiska göromål hemma på roten. Än tronade de på ett mäldlass, än hängde de grensle öfver ryggen på en torparehäst, än svängdes de på logen efter valsens toner midsommarafton, än låg »den indelte» i dem på knä för Anna Greta, än satt Lisa på dem med hela sin tyngd och höll den indelte om halsen. Ja, det glunkades t. o. m. om att då knekten skulle gå och köpa utsäde om våren, knöt han sin gummas strumpeband nedtill och slog sedan en kubikfot sättpotatis i hvardera byxbenet.

Sådant hade aldrig händt i passepoilernas tid. Tänken er, mitt herrskap, ett plagg, som man skall dö i för sin kung och sitt land, så vanhelgadt af profana saker!

Och så har krigsbefälet och arméförvaltningen återigen »funderat» efter icke mera än sju års hvila, och nu har generalorder utgått att de gula snörena skola sys fast på byxorna igen, på det kronans persedlar icke må i ci-

vila bestyr missbrukas och på det icke vår tid må jäfva sanningen af Wilhelm von Brauns ord:

»Lönerna minskas och titlarne ökas,
Fjesk och examina växa alltjemt;
Blott nya byxor och rockar försökas,
Krafterna aldrig, ty slägtet är skämdt».

* * *

När det åskar i Januari.

Menskligheten måtte visst vara blifven ologisk i detta filosofiens tidevarf, som dock på det rena tänkandets väg skänkt oss många ovärderliga sanningar, såsom t. ex. den, att en fattig karl, som vill behålla sin sjelfständighet, bör vänja sig af med att äta och dricka, och att den, som inga liktornar vill ha, alltid bör gå barfota.

Det vore väl också förlåtligt, om menskligheten blefve litet vimmelkantig i dessa underverkens tider. Verldens största underverk, fröken Minnas underkjol, finnes visserligen ej mer, men en 35-åring blir pastor primarius och åskan slår hål i isen i Januari månad, och jag tycker det kan vara nog.

Det har åskan nyligen gjort i Bolmen.*

Sönerna och döttrarna af det gamla Finnveden lågo dernere i Sunnerbo och Vestbo (eller kanske det var i dragsångar och fårskinnsfällar) och drömde, att kommunal-sedeln allaredan var betald och att småstutarne vuxit ett halft kvarter på grobetet.

Då hördes en förfärlig skräll! Ingen kunde väl tro att det var åskan, som gick under midvintern. Far i huset vaknade först:

* Ett dylikt naturfenomen inträffade verkligen i Januari 1884.

— Antingen ä' dä' Nelly Hall eller ä' dä' yttersta domen, sa' han.

Då vaknade mor också och blef rysligt förskräckt, och så stötte hon på gubben:

— Far!

— Ja, hva' ä' dä'?

— Jo, om vår herre låter oss lefva öfver det här, så ska' ja' allri stjåla någon säd från dig mer, och gå till handelsboden med och byta mig till kaffe och socker för . . .

— Har du brukat det? din lea kärring, jag ska' min själ . . .

Blixt och knall följde ögonblickligt efter hvarandra; gubben blef spak som ett lam och ropade:

— Mor, mor, laga så du får rätt på psalmboka i rap-pet, och om vår herre skulle kalla mig i natt, så tag 15 riksdaler i bordlådan och gå till grannen och säg att så mycket lurade jag honom allt på vid Ljungby ätterhöstamar-ken; jag vill intet orättfånget ha med mig i evigheten.

Drängapojken hade emellertid fått upp eld i spisen, och säkert hade han något svek i »femkort» eller någon stulen tagelpisk på sitt samvete, ty han läste högt och ljudeligt i psalmboken: »Tacksägelse efter slutad sjöresa»; — det var ju Guds rena och klara ord, det också, och nu var det minsann ingen tid att välja.

Allra värst var det för Justina, gräbban, som hade gått och läst för två år se'n. Hon skrek och vojade sig så det var rent förfärligt, och så sa' hon:

— Mor! sa' hon.

— Barn lella, hva ä' dä'?

— Jo, mor lilla, när ni och far var i julagille i hina veckan, så kom Petter i Löfåsen och böste på farstu-dörren

— Men du släppte väl inte in 'an?

— Nää, vesst inte . . . jesses, så dä' blextrar
joo, . . kanske jag glänte på dörren en liten smula, men

in kom han då inte, det vet ja . . . Uschiana mej sicken knall! . . . jo, när ja' rätt tänker ätter, så kanske han ste' in genom sjelfve tröskelen, men ingenting sa' han och inte sa' ja'.

— Å så geck han sin väg?

— Ja, på fläck och ande . . . kors, nu slo hon vesst ner i fähuset! . . . mor, mor, han satt hos mäj he . . . hele qvällen, men ja' ska' allri, allri göra så mer!

Påföljande morgon, då vår hederliga gamla jord till allas förvåning rullade fram sin kända bana och ingen yttersta dom kunde varsnas på långa vägar, såg en och hvar lite snopen ut. Far satte en ny hänglås för sädesboden, och hvad de 15 kronorna beträffar, så behöll han dem, eftersom de vunnits i öppen och ärlig handel. Mor tog och sålde lite kött och fläsk i stället för säd för att få sin kära kaffetår. Drängapojken vek ett hundöra i bönboken vid bönen »om en sann omvändelse», och Justina lät sin Petter förstå, att han måste vara dubbelt försigtig, då han hädanefter besökte henne. — Den enda, som var riktigt hyggelig och anständig, så var det lilla syster, som inte varit vaken en enda gång under hela åskvädret. Hon skulle gå till skolan och läste med högan röst: »Hvad är bättring?»

Ja, är det inte för beklagligt, att vi lite hvar skola vara sådana erbarmliga stackare i hållandet af våra goda föresatser! Det blir aldrig bra förr än vi efter professor Jägers föreskrift klädt oss helt och hållet i ull allesamman och inte ha så mycket som en tråd af linne eller bomull på vår kropp. Då bli vi, enligt den gode professors utsago, ädlare, själskraftigare och bättre i alla hänseenden. Dessutom bli vi »själsluktare» lite hvar, d. v. s. vi kunna af hvarandras doft sluta till den inre människans beskaffenhet utan att någonsin misstaga oss. Ja, så säger professorn, och hans stora upptäckt kommer nog att verka

en total omstörtning i alla våra estetiska och moraliska begrepp.

I teaterrecensionerna kommer det att låta så här:

Fru Hjortberg sjöng Serpolettes parti förtjusande, hennes aktion var liffull och behaglig, präglad af en fin, distinkt uppfattning, och hon luktade, så man kunde bli galen. Då hon i den granna biten:

“Vicomtesse och baronessa“

ledigt svängde på bakdelen af sin kjol, blef det på parkett en allmän nysning, som fortplantade sig uppåt raderna. Hon doftade ampert af oskuld och naiveté; det var, att vi så må uttrycka oss, en älsklighetens “Rose“ och en spiritualitetens “Eau de luce“ utan någon tillsats af fräckhetens “Patchouli“. Vi beklaga alla, som den qvällen hade snufva eller i häpenheten glömde att snyta sig.

Inom affärsverlden kommer det alla dagar att hända, att grosshandlare Pettersson förklarar bokhållare Svensson, att han ej med bästa vilja kan ge honom plats på sitt kontor, emedan han stinker kassatjuf långa vägar. — Kärleksbref komma att låta ungefär så här:

Ljuft doftande själ!

Förnuftet säger mig, att det är djerft, ja, öfvermåttan förmätet af mig, att nalkas dig med kärlekens språk på af rörelse skälfvande läppar; men min näsa säger mig tillika, att du har mig kär, och att du själf redan luktat ut mitt hjertas ljufva hemlighet. Hvi skulle vi då tveka att uttala det ord, som skall göra hela vårt lif till en enda lång nysningsparoxysm, orsakad af sympatiens hänförande dofter!

Jag anade redan vid middagen hos dina likt nattvioler luktande käre föräldrar, huru det stod till med våra hjertan. Men vi hade surkål då, och dess odör har, som du vet, en förvillande likhet med doftet af jungfrulig hängifvenhet, så att jag intet vågade säga, väl vetande att en förvexling mellan ditt hjerta och din tallrik då skulle ha dödat mig.

Nu vet du allt, du min lefnads okorkade Eau de cologneflaska! Svara mig, jag besvär dig, svara mig snart, att din mest framskjutna ansigtsdekoration redan i mig vädrat din blifvande make.

Tycker inte herrskapet, att det der ändå blefve lite omvexling i de vanliga, fadda kärleksepostlarna?

* * *

En alldeles ny kärleksvisa.

Jag vet ett femininum
Bland femininer små,
Som verbum in "supinum"
Jag "Henne" mins också,

Som fordom Afrodite
Ur hafvets våg hon steg,
Men andra qvinnor lite
Hon liknar, ty hon — teg.

Så föga sjelfkär finna
Man ingen flicka kan,
Som ingen annan qvinna
Hon "uppgår" i sin man.

Så mången fru förskjutit
Sin man, som var så svag,
Att han mot måttan brutit
I glada vänners lag.

Men denna tös, jag menar,
Är ständigt lika huld;
Mitt "inre" sjelf hon renar
Och är så god som guld.

Så ångerfull jag setat
Vid hennes sida ner
Och i mitt "bakis" letat
Den lindring hon mig ger.

Hon ej som andra tänker
På sin paryr direkt,
Men likafullt hon blänker
Hvar dag i silfverdrägt.

Till vackra (?) snörpta kjolen,
Som fångslar qvinnoben,
Af henne (klart som solen)
Man först har fått idén.

Om andra qvinnor svika
(Som ej ovanligt är),
Min lilla tös blir lika:
Mig trogen, öm och kär.

Hon har, till sist det bästa,
Af systrar en miljon.
Vid dem får jag mig fästa,
Hon blir ej svartsjuk, hon.

Men nu jag pennan kastar,
Min mage kän's så tunn,
Till dig, min mö, jag hastar,
Vi mötas mun mot mun.

All måltidsglädje fore,
Om du ej funnes till,
Och smörgåsbordet vore
En öken utan — *sill*.

* * *

Skottdagen 1884.

Skottdagen nalkades, mammorna mönstrade linklädskåpen, Gemla leksaksfabrik ökade sin arbetsstyrka, guldsmederna smålogo och Smålandspostens visitkortspress var alldeles nysmord.

Vore jag en gammal mamsell med ömma känslor och witziga infall, så skulle jag »utbrustit» i följande

Skottdagsvisa.

Nu Amor lurar och bågen spänner
 Mot hvarje ofjättrad mansfigur,
 Nu hvarje ungmö med häpnad känner,
 Att nu är ändtligen hennes tur,
 När raske karlar de fällas brådt
 Af blinde gudens små skarpa *skott*.

Med blommor plägar man alltid hölja
 Hvar tapper hjelte, som dör i krig;
 De skottdagshjeltar exemplet följa,
 De stackars fallne, de ta' för sig
 I smyg från läpparnes purpur blott
 Ett par tre rosor uti *förskott*.

Var icke rädd för att marken plundra,
 Du blyge, bäfvande ungersven!
 Ty tar du en, se då växa hundra
 På yppig jordmån med hast igen;
 Och tar du hundrade, skjuta blott
 De rosenståndena *nya skott*.

Och när de blommorna sjunka samman
 Och fälla bladen för kulen höst,
 Än växa ljufligt med lust och gamman
 Långt bättre rosor i trogna bröst;
 Ty lifvets sällhet den köpes blott
 För tvenne hjertans små *sammanskott*.

Ja, det skulle jag gjort, men nu bry vi oss inte om
 det der, eftersom jag tyvärr inte *är* någon gammal
 mamsell.

Hvarför »tyvärr»? Jo, ingen är väl lyckligare än en
 sådan der gammal fripassagerare på lifvets jernbana, utan
 några skrikande, latinläsande, kadettkurtiserande och piano-
 spelande colli att ansvara för, utan någon egenkär, to-
 baksrökande, toddydrickande, smågrälände, oförnöjd res-
 kamrat, utan en hel rad af tjutande individer kring kjo-

larna, när reumatismen ändtligen ger stoppsignal och det gäller att byta om tåg och vexla spår till den mörka tunnel, som går genom kyrkogården.

Jag har hört talas om fem äldre damer, som voro vänner från ungdomen samt efter några tiotal af år sammanträffade och började kollationera sina minnen och erfarenheter. De fyra hade fått bra, förmögna och ansedda män, den femte hade i hela vida världen intet annat än en gammal ful, dåsig, gråspräcklig, tjufaktig katt, men innan man kommit till den tredje »påtåren» var man öfverens om att just denna sistnämnda var den, hvars illusioner blifvit minst besvikna.

Jag har härmed visst inte velat säga något obeskedligt om äktenskapet; jag har endast velat tala ett tröstens ord till de damer, som möjligen sköto bom på skottdagen.

* * *

När prins Eugen inte blef "hedersledamot".

I unge, öfvermåttan samvetsgranne demonstranter, hafven I aldrig med nationsfanan i den ena handen och punschglaset i den andra tolkat känslor, dem I vid närmare eftersinnande skulle finna er aldrig hafva egt? Ha'n I på studentmötena verkligen varit besjälade af denna egendomliga brinnande åtrå efter att låta skjuta ihjel er för danskars, norrmäns och finnars intressen, som era kuratorer och andra talemän oemotsagda fått tolka i bunden och obunden stil, med och utan hurrarop och fanfarer? Han I aldrig undertecknat svaren på edra björnbref med ett »Högaktningsfullt», som i trogen öfversättning skulle hetat: »dra' åt fanders, gamle blodsugare»? Ha'n I aldrig

försäkrat er tvätterska, att I ansågen henne för jordklotets yppersta qvinna? Ha'n I aldrig i vänliga, gästfria hus yttrat eder fördelaktigt vitsordande om en steksås, hvilken smakat er som medicin?

Nå, då kunden I också gerna votera ut prins Eugen, ty »rätt skall vara rätt», men det är icke bra att ha ett söndags- och ett hvardagssamvete.

Och så påstod ändå en tidning, att det var den »bättre» delen af nationen, som demonstrerade mot prinsen. Jag förstår mig inte riktigt på de der komparativa uttrycken. Strax efteråt gick genom pressen en notis, att en af Westerås »bättre» flickor begått sjelfmord. Som jag inte har förmånen af någon närmare bekanskap med damerna i den goda gurkstaden, kan jag ju inte disputera om epitetets lämplighet, men suckar bara i mitt stilla sinne: Gud bevare oss då för de »sämre» Westeråstöserna!

* * *

Något om potatis och — skalder.

(Vid potatisens 300-års-jubileum 1884.)

Lyckligare, mera populär och helt visst mera välgörande än de fleste prinsar, kungar och kejsare är potatisen, som lefvat ibland oss i 300 år.

Ju större knöl den är, desto mera värderas den af människobarnen. Detsamma är ofta fallet med människorna sjelfve, men meningarne om lämpligheten deraf äro ändå något mera delade.

I växande tillstånd har den liksom enkemännen sin bästa del *under* jorden. (Obs.! denna »qvickhet» är stulen.)

Den är olik en löjtnant vid hästgardet, så till vida att skalet är det sämsta på den.

Men den liknar en »gemen» karl vid hästgardet så till vida, att båda gerna omsätta sina näringsämnen i bränvin.

Den utgör idealet för en fullkomlig tidningsreporter, ty den har »ögon» både framme och bak.

Den liknar ett skaldestycke derutinnan, att för att kunna mångdubblas måste den »sättas».

Den liknar Oswald i »Gjengangere» deruti, att den midt i sin grönskande växt angripes af en hemlig, hemsk och förtärande sjukdom.

Många vackra döttrar till framstående bränvinsbrännare bära dess form på sin näsa till ständig erinran om upphofvet till familjens välstånd.

I kärlek är den beständigare än de flesta, ty den har i ett 300årigt lyckligt äktenskap varit förenad med sullen, hvars salta och bitterhet gör denna trohet ända in i död . . hm! torparmagen så mycket mera beundransvärd.

Den liknar vårt eget släktes mest framstående representanter deruti, att man inte rätt ser hvad den går för, innan den nedmyllats i jordens sköte.

På grund af vissa spirituösa idéassociationer kommer jag härvid att i främsta rummet tänka på skalderna Lidner och Wadman, hvilka så godt som svulto ihjel, men efter döden blifvit mycket hedrade.

Vidare ha vi Per Henrik Ling, som under lifstiden fick nöja sig med en temligen liten och hårdtuggad kaka, men nu i stället fått en stor sten, som måste dragas af sex par oxar, då deremot antalet af de tvåbenta nöt, som genom underkännande och nedsvärtande lade Ling i grafven, ej kunnat med visshet uträknas.

Vidare har nu också den af en vansinnig monark på sin tid till lifstids fängelse dömde general von Vege-sach för ett par år sedan fått sin minnesvärd.

»Så vandra våra store män från skuggan in i ljuset», skulle man travesterande kunna utbrista. Jag kan dock

knappast finna något orätt deruti; det är alltid både dyrbart och vådligt att hedra en *levvande* person, ty för det första kan han då få det dumdristiga infallet, att också vilja ha något att äta, och för det andra vet ingen, hvilka andra galenskaper han kan göra sig skyldig till innan han dör. Nej, tacka vill jag de döde; de ligga der så stilla och beskedligt, de gå ingen i vägen, och om de i lefvande lifvet sagt, gjort eller skrivit något, som inte passar dem, som magten, minnesstenarna och grafstickeln hafva, så kan man alltid ogeneradt förvränga och tyda det efter sina egna afsigter. Det är tydligen dessa teorier, som varit bestämmande vid vår nations egendomliga handhavande af

»Stenar och bröd.»

Det är en sed, som vi svenskar ha'
 (Pris den, som funnit den opp!)
 Att ingen hedra som riktigt bra,
 Förr'n maskarna spist hans kropp;
 Men ha' *de* funnit den delikat,
 Bli'r 'jubelfest' med båd' vin och mat
 Och tal och skålar för kung och stat.

Och mången, som ordet om sig fått,
 Att vara 'en farlig en',
 Och led stor brist på båd' torrt och vått,
 Får ändå sin 'minnessten'.

Att den blir stor nog, man må se till,
 Ty Gud och kungen och staten vill,
 Att karlen ligger ordentligt still.

Här trängas ärlige kämpar än
 I strid emot brist och nöd;
 Åt andens korade riddersmän
 Här brytes så knappt ett bröd.

Friskt mod! I hinnen väl också dit.
 Ju hårdare bröd, ju mindre bit,
 Dess — större sten utaf svensk granit.

Här sargas mången, som tänkt för fritt,
 Om icke han tige kan,
 Och likgift får han för djerfva snitt
 Uti hvad ruttet han fann:
 Men när han blifvit i kistan lagd,
 Skall efterverlden så oförsagd
 På torgen tälja hans lefnads bragd.

Här hånas så mycket stort och skönt,
 Här drifves så mycket gäck
 Med allt, som höjer sig friskt och grönt
 Ur diktningens klippta häck.
 Var tröst! Sin ljufliga lön det får,
 När som krokanskalden lyran slår,
 Då det varit dödt i hundra år!

* * *

Huru svenska nationen hyllade Sverdrup och mig.

(Krönika i Mars 1884.)

I lördags afton hade jag den för mitt hjerta glädjande och för min själfkänsla tillfredsställande äran och utmärkelsen att bevista »en enkel festlighet, tillstäld för mig af Sveriges jordbrukande befolkning».

Skulle nu någon hysa en smula förundran öfver att jag efter en slik tilldragelse, hvarvid jag väl måste åtminstone *en* gång »trycka» hvardera af mina värdar, redan hunnit bli så pass nykter, att jag erinrar mig mina dyra, skämtsamma pligter mot en aktad och värderad allmänhet, så är jag pliktig att upplysa om de logiska grunder, på hvilka jag bygger mitt påstående om den mig bevisade hedern.

Det har nemligen blifvit en af flere liberala, högt aktade organ antagen trosartikel i fråga om fabriksmessigt

tillverkande af artificiell folkopinion samt slöjdande af nationalhjeltar för hand, att ett huru ringa antal medlemmar som helst af en folkklass eger rättighet att inför huru slutna dörrar som helst tala och svara å alla yrkesbröders och socialt likställdas vägnar, blifvande hvad som sålunda inför slutna dörrar säges, lefvande, gällande, gudomliga och för all framtid bindande sanningar, så framt det icke inom ett par dagar offentligen och med fullt lagliga bevis vederlägges af dem, å hvilkas vägnar de inför slutna dörrar och utsupna bålar talande, skrivande och telegraferande talat, skrivit och telegraferat hafva.

Något öfver ett hundratal arbetare i Stockholm hade, som bekant, under det vetostriden rasade som värst, inbjudit ett antal riksdags- och tidningsmän till en »enkel festlighet» för att under vänligt, personligt samspråk för dem få framställa sina önskningsar och behof.

Allt gick hyggligt och bra till. En talare antyde, att riksdagen skamligt försummat sina skyldigheter mot arbetarne. Riksdagsmännen hörde på. En annan talare förklarade på ett artigt och förekommande sätt, att herrar tidningsmän i allmänhet äro några förbaskade brackor. Tidningsmännen hörde på. Och så tömde man sina bägare och allt var lust och glädje, och så spelade musiken upp marseljäsen, och då blef man så modig och hänförd, att det gör mig riktigt ondt att inte några tyranner eller bofvar eller stadsfullmäktige funnos till hands att släcka sin stridslust på, utan att man fick nöja sig med att säga sottiser åt hvarandra och snäsa kyparne, hvilket ju i nödfall kan gå för sig utan ackompagnement af marseljäsen.

Och så uppstod det nittonde århundradets Herodes, kandidaten Knut Wiksell, och så godt som predikade revolution *båda* sidor om Kölen utan några preventiva åtgärder alls, och då blef man så etterrasande, att det skulle varit en stor lisa om man bara haft en hofrättskommisarie,

fjerdingsman eller någon annan högdragen byråkrat att vrida nacken af.

Men som beklagligen ingen dylik heller fanns att tillgå, aftroppade de flesta gästerna och endast ett tjugo- eller trettiotal blef kvar. Nu torde det väl för litet hvar, som varit något med i verlden, vara onödigt att erinra, huru som det ju vanligen är de allvarligaste, nyktraste och mest respektabla i samkvämet, som vid ett dylikt tillfälle pläga fördröja sig kvar vid bålarna, sedan laget längesedan är brutet och dess mera lättsinniga och oefterrättliga element gått hem och lagt sig.

Det spirituösa och spirituella gå som tvillingssystrar genom verlden, och mången snillrik tanke har uppfiskats från bålens botten under pågående nachspiel. Så ock här:

»Låtom oss telegrafera till Sverdrup!» var det någon som sade, och hans förslag vann genast liflig anslutning, hvarpå afsändes ett bombastiskt hyllningstelegram till denne ädle folkbefriare, som deri försäkrades om lifliga sympatier. Telegrammet undertecknades å »Stockholms-arbetares» vägnar af hr N. F. Johansson, hvilken såsom tapetserare alltid vetat att med heder draga sig ur klistret, samt den beryktade S. Linge, hvilken såsom typograf är van att uppträda med »stil» och taga allvarliga »steg», äfven om han ej kunnat alldeles frigöra sig från en viss »kast»-anda.

Sverdrup låg och sof i sin sängkammare i Kristiania och drömde just att han var på stor festmiddag och åt omstufvade taburetter med kapris-sås samt bräckta statsrådsrygggar med förlorade portföljer, då hans piga kom in med telegrammet.

»Det är väl från Hedlund, kan jag tro», sade den norska frihetens räddare och drog nattmössan öfver båda öronen.

Men när Sverdrup fick se telegrammet, vardt han ganska glad, och hvem kan undra på att en man, hvars hela lifsgerning just gått ut på att *söndra*, ej gaf akt på

det lilla »bindstrecket» i Stockholms-arbetare, utan läste »Stockholms arbetare».

Nu har Victor Hugo en gång sagt: »Frankrike är världen, Paris är Frankrike, Paris är världens hjerta», eller något i den der vägen. Skulle icke förhållandet kunna vara detsamma med Sverige och Stockholm? Kanske hade Sverdrup också läst det nyligen i pressen synliga påståendet, att en viss stads arbetarering upplöstes, emedan i staden icke fanns några egentliga arbetare, och var det i så fall inte ursäktligt, om han trodde att det stod till på samma sätt med Sveriges öfriga landsort? Det måtte han också gjort, ty i sitt svar talade han om ett visst stort »arbetaremöte», om hvilket ingen här visste ett ord, men från hvilket Sverdrup påstod, att han erhållit ett hyllnings-telegram, icke af »Stockholms-arbetare», icke heller af »Stockholms arbetare», utan af »Sveriges arbetare».

Denna tolkning har godkänts af hela vår radikala press, och det emedan:

1:o den icke blifvit offentligen vederlagd af de svenske arbetare, som icke voro tillstädes, när de 20 skickade af telegrammet;

2:o det med temlig säkerhet kan antagas, att Sveriges verkligt frisinnade arbetarebefolkning i allo delar den uppfattning, intelligente Stockholms-arbetare uttryckt.

Det är med stöd af denna logik, som numera torde vara häfdvunnen, enär det är 8 dagar sedan den proklamerades och ännu ingen vårdat sig om att vederlägga densamma, som jag vågar påstå, att jag i lördags afton var utsatt för en smickrande ovation af Sveriges jordbrukande befolkning.

Sade jag, att denna mangrannt infann sig hos mig för att bjuda på toddy, så ljög jag, och det vill jag för ingen del göra mig skyldig till, jag förbehåller mig bara att i likhet med de »flera liberala, högt aktade organen» tolka fakta på mitt eget patenterade sätt.

Förhållandet var så, att jag på gatan mötte en nämndeman och en kyrkovård af mina bekanta, och det var *de*, som bjödo på toddy, ja, kyrkovärden lät t. o. m. undfalla sig ett ord om »en liten halfva». Hela qvällen voro de mot mig särdeles vänliga och snälla, skällde icke ned mig, som Stockholms-arbetarne gjorde med sina inbjudne gäster, utan visade mig mycken artighet.

I det moderna samhället märkas tvenne hufvudfaktorer: stat och kyrka. Folkvalda föremål för sina medborgares förtroende, kunna väl nämndemannen och kyrkovärden anses representera beggedera. Då de af hela kommuner hedrats med stora, ansvarsfulla och offentliga uppdrag att handhafva strafflagen och nådemedlen, är det väl icke för djerft att antaga, det befolkningen i deras kommuner i all hufvudsak tänker lika med dessa sina förtroendemän. Men den som vet, huru obetydlig skilnad det råder i afseende på tankar och föreställningssätt bland befolkningen i våra landskommuner, han skall sannerligen icke anse mig allt för djerf, om jag i desse hedervärde mäns vänlighet mot mig vågar tro mig ha funnit ett uttryck för hela Sveriges jordbrukande befolknings sympatier för min person, sympatier ungetär lika tillförlitliga som dem »Sveriges arbetare» hysa för herr Sverdrup.

Vore icke detta förhållandet, så ha ju Sveriges öfrige landtmän haft hela två dagar att opponera sig på! Det står hvar och en af dem fritt att ge tillkänna, det de protestera mot de vänliga ord, som nämndemannen och kyrkovärden behagade yttra, liksom det står hvarje svensk arbetare fritt att protestera mot det flertalet af Sveriges arbetarebefolkning håller med Johan Sverdrup.

Men *intill dess detta sker* betrakta både Sverdrup och jag oss som högt uppburne föremål för den svenska nationens synnerliga välvilja, och hvad särskildt mig angår, så väntar jag att i samtliga de pressorgan, jag nyss haft äran nämna, ofördröjligen få se en sanntärdig och

objektivt hållen skildring af den hedersbetygelse, som vederfarits mig.

Jag fick intet telegram, det är sannt, men dertill funnos flera fullgiltiga skäl, af hvilka jag blott vill anföra, hurusom den elektriska gnistans budbäraretjenster kunna utan allt för stor afsaknad umbäras mellan dem som sitta vid samma bord, samt att Vexjö telegrafstation redan var stängd, då jag i lördags afton hade nöjet sammanträffa med Sveriges jordbrukande befolkning, representerad af nämndemannen och kyrkovärden.

För ett par år sedan gick jag landsvägen utåt söder från Wexjö. När jag var kommen midt för Kampen, så mötte jag en fasligt upprörd mansperson utan hatt, rock och väst samt med bara en byxhängsla. Karlen slog framför sig med armarna alldeles som fröken Bendroth, då hon skulle försöka spela Regina von Emmeritz, och så skrek han: »Jag är Gud fader! jag är Gud fader!» Sanningen att säga, satte jag då för tillfället föga tro till mannens utsago, men då jag nu vet, att »allt är sannt, som inte blifvit offentligen vederlagdt», och då jag tänker på, att hvarken Wexjö domkapitel i någon cirkulärskrifvelse gendrivit mannens påstående, ej heller Wexjö hospital, der han för tillfället hade sin bostad, gjort det allra-minsta för att förtaga intrycket af personens i fråga med kraft och hänförelse uttalade ord, så — hade han förmodligen rätt.

Jag skall således med görligaste första utarbete en liten broschyr om »Gud fader i Kampagärdet och svenska nationens sympatier för Johan Sverdrup», men som ett sådant arbete fordrar mycken förberedelse, grundliga källstudier och framförallt en stark tro, hoppas jag herrskapet ursäktar om jag nu rekommenderar mig.

När damerna skulle bygga upp Karlsborg.

(Den $1\frac{5}{4}$ 1884.)

Hvad qvinnan vill, det vill Gud!

Hvasa, *går* det inte för damerna att bygga upp Karlsborg med enkronor?

Underskatta icke en ensam kronas betydelse; få norrbaggarne hålla på lite till, har kung Oscar snart inte mera han heller.

Nu ha vi de 144 damerna, eller noga räknadt 143 damerna och en rotehållareenka från Westmanland, som undertecknat inbjudningen till bildande af den der qvinnoföreningen; gör mig genast så nära hundra banko, (för se jag räknar i banko, för det den vackra idén påminner om en sådan der *gammaldags* tro och heder, som är så fasligt ondt om nu för tiden).

För 140 kronor pr år kan man städja en drängpojck, och för 4 kr. kan man köpa honom en spade, och sedan är han färdig att skicka ut och kasta upp vallar och bastioner vid Karlsborg. Födan kan han få ur disciplinsoldaternas kittlar; det märka inte statsrevisorerna, och om de också märka något, måtte väl herr Borg, som är en sådan galant fruntimmerskarl, få dem att hålla munnen.

Då det tredje puniska kriget utbröt, påstår Jacob Ekelund (det såge visserligen mera lärdt ut att citera en romersk författare, men *jag* håller på gamle Jakob), att de karthaginensiskt sinnade qvinfolken klippte håret af sig och läto sno kabeltåg deraf. Skada att den feminina hårväxten i vårt nordliga klimat och till följe af ett allt för öfverciviliseradt lefnadssätt är så klen. Den enda, som hade något i den vägen att komma med, vore kanske den der bondgumman från Vestmanland.

Hvarföre har hon kommit att ensam representera våra almogeqvinnor bland de 143 förnäma damerna; *en*, men en — rotehållareenka?

Jo, jag kan så lätt tänka mig saken. Hennes man hade i lifstiden säkert varit en af de der vanliga knotande rotehållarna, som aldrig vilja ge knekten sin rätt, som gnälla hvar gång han skall ha en oxök för att köra upp sin åker, och som passa på och låta honom hemta sin ved i det sämsta väglaget, då ingen kan lasta fulla lass. (Jo, jo, jag känner till det der, för jag har sjelf varit rotehållare i Sunnerbo.)

Och så vardt rotehållaren döder som ett bankdirektörs-samvete i Kalmar och begrafven som Vegafonden och salig som en nyförlofvad gymnasist och förd till femte eller sjette himmelen, beroende på om han i lifstiden roterat för stamrote eller utrote.

För si den så mycket berömde och efterfrågade *sjunde* himmelen, den är bara till för folkskolelärare, som svultit ihjäl, för guvernanter, som gått oförstådda genom lifvet, och för skalder, som drömt om himlens ljusblå ether tills de saknat mynt till renad, luktfri fotogén; för vår Herre är ju skyldig dem någon ersättning, förstås.

Men en natt i vintras, då rotehållarens i sorg, saknad och dubbla färskinnsfällar efterlemnade maka låg i sin säng i farstukammaren och ändå i själ och hjerta gladde sig åt huru bra hennes käre gubbe nu hade det, och gaf sig sjelf ett löfte att icke utbrista i otåligt knot, om vår Herre t. o. m. läte återseendets ljuftva ögonblick fördröjas i en 30 år eller så, då knäppte det till i panelet och en röst hviskade:

- Anna Stina!
- Herre Jesses, hocken ä' dä?
- Sjåpa dej inte, käring, d'ä bara ja!
- Petter, Petter, ä' du från vettet Fader vår, som äst inte ska' en dö menska Herren väl-

signe oss . . . komma te sin stackars qvinna . . . Gud, med en nödtorftig spis . . . på det viset . . . aj ojanamej!

— Töst Anna Stina, åbåka dej inte! Ja vell bara säja dej ett par ord. Dä enda, som graverar mej här oppe i saligheten ä att ni slarfvar mä den grå märren så hon inte får sitt kortfoder ordentligt, å så att ja va så snål ve knekten mens ja lefde. Gamle Hazelius, som också ä' deroppe, han drifver jemt mä oss bönder, och Carl XV han slo mej på magen i middags och sa': »Hur tusan ä du kommen hit, Petter, som ä en så'n försvarsnihilist; snart går man väl inte säker i himmelrike hvarken för Arnoldson eller Jonas i Rasselbygd». Å derfor vell ja' nu be dej, Anna Stina, att allt hva' du kan göra för fosterlandets försvar, så gör, å se knekten te godo på bästa sätt.

— Ja, ja, käraste Petter, men gå nu din väg, du ä' så kaller om nyperna.

— Gör dej inte te, dett gamla skrälle; hvem tror du springer galen ätter dej nu länger? Nej, deroppe ha vi de raraste mamseller, klädda i finaste sockerduk å mä vingar ve ryggbastet, som setter å läser körkemötesprotokollen från Lund å sjunger Wirséns dikter från måron te qväll'n.

Och Petters ande smög sig ut genom ett hål vid dörrklinkan, men Anna Stina gömde orden i sitt hjerta, prenumererade på herr Spilhammars Aftonblad för ett halft år, köpte 4 askar tennsoldater åt pojkarna, gaf soldaten en half skeppa malt, grät när prosten i kyrkan bad för krigsmagten till lands och vatten, och när fruntimmersföreningen kom och frågade henne, om hon händelsevis vore hågad för att rädda sitt fosterland, så sålde hon halfannan mark smör (å kr. 0,67 pr *℔* netto) och lade liquiden på patriotismens altare, d. v. s. Karlsborgs bastioner.

Hvasa, *går* det inte för damerna att bygga upp Karlsborg och ordna vårt försvarsväsen med enkronor?

Jo men, går det så. Tusen sinom tusen varmhjertade svenska qvinnor skola sluta sig till föreningen, och ni kan väl begripa, att det inte stannar vid årsafgifterna. Nej, hvarje ynnest vi hädanefter åstunda af Evas döttrar måste köpas med en afgift till nationalförsvaret.

Det kommer att gå till så här:

— Min fröken, hvad ljuf melodi utaf Strauss,
Den är ju gudomlig, hva falls?

Det är som den sade åt sorgen: "Heraus!"

Ack tordes jag be om en vals?

— För sex skilling hvarfvet så gör jag min flit

För nya kalsonger åt artilleri't.

— Min fröken, jag älskar er högre än allt

Hvad jorden af sällhet beskär;

Förutan Er lifvet är ödsligt och kallt,

Med Er idel solljus det är!

— Tvåtusende kronor till trångbataljon

Är priset precis för min lilla person.

— Min gumma se på dessa gräsliga håll

I strumpornas hälar, ack se!

Du vet ju att kylan rakt inte jag tål,

Törs om lite stoppning jag be?

— Så gerna, min gubbe, men 12 skilling först

Till bränvin att släcka husarernas törst.

— Mig törstar, min älskling, sänk läppens korall

Så blygt mot mustascherna ner;

En änglarnas hviskning i världshvimlets svall

Jag hör, då en kyss du mig ger!

— Fem kronor pr styck kosta kyssarna nu;

Vi samla till byxor åt här'n, söta du.

En guldlockig engel på knappast två år,

Men såsom cheruberna skön,

På faderligt knä glädtigt jollrande står

Och bedes att "läsa sin bön".

— "Ack då fål du ge mej fem öle koutant,

För krigspartemanget hal inte en slant!"

Och då få de knusslige riksdagsfarbröderna stå der i kamrarna och skämmas ögonen ur sig, och sedan få de se, huru damerna bygga upp Karlsborg och ordna vårt försvarsväsen.

Och skulle någon ännu då i fåvitsko spörja: *Hvar* är qvinnan? så skall historiens genius i blå underkjol och med Odhnerska bläckplumpar på af hänförelse skälfvande långfingrar för en häpen efterverld triumferande peka på ointagliga bastioner och säga: *Här* äro den vestmanländska rotehållareenkan och hennes 143 medsystrar förevigade i sina händers verk, hvars betydelse på sin tid icke klart fattades af någon annan än Sigurd i Smålandsposten.

* * *

"Likt och olikt".

(1 Maj 1884.)

I rättan tid kommer nu skalden och siaren August Strindberg och predikar Rousseaus lära om återvändande till naturtillståndet, om högskolans, embetsverkens, den bildande konstens, frackens, stärkskjortans och jernvägarnes förbannelse. Ingenting duger utom kroppsarbete och den ytterligaste tarflighet. Han förkunnar högljudt den oskalade potatisens lag och bolstervarsbyxornas evangelium.

Skall han lyckas?

Då komma naturligtvis boktryckare och förläggare äfven att gå all verdens väg, hvarigenom den produktive bokmakaren sjelf också hänvisas till ett »naturenligare» lifsupphälle. I stället för i svärmiska teckningar af Jonas Lie blir då vår moderne Augustus af någon »realistisk» broder skildrad på följande sätt:

Solens gula, otäckt skinande kluns
 Hade just skämsen smugit sig upp öfver fähustaket.
 Pigan gnodde den värsta smutsen ur sin hvardagskjol
 Och synade sitt grofva linne,
 Som på axeln bar lustiga märken
 Af kodrängens plumpa kärlekssmek.

Men ute på trädan, lutad mot stenvuren,
 Spottande blod af öfveranstängning
 Och småsvärjande vid sig sjelf
 Öfver fingrarnas blåsor och det ovana arbetet,
 Stod århundradets heros,
 Lärjungen af Rousseau,
 Helrealisten i lifvets läroverk,
 Gudasmädaren och den regellösa metriksens pappa
 Herr August Strindberg
 Och skulle ge skrifveriet fan
 Och gräfva ett täckdike.

Och då siaren kände sig öm i hela kroppen
 Af det satans dikesgräfvandet
 Och erinrade sig det "Röda rummet"
 Och "Det nya riket"
 Och alla sina "Svenska öden och äfventyr"
 Och Bonnier, Fritze och Seligmann,
 Som gett honom tusentals kronor
 För hvarje halfstop etter han utspytt,
 Så tänkte han både "Likt och olikt".

Så kom en värdig representant
 Af detta stackars förtryckta "Svenska folk",
 För hvilket siarens hjerta blödt.
 Det var Truls Jönsson i Applamoen,
 Han som rådde om trädan
 Och legde för täckdikets gräfning.

Och han talade den frie mannens fria språk:
 "Hvad har du för dig din skrifvareslusk,
 Hvad grunnar du på, din attan tusan?
 Det här är något för mer än gräfva sig fram
 "Från fjerdingen till Svartbäcken".

Och siaren böjde sitt hufvud
 Och tänkte med vemod på
 Alla halffåniga kritici,
 Som ropat hans lof,
 Alla beskedliga bokköpare,
 Amatörer på kalvhjertsdiktning,
 Alla små sexor på Hasselbacken
 I »Det gamla riket»,
 Och se'n på Truls Jönsson,
 Och Rousseau och täckdiket
 Och så sa' han: »Fy fan!»

Men det hade många, många
 Sagt om *honom* förut.

Stackars skald!
 Träskon hade skaft hans skaldefot,
 Med hvilken han sparkat »idealet» i ändalykten,
 Och skinnbyxan spruckit öfver ett knä,
 Som aldrig böjt sig för »tidens gudar»,
 Och på ryggen hängde en fårskinnspels
 (Och inte en spottlåda.)

* * *

Vår tids ungdom.

Skall man ha reda på vår tids filosofer, så får man börja att söka bland den brådmogna och lillgamla småskoleungdomen.

Häromdagen träffade jag en mycket ung man med en mycket pessimistisk lifsåskådning. Att han yrkade på en social revolution, sålunda, att alla samhällsklasser skulle vräkas ihop alldeles som lottsedlar i en cylinderhatt, blötas, stötas och väl omröras samt derur utgå såsom en race af uniforma universal-patent-medelmenniskor, alla lika

goda, lika dumma, lika starka och lika begåfvade med timliga egodelar, — det gick väl ändå an; men så ville han, att den sociala revolutionen skulle efterföljas af en politisk sådan, att konungar, kejsare, länsmän, pastorsadjunkter och alla andre högt uppsatte män skulle alldeles afskaffas, den stående hären afskedas och kyrkobönen för kronprinsessan indragas.

Jag darrade och frågade honom när han tänkte börja, men då hängde han på hufvudet, suckade och utbrast: »Herre Gud, jag måste ju exercera beväring först».

En smula lugnad genom den tre veckors frist, som sålunda beviljades menskligheten, stötte jag snart på en liten qvinlig bekant. Antingen nu det nya klädningstyget »fällde», eller äggen varit för löskokta till frukosten, eller den nya sommarkappan satt illa, men hon var pessimist hon också, hon skulle skriva dramer à la Anne-Charlotte Edgren, dramer, som skulle blifva nittonde århundradets orimmade marseljäs, lösgöra menniskoanden och vända upp och ned på allt uselt och dumt i världen.

Detta sista tog jag för en personlig hänsyftning, kände en lindrig knäskälfva och sporde ödmjukt, huru snart hon trodde sig kunna vara färdig med allt detta?

Men då tog hon en bekymrad min på sig, förde näsduken till ögonen och jemrade sig öfver att kriorna i flickpensionerna lemnade så föga tid öfrig för allvarliga saker.

Så var jag på fadderskap hos en af mina vänner häromdagen. Det var en liten rar pojke, 9 skålpund och 75 ort. Och när han klämdes af det obarmhertiga lindandet, som borde i lag förbjudas, tog han höga c med bröströst och utan ansträngning. Flintskallig var han äfven, och såg ut som en filosof gjorde han. Jag vill svära på, att om han också inte öfvervägde utsigterna för valen till andra kammaren i höst, så funderade han åtminstone på uppfinnandet af en elektrodynamisk sugslang.

Vid 8 dagars ålder, mitt herrskap!

Tre år gammal blir han kär i barnflickan. Vid 6 år börjar han förstöra far sins pengar i cigarrboden. Vid 12 år har han kommit underfund med att alla lärarne i den skola, hvilken har äran räkna honom såsom lärjunge, äro idioter. 14 år gammal älskar han en guvernant dubbelt så gammal och $1\frac{1}{2}$ gång så lång som han sjelf. Vid 16 år hemtar han sin konjak direkt från Frankrike. Vid 17 tror han ej mera på kärleken. Vid 18 skrifver han en dram, som blir uthvisslad. Vid 19 är det endast byhängslenas dåliga beskaffenhet, som hindrar honom att hänga sig i spjellet. Vid 20 har han laddat den revolver, som skall ända hans lif, men erinrar sig lyckligtvis i rättan tid, att han lofvat vara med på en frukostrip för en vän, som firar sitt tremånadersjubileum såsom galanteri-handlande. Vid 21 år blir han kronovrak vid beväringmönstringen. Vid 22 skrifver han en roman med titeln: »Anima eller det djefvulka häftplåstret», om hvilken den aktade kritikern G. af G. yttrar: »Sant genom sin realism och förfärande genom sin sanning, skall detta med psykologisk skarpblick påbredda häftplåster med all sannolikhet befria sina läsare från hvarje symptom af skrattsjuka.»

Hvad gör det väl om Carl David i Posttidningen samtidigt skrifver: »Återigen en af dessa unga »banbrytare», som af beundran för maskarna i livvets stora surmjölksost glömma att skära sig sjelfve en enda skifva. Återigen en af dessa förvillade andar, som icke vilja qvada om englar och harpor och cymbaler och glittrande sjöar och lätta genier med osynliga vingar, långa lockar och korta klädningar.»

Vid 23 års ålder får den unge mannen lungsot och vid 24 dör han, sedan Carl Larsson tecknat af honom i Svea och August Strindberg kallat honom sin vän i sin senaste bok: »Grogg och tuting eller orsakerna till den allmänna magsyran och dess botemedel.»

"Finkan" i Vexjö.

Ack, ytterligheterna ligga ju så nära hvarann här i lifvet. Tänk er bara, mitt herrskap, att midt under stadens förnämsta, väl och komfortabelt inredda schweizeri, der musik och sprit människornas hjertan glada gör, ligger det mörka rum, der faderliga myndigheter instoppa de individer, hvilka alltför ifrigt hemburit den vinrankskransade guden sin hyllning. Tänken er dessa inhysingars känslor vid de sprittande tonerna, tänken er, att vid ljudet af det glada ordet »skåll!» känna sig ensam bunden inom skål och vägg — — —

Härom qvällen tänkte jag: »Jag skall bestämdt höra efter huru de stackrarna ha det dernere», och så stälde jag mig vid gallerfönstret till »finkan», som just då inneslöt en för lösdrieveri, fylleri och bettleri inbommad med-människa i rutiga bolstervarsbyxor. Han gick på golvet och deklamerade:

Och vore jag ej i armod född
Och vore jag inte buse blifven
Och vore jag inte att tigga nödd
Och vore jag riktigt mantalsskrifven,
Jag toge min "knaber", jag också,
Bland glada gossar derofvanpå.

Men engeln lik invid Edens port,
När sig med frukt af en galen apel
Vår obetänksamme stamfar smort,
Här står vid dörren en barsk konstapel,
Som sade stopp, om jag klefve på
För att deruppe en droppe få.

Måhända skulle man ock, hvad tycks?
 Uppå min corpus föraktligt blänga,
 Om fläckadt skjortveck och trasig byx
 Sig ville in bland »de fine» tränga,
 Fastän med finheten si och så
 Det stundom är äfven ofvanpå.

* * *

Mamma Jemmerlings Stämningssökan.

(Med anledning af den usla "blidvintern" 1884.)

Gubben Bore, vinterns stålgråskäggige gud, måtte väl inte ha börjat sudda på gamla dagar, så att han blifvit instängd i något sinkabirium vid nordpolen eller i Kam-schatka.

Om han emellertid tror, att han ostraffadt kan leka med oss på det här viset, tar han allt betydligt fel, ty jag har händelsevis kommit att se en af en förtretad småstadsmamma utfärdad stämningssökan på besagde Bore af följande innehåll:

»Till

Phœbus Apollo, Æolus, doktor Nyström, mästcr Palm och I alla andra andar, som magt hafven i vädret!

Undertecknad, obemedlad och djupt sörjande enka efter i podager 1875 på höstsidan saligen afsomnade hof-rättskommissarien Jeremias Jemmerling, nödgas härmed ödmjukeligen anhålla om laga kallelse och stämning å slädförehållningsentreprenören Filurius Bore, som vistas å okänd ort, att svara för förfallolöst uteblifvande från bygden vintersåsongen 1884, och får jag såsom skäl för denna min anhållan anföra:

Såsom moder till tvänne välskapade döttrar, hvilka genom Guds nåd, sparsamhet, mjölkvälling, pianoskalor och ett kristligt föredöme nu så uppvuxit, att de för det heliga äktenskapsståndet synnerligen väl egnade äro, drifves jag icke allenast af min moderliga känsla, utan jemväl och än mer af min kristliga pligt, att sörja för det de måga med hvar sin god och öfverseende man försedda blifva, och vågar jag säga, det jag samvetsgrannt begagnat alla de utvägar att främja detta mål, som en moders skarpsinnighet, naturkrafter, sömmerskor, tandläkare och snörlifsfabrikanter mägta åstadkomma.

Det är dock af ålder väl kunnigt, att intet på hela jorden så närmar tvenne unga människors hjertan till hvarandra som att med en röd filt om benen och glädje i sinnet under bjellerklang och piskslängar ila fram öfver ett snötäcke, som kunde vara bländande, om torgböndernas hästar voro mindre löslifvade, och att derefter med tjusade sinnen och nyskurna liktornar efter stadens musikkapell svänga omkring på nyskuradt golf under drypande ljuskronor; ja, det gifves exempel på att unge män, som trotsat 3 middagar, 2 supéer och 4 thécirklar, fallit till föga för ett enda slädparti.

Jag och mina älskade barn, hvilka af ekonomiska skäl varit hindrade att under den förflutna sommaren visa oss om qvällarna i »levvande bilder» å vestkustens badorter (som också är ett bra sätt), motsågo med glada hjertan och två i skafferiet reserverade champagnebuteljer den analkade vintern med sina skiftande förströelser, sina promenader på storgatan och — sina slädpartier, och jag är förvissad om, att derest dessa i hoppet hägrande slädpartier blifvit en verklighet, skulle i denna stund en löjtnant vid indelt eller i lyckligaste fall värfvadt regemente och en notarie i Göta hofrätt såsom svärsöner lutat sina peuker mot min paramattaklädning.

Men här gå vi i regnet, som om det vore Oktober

hela året, och de stackars flickorna taga sig alls ingenting ut, då de under det gemensamma familjeparaplyet med långt framskjutna hattar och trasiga, förbytta guttaperkaloscher skumpa i väg öfver torget eller nedåt jernvägsstationen.

Då det är min oförripliga mening, att utom äktenskapet ingen sann lycka finnes för qvinnan; att det i vår praktiska tid är en flickas pligt att se äfven på den kära utkomsten; att mina döttrar skulle haft både notarien och löjtnanten, om vi fått slädföre i vinter, samt att slädförets uteblifvande i väsendtlig mån rubbat begge flickornas framtidsutsigter, så får jag ödmjukligen anhålla om föreläggande för förbemälde Filurius Bore att ersätta mig löjtnanten med 15,000 och notarien med 20,000 kr. (han har redan stått på borgmästareförslag) samt alla rättegångskostnader och två nya muffar, som nu äro till ingen nytta.

Tillfälle till svars afgifvande å mot krafvet tilläfvantys skeende invändningar torde äfvenledes mig beredas.

Barbara Femmerling.

Bore lär vid stämningens delgifvande fattats af djup ånger; satte sig ned att gråta hela dagen och läste i Svebiliskan:

»När hvar och en sin syssla sköter
Så går allt väl ehvad oss möter.»

* * *

Impromptu vid en gymnastikfest i Vexjö.

(De uppträdande voro lärjungar vid Vexjö h. allm. läroverk.)

Klingan här leker,
Svärdsklängen smeker
Ynglingens öra, till hälften på skämt,
Men om det blifver
Allvar, han gifver
Heder åt lärdomen, tror jag bestämdt.

Sträckom på bena,
Spännom hvar sena;
Kanske han kommer, vår ovän, en dag,
Då ska' vi maka
Honom tillbaka
Spark'an i Östersjöns bölja ett tag.

Ack det är gifvet,
Ofta i lifvet
Står på vår bana en dum dromedar;
Språnget går öfver,
Krypa behöfver
Ej den, som hoppat i ungdomen har.

»Böja på knäna»
Nog kan förtjena
Öfning, att smidig och muskelstark bli;
Men det skall dröja
Innan vi böja
Knäna för våldet och orätten, vi!

Lifvet är härligt,
Ungdomen kärligt
Bjuder det smekande: skynda och njut!
Njut det, men varligt,
Ty det är farligt
Att uti nöjenas verld »ligga ut».

Forskning beglänsar
 Kunskapens gränser,
 Der se vi ljuset, den blindföddes skräck!
 Dagen bebåda,
 Hvar vi det skåda
 »Armarna uppåt och framåt blott sträck.»

* * *

Några ord till försvar för den stackars "menskligheten".

Det är så ledsamt med en del pessimistiska skriftställare, som bara skälla ned den stackars »menskligheten». Dels har jag ondt om tid och dels har menskligheten funnits till före mig samt kommer sannolikt att existera äfven någon tid efter mig, så att Gud vet om den egentligen *behöfver* mitt beskydd; annars vore jag frestad offra hela mitt lif bara på att taga den stackar'n i försvar.

»Det finnes ingen kristlig tro numera», säger man. Jaså, inte det? Bjud den trossvage bara ett godt regalt pastorat, om han är så funtad, att han kan aflägga de nödiga examina, eller en vaktmästareplats i Beskowska kyrkan, om han är mindre lärd och har anlag för hof-charger, så får han en tro, ja en tro, mitt herrskap, mot hvilken Pauli och Petri tro skulle se ut som riktiga lindbarn. För öfrigt tycker jag att i en tid, då unga extra ordinarier, utan lön och rika slägtingar, på Guds försyn göra skulder till 25 à 50,000 kr:s belopp, då unga damer ge sig ut i blåsväder med luftbalonger på afvigsidan af sina tjusande gestalter och unga män bilda familjer utan något att lefva af, också bara på Guds försyn, är det riktigt skamligt att föra väsen om »tidens otro».

»Den kristliga barmhertigheten är utdöd», har jag hört mammor med giftasvuxna döttrar hviska till hvar-

andra i toalettrummen på balerna i — Luleå, Yokohama eller hvar det nu var igen. Kan just inte säga det heller. Om man riktigt ger akt på saken, så skall man finna, att när Petersson är i nöd, ber Carlsson alltid Jönsson att hjälpa honom. Hvarför inte Carlsson hjälper honom sjelf? Jo, ser ni, det skulle visst hans goda hjerta mana honom att göra, men dels måste han kanske just då köpa sig en kupévagn för att anständigt kunna visa sig bland folk, dels är Carlsson inte på det viset att han vill skryta och väsnas med sina ömma känslor; han är en stilla, lugn och anspråkslös man, som inte för allt i världen skulle vilja förödmjuka en gammal vän genom att ställa honom i förbindelse eller beroende af sig, men kan han ge honom ett råd för lifvet, en rekommendation till någon annan god vän eller t. o. m. en cigarr, så förnekar han sig aldrig.

Se bara på våra pojkar! När vi sjelfve voro pojkar, hade vi inte bättre vett än vi lekte och roade oss precis som det föll oss in, jublade, refvo sönder oss, kindpustades och försonades af hjertans lust; »stiliga» voro vi just inte, men roligt hade vi, och det säger jag då för min del, att om jag nu kunde skriva en visa, som funne nåd inför sjelfva redaktionen af Thorshälla Veckoblad, skulle det icke skänka mig en så sann glädje, som jag erfor, när jag vid 11 års ålder fått 14 torparbarn att skyldra gevär med sädeskrakar. Nu är det annat! Borstade, fina och gentila, som ett renskrifvet poem af en pensionsflicka, stå våra gossar, bleka och högtidliga, på skolgården medan en af herr ecklesiastikministern utsänd officer *lär* dem att leka. Förr ljöd det rätt och obehagligt från lekplatsen: »Jag ska' lära dig att göra orätt, din kruka!» nu heter det höfligt och belevadt: »Skall jag fatta bollen med 3 eller 4 fingrar, herr kapten?» Vi, mina herrar, gingo vid 15 års ålder med lappade benkläder; våra söner ha vid den tiden redan lappade hjertan efter Amors glödande

skott, och fins ett hål på kostymen, så har cigarren bränt det.

Och julklapparna! Ack dessa beskedliga herrar i citrongula frackar och med stöflar som torpedobåtar, dessa ljusgröna papiermachéhästar med blå, fladdrande manar, som utgjorde *våra* julbords stolthet, de äro ej mer, de ha efterträddts af »talangfullt skrifna böcker för ungdom, der den yttre utstyrseln så i text som bild är väl egnad att väcka och leda det hos barnet ännu slumrande skönhetssinnet» — och plocka portmonäen för barnets pappa. — Det är underbart att en Rafael och Coreggio, en Thorvaldsen och Vernet någonsin kunde bli hvad de blefvo inom konstens område, då helt visst deras obetänksamma föräldrar läto dem sysselsätta sig med leksaker, som i estetiskt hänseende ganska säkert lemnade mycket öfrigt att önska. Tänk hvad de skulle blifvit om i de tiderna funnits en Oscar Lamm!

Men för att på en gång stuka er, I mensklighetens äreskändare, som talen om den kristliga barmhertighetens död, vill jag bara nämna ett rykte, som jag hört, att friherre Klinckowström lär ämna inskränka sitt anförande vid remissdebatten i år till lumpna $\frac{3}{4}$ timme.

Vidare talar man om »skaldekunstens förfall».

Vi ha dock en *akademisk* skald, som med hvitsippor och liljekonvaljer i håret och honung på tungan sitter i ljufligt doftande lunder på ett helt fång af lagrar, cypresser, förgät-mig-ejer och tjärblomster och sjunger så grannt, att alla väldanade frökensjälur spritta af fröjd, och gråter så stridt, att västen blir alldeles genomvåt.

Vi ha en *realistisk* skald, som blifvit af muserna så illa behandlad, att han inte vet något värre att göra sin värste fiende än att råda honom gå in i besagde frökners toillettrum och tvätta sina händer i en der befintlig, grannlaga möbel.

Skall *detta* anses såsom nödår på den svenska par-

nassen, så vill jag bara fråga hvad man skall säga om de stackars Tegneridernas tidsålder?

Så väsnas man om »den dramatiska konstens förfall i landsorten». Jag orkar inte höra't. *Aldrig* har denna konst stått så högt som nu.

Rydqvist-Coldénska sällskapet kom till Vexjö för ett par år sedan.

Herrarne hade tre cigarrer, två par celluloidmanschetter, en papperskrage n:o 15½ och en ytterrock, som turvis begagnades.

Damerna hade två lösflätor, en sönderbruten handskknäppare och sin oskuld.

Till mera enskildt och tillfälligt bruk hade förste älskaren två fyrastyfversgrifflar att bränna luggen med, sufflören en smörgås i luckan och regissören ett godt samvete.

Nå väl, med denna utredning spelade sällskapet här i 6 veckor för tomma hus, lefde och uppehöll sig under tiden, gjorde hvar man rätt och hade respengar öfver till närmaste stad.

Det kan man kalla »konst», och jag tviflar att Ristori gör det efter.

Vidare skrifver man om att *qvinman* skulle vara så gruffligt tillbakasatt och ha så svårt vid att få sina rättigheter erkända.

Det tycker jag visst inte. De flesta hyggliga män, åtminstone af det yngre släktet, vilja gerna ge qvinnan hvad henne tillkommer. Fråga en lagkarl hvad hans mening är om qvinnans duglighet, och han skall i sju fall af tio svara dig:

— Jag tror hon duger till snart sagdt allt. Hennes rikare fantasi och känsligare hjerta ge henne hedersrummet inom diktens verld. Behaglig i umgänget, född aktris och smidig i diskussionen, är hon som skapad till diplomat, och prestens kall skulle otvifvelaktigt af henne väl för-

valtas. Endast såsom jurist är hon olämplig; den tanke-skräpa och det lidelsefria, fullkomligt objektiva åskådnings-sätt, som äro nödvändiga vilkor för en domare, skola aldrig bli hennes.

Kompositören skall säga:

— Jag tror qvinnan fullkomligt om att föra läkarens sond, bildhuggarens mejsel och målarens pensel, men takt-pinnen och notstiftet skall hon låta bli. Hon har nog i vissa fall ett fint öra, mycken smak och rätt god uppfattning af tonkonstens rent estetiska betingelser; men den fasthet och själsnärvaro, som krävas af en orkesteranförare, kommer hon alltid att sakna liksom den sjelfkritik och den herrskarmagt öfver de i hufvudet om hvarandra tumlande idéerna, hvilka äro absolut nödvändiga för framställande af ett verkligt, helgjutet konstverk.

Garfvaren menar, att nog kan hon sy en stöfvel (hennes umgänge med släktet såsom gift bör ha gifvit henne vissa insigter), men se *bereda lädret*, det duger hon väl ändå knappast till, o. s. v.

Det enda som oroar mig vid tidens glädjande framåt-skridande är att det går något skeft, i thy att qvinnan, som alltid hållit sig en hästlängd efter, nu vill skena fram i jembredd med mannen. I Norge ville hon nyligen t. o. m. bli läkare. Men medicinska fakulteten sade nej, ty pro primo var hennes helsa ej stark nog för studierna och derpå följande praktik, pro secundo skulle hon förlora sin qvinlighet, och pro tertio saknar hon det sinneslugn och den fasthet i karakteren, som fordras. Rätt så! Men att vecka efter vecka vaka vid en sjukbädd om natten och arbeta för de sinas uppehälle om dagen, det räcker väl helsan till för hädanefter som hittills; qvinligheten löper väl heller ingen fara hos lasarettens outröttliga, tålmodiga vårdarinnor, och att under röda korsets tecken med ackom-pagnement af kanondunder och jammerskri vid sidan af slagfältan uppträda som barmhertighetens engel lär ej i

någon högre grad pröfva fasthet och sinneslugn, lika litet som att ett helt lif vara fjettrad vid en rå och brutal man.

Men pharmaceut fann fakulteten qvinnan mycket lämplig till, så att jag kan inte inse hvad det går för nöd på henne.

Vi vilja alla qvinnans frigörelse, bara hon vill låta bli hvars och ens eget verksamhetsområde. Vetenskapsmannen inrymmer villigt, att qvinnans ingenium lika lätt som mannens skall leda henne till upptäckter och nya idéer inom facket, men — hon saknar bestämdt den lugna, okufliga ihärdighet, som ensam förmår föra vetandet framåt; embetsman passade hon deremot nog bra till.

Och den bildande konstnären vill ingalunda vara en sådan idiot, att han bestrider qvinnans geni, hvaremot — han är viss om att hon ej eger denna öfverlägsna kraft, som sätter mannen i stånd att utom och öfver inspirationen objektivt bedöma det sköna och egna den nödiga sjelfkritiken åt sitt verk. Hon skulle nästan slå sig bättre ut som krönikeskriofvare i en småstadstidning, ty der har sjelfkritiken alltid varit klen.

Sjelf är jag lika medgörlig som de andra. Ödmjukt och upprigtigt erkänner jag mig fullt öfvertygad om att de »skiftande bilder», som upprullas för en ung intelligent frökens inre syn, äro långt rikhaltigare än de, som stå till *mitt* förfogande. Utarbetningen skulle ock bli bättre, ty qvinnan är född kåsör. Men — om en sårad medlem af den läsande allmänheten kommer upp på byrån och med bastanta näfvar vill ingå i en antikritik af kåsörens refben, så tviflar jag i likhet med medicinska fakulteten i Kristiania på att qvinnan besitter den för yrkets utöfvande nödiga »fasthet» eller förmåga att öfvertyga granskaren om att redaktionens trappa ej är madrasserad.

Deremot finner jag för min del qvinnan särdeles lämplig såsom *läsarinna* af hvad manliga kåsörer skrivit, ty

hon är af naturen mild och öfverseende, åtminstone har hon alltid visat sig så mot mig.

Som vi finna, är sålunda stämningen bland männen för qvinnans frigörelse öfverhufvud mycket vänlig, och lyckas hon bara få t. ex. en borstbindare att handleda sig i diplomati eller en skogvaktare att lära sig föra en ångbåt, så kan hon nog komma att gå långt.

Ack, om jag nu ändå hade lyckats öfvertyga en och annan, att menskligheten verkligen är sant kristlig, ädel och sjelfuppoffrande, då hade jag inte talat förgäfvles!

Och så hafva vi ju herr L. O. Smith, som ensam fört vårt slägte framåt på 2 år lika långt som andra stora män på sekler.

Vore jag Darwinist, så skulle jag säga att mensklighetens utvecklingsperioder egentligen kunna indelas efter fyra stora, epokgörande fenomen: det första, då vi tappade apsvansen, det andra, då vi drogo det första paret byxor på oss, det tredje, då vi uppfunno viraspelet och det fjerde, då herr L. O. Smith funderade ut hemligheten att supas sig till välstånd.

»Supen för 18 millioner kronor, så skolen I få 9 millioner i pension!» ropade han på vårsidan 1884 åt Sveriges arbetare.

Att rådet följdes, tar jag för gifvet, och det vore vackert om arbetarne ville göra ännu mer än herr Smith begärt; det ligger i deras eget intresse, ty ju mer de supas, desto större blir pensionen.

Jag tänker mig en krogscen ett par år härefter. En arbetare och familjefar reser sig mödosamt från stolen i det hugnande medvetandet, att han genom inmundigandet af $\frac{1}{4}$ kanna sprit efter bästa förmåga sörjt för sin och sin familjs framtid. Han mår illa och kan knappast stå på benen, men »pensionen» växer, och det är hans pligt att efter sina krafter sträfva för de sina. Plötsligt når honom

underrättelsen att han ännu en gång blifvit fader. Vår man raglar ned på bänken och utbrister:

— Å Gud hjelpe mig, hvad skall det nu bli af! Hör nu frun, tag hit ett halfstop till; jag har fått ytterligare en mun att försörja. Gud välsigne den L. O. Smith, som hjälper den fattige! Skål!

* * *

“Nyår”.

När magen liknar trumma
Och jorden är ett sofvelfat,
När menskorna bli dumma
Utaf för mycken mat,

När fulla bålar komma,
Och tomma glas tillbaka gå,
När näsan synes blomma
Så vackert röd och blå,

När pappa sjelf i håret
Sig drar för räkningarnas mängd,
Då ingår ”nya året”
I tideböckrens längd.

Och nya fracken svepes
Kring stora tjenstemän och små,
Liksom det ej begrepes
Fullt likaväl ändå,

Att hvarhelst sockerbiten
Med magtens sötma glänser hvit,
Fins ock en fluga liten,
Som önskar krypa dit.

Vi trängas och vi stötas
Helt vänligt i tambureerna

Och nya handskar nötas
Och gamla fraserne.

Om vänskapen predikas
Så grannt vid kaffet och likör'n
Och kort och samvet' vikas
I respektive hörn.

* * *

Min tryckfrihet.

Re'n sökte våld och tyranni behändigt
Att menskans frihet uti bojor slå,
Emot "förtryck" skrek populacen ständigt,
Och "tidens ande" gick så högst eländigt,
Som om han haft liktornar på hvar tå.

Men *tryckfriheten* kom, och våldets resar,
De vackla vid den starkes andedrägt,
Liksom en stut i sommarvärmen "kesar",
Från tronen lopp mång' krönt Nebukadnezar
Att spisa klöfver med en fyrbent slägt.

Men då jag nu vill tryckfriheten göra
Till föremål för denna enkla sång,
I gode statsmän icke alls ni böra
Så der betänksamt krafsa bak' ert öra,
Ty icke vill jag göra er förfång.

Att "trycka" vännerna med glas i handen
Och flickorna till hvarje trofast bröst,
Det är den frihet, jag vill ha för "anden",
Och måttligt och förståndigt njuten kan den
I hvart bekymmer gifva menskan tröst.

Den tryckfrihet, hvars ära jag förkunnar,
Offentlighetens ljus den söker ej,

Den ler åt tidens djupa vishetsbrunnar
Och trycker texten mellan — tvenne munnar,
Af himlens sällhet sjelf ett konterfej.

Om mot *den* tryckfriheten åtal väckas
Af hulda mammor, rädda om »de små»;
I snälla gummor mån I ej förskräckas,
Ty om rätt konvensansens murar bräckas,
Ges »ny upplaga» ständigt ut ändå.

* * *

Tidningspressen en stormagt.

(Med anledning af »någoting som passerat».)

Det är då för innerligt väl att tidningspressen i vårt land nu nått den utveckling, att den något så när kan hålla reda på hvarje enskild individs görande och låtande.

Ja, jag öfverdrifver inte.

Häromdagen skrefs och telegraferades till alla tidningar i Sveriges rike, att en namngifven person i Göteborg »spårlöst försvunnit, efter det han i en penninginrättning lyftat 1,700 kronor.»

Några få blad voro så hyggliga att äfven meddela, det de 1,700 kronorna voro den försvunnes *egna* rättfångna egendom, men för de öfrigas publik skyldrade han såsom en fräck tjuf, ty det är *ännu* inte vanligt att tidningarna meddela uppgift på huru stor reskassa en person af egna medel tar med sig, då han reser bort.

Hade den försvunne lemnat några bedragna kreditorer efter sig?

Nej.

Hade en öfvergifven familj gått på Göteborgs gator och skriat efter sin försörjare?

Nej.

Vet man om något i hans tjänst eller embete försumrades under frånvaron, eller eljest något med nödvändighet påkallade hans personliga infinnande?

Nej.

Stod han under tilltal för något nesligt brott eller var han måhända svagsint, så att någon fara kunde uppkomma af att han var lemnad på egen hand?

Nej.

Men hvad märkvärdigt låg då deruti att mannen »försvann» på ett par dagar?

Ja, inte vet jag; fråga Göteborgarne!

Och solen gick upp och ned öfver Götastaden en, två och tre resor och så — hittades karlen frisk och sund midt inne i Göteborg. Nu skall jag säga det blef ett telegraferande igen. Med ursäakter för den förflugna notisen, tror ni kanske? Ingalunda; men eftersom man inte tyckte sig ha gjort nog med att stämpla mannen såsom tjuf och rymmare, så tillade man att han anträffats »å ett illa beryktadt ställe». Det der var ju alltsammans mycket trefligt för den saken gälde.

Jag hade emellertid glömt af hela historien, då en glad patron från staden inträdde på redaktionsbyrån, klädd i respels, med hattask i den ena och nattsäck i den andra handen. När han kom in, så bockade han sig och så sa' han:

— Jag hade nästan tänkt att företaga en liten resa . . . hm . . .

— Trefligt för er; resor äro både nöjsamma och bildande.

— Ja si . . . hm . . . jag hade nästan ämnat mig ända till Jönköping.

— Vacker stad, vänligt folk, väl klädda fruntimmer. Ni vill inte vara så vänlig och framföra min helsning till de gamla halfsulor, som med korfskifvors namn, heder

och värdighet pryda smörgåsbordet å stora hotellet, min kompliment till Puck och C. G. W:s skugga, mitt farväl till Jönköpings tidning?

— Ack, herre Gud! Ni har således ingenting emot att jag reser!!

— För ingen del, res ni på bara!

— Tänk så beskedligt; jag skulle verkligen inte besvärat, om jag inte varit tvungen för mina affärers skull att göra denna lilla tur. Jag ber tusen gånger...

— Genera er inte för mig!

— Men... men... nu är det... är det som så, att jag behöfde allt ha litet respengar med mig.

— Aj, det var värre det; redaktionen har för ögonblicket inte något mynt inne att låna bort.

— Ack, min herre, för hvem tager ni mig? Det är naturligtvis fråga om mina *egna* pengar, som jag med er tillåtelse gerna skulle vilja lyfta i Skånebanken.

— Gör som ni vill; det bryr jag mig tusan om.

— Tusen tack; men så var det en sak till; se, jag har afärer med folk af alla slag och måste gudnås också sälja mina varor till personer, som inte äro »presenterade i societeten», jag ber er, skona mig, om jag af en af edra reporters i Jönköping skulle anträffas i en simpel arbetarebostad!

— Men är ni då topp rasande herre! Hvad böfveln har jag med edra enskilda angelägenheter att göra?

Men nu blef mannen arg, slet fram ett dussin tidningar ur pelsfickan, visade mig den der notisen om den »försvunne» Göteborgaren och skrek:

— Tror ni, att jag vill utsätta mig för något sådant här, hvasa? Tror ni jag inte vet, hvad man är skyldig den »frisinnade, stjälfständiga och sanningsälskande pressen» kanske? Tror ni jag hädanefter törs resa till Råppe och bada utan att underrätta tidningarna? Kanske Ni kan säga mig hvar »Landtbrukstidning för Södra och Mellersta

Sverige» har sin byrå? Jag har ännu en kvarts timme på mig innan tåget går och jag måste hafva dess löfte att resa.

— Det kan jag ge er.

— Tusen tack, och så ännu en sak: huru länge kan jag vara borta innan tidningarna betrakta mig som »försvunnen» och antyda, att jag måtte ha utsträckt färden till Amerika eller också af samvetsqual öfver begångna förbrytelser gått och dränkt mig i Wettern?

— Så länge ni vill!

— Åh ni är alltför god; tror ni kanske fyra dagar? Eller måhända kunde jag hinna uträtta på tre?

— Låtom oss säga fyra.

— Tack; blott ett enda ord till: om ni ej återfinner mig bland anmälde resande i Jönköping i qväll, så visa mig den väntjensten och skrif inte i tidningen, att »patron Z., tydligen upprörd öfver det hjertlösa sätt, hvarpå han lemnat hustru och barn och kyrkoskatt och kommunaldebetsedel åt sitt öde, i förtviflan kastat sig ut genom kupéfönstret och ändat sitt usla lif under snälltågets pilsnabbt framilande vagnar»; skrif inte på det viset, så är ni beskedlig, ty hustru min har sjelf lofvat mig resa och jag ämnar bara ligga i Nässjö öfver natten. Adjö, adjö, tack för allt vänligt tillmötesgående!

Kom nu och säj att inte pressen är en stormagt!

* * *

Jacob Axel Josephson.

'I skogen vandrar jag så gerna'
 Högt upp i djupa nordanskog,
 Der visar minnets aftonstjerna
 Hvad Herren gaf och Herren tog

Af bragd, af ljus, af sol och sång,
Ifrån en jord, för dem för trång.

Der »fågeln i November» sitter
Och »bidar sommarns sköna tid»,
Hvars ljusning möts med morgonqvitter
Och aftonen med »Schlummerlied»,
Banketten med som utan mat
Har dock sin »jubelfestkantat».

Ett högstämtdt »Quando corpus» klingar
I furuskogens pelargång,
Ett »Kyrie» fulltonigt svingar
Mot blåan pell sin tempelsång,
När qvällen breder skuggor se'n
Och »stjernorna de tindra re'n».

Der helsas »vårens första ljusning»
Af glada skarors jubelchör
Och vestanvindens milda susning
En »längtan ifrån hafvet» för,
Och i naturens öppna famn
Du stafvar till Allfaders namn.

Då vet du hvad Försynen ämnat
Med rika melodiers skatt,
Den *Josephson* som arf har lemnat,
När som hans middag böts i natt,
Ett arf, som delas tusenfaldt,
Så att hvar arfvinge får *allt*.

Säg, har du känt hur hjertat sväller,
När tanken föra vill dess bud,
Men matt och rådlös vingen fäller
I saknad utaf ord och ljud;
Då vet du hvad din känslas tolk
Är värd för fosterland och folk.

Då vet du skaldens sköna syfte,
Då vet du tonkonstnärens mål,

När båda i förening lyfte
 Till sångens glänsande idol
 Hvar ande, som förlägen står
 Och gallret med sin vinge slår.

* * *

Reminiscenser från 1884 års publicistmöte.

I allmänhet kan man säga, att intet är mera ansträngande för en trött kropp eller förderfligare för en snygg sommaröfverrock eller mera irriterande för en lugn själ eller skadligare för en småländsk plånbok, än en resa på nattnälltåg och några dagars vistande i Birger Jarls och L. O. Smiths, pastor Evers' och typografen Linges residensstad, den der ock »nordens Napoli,» »Mälardrottning» och »den sköna synderskan» kallas.

* * *

I den vid mötet diskuterade jurymanfrågan var jag och är ännu af den mening, att vid jurymannaval vore det lämpligast att rätten till ledamöter utsåge: först stadsläkaren, emedan saken vanligen är sjuk, sedan veterinären. enär det är s—naktigt att trakassera en människa, som hela året om befinner sig i tryckande omständigheter, och för det tredje stadens »fru Nödvändig» efter som de flesta åtal äro temligen barnsliga.

* * *

Så talade små förbisedda småstadsgenier, som arbetat flera månaders tid i »Kråkvinkels Morgonblad» och »Skråköpings Veckoskrän», »Harskramlan» och »Bastrum-

peten» utan att det odödliga namnet ändå velat infinna sig, om nödvändigheten af att alla medarbetarne i en tidning *signera* sina uppsatser.

För min del tror jag det vore bäst, om vi lite hvar sträfvade efter att skriva våra artiklar så, att vi kändes igen på *stilen* och *innehållet*. Då behöfdes inga namn, och då skulle författareodödligheten komma litet om sänder och småningom, utan att man visste hur eller när, alldeles som vägginsekterna i en gammal hederlig skinnsoffa.

Och när man hade hållit ut på det viset en tio år eller så och för öfrigt lefvat gudfruktigt och hyggeligt och betalt sina skraddarräkningar och låtit skriva in sig i svenska djurskyddsforeningen och inte haft några mystiska transaktioner med de frireligiöses samfund eller allmänna barnhusdirektionen, så kunde det hitta på att hända, att man finge i uppdrag att skriva festqvådet på en sjutton-årig garfvaredotters födelsedag, eller begrafningsversarna öfver någon gammal bemedlad mamsells af fettbildning aflidne Moppe, eller t. o. m. prologen vid ett sällskapspektakel i Kråkvinkel till förmån för små indiangossars förseende med bolstervarsbyxor och aflagda Lindblomska långkatekeser.

* * *

I afseende på hr Isidor Kjellbergs motion om ett noggrannare handhafvande af kritiken öfver de stackars Thalias prester och prestinnor, som, ambulerande på 120 stationer, med tunga sinnen och lätta börsar skramla åstad med Thespiskärran från stad till stad, är jag fullkomligt ense med förslagsställaren i — *principen*. Men det är med det som med de starka supéerna och de mörklagda todarna: på morgonen begråter man dem, på middagen fördömer man dem och på qvällen — sväljer man.

Dessutom: rättvisans gudinna är *ren*; huru skulle man för henne kunna presentera en artist med bara *en* löskrage? Rättvisans gudinna är *blygsam*; huru djerfvas för henne framdraga en konstnär med spruckna permissioner? Thalia är *idealisk*; icke skulle vi vilja fästa hennes blick på en ingénue om fyrtio vårar! Melpomene är *allvarlig och värdig*; icke har man hjerta att för henne presentera en liten aktris, hvilken såsom Maria Tudor är uppsluppen både i humöret och klädningsryggen!

Men skämt å sido! Nog föreföll det mången gång under mötet, som om en och annan mindre talat för sakens skull än för nöjet att låta sina mer och mindre korta öron smekas af den egna stämman. Intet ondt deri; de fleste af oss tala ännu sämre än vi skrifva, och öfning skadar aldrig, men så tyckte jag också, att vi hade liksom en allra som lillaste svaghet för att öfverskatta oss sjelfve, att förvexla den stora, herrliga uppgift, vi hafva oss förelagd, med våra egna små personer och liksom fordra, att den öfriga världen skulle fästa lika stort afseende vid båda.

Jag afskyr allt, som möjligen kan verka misstämning i ett gladt lag, annars skulle jag så gerna i afskedsstunden ha velat säga

Till det fria ordets män.

Väl är det herrligt att vakta
De sprakande flammors bål,
Som sprider fort eller sakta
Till nära som fjerran mål
En glimt af sanningens stråle
Elektriskt från man till man,
En glimt, som sjelfva hin håle
Ej dämpa och qväfva kan.

Ja, herrligt det är att föra
Sitt manliga, fria ord

Till tusens lyssnande öra
Likt sädet i öppnad jord,
Att allt som snällpressen slamrar
Få helse från bröst till bröst,
Med tusendubblade hamrar
Mot gamla bålverk gå löst.

Men har du väl vigda händer,
Du ordets väpnaresven?
Hvem lärde dig maka bränder
Vid sanningens härd? Bekänn
Om guld eller magt och rykte
Ej mera väpnat din hand,
Än ömhet om "de förtryckte",
Än "kärlek till fosterland!"

Säg öppet, om under kampen
Mot orätt, mot våld och våld
Du aldrig besudlat pampen
Med blod af en vrångvist fäld,
Om medveten "domarvilla"
Man aldrig om dig försport,
Om aldrig du tegat stilla,
Der straffdomen ljunga bort?

Har aldrig du fört på tungan
Det äckliga smickrets ord,
Ej menat att Davidsslungan
För enskild hämnd varit gjord?
Har lika och rätt du delat
Så långt man härnere kan,
Och aldrig pajazzo spelat
För namnet: "en folkets man"?

Hvem, bröder, hvem kan väl svara
Med oskuldens stolthet här?
Vi äro ju "småfolk" bara,
Men verket en jettes är.
För *det* må vi vördnad kräfva
Af alla, af hög och låg,

Men sjelfve blott eftersträfvä
Ren vilja och ädel håg.

Med dem må vi manligt stanna
På platsen, der vi oss stält,
Och höja med lust vår panna
Ut öfver de vida fält;
Väl lögnen, hvars ro vi störde,
Sig gläder om vi förgås,
Men sanningen, som vi förde,
Af dvergarnas hämnd ej nås.

* *
* *

När telefonen var kommen till staden.

Di sa' att allting skulle bli' så utmärkt bra, bara vi finge telefon.

Man skulle, gudbevars, spara in en hel förmögenhet bara på halfsulor, öfverrockar, galoscher, paraplyer, trottoirstenar och läkarearvoden genom att stå och prata hvar och en vid sin vägg, i stället för att i storm och oväder gå till hvarandra med sina ärenden, låta köra omkull sig af åkare, gå i skottlinie för ramlande tegelpannor, förälska sig i vackra fruntimmer, som man mötte på gatan, eller förkyla sig och få snufva och gå till en bättre värld, omgifven af en tröstlös maka, svägerskor i konvulsioner, arga fordringsegare och små gråtande, illa snutna afkomlingar.

Och tiden, den oskattbara tiden, som nu onödigtvis förstöres genom prat om ditt och datt samt öfverflödiga höflighetsfraser, då man personligen träffas, den skulle man göra stora besparingar på, så att en person, som föddes efter det vi fått telefon, den skulle redan vid 24 års ålder ha gjort lika mycket för sin odödlighet som en nuvarande

riddare af vassen, medlem af stadsfullmäktige eller pensionsmessig embetsman.

Sköna dröm, huru slog du ut i verkligheten?

Första morgonen efter det vi fått telefon på Smålandsposten, och jag stod och sporde en dryckesbroder från föregående afton om huru arbetet i kopparslagareverkstaden framskred eller något annat lika viktigt, som man kanske skulle nödgats alldeles försumma, derest man icke haft den lille käre, välsignade telefonen, så kom der in några allmogemän någonstädes långt borta från länet. När de så sågo mig stå der och tala lugnt och sansadt utan att någon annan var inne i rummet, så grepos de af förfäran, alldeles som om de fått se sin bästa gris hädan-sofven i svinkoleran, eller årets kronodebetsedel eller sin svärmors skugga eller statsrevisorerna eller helvetet eller något annat otyg, och så glömde de sitt ärende och så sade de till hvarandra: »Kom låt oss gå; karlen mår inte bra», sa' di.

En liten stund derefter hörde jag dem stå och säga på torget till några hundra bekanta från andra orter:

— Smålandsposten kan ingen menska ha' te' nästa år.

— Ä' dä för den håller mä Rundbäcken?

— Nej, dä ginge väl an, men dä ä väl värre.

— Ä' dä för den har vatt illaker ve riksdasman Sjö?

— Nej, dä ä väl värre.

— Hva f—n ä dä då?

— Jo, redaktörerna ha blett spritter galna; di står å talar ve rame väggarna.

En glad handlande i staden, som lefde lycklig och nöjd, innan han ännu hade hört talas om att telefoner funnos i verlden, hade just fått en sådan der förfärlig inrättning i sitt hus, der frid och endrägt rådde, en älskad maka förljufvade hans dar, små söta barn gingo och doftade af oskuld och fotsvett, och snälla pigor icke sönder-

slogo porslin för mer än tredjedelen af hans sammanlagda årsinkomst.

Och så träffade han på gatan ett par vänner, som icke tillhörde telefonföreningen, och så tyckte han, att han borde glädja dem litet, och så bad han dem komma in och se på hans telefon. Nåja, det ville de, förstås, ty menniskan är nu en gång sådan, att allting, som är nytt och fint, såsom liberala valmansföreningen, lundatheologernas englar och Christer Svahns världssmärta, det ska de äntligen vara med på.

Och så stod vår vänlige handlande vid sin fjerr-pratare och signalerade till centralstationen, och vännerna, som voro födda småländingar och just icke sett sig så mycket om i världen, de stodo och sågo på honom så vördnadsfullt, som om de tänkt be honom skriva på en tre månaders vaxel om ett par tusen kronor, och så bad han centralstationen sätta sig i förbindelse med en viss namngifven herre och så signalerade centralstationen »klart» till den visse namngifne herrn, och så skulle de tre vännerna begynna att prata i telefon, men då hade de alls ingenting att säga.

Och då förstodo de alla tre, att det måtte vara bra mycket värre att prata skräp om ingenting, än man kan föreställa sig då man läser Smålandspostens Kaleidoskop.

Men så erinrade sig värden på stället, att den der visse namngifne herrn hade morötter att sälja, och så telefonerade han: »Var god och skicka mig en kubikfot morötter!» och den andre herrn svarade »Tackar; det skall strax expedieras». Och när de tre vännerna hört svaret, gingo de hvar till sitt och tackade Gud för det de fått göra bekantskap med nittonde seklets största uppfinning, näst kolerabacillen, moderatliberalismen och lungsotsbakterien, förstås.

Men han, som telefonerat, han hade nu en fot morötter, som han inte behöfde, och detta skulle bli hans olycka.

För det första fick han betala dem med 60 öre, som kunde bättre användts till ett migränstift att begagna morgonen efter sådana qvällar, då han sagt till sin hustru: »Älskling, jag måste lemna dig i afton för att gå bort på kontoret och avsluta några sidor i min hufvudbok!»

För det andra drogo morötterna råttor till huset, hvilka åto och gnagde sönder galanterivaror för 85,610 kronor och 47 öre i det rikhaltiga lagret.

För det tredje lagade hans fru grönsakspuré af morötter och gaf familjen att äta så att husläkaren sa', att de hade gulsjukan allesammans och ordinerade apoteksvaror för 58 kronor och 75 öre samt inställande af barnens skolgång.

För det fjerde tog hans äldste pojk en morot i tröjfickan och gick ut på torget, der en hungrig häst högg efter moroten, men högg miste och bet af pojkens arm i stället, så att den stackars ynglingen aldrig kan kasta krans eller spela violoncell eller öfverhufvud egna sig åt något snyggt och hyggligt arbete, utan nödgas troligen bli nattvakt, tidningsskrifvare eller hofrättspresident.

Alltsammans den fördömde telefonens skull!

Fru Peterzohn brukade alltid ta' för godt när hennes man kysste henne om aftnarna och sa': »Lilla du, vänta inte på mig med maten, ty jag skall gå bort till Andersson och tala vid honom om att ta' hem ett parti blötfisk till julen».

Men samma afton Peterzohns fått telefon och Peterzohn sjelf ursäktat sig för att han inte kunde ha nöjet äta mjölgröt i skötet af sin familj, emedan han måste gå bort till Andersson och höra efter om blötfisken redan var kommen, greps fru Peterzohns hjerta af misstankens mörka demon, och frun telefonerade till restauranten.

— Hvem der? sa' lilla skänckfröken.

— Fru Peterzohn.

— God qväll, goa frun!

— Ä' min man på schweizeriet med herr Andersson?

— Ja, dä ä han visst det.

— Ä di på genomgående?

— Nej, di ä' på fjerde toddyn.

— Tala di om blötfisk?

— Nej, di tala om köttfärgade tricoter.

Det var nu strax ett par sinnen, emellan hvilka den fördömde telefonen strödde misstroendets gift och det besvikna hjertats bitterhet.

En af mina vänner, som heter Peter och har ett varmt hjerta, har en väninna, som heter Petronella, och har vackra ögon, och då vet en väl hur det går på denna syndfulla, grundskattetyngda jord.

Herre Gud, hva' di tyckte den telefonen var bra! Hvarje morgon klockan sju, innan pappa och mamma ännu hunnit få tofflorna på sig, skulle lilla Petronella traska till hvardagsrummet och, osedd af sina mot Peter afvoqe föräldrar, med sin liljehand lyfta luren till det lilla sammetsmjuka örat, och så skulle kärlekens ord flyga mellan Peter och Petronella utan att de kunskapstörstande själarne vid Storgatans reflexionsspeglar visste ett dugg.

I lördags morgon klockan sju stod också Peter mycket riktigt på sin post, och hans hjerta bultade så hårdt, så telefonfröken hon sa': »Kors, hvad sprängskotten hörs väl hit från Smålands museum!» Och så blef han då satt i förbindelse med Petronellas föräldrars telefonnummer.

— Är du der, min egen vän?

— Jaa.

Peter tyckte visserligen, att Petronella var något grof i målet, men han tänkte att det kom sig af afståndet och fortfor:

— Ack om den satans gubbstuffilen ville gå till Gud, så vi kunde få visa vår kärlek för hela verlden!

Men nu kan en tro det blef ett brummande och fräsande i telefonen, som om man släppt sextio arga katt-hannar, femhundra påtända fyrverkerisolar, elfva vresiga

hushållerskor, femtio Stockholmska valmän och tre förste tenorer lösa, och slutligen kunde den förfärade Peter urskilja:

— Å hut, sakramenskade sillstrypare, ska' du stå och önska lifvet af mig innan jag fått kalsongerna på mig, brrrrrrrrrr!!!

Petronella hade försofvit sig, hennes pappa hade mått illa och gått i salsskänken efter en besk och — telefonen hade rest en oöfverstiglig skiljemur mellan tvenne älskande hjertan.

I går, strax innan jag skulle skriva denna krönika, telefonerade jag till restauranten, att de skulle ställa en portion lax i ordning åt mig, ty fysiologerna påstå, att fisk innehåller ofantligt mycket fosfor, som slår sig på ätarens hjerna, så att den som äter mycket fisk blir qvick och treflig som salig fosforisterna och obegriplig som sjelfvaste Atterbom; men så hörde de fel i telefonen och gånsv mig i stället oxkött, hvilket kan vara bra mat för akrobater, soldater och byråkrater, men inte passar för folk, som behöfver ha tankarne med sig, och derfor blef denna krönika inte på långt när sådan jag önskat.

Satans telefoner!

* * *

I den onaturligt uppdrifna konkurrensens tidehvarf.

Konkurrensen kan visst vara bra här i verlden och i allmänhet är det nog sannt, att den stora publiken vinner på den, men i våra dagar synes den vara drifven bra nog långt.

Knappast hade dramatiska teatern engagerat herr August Lindberg, innan herr Wilhelm Rydbergs nybildade sällskap uppsatte — »Hvar är pojken?» på sin repertoir.

Knappast hade »Budkaflen» visat upp porträttet af herr Hedenstierna (skämtaren) innan »Vikingen» kom med herr Langford (sedeltjufven).

När nya teaterns direktörer göra sina pjäser längre och längre, göra varietéteaterns damer sina kjolar kortare och kortare.

När en bonddräng i Jönköpings län döpte en hund i vatten, döpte kung Oskar, enligt en del tidningars ännu ovederlagda berättelse, en lejonunge i champagne. Men han reste till England, då han gjorde det, förthy han bäfvade för kyrkorådet i Wernamo.

När den ene riksdagsmannakandidaten erbjuder sig att borttaga både grundskatter och indelningsverk, har den andre intet annat att göra än lofva att ta' bort både vår herre och statskyrkan. Kommer så den tredje och förpligtar sig att skaffa allmän rösträtt åt alla fruntimmer, så ser sig den fjerde tvungen lofva att på statsverkets bekostnad skaffa dislangar åt alla spenabarn.

Visar fröken A. hela sin hals, så visar fröken B. halfva sitt smalben. Bjuder den ena pensionen sina elever på »valfrihet bland alla ämnen», så lär den andra sina elever ingenting.

Den ena brunnsanstalten bjuder på ett helsovatten så jernhaltigt, att hvar och en som badar i det blir millionär på åtta dagar genom att spekulera i jernverksaktier, den andras vatten är så beskaffadt, att om ett fruntimmer deri tappar sitt strumpeband, blir det ögonblickligen förvandladt till ett kobindsle.

Den ene manufakturhandlanden säljer pennknifvar så goda, att långt efter det de äro utslitna kan man raka sig med dem; hans konkurrent tvärs öfver gatan bjuder

ut ett nytt tyg, som håller till evig tid och sedan kan man låta göra sig en nattrock af det.

Olivo förtrollade kanariefåglar, Arbré förtrollade marsvin, men Sidonie Roman förtrollade ungherrarne i Göteborg.

Drottning Kristina af Sverige afsvor sin faders tro, men huru skall hon i häfdeböckerna kunna konkurrera med prins Victor Napoleon, som afsvurit sin fader sjelf?

Henrik Ibsen konkurrerar med sig sjelf. Hans gamle fornordiske kämpar hade bara förstörda hvardagslynnen, hans Nora genom konfektsätande förstörd matsmältning, hans Rank förstörd ryggmärg, hans Oswald förstörd hjerna. Härnäst presenterar han väl på scenen en fullkomlig idiot (utan både hjerna och ryggmärg, men *med* binocler och nackbena), som kryper fram till rampen på händer och fötter och inte kan säga ett ord, utan har en af regissören skrifven lapp på ryggen, å hvilken står:

»Sådan är jag, för det min pappa brukade taga vackra kammarjungfrur om hakan».

Undras om inte publiken då med Nora utbrister: »Ja, nu begynnder jeg at forstaa det til bunds!»

En gammal ortodox katolik svälter i tre dagar, doktor Tanner i fyratio dagar, en svensk folkskollärare trettio år.

Den stackars fattige svenske bonden lever af potatis, sill och bröd; den svenske torparen af potatis och sill, coloradoskalbaggen bara af potatis.

Saul, Kis son, sökte sin pappas åsnor och fann en konungakrona; L. O. Smith sökte naiv beundran och fann — kung Bergström.

Lefve konkurrensen!

Men inte konkurrensen med statsinstitutioner och embetsverk.

Härom dagen ämnade jag resa efter hästar till Jönköping och telegraferade till den ändan till trafikstyrelsen för statens jernvägar och frågade, om jag fick lof dertill,

oaktadt statens jernbana går samma väg. Tillåtelsen beviljades, men det tycker jag inte var rätt gjort, ty när man inte får anlägga en telefonledning jemnsides med telegrafan, för att inte minska förtjensten för ett statens embetsverk, så är det tydligen ett våldförande af statsintresset att åka, gå, rida, ro, segla eller fara med luftballong, der jernvägar finnas.

Jag skulle helst vilja se litet mera konsekvens inom administrationen.

Apropos luftballonger, så är det ett fortskaffningsmedel, som tyckes ha en vacker framtid för sig nu sedan man börjar lära sig styra dem. Snart komma vi att göra små turer till de andra himlakropparna och skrifu om det poetiska »jordskenet» i små selenitiska fröknars »födelsedagsböcker».

Kors hvad jag tycker det skall bli bekvämt, att i en framtid, när skraddare-, skomakare- och slagtarepojkar komma med sina räkningar, skicka ut städerskan med tillsägelse: »Herr'n intager just nu sitt eftermiddagskaffe på Mercurius», eller: »Herr'n reste ut för att meta aborrar i Kräftans stjernbild», eller: »Herr'n far just nu bort för att få sig ett parti käglor på månen», eller: »Vi få inte störa honom, ty han njuter sin middagshvila i Jungfruns tecken».

Vill en äkta man ha' sig en stund af lugn och ro med en god vän, så qvista de af till ett schweizeri på Jupiter eller Sarturni ring, ty inte kan hans ärbara hustru, som är så rasande på allt, som stöter på »luft», snoka rätt på honom der. Varieté- och andra »lätta» damer få fara på half biljett, och friherre Klinckowström för inte, om han lofvar att med sitt munväder spara på gasen.

Men Herman Bang får betala för öfvervigt, för det han är så rysligt tungsint.

Uppförandet af de gästgifvaregårdar, som kunna befinnas nödiga här och hvar i molnen emellan planeterna, kommer att å entreprenadauktion inropas af f. d. försvars-

komitén och svenska generalstaben, hvilka 1883 visade sig så ovanligt skickliga i byggandet af chateau d'Espagne eller s. k. luftsloft.

Att vid förekommande olyckstillbud kapa ballasten anställas några soldater vid våra värfvade regementen, enär de genom otaliga polisprotokoll kunna styrka sig vara qvickare än alla andra människobarn, då det blir fråga om att »ta' till knifven».

* * *

Den hemska, fasliga, rysliga upptäckten om 'likfettet'.

(November 1885.)

Af jord äst du kommen, till skosmörja skall du åter varda!

Ja, mina vänner, ingenting är säkert här på jorden: sexvåningshus rasa i Stockholm och sparbankerna göra konkurs i Varend.

Slutligen befinnes det, att d'ä bara puder att våra lekamlige omhöljen skola af jorden och matkomen förtärde varda och på sistone uppspira i nattviol och liljekonvaljer. (De, som inte fortsätta med att vara etternässlor, förstås.) Nej, det har upptäckts att vi förvandlas i s. k. »likfett», hvilket af samvetslösa människor användes till skosmörje-, pomad- och sockerfabrikation.

Det var så poetiskt det der gamla, att vi skulle förvandlas i örter och blomster. Tänk bara! Unga oskyldiga flickor kunde blifvit hvita liljor, som inte lukta något, sergeanter och styckjunkare hade fått bli svärdsliljor, försigtiga viraspelare »mask»-rosor, ärelystna franska generaler kejsarkronor, detektiva poliser hade gått upp i katt-

fötter, hökare i smörblomster, pastorsadjunkter i våldof-tande syrener, de konservative i prestskallar, gamla, efter-hängsna flickor i tjärblomster, gamla musikanter i violer, biljardspelare i ängsbollar, fru Edgren i blåsippor, »Tidens» redaktion i gökamat, o. s. v.

Sjelf hade jag nästan beslutat mig för att sluta som klöfverhö, på det att jag efter ett ogudaktigt lif åtminstone icke skulle saknat den lilla utsigt till helgelse, som ligger i hoppet att blifva uppäten af någon komministers-pålle på ett husförhörskalas.

Men nu — att bli skosmörja, fy fan! Att kanske nödgas skina som solen i Karlstad på sin snåle svärfars lädergaloscher! Att mot sin vilja tvingas att förhöja glansen af sin f. d. älskades små fötter, när hon, efter att ha lagt en sjelf i grafven genom sin kallsinnighet, ränner ut för att pussas i månskenet med en förhatlig rival! D'ä bra hårdt!

Låtom oss bara tänka oss det gräsliga i att samvetslösa män kunna smörja selarne med vårt ryggefett när de resa och fria till våra enkor, att de få ja, för det de gjort sig gentila i håret med pomada af vår egen benmärg, och att sockret till punschen, hvori förlofningen eklateras, är pressadt ur våra egna, en gång så kärleks-glödande bröst

För min egen, enskilda del tycker jag, att det der, förutom det upprörande i saken, rent af stöter på ursäkta snusk.

Det är, kan tänka, inte nog med att man kan göra skosmörja och pomada af oss, utan man kan också pressa *socker* af vår lekamen; en hyggelig karl kan sålunda tvingas att efter döden vara med på sin svärmors kafferep. D'ä skändligt.

Varietédivan måntro, hon går allt och inbillar sig att hon blir »prima raffinad», hon, men för min del tror jag, att alla söta flickor efter döden bli bara *pudersocker*,

för det de lurat oss stackars karlar så förskräckligt medan de lefde.

Har jag inte alltid tyckt, att sirupen blifvit sämre hvar gång dödsfall inträffat inom evangeliska fosterlandsstiftelsens styrelse, har jag inte det, kanske?

Bagaredöttrar bli »kaksocker», pigor »råsocker» och »baron» Oskar Dickson »sekunda bastard».

Men *det* är ännu inte det värsta; den nya upptäckten kan föra oss tillbaka till kannibalismens ståndpunkt; man kan, *horribile dictu*, hitta på att använda oss till — matlagning också.

Det ligger onekligen någonting för känslan sårande i att tänka sig en norsk sill stekt i en sättarepojke från Östgöta-Correspondentens tryckeri, eller min vän Liljestränd i Vikingen liggandes bland toddysockret, när landtmannapartiet skall välja sitt niomannaråd.

Jag går bara till mig sjelf; hvad skulle jag väl tycka om att stå i en burk på en hylla i någon landtmannapartistisk riksdagsfarbrors skafferi dagarna efter trettondedagen och höra gubben, som naturligtvis vill gnida in två tredjedelar af arvodet på att äta matsäck i Stockholm, säga till sin gumma: » . . . å så kan du lägga in ett par marker af gamle Sigurd också för å smörja opp getbogen mä.»

Men mina älskade åhörare — sa' prosten predikade ottesång för orgtramparns kisse — *ännu* har jag inte sagt det *allra* värsta.

Man har på senare tiden, tack vare Jäger, kommit under fund med att människans lynne och sinnesrigtning, ja, hela hennes moraliska jag, är i hög grad beroende af klädedrägten. En tysk mördare, som blef frikänd af brist på bevis, men inte kunde sofva om nätterna för loppor och samvetsqual, anlade Jägerkostym och blef med ens så nöjd med sig sjelf, att han ansåg sig för den hederligaste menniska under solen.

Tänk nu om skosmörja och pomada hade samma inflytande, om man ärfde den människas anlag och böjelser, hvars förgängliga del man klenar på sina tår och hårtestar!

Stackars, stackars baron Klinckowström! Han rår kanske inte för att han alltid står och pratar så dumt vid remissdebatterna; har han kanske bara råkat smörja pjexorna med en gammal käring!

Stackars, stackars Herman Bang! Du skulle kanske blifvit en vanlig hygglig människa (vaktmästare eller spår-vagnskusk), om du inte i din första ungdom råkat pomadera din verldsbekanta lugg med resterna af en circusclown!

Förtörnade fader, vredgas inte så grymt på din son, för det han lemnat studierna och i ursinnig passion följer tjusande teaterdivor från stad till stad! Han rår kanske inte sjelf, det har måhända bara kommit en bit af en gardeslöjtnant i hans blanksmörja.

Men det tillhör oss att tålmodigt bära de pröfningar, försynen oss pålägger, och är det nu en gång så, att vår kroppsliga del är dömd att blifva skosmörja, pomada och socker, medan den okroppsliga blir englar, satar och spöken (allt efter olika anlag och fallenheter), så låtom oss, dyre bröder, icke endast se det sorgliga och förfärliga i ett dylikt öde, utan ock de *fördelar* det möjligen kan skänka oss.

Se på denna lilla strålände brunett, hvars rosenfinger du så gerna skulle vilja kyssa, hvars mörka lockar ditt finger så gerna skulle vilja smeka! *Nu* är det omöjligt, ty hennes mamma vakar noga öfver sin skatt, men gräm dig till döds öfver handelsbalansen, ät ihjäl dig på värdshusbiff, förgifta dig med svafvelsyrad konjak och sök sedan inträde i en maskin på Barnängens tekniska fabriks pomad-afdelning.

Då skola de små söta fingrarna girigt gripa de mörka, tjusande lockarna, fästa dem med en stoppnål vid sybulten,

gnida in dem med ditt innanmäte, hänga dem på en stolkant öfver natten att torka, och följande morgon åter fästa dem på hufvudet . . .

Se på denna långa, slanka, retande blondin, hvars fint tecknade läppar komma dina egna att skälftva af salig längtan! Ja, min vän, *här* i lifvet är det aldrig värdt du försöker, men aflid, aflid! och sök såsom död anställning hos Carnegie & Comp. i Göteborg! Då skall du få moja dig på de der läpparna så mycket du vill. Tillsammans med jordgubbar och grädda. Eller plättar och sylt . . .

Ja, mycket ondt här i verlden kan man förvisso vända till godo. Det klagas ju allmänt öfver att våra administrativa verk och inrättningar äro litet tröga i vändningarna, och att man här i landet, der inga *zoologiska* sengångare finnas, inte vet något saktfärdigare än vårt rättegångsväsen.

Ack käre, käre, smörjen alla våra kollegiiråds pjexor med kyparefett, ingniden alla våra justitie- och hofrättsråds galoscher med iltågslokomotivförareolja!

* * *

En gammal saga i ny gestalt.

(Vid nordisk fest i Värendsk folkhögskola.)

Som liten pilt jag ofta såg,
 Hur sagobilders fagra tåg
 Inför mitt öga dröjde;
 Än syntes mildt Cendrillon le,
 Än var det någon riddare,
 Som bistert glafven höjde.

Och fast det är så längese'n,
 Af sagor mins jag ännu en,
 Som mäktigt tjust mitt sinne.

Jag tar den ned från minnets pell
 På denna vackra fest i qväll
 Till våra fäders minne.

* * *

En liten pilt helt ensam drog
 Bort i den djupa nordanskog,
 Långt bort till trollets näste;
 Men förr'n han visste ordet om,
 I jätteboningen han kom
 Och trollen dörren läste.

Nu vardt vår yngling hvit om kind,
 Men sakta, som en vestanvind,
 En fée kom till hans sida
 Och sade: "Ser du flaskan här,
 En gudadryck sig gömmer der,
 Som ger dig kraft att strida."

Och pilten buga' och sa' tack,
 Och derpå han ur flaskan drack,
 Fast trollen vredgadt blängde.
 Från väggen grep han ett och tu,
 En klinga, stor som tio nu,
 Men ledigt han den svängde.

Och jätten sjelf fann ömkansvärd
 Den lille, när han drog ett svärd,
 Som var för tungt för männen;
 Men liten pilt, ett slag han slog
 Och berget skalf och jätten dog
 Och *fri* var ungersvennen.

Men nu en hvar åt sagan ler,
 I blifven "kloke" och ej mer
 Som barn I blott förvånens;
 Men bergets skatt och guldets glans
 Och jättens kraft var ändå hans
Den svage menskosonens.

* * *

Nu ljuder vigda klockans malm
Med tonen af en morgonpsalm,
Der förr stod trollets näste,
Men ännu kristnad hedendom,
Som blott för verlden synes from,
Får uti norden fäste.

Och trollet, som i sekler drömt
Om hämnden, ligger ännu gömdt
Och rufvar på vårt slägte;
Det icke bytt natur, men namn,
Och mången, mången i dess famn
Har ett osynligt häkte.

Drag därför ut, o ungersven,
Ty du kan vinna lagrar än
Och göra hjeltedater,
Der religionens ljus är släckt,
Der sjelfsvåld tager frihets drägt
Och otron forskarn's later.

Men när du drar till mörkrets bygd,
Låt kunskap, mannatro och dygd
Bli resekost på färden,
De spränga ännu trollens dörr
Och gifva krafter, nu som förr,
Att lyfta »jättesvärden».

Och om ditt verk ibland står still,
Liksom ej segren hörde till
Det rätta, men hin håle;
Låt se att du ej då förskräcks,
Ty nattens tunga dimma bräcks
Af morgonsolens stråle.

Och om jag saken rätt förstått,
En sådan glimt till oss har nått,
Då *folkhögskolan* föddes;
Tyst under arbetsdagens larm
Hon växte i nationens barm
Tills plats för henne röddes.

Och lika visst som det fins hopp
 Att släktet än kan fostras opp
 I vett och mannadygder,
 Så vill ock folkhögskolan bli
 En ljusets medelpunkt uti
 Det gamla *Wärends* bygder.

Der drager anden på förvärf,
 Der myntar ljuset ut sin skärf
 Och I ej mer förvånens,
 Då kunskaps skatt och vettets glans
 Och mannakraften varder hans,
 Den unge bondesonens.

* *
 * *

Den nya supningslagen.

(En hjertslitande klagan öfver huruledes Bacchus klåddes efter
 i Kronobergs län 1885 på höstsidan.)

Jag är förnöjd med min lott och skulle inte vilja byta med sjelfvaste excellensen Themptander, men hvad jag framför allt inte skulle vilja vara, det är den småländske Bacchus i dessa dagar. Att det verkligen *finnes* en dylik individ, är tydligt, ty då det finnes en särskild Venus från Milo och en särskild Pettersson från Appuna, så är det också klart, att här finnes en särskild Bacchus från Kronobergs län.

Och det är just i denna personlighets kläder jag inte skulle vilja vara, ens om jag finge samma ersättning som kronovittnena vid bränvinstingen i Alfvestad: en och femtio om dagen, tredje klassens jernvägsbiljett och skjuts efter en häst, att af kronofogden i orten förskottsvis uppbäras.

Ty denne Bacchus har i dagarna blifvit jemmerligen illa åtgången, så illa, att om han vore en verklig, kristen

Gud, så skulle han förgöra hela Kronobergs län alldeles efter samma plan, som den stora tomtregleringen i Sodom och Gomorrha egde rum, men nu är han bara en sådan der gammal förvittrad schajasgudomlighet som till exempel oskulden i en modern flickpension.

Men jag ömkar den gamle stackars guden i alla fall! Ty när vår Herre, efter att ha förjagat honom från nästan alla öfriga civiliserade länder, gifvit honom Sverige till undantag, då hade han bort få behålla det. Arme Bacchus, jemför din ålderdom med din ungdom! *Då* smög sig ditt blod genom svällande rankor vid Rehn, vid Arno, Mincio och Po, men *nu* har Phylloxeran, denna vinrankans svärmor, förstört drufvorna, och från vinbergen i Italia la Bella och das grosse Vaterland har du måst fly till potatisåkrarna i Sunnerbo och Varend. Från palatsen i Venedig och Hellespontens skönt bevimplade farkoster har du flytt till sprithållarne och mäskkaren i Allbo och det gamla Finnveden! Och så börjar man hålla husransakan hos dig och påstå, att ditt blod rinner i lönnrör och sidorör! Nå, om så vore, icke spørjer man en konung efter hans oäkta barn eller en gud efter bastarder!

Det är en märklig tid denna, då människor döma Gudar. Så ha nu konungens befallningshafvande i Kronobergs län gjort. De ha förföljt och ihjälslagit Bacchus vid fem brännerier, de ha utdrifvit honom från vårt gamla Hofsberg, der han trufdes så väl i syrénbersåerna, de ha förjagat honom från vårt vackra Evedal, der man knappast sett någon full människa innan konungens befallningshafvande kom dit full af nitälskan. Så gjordes ett försök att förjaga Bacchus ur Thalias tempelgård; det gick dock inte att stänga foyern å teatern, ty de dramatiska prestationerna i Vexjö äro vanligen sådana, att de icke kunna njutas i fullt nyktert tillstånd, men vi vänta hvarje dag på nytt förbud, och snart stå inga buteljer säkra här i staden, om de inte stå i mors eget skafferi.

Några höga vederbörande ha genom beslutet om värdshusens stängning kl. 10 e. m. anslutit sig till Bantings teori om nyttan af att svälta om qvällarna, och kuren skulle blifva ofullkomlig, derest det finnes någon möjlighet att få sig en smörgås i teaterfojern. Derföre måste krogen bort derifrån.

De som varit på teatern eller annorstädes blifvit förhindrade att äta qvällsmat före kl. 10, de få således svälta. Dixi.

Men om de inte kunna det? Här finnas gudnås människomagar konstruerade på annat sätt än gäddans, människomagar, som skulle må absolut illa af att taga svalg för ett helt eller trefjerdedels dygn i stöten.

Då få de äta i hemmen.

Men om de inte *ha* några hem?

Då få de gå till sina vänners hem.

Vänskap är mycket bra i romaner och på studentmötena, men i sina hem vilja vännerna helst vara i fred vid sin ölost och sin husliga lycka den tiden på dygnet.

Då friar man till en flicka i ett hus, der det finnes smörgåsar.¶

Men om man är gift och blott nödgas för någon vecka uppehålla sig i ett samhälle med tidig sängtid?

Då stryker man ringen af fingret, uppträder som ungtkarl och ser till, att man blir i åthäfvor funnen som en ungtkarl. Äktenskapsbrott i hemmen är bättre än smörgåsatning på värdshuset kl. 10 om qvällarna.

Som man finner, är det bara onödigt bråk och dumheter att vilja bestrida tillämpligheten af den nya bränvinsförsäljningslagen. För all ting finnes utvägar.

Om man som resande kommer till staden kl. $\frac{1}{2}$ 10 en afton, hvilket ju inte kan anses så ovåligt sent, helst vid midsommartiden, och har den olyckan att vara uppfostrad bland folk, som helst vilja ha svett och dam af sig innan de sätta sig till bords, så kan det hända, att man kommer ned

i matsalen nog tidigt att se den sista garneringen på den yttersta kjolen af den sista uppapperskan försvinna vid den bortersta dörren med den yttersta fenan af den se-gaste strömningen på den sista assietten.

Man skall ha en liten anstrykning af idealism för att bli mätt af det der.

Nåväl, man skall resa följande morgon och har kanske inte nog tilltagsenhet att gå ut och bulta på fönsterluckan till någon lycklig Vexjöpappas sängkammare, skriande med högan röst: »Herr Petterson, jag har den äran att anhålla om en tallrik gröt och eder älskvärda fröken dotters hand!»

Det *kan* finnas personer, som rent af sakna *mod* till att göra på det viset, om jag äfven för min enskilda del måste vidgå, att flickorna i Vexjö äro så söta och snälla, att jag, om jag vore ungar, hellre skulle åtminstone *förlofva* mig med hvem som helst af dem än ömkligen svälta ihjel midt i ett civiliseradt samhälle.

Men det är att hoppas, att här skall uppstå små enskilda tillhåll, som skola gifva stadspolisen en nyttig öfning, små förtjusande krypin, der icke allenast den mest rasande hungrens qual skola blifva något stillade, utan der äfven Bacchus och Venus måhända komma att trifvas i ljuf för-ening, ty ännu kunna inte myndigheterna förmena en hygg-*lig* flicka att ta hem några halfvor punsch och ett dussin porter.

Klassikerna förtälja, hurusom redan i det gamla Grekland hetärerna alltid hade ett par smörgåsar med Lysekils-anjovis och Kalle Kihlbergs kejsarost stående på nattduksbordet för mera gynnade älskares räkning.

Att taga matsäck med sig har också sina sidor.

Jag vet en familj, som häromdagen gjorde det på stadshotellet i Vexjö för att vara oberoende af det ödes-digra tioslaget. Men det var också gröt i matsäcken, och gröt har den märkvärdiga egenskapen att den blir luden

när den har stått kokt några dagar. Så gick det också med herrskapets gröt. Först liknade den en skatunge, som nyss har fått några fjun till tecken på blifvande fjäderbeklädnad. Dagen efter var den som en råtta och tredje dagen som en yngre katt. Men på fjerde dagen tog frun och åt af misstag upp sin bisammuff till supé och stack händerna i korngrynsgröten.

Så att nog ser man, att allting går för sig och att det är orätt att säga, att den nya bränvinslagen blir omöjlig i tillämpningen.

Det är för öfrigt individens pligt att uppoffra sig för det allmänna bästa.

Men för min del tycker jag detta vore skada, ty skulle någon anmärkning *med skäl* kunna göras mot den nya superförfattningen, så är det att den är för slapp i sina stadganden. Med hänsyn till »särskilda omständigheter» skulle jag för Vexjö vilja föreslå skärpta bestämmelser.

Då det är allom bekant att gatubelysningen i staden är dålig och att man vid densamma riskerar att snafva på trottoirerna, törna mot hvarann och sticka paraplyen och käppen i ögonen på hvarandra, och då de flesta fall snufva, munsår och snedgång på pjexorna obestriddigen orsakas af qvällspromenader, så borde alla Vexjöbor med undantag af landskansliets, landskontorets och magistratens vaktmästare, då de äro i tjänsteärenden stadde, förbjudas att lemna sina hem efter kl. 8 på aftonen. Vi ha ju telefoner!

Att åtminstone på sön- och helgdagar kunna reglera aptitsupens tagande jemväl i hemmen är ett önskningsmål, hvars värde ej gerna kan förbises af någon medborgare som verkligen och allvarligen *vill* sitt samhälles framåtskridande.

Derföre borde i staden å sön- och helgdag aldrig få begagnas andra bränvinsglas än sådana, som äro med stadsfiskalens namnchiffer försedda, till innehållet noga uppmätta och alldeles likformiga. I dessa glas skulle vanliga dödliche,

till 21 års ålder komne medborgare få ta *en* sup, burskaps-
egande borgare, handlande, yrkesidkare och vaktmästare
vid stadens förvaltande verk och inrättningar *två* supar,
samt embets- och tjänstemän och de som skatta för mer
än 10,000 kronors årlig inkomst *tre* supar. Qvarten och
qvinten borde icke af någon få tagas utom vid fetare
refbenspjäll eller svårare magknip, och aptitsups tagande
på söndag i allmänhet icke ega rum utan i poliskonsta-
pels närvaro och öfvervakande. »Kraftiga» myndigheter
skulle nog veta att göra äfven *dessa* lagar åtlydda,
och vid festligheter, der kringgående af slika milda stad-
ganden misstänktes, kunde man så godt först som sist be-
reda sig på smärtan af att nödgas undvara allt hvad juri-
diskt bildadt folk heter.

* * *

”Dimission”.

Bland ljud, som fångsla piltens öra,
Fins intet med så ljuflig ton,
Som då han får i Juni höra
Det glada ordet: dimission.

Så fort, så fort små hjertan klappa,
Då det bär hem till mamma, pappa.

Då räckas af små kära fingrar
Betyg, kanske ej vackra alls,
Men allt blir bra, då mamma slingrar
Sin arm omkring den lilles hals;

Om godt betyg ej skolan unnat,
Hon vet: ”han gjort så godt han kunnat.”

Nu vetenskapen hängs på spiken,
Man ströfvar kring i skog och mark,
Man tumlar om i äng och diken,

Man växer upp, blir stor och stark;
 Den 'snälle' njuter med den late
 Sitt 'otium cum dignitate.'

* * *

Le ej åt piltens sorg, hans gamman,
 Vi gå i skola lite hvar,
 Och det har händt oss allesamman
 Att stundom vi få 'sitta kvar'
 I fru Fortunas uppförsbacke
 Med 'klent betyg' och nedböjd nacke.

En skola lifvet städse blifver
 I möda och försakelse,
 Och verkligheten ofta gifver
 Åt vår förhoppning 'lilla c',
 Och lärde gråhårsmän den räknar,
 Den skolan ibland sina djeknar.

Der gäller det att göra nytta
 Och aldrig, aldrig nog man vet
 Förrän man 'mogen' blir att 'flytta'
 Till stjernströdt universitet,
 Der uti evigt unga vårar
 Vårt hopp sin 'hvita mössa' spårar.

* * *

Huru tiden förändrar.

Vi kunna knappast gå ett steg på lifvets allfariväg
 utan att, bildligen taladt, stöta på sönderbrutna Phaetons-
 vagnar, som fastnat i verklighetens dy, sedan de en gång
 så kraftiga och lefnadsfriska idékamparna stupat. 1

I det ena diket ligger skarpskytterörelsen, i det andra

arbetarringarna, och midt i vägen går den nyktra hvardagsprosan i hemväfda kjolar och sjunger:

»Jag är den morske Achilles,
Som allt slår ihjel».

Men när de, som lyckats i större och mera fordrande uppgifter, göra fiasco i småsaker, då är det bra harmligt.

Jag känner ett ungt älskande par, hvilkas öden jag följt med det lifligaste intresse. Jag mins huru *han* en gång under förlofningsstunden tog *hennes* hand, hostade, lossade på skjortkragen, vände ut och in på ögonen, suckade och sade:

»Att tänka sig att det är just *denna* lilla hand, som i glädjens gyllene skålar skänkt i ljuftig nektar och ambrosia för hela mitt lif — — —»

Hvarpå hördes ett saktat smällande, ungefär som då man lossar en gammal »knäck» från en porslinstallrik.

Tre år efteråt voro de gifta och sutto vid sitt middagsbord. Då upphof han åter sin röst, talade och sade:

»Men, min lilla vän, hvilken kalfstek! Den är ju alldeles onjubar!»

Hvarpå hördes ett hårdare smällande, alldeles som när man slänger igen en tamburdörr och går ut för att äta på källare.

Stackars liten! Nektar och ambrosia, det kunde hon röra ihop, men se kalfstek! — nej pass vackert, det låg hon ifrån som skraddar Palm från logiken.

Förr yttrade sig äfven äldre män tveksamt och anspråkslöst i tidens och mensklighetens stora frågor. — Nu lösas dessa på rak arm af några ungdomar, som fått löfte att skriva i de »stora» bladen och de små julböckerna. Hvilken eld, hvilken glöd, hvilken hänförelse! Måtte de inte rent af brinna upp! — Var lugn, de äro för gröna.

Visseligen se våra ynglingar lite bleka ut, men nog

ha de den »inneboende kraften» eftersom punschen måste bryggas starkare nu än förr för att motsvara deras fordringar.

Och våra unga fröknar! — Ja, inte ha de något påfallande tycke med atleter, det är det minsta man kan säga, men jag vet ändå en liten elfva, som under det hon låg vid Medevi och drack vatten, drog 7 underlöjtnanter, 9 vice häradshöfdingar och 3 grosshandlare (med oanslagen kontorstid) från Ramlösa samt en kristligt sinnad godsegare från Mösseberg — och det är ju nästan mer än man kan fordra t. o. m. af ett par anständiga brygggarhåstar.

Förr i världen ansågs en man för ett vidunder af styrka om han kunde lyfta 40 pund, men nu går Kristina Nilsson till sin impressario hvarenda qväll och lyfter 200 pund utan ansträngning.

I min barndom tyckte jag, att det var bra när en gymnast å cirkus Renz lyftade 8 af sina kamrater på axlarna i en half minut, men nu lyfter den temligen smärtvuxne Frans Fridberg 140 musikaliska Vexjöbor under två hela timmar.

Voisin höll på att dö i Bastiljen, då hon belades med bojor under tvenne dygn. Tusentals af mina flickbekanta ha med leende ansigte uthärdat snörlifvets smärta i 10 år och derutöver.

I viljekraft och moralisk styrka företer vår tid undransvärda exempel. Så har ett storsnille och medlem af svenska snilletts och smakens adertonmannaråd ådagalagt nog sjelfbeherrskning att hela sitt lif afhålla sig från att skrifva något annat än en liten öfversättning, men som ett uttryck at samtidens erkänsla erhåller han också alltid akademiens största diktargage.

O, mitt hjerta sväller af glädje och stolthet, när jag förnimmer huru menskligheten utvecklar sig, höjes, förädlas, och — förökas, förökas på ett sätt, som väcker kanin-släktets afund och kandidat Vicksells förfaran.

Lite fakta om Smålandsposten.

(Några modifierade sanningar, nödvändiga att omtala i dessa tider af högt uppdrifven konkurrens och rysligt utvecklade näringsfrihet.)

Det är visst roligt när publiken är belåten med dem som offentligen göra sig besvär för dess räkning, men det är heller inte ledsamt när offentliga personer äro belåtna med sin publik.

Och i våra dagar är det roligare än någonsin, ty nu är det så ofantligt många, som lägga an på allmänhetens ynnest. Se bara t. ex. på tidningarna!

De flesta unge män, som kunna stafva något så när felfritt och ha tur med sig när de skola söka gissa sig till rätta användningen af skiljetecknen, bemäktigas regelbundet i början af December månad hvarje år af en lika okufflig som lofvärd passion att blifva tidningsmän, och de flesta gamla tidningar finna vid samma tid och efter sorgfällig själfpröfning, att deras talanger och dygder, noga räknadt, icke äro på långt när så allmänt kända som de förtjenade vara. Och så begynner puffandet, och så bli både de gamle och de nye: »liberala», »orädda», »frisinnade» och »sjelfständiga», »moderata», »samvetsgranna» och »sambhallsbevarande», så att det är en lust och glädje åt det.

Men den som behöfver en bra renskrifvare, portier, betjentyngling eller borstare, han gör klokast i att vänta till i slutet af Februari eller början af Mars, då med den första lärkans drillar i skogen en underbar längtan efter ett naturenligare lefnadssätt får magt med de nybakade riddarne af det fria ordet, »Harskramlan» af omständigheterna »finner sig föranlåten upphöra att utkomma» och prenumeranterna »få »Gatuskriket» i stället».

Men de gamle, store, daglige, farbroderlige tidningarna i hufvudstaden, de skina af belåtenhet och fröjda sig, icke allenast öfver *mängden* af sina prenumeranter utan äfven öfver *beskaffenheten* af sin publik. De framhålla alltid strax före jul några högst beaktansvärda synpunkter, ur hvilka denna deras publik bör betraktas.

Den ene hålles mest af *mindre bemedladt folk*, hvilket har till följd att många slå sig ihop om ett exemplar, hvarföre den har mångdubbelt flere läsare än de kolleger, som ha lika stor upplaga.

Den andres afnämare äro nästan uteslutande *helårsprenumeranter*, hvilket hos dem visar en djerfhet, oförvägenhet, stadga i omdömet och penningetillgång, hvilka icke få förutsättas hos en hop stackare, som bara abonnera per månad eller kvartal.

Den tredje har den *förmögnaste* publiken, som till följe deraf också är den »köpstarkaste», hvarföre det naturligtvis blir bäst för annonsörerna att anlita det bladet.

Det ligger något beundransvärdt fint i detta, att taga hänsyn till prenumeranternas *beskaffenhet*. Förr trodde man, att den ene afnämarens penningar voro lika goda som den andres, men intet misstag kan vara större.

Naturligtvis skulle det också ligga Smålandspostens redaktion om hjertat, att få reda på hvilka som läste bladet; en mängd »flygande» utsändes för att kunska, och det är resultatet af deras efterforskningar, jag här skall be att få äran framlägga.

Med undantag af en Strindbergare i Skanör, några få, öfver hela landet spridda judar och femhundra tillbedjare af Cirkus Leonard-Houcke, Busch och Schumann, bekänna sig alla Smålandspostens läsare till den rena kristna läran, sådan den af vår herre och kyrkomötet i Nicea formulerats eller af våra svenska kyrkomöten framdeles kan ändrad varda.

Hvad gudsfruktan och goda seder beträffar, så är

det ett faktum, att så snart presten på husförhöret får se en medlem af någon familj, som håller Smålandsposten, så säger han ögonblickligen: »Gå hem och lägg dig, älskade barn; du hafver utvalt den bästa sedoläraren!»

För nesligt brott har under Smålandspostens tjugoföråriga tillvaro endast *en* (1) af dess läsare blifvit tilltalad, och det var en lösnummerköpare. Hade han prenumererat ordentligt, hade sådant aldrig händt honom.

Hvad våra afnämares förmögenhetsvilkor beträffar, så vill jag bara nämna, att ingen dag förgår utan att vi från dem mottaga 4- à 500 rekommenderade bref med anhållan, att vi skola insätta innehållet på deposition i någon af penningeinrättningarna i Vexjö, sedan vi först afdragit ett passande belopp till leksaker åt våra barn, »såsom ett ringa bevis på tacksamhet för all den glädje vi gjort brefskrifvaren under den gångna tiden.»

Hvad den *tid*, för hvilken prenumeration blifvit verkställd, vidkommer, så är det ett bevisligt faktum, att ingen människa i förstone någonsin tänkt sig att prenumerera på tidningen för kortare tid än hela året. De, hvilka nu verkligen i postanstalternas journaler stå upptagna såsom halfårs-, kvartals- eller månadsprenumeranter, äro idel sådana, som blifvit rasande för det postverket icke tillåtit dem att prenumerera för fem eller tio år i stöten och derföre beslutit att hämnas genom att besvära posten så mycket som möjligt.

En enda gång har det verkligen inträffat, att en prenumerant försökt lemna oss och i stället prenumerera på en annan tidning. Fjorton dagar derefter höll församlingens åldrige själasörjare med af rörelse darrande stämma, tidt och ofta öfverröstad af närmaste anhörigas hejdlösa snyftningar, öfver honom ett vackert och gripande liktal. Den stackars mannen hade gäspat munnen ur led och dött af svält, emedan han inte kunde tugga. Genom första punkten i hans testamente afsattes för all fram-

tid en summa af 500 kr., hvilkas årliga ränta skulle användas till prenumeration å Smålandsposten för utdelning ibland hans efterkommande, men om släkten doge ut, skulle hela kapitalet disponeras till pelskofstor åt redaktionsmedlemmarnas qvinliga anförvandter.

Ingen behöfver vara rädd att taga äfven ett gammalt och solkigt exemplar af Smålandsposten i sin hand, ty alla våra läsare äro vaccinerade.

För omtänksamma föräldrar till giftasvuxna döttrar tillåter jag mig påpeka, det sällan någon ung man, som regelbundet läser Smålandsposten, uthärdar med ungarlifvet mera än högst ett qvartal. Det moraliska, sedliga och själslyftande innehållet förjagar så småningom alla orena bilder ur hans själ, och redan efter några få nummer tycker han sig se ett litet älskligt flickhufvud skaka ostyriga lockar emot sig mellan hvarje spalt. Så kommer slutligen den dag, då han sparkar ut sin städerska, börjar dricka svagdricka, rifver sönder sina middagspoletter och utbrister: »Den tidningen måste läsas vid *egen* härd.» Och så hafva vi åter spridt glädje i ett litet oskyldigt flickhjerter.

Men det äro vi så vana vid.

En gång räddade Smålandsposten en familjefader åt de sina. Han stannade inne på en jernvägsstation för att läsa följetongen. Hade han i stället gått ut och ställt sig på banan och somnat och fallit öfver spåret, så hade han varit död nu.

Om *upplagans storlek* vill jag inte yttra mig här; nog af: den är så stor, att den väcker pappershandlarnes förvåning och pressdragarnes armsvett, hvartill kommer att i hela Smålands landsbygd minst 27 familjer slå sig ihop om hvarje blad. Och ingen familj har mindre än 9 barn. Det är en egenhet hos dem. När de, som få tidningen i första hand, läsa om huru rågskörden utfallit i Skåne, hålla de siste delegarne i tidningsbolaget ännu på med prisnoteringarne från Sigfridsmessan.

Lägg så härtill stadsprenumeranterna samt de som läsa tidningen å schweizerier och andra offentliga ställen! T. ex. bara på Vexjö stadshus. Det mesta folk, jag sett der, var vid en marknad, då der var 700 personer. Det minsta är två personer (skänckfröken och biljardmarkören). Gör mig strax en medelsiffra på 350 läsare per dag.

I somras kom en sådan här fornforskare upp på en kyrkovind i Allbo och fick der se en hel pyramid af gamla tidningsblad. Vid efterfrågan upplystes, att det var några årgångar af Smålandsposten, som lästs och lästs om igen tills de blifvit så flottiga, att kommunalnämnden beslutat gömma dem för att koka soppa på åt kommunens fattiga under svåra nödår.

Enligt låga och samvetsgranna beräkningar, om hvilkas rigtighet en hvar kan öfvertyga sig vid besök å vår byrå, läses Smålandsposten nu af minst *åtta och en half million menniskor* bara i Sverige. Då landet enligt officiella uppgifter icke skulle hafva mer än *hälften så många inbyggare*, bevisar detta huru lågt den officiella statistiken ännu står i vårt fädernesland.

Det lär också vara i statsrådet beslutadt, att icke statistiska centralbyråns uppgifter öfver Sveriges folkmängd, utan Smålandspostens prenumerantantal skall läggas till grund för numerären vid en blifvande omorganisation af vårt försvarsväsen.

Till sist några intyg från våra prenumeranter:

»Min älskade hustru Emilia, född Jansson, hade länge lidit afsömnlöshet och nervösa ryckningar i högra handen i rigtning mot min nattmössa; men sedan jag började hålla Smålandsposten, och hon der kan läsa referat öfver riksdagens förhandlingar, sofer hon lugnt och godt 10 timmar hvarje natt, hvilket äfven haft det gynsammaste inflytande på min egen härväxt. Intygas tacksamligen.

Skrapeby i Mars 1884.

Pelle Larsson.»

»Jag har nu under pärontorkningen använt Smålandsposten till underlag å plåtarna, och anser det icke vara mera än min skyldighet att öfver resultatet uttrycka min fullkomligaste belåtenhet.

Skrubeby den 18 September 1883.

Petronella Pehrsson.»

»Min dotter Linas utseende, af naturen långt ifrån vackert, förvärrades än ytterligare af en surmulenhet, som beröfvade mig och hennes far hvarje hopp om att få barnet hyggligt bortgift; men sedan hon i Smålandsposten läst om hvilka besvärligheter en del stackars teaterfolk äro underkastade, väcktes hon till förnöjsamhet med sin egen lott; ett soligt leende förskönade de sträfva dragen, och i morgon gifter hon sig med en utmärkt söt sergeant vid Smålands husarer.

Kräklinge den 29 Januari 1885.

Sofi Lundström.»

»Sedan jag blef prenumerant å Smålandsposten, behöfver jag ej mera bekosta något sofvel till aftonvarden åt mina arbetare. Jag skär ut brödstyckena, och min hustru läser smörnoteringarne högt ur tidningen. Alla äro belåtna.

Högaktningsfullt

Jöns Gustafsson,

Hemmansegare i Norrhamra.

Telegram:

»Min svärmor skrattat ihjäl sig åt en hvarjehandabit. Hjerlig tacksamhet! Oföränderlig högaktning! Uppriktig vänskap!

Jeremias Toffelman.»

Blygsamhet är en dygd, men sanningen stundom en nödvändighet; jag har därför inte velat fördölja dessa fakta och intyg.

* * *

Den stackars kejsaren af Ryssland.

(Maj 1885)

De senaste dagarna har jag inte kunnat undgå att erfara lifligt medlidande för den stackars kejsaren af Ryssland.

Inte för nihilistbombernas skull, ty »vanan är halfva naturen», och dynamitpatronerna och medlemmarna af huset Romanow ha nu en längre tid umgåtts så förtroligt som prestens och länsmannens familjer i en socken, der det inte fins andra ståndspersoner.

Inte för engelsmannens ursinniga, vilda tapperhets skull, ty czaren mins ju huru en hand full Boers klådde och förödmjukade dem.

Inte för de engelske generalernas strategiska snilles skull, ty han känner en smula till den misslyckade marschen genom öknen till Karthum och det skymfliga uppgifvandet af hela det egyptiska fälttåget just i dessa dagar.

Inte för Gladstones »orubbliga fasthets» skull, ty ännu har Englands premierminister två dussin dagskjortor i sin chiffonier, och det är ett verldshistoriskt faktum, att han alltid vexlar åsigter lika ofta som linne.

Inte för den ovilja, som de engeska tidningarna mena skall uppstå i Europas hjerta mot den som inte är beskedlig mot det »fredsälskande och humana» Whigkabinett, som nu styr England, ty Klio pekar med blygselrodnande kinder på det fredliga, blomstrande Alexandrias rykande ruiner, barbariskt och utan all förnuftig anledning bombarderade på föranstaltande af »verldens mest fredsälskande ministèr».

Men ändå svider mitt hjerta för Herrans smorda i S:t Petersburg.

Icke för det han nyligen i sin familj måst emottaga Herman Bang, ty det är hans åsigt, att de kejsrerliga barnen i tid böra vänja sig vid gräsliga saker.

Icke för det Sverdrup f. n. fungerar såsom Norges krigsminister, ty herr Sverdrup är i denna befattning närmast att likna vid de gamla flintlågevären, hvilka som bekant voro farligare för vän än fiende.

Men för den fruktansvärda armé, hvarmed Sverige hotar ryska rikets sjelfständighet, *sedan nu beväringsexercistiden ökats med hela 12 dagar.*

När czaren fick veta att »sammanjemkningen» gått för sig, blef han blek som ett lik, spände sabelkopplet hårdare om magen, knackade med spiran i cigarrkoppen efter en ny havanna och ropade åt storfursten: »Säj åt mamma, att hon tar in en konjak och lägger tjugofem bönor till på eftermiddagskaffet.» Och sedan vände han sig med tårade ögon till Giers och sa:

— Dä hade jag ändå inte trott kusin Oscar om, men det är Bismarcks skull alltsammans.

— Men, Ers majestät, vågade ministern invända, inte kunna tolf dagar betyda så mycket för krigsdugligheten?

— Inte för någon *annan* nation, *de* behöfva öfvas till krigstjenst i åratat, men du känner inte dessa förskräckliga svenskar.

På tolf dagar dricka de mera punsch än någon annan nation. På tolf dagar ge de sex Rossiföreställningar för tomma hus. På tolf dagar blifva deras solidaste hafreexportfirmor cessionsmessiga. På tolf tedelen af tolf dagar göras Smålandskaptener till civilministrar, och på tolf timmar kunna landtmannapartisterna förmå kusin Oscar att öfvergifva de mest »orubbliga ståndpunkter».

— Allt det der är dock endast civila saker, Ers majestät. Militärisk insigt är ju något helt annat.

— Du misstar dig Giers. Kavalleriet kräfver ju längre öfning än infanteriet, och efter tolf ridlektioner för en per-

mitterad husarunderlöjtnant i ett småstadsridhus besegrar en svenskfödd yngling till häst hjertan värnade af korsetter, som äro hårdare än vårt fregattpansar.

— Men vi ha *artilleri*.

— Efter tolf dagars öfningar i enrum med sin modist gör en liten svensk fröken alla våra löjtnanter till krigstjänst oförmögna.

På qvällen skref kejsaren ett långt bref till herr Jonas Jonasson i Rasslebygd, hvilken är medlem af föreningen för verdensfred och skiljedomstolar, samt bad honom använda hela sitt inflytande på konungen af Norge—Sverige, att han måtte erkänna Rysslands neutralitet och inför Stockholms rådhusrätts sjetta afdelning aflägga ed på att han icke åtminstone f. n. ämnade lägga vantarna på Finland och Östersjöprovinserna.

Och herr Jonasson, som är en beskedlig karl, reste genast upp till Stockholm och fick audiens hos kungen, som med stort intresse gjorde sig underkunnig om senaste landstingsmannavalet i Lenhofda, der de petade sjelfve riksdagsmannen, samt om läkarefrågan i Uppvidinge och om huru höstrågen tecknade sig till att bli i Rasslebygd. Och så visade Jonas kejsarens af Ryssland bref och sa':

— Jag tycker det är synd om karlstackarn. Kan inte Ers majestät ge honom några garantier för att vi inte ämna ta' och underkufva ryska riket?

— Skrif du — sa' kungen — till kejsar Alexander och säg honom, att för ögonblicket kan han vara lugn, ty de trenne ende fältherrar, med hvilka jag skulle vilja börja ett världskrig, äro för tillfället sysselsatta på annat håll: kronprinsen är ute och sätter potatis på Tullgarn, Mankell redigerar »Fäderneslandet» och Björnin ligger och rotar i krigsarkivet. — Men för *framtiden* råda endast Gud och A. P. Danielsson i Dystad, och jag vill inte binda mina händer med några öfverilade löften till Hans majestät min kusin kejsaren af Ryssland. — Det är ju

af historien nog samt känt, att öfverlägsen krigsduglighet hos armén gör nationen stridslysten. En aning säger mig derföre, att när vår manliga ungdom vapenöfvats i hela två och fyratio dygn, kommer Svea rikets svärd att sitta en smula löst i skidone.

— Ers majestät, mitt hjerta blöder vid tanken på det arma Ryssland!

— Ja äfven mig gör det ondt att kanske snart nog nödgas prisgifva ett land, som Napoleon den store inte rådde med, åt beväringen från Dädesjö och Herråkra. Men hvad förmå vi svaga män mot en högre vilja! Huru ringa det är, det vet du väl om du är gift, Jonas. Adjö med dig, nu skall jag gå och ta' besked af Sverdrup, hvem han vill ha till krigsminister i Norge.

När kejsaren af Ryssland fått veta hvad kung Oscar sagt, sof han inte en blund hela natten förrän fram mot klockan tre på morgonqvisten, och då spratt han genast upp i största förskräckelse, så att sänggafveln föll på golfvet och alla menniskor trodde att det var ett dynamitattentat, och hofköksorna lade rena handdukar i botten på sina torgkorgar och gingo upp för att taga till vara möjligen öfverblifna slarfvor af det kejsarliga huset och dess anförvandter.

Och inrikesministern bugade sig i sängkammardörren och bad om förlåtelse, för det han på en måhända olämplig timma djerfdes spörja, huruvida det behagat Hans majestät att låta sig träffas af bomben? Men kejsaren svarade nådigt:

— Gå och lägg däj; jag drömde bara, att den i 42 dagar öfvade Kronobergsbeväringen bar bort Sveaborgs murar i sina mattornistrar.

Efter hvad jag kunnat finna, är det ingen magt på hela jorden, som numera vågar mäta sig med oss i vädjan till svärdet.

Kungen af Danmark har erbjudit alla svenska offic.

rare och underofficerare med vederlikar fri förtäring på hôtel d'Angleterre i Köpenhamn, bara vi låta bli att taga Seland, och kejsaren af Kina har erbjudit statsråden Kru-senstjerna och Hammarsköld en hel provins, i hvilken en del af våra embets- och tjenstemän inom stat och kyrka fritt kunna studera sina urbilder och ohejdadt hängifva sig åt dyrkan af det byråkratiskt-hierarkiskt-kinesiska idealet.

Upsala var på Boströms tid en god skola för filosofer, men nu har lägret intagit dess plats. Betänkom, att vår Herre frestades af djefvulen i bara fyratio dagar, men bevärningen skall frestas af underlöjtnanterna i fyratiotvå.

Generalsämen ha vi i våra prinsar, hvilka nyligen uppöfvat och pröfvat sitt mod på afrikanska tigerjagter. Jag ber särskildt, att ingen måtte fästa sig vid att tigrarna alltid voro af de öfriga jägarne i det närmaste dödade (någon gång alldeles döde) då prinsarna släpptes fram till dem.

Ty det är ju tillbörligt, att furstar endast gifva »nådeskott».

Och tron I då icke, att äfven *döda* djur kunna gifva förskräckelse?

De som tvifla derpå, ha aldrig setat ansigte mot ansigte med en seg kyckling eller härsknad anjovis.

* * *

Teresina Tua.

(Mars 1885.)

Sädesharpan har allt fått gå omkring mer än ett slag på respektive pappors logar, och de snälla mamorna ha dessutom nog fått ställa upp ett par af de se-

naste hushållsräkningarna förnumstigt som en statsverksproposition för att betäcka de kostnader, som Teresina Tua vållat våra i Upsala och Lund studerande »nationer».

Jag talar nu inte om utgifterna för hvita halsdukar, ty dermed har man uppmuntrat den inhemska industrien, inte heller om hvad de spräckta handskarna kostat, ty det har för läskarlarna varit en nyttig gymnastik att ta sönder dem, ej heller om punschfläckarna på frackarna, ty utsugandet af dem är ofta all den sprit en fattig studentstäderska får på hela året.

Nej, jag talar om all den tid de unge vetenskapsmännen nu efteråt förstöra med att ligga på rygg på sina chaislonguer (i min pappas tid var det pinnsoffor) och röka Tuacigarrer (far min höll till godo med Gefle vapen) och tänka på den lilla strålande gudinnan från glödande söder (då min pappa var student, tordes man aldrig tänka på något gudomligare än æstetices professors yngsta dotter).

Det lär vara lika illa inom alla fakulteterna:

En *teolog* studerar
Om dundret uppå Sinai,
Men högre dock vibrerar
Fiolen för hans fantasi.

Och Judith, frun den fina,
Som Holofernes' hufvud tog,
Ä' »bosch» mot Teresina;
Ty när som lilla »elfvan» log,

Väl *tusen* hufv'en taptas,
Då vi af skriften hafva sett,
Att af fru Judith kaptas
Med rysligt stort besvär blott ett.

Och *filosofen* tänker
Så att han blir båd trög och dum,

Men för hans öra stänker
Ett ljuft allegros perleskum.

Cartesius och Plato
Och Boström äro intet mer
Mot grekernas Erato,
Då han på Teresina ser.

Juristens arma tanka
Har fångats af den lilla skalk,
Och Tua rider ranka
Uppå hvarenda lagens »balk».

Ars medicinae plägar
Ge hjertat realistisk ro,
Men Tua, hon vet vägar
Till sjelfva — Asis må ni tro,

Ty om hvart enda sinne
Kan vändas om af kritiskt hot,
Skall anatomens minne
Förvara dess Cendrillonsfot.

Ja, mitt herrskap, allmänna meningen inom alla fakulteterna i både Upsala och Lund lär verkligen vara den, att komma så älskliga divor ofta och framgent till våra universiteter, så vill hvem som helst bli öfverliggare.

Det är något obeskrifligt ljuft och naivt i hela Tuas uppträdande. Så tog hon t. ex., när hon händelsevis gick genom matsalen å stadshuset i Vexjö, med ett raskt grepp af sina rosenfingrar en bit kalkkött från en assiett på smörgåsbordet, under det hon kastade ut en raketkista ur ögonen på Sigfridsstadens unga lejon, som stodo förlägna och rodnande och bara bockade sig.

Hon hade egentligen ingen rättighet till det der kalkköttet, ty hon »åt inte smörgåsbord», men det var som en gammal länsman sa: »Stöld kan det aldrig bli,

ty köttbiten var inte värd 15 kronor, och böterna för *snatteri* betalar jag gerna, om det kommer i fråga».

En ung, förhoppningsfull yngling, som inte visste hvar han skulle få medel att fortsätta sina studier, fick plötsligt en ingivelse, sprang fram och bemäktigade sig resten af kalfsteksbitarna, dem han nu utförsäljer till Tuakultens bekännare öfverallt inom Sveriges landamären för 50 kr. stycket. Han ämnar ta graden på de pengarna och hans gradualafhandling skall föra titeln: »Om de animala näringsämnenas inflytande på konst och vetenskap, särskildt musiken och filosofien».

Och tallriken! — var lugn, den kommer att odiskad pryda en hörnhylla i Smålands museum.

Nästa gång Tua kommer till Sverige, bör hennes impressario inte betala något för henne på hotellen, ty hotellvärdarne ha tjenat in ohyggligt på att utminutera de handdukar och lakan, hon begagnat, till halsduksrosetter.

Jag skulle inte ha talat så mycket om Tua, så här efteråt, om hon icke ånyo dragit uppmärksamheten åt sig derigenom att hon vid en riksbekant visit af landshöfdingskan Wachtmeister hos henne å hotell Kramer i Malmö med stor ostentation kallats till hedersledamot af föreningen för sjuka barns vård der i staden.

Men det är en förening, som tar sina pligter allvarligt, och därför skola naturligtvis också hedersledamöterna aflägga tillfredsställande prof på att de verkligen förstå sig på att behandla sjuka barn.

Tua ville visst icke heller undandraga sig denna formalitet, och så skickade landshöfdingskan upp till henne på Kramers en liten af rachitis angripen stackars pyssling från Rörsjöstad.

Hela Malmö försjönk i stum förbidan på hvad som månne varda af detta barnet sedan det varit med i elfvalek.

Dagen efter kom landshöfdingskan upp till Kramers

i ljusblått, fasonerad siden, förste stadsläkaren i frack och barnsjukdomsföreningens ordförande i djupa tankar, alla för att se hur Tua behandlat bytingen.

Men det var en gräslig syn: hufvudet satt bakfram, fötterna stucko ut genom armhålen och näsan satt upp och ned. Ungen skrek och Tua grät:

— Söta fru Wachtmeister, förlåt mig! Jag har visst gjort något mycket illa. Jag trodde det var med äkten-skapsfiolerna i Sverige som med Stradivarifiolerna i Italien, att man kan få dem bra bara med att *skrufva* på dem.

— Men får jag ett nytt barn till i morgon, så skall jag sköta det bättre, det lofvar jag.

Nå, då fick hon ett som hade messlingen, men när deputationen tredje dagen kom upp till Kramers, stod det föga bättre till med den ungen än med den förre. Han skrek erbarmligt och var klubbig som en kolportörspredikan öfver hela kroppen.

— Men, min söta, hvad har ni gjort med barnet? sa' landshöfdingskan.

— Jag bara *hartsade* honom lite, ty han hade så farligt falska toner i mellanregistret, sa' Tua.

Nu får Tua aldrig mera öfva sig i barnsjukdomars behandling på Rörsjöstadens ungdom.

När Tua var på Lundastudenternas fest, var det en blyg vestgöte, som skickade en vaktmästare med ett kort till en lycklig nationskamrat, hvilken satt och talade med violinelfvan. På kortet stod:

Br.

Bed din sköna granne att jag får klinga med henne!

Tuus

Pettersson⁹.

När Tua fick se underskriften, blef hon alldeles utom sig, skrattade på italienska, klappade händerna på svenska och skrek på franska:

— För mig genast till herr *Tuus*, det måste vara en släkting till mig!

Men vestgöten förklarade för henne, att karlen inte hette *Tuus* utan *Pettersson* (hvilket namn hon ville minnas, att hon hört någonstädes förut i Sverige) samt att »*Tuus*» var latin och vanligen betydde att den som skref det behöfde låna pengar; var man mindre välkänd eller behöfde en stor summa, fick man lof att skriva: »*Tuissimus*».

Och nu är lilla *Tua* rest, men hon kommer tillbaka till *Malmö* vid tiden för barnsjukdomsföreningens bazar, der hon skall stå i kortärmar och sälja thé.

Jag vet många, som skulle vilja resa dit och handla med henne, om de bara kunde vara säkra på att hon inte kokat det sjelf.

* * *

Själavandringen.

Rätt ofta den frågan »hvarfrån» och »hvarthän»
 Sig ställer för människors barn;
 Pythagoras lärde att vi varit fän,
 Kaukasiern liksom tartar'n,
 Och människors tankar ta' stundom en drägt
 Liksom om de ännu smått räknade slägt
 Med bölande hjordarnes barn.

Derför, om du träffar en snobb, som besatt
 Sig vräker och allt vill förstå,
 Men ej har mer vett mellan klackar och hatt
 An uti de plaggena två,
 O vredgas ej käre på denne person,
 Måhända han förut sig vant som *kalkon*
 Med vingen i sophögen slå.

Skandalskrifvar'n väcker vår harm icke mer,
 När som han tar fläckfria namn
 Och drar åt moraliska dypölar ner
 Ut i sin pestaliska famn.

Med ömkan vi blott stackars uslingen fly
 Vid tanken att först han har gjort sin debut
 Som *stinkdjur* i verldsaltets hamn.

Åt ockraren, som med förnöjelse tar
 De blygsamma tjugo procent,
 Man icke föraktligt på axlarna drar,
 Om endast man vet hvad som hänt:
 Att mannen har frossat förut som *schakal*,
 Att hjertat ej nån'sin i årenas tal
 Sig lyftadt från asen har känt.

Skenhelige lycksökar'n vidrig och stygg,
 Som tågar sin nästa emot
 Med lismande miner och bugtande rygg,
 Som gjorde han bättring och bot,
 I honom vi *knärackan* funnit alltre'n,
 Den nu för en sedel som förr för ett ben
 Vill slicka den starkares fot.

Men stundom en sanningens riddare god
 Tar gladt utaf striden sin del.
 Af *lejonet* visst har han lånat sitt mod,
 Ty fruktan var aldrig hans fel.
 O småkryp, er akten, ty lejonets tass
 Gör ännu i döden ett skrämmande "pass"
 I räfvärns falskaste spel.

Och om man en qvinna på vandringen ser,
 Som offerar sig själf för de små
 Och lider och blöder, men jublar och ler,
 Så tydligt vi finna väl då
 En likhet emellan den moder så god
 Och en *pelikan*, som sin lifsvarma blod
 Med glädje åt ungarne ger*.

* Pikant, men tyvärr inte naturhistoriskt.

Sen komma vi hit på vårt rullande klot
 Att klämmas i snörlif och frack;
 Ibland bär det med och ibland bär det mot,
 Vi kräla som myror i stack,
 Och en uppå handel sin nästa bedrar,
 En annan båd' städer och fästningar tar,
 En gör uppå faten attack.

En ser man i afgudadyrkan på knä
 För guldets, en ann' för en kjol,
 En tredje *i nåder* har blifvit ett fä
 Och satts på en konungastol.
 En fjerde i polkan sig svänger galant,
 En femte får rop såsom slug cessionant,
 En upptäcker jordklotets pol.

Den ene går ärlig och duglig och dum
 Och sträfvar och svälter och gnor,
 Den andre med humbug förskaffar sig rum
 Och helsas af packet som stor,
 Den ene med nit lägger sviskon i strut,
 Den andre som talare yfs af sin trut,
 Då en tager pris uppå kor.

När se'n vi i jordlifvets kamp blifvit bet
 Och vända vår nasus mot skyn,
 Så flyttas vi bums till en annan planet.
 Med häpnadens färg uppå hyn
 Man far genom ætern liksom en kondor
 Med darrande hjerta och skälfvande tår
 Och tanternas kyssar i syn'.

Man vaknar i vaggor på Venus och Mars
 Och rullas ur blöjorna opp,
 Och omigen heter det strax, Gud bevar's,
 Att man ä' *föräldrarnes hopp*.
 När sedan små flickor ur ynglingens lugg
 Sig ta' souvenirer, man mins ej ett dugg
 Af jordiska fröknarnas tropp.

Men 'bättre' vi blifva och lärda som hin
 Och klart det som här var förtäckt,
 Ja, Carl Anders Larsson skall tala latin
 Med bispen i Karlstad perfekt,
 Och sjelfva Jöns Persson på vårsolens gull
 Vill ha för hvar stråle två öre i tull
 Samt ständigt för kritan respekt.

Hvart äktenskap blir af den treffiga snitt,
 Wicksell lyckats komma i rop,
 Och bränvinet säljs af den uppståndne Smith
 Till 50 öre pr stop,
 Teatern omstrålas af glädje och ljus
 Ja, sjelfve Selander får proppfulla hus
 Af sceniska konstvänners hop.

Och sjelf skall jag skrifva små krönikor då
 I tidning, som trycks på velin,
 Gud vet om jag inte hvar vecka gör två.
 Då blir jag mot brackor ej sträng,
 Ty uti den tidningen intet skall stå,
 Som hindrar mig Vasen och Literis få,
 Och englarne ropa: *Bien*.

* * *

"Inga Hammarlundare i vår familj!"

(Januari 1885, då riksdagsfullmagterna granskades.)

I de gamla goda tiderna räknades den man för ypperst, som var armstarkast och kunde slå ihjel det största antalet medmenniskor; sedan blef det den, som kunde uppfinna det mest inkrånglade sättet att dyrka Gud på. Derefter blef det på modet att i tunna sommarkostymer stå och sjunga om kärlek utanför en skön borgfrökens fönster, sedan att skjuta ihjel folk med kanoner, derefter

att upptäcka nya stjernor på himlahalvvet och något senare att få gamla kända stjernor på sitt eget frackuppslag, samt litet derefter att finna nya vägar i Ishafvet, vägar, som ingen förnuftig menniska någonsin begagnar.

Men nu hjälper intet af allt detta, derest man icke fullgjort sina skyldigheter mot stat och kommun. »Klara debetsedlar!» det är dagens lösen.

Jag vet en hygglig ung man, hvilken älskade en ung flicka, som var så pass mycket hyggligare än han, som en flicka *bör* vara hyggligare än en gosse.

Han hade vackra betyg i sin embetsexamen och en fast vilja att bereda hennes sällhet.

Hon hade de ljufvaste förhoppningar, de rödaste läppar och det trångaste snörlif i staden.

Så kom han till henne en dag i förra veckan och grät, så att det knakade i ryggen på bonjouren och de förgyllda messingskjortknapparna rostade, och sa' att de måste skiljas för alltid, hvarpå hon frågade »om han inte höll af sin lille engel längre; det vore obeskedligt gjordt, ty hon hade gett rangerade karlar korgen för hans skull».

— Jo, jag älskar dig högre än Jörgen Lundström en skandal.

— Har du . . . har du gjort något vanhederligt?

— Ja.

— O Gud! Har du förskingrat någon kassa?

— Bah! I våra dagar fäster man sig icke vid sådana småsaker.

— O, men så säg . . . har du förfalskat vixelaccepter?

— Slika bagateller skulle inte oroa mig.

— Har du blifvit berömd af »det unga Sverige?»

— Äfven det skulle jag kunnat bära; men det brott jag begått är så groft, så hemskt och himmelskriande, att jag aldrig mera vågar blicka in i dina ögon . . .

— Men så säg då! Qvinnans öfverseende är stort när hon älskar.

— Jo, jag har glömt att betala hundskatten för Tello.

— Eländige, kom aldrig mera för mina ögon! Inga Hammarlundare i vår familj!

* * *

Hemska afslöjanden

eller

Huru man Pall Mall Gazettar i Vexjö.

(Juli 1885.)

En rättskaffens tidningsman bör hvarje ögonblick vara redo att upphöja förtjensten och låna utsvultna landsorts-teaterdirektörer penningar, afslöja lasten och uppäta de »jättar inom växtverlden», hvilka öfversvämman redaktionsbordet i September månad.

Jag har upphöjt förtjensten och jag har mättat den hungrigan, jag har hållit på att äta mig till kolera af morötter »mätande något öfver två alnar i längd» och potatis »vägande nära två skålpund per stycke.»

Jag har äfven afslöjat en och annan last, men, sanningen att säga, har det mest varit punschlaster, som kommit från Upsala på buteljer, och när jag fick se huru min högtärade kollega, redaktören af »Pall Mall Gazette» i London, tog itu med förförelsen af små flickor, så att det gaf eko rundt om hela Europa, så fick jag ingen ro i samvetet. Och så sa' jag till mig sjelf: »Sigurd, du ska' ta' och afslöja lasten i Vexjö, och bli hatad och stenad och mördad, och bli martyr för sanningen och lida för sedligheten och prisas som ett helgon efter din död och få

en spalt i tidningen och en gråsten på grafven, när du gått till Gud att inhösta lönen för dina goda gerningar».

Och hvar jag såg någon mycket ung flicka, som förde fötterna inåt, kafvade som en groda med armarna, när hon gick, och i allmänhet hade ett lidande utseende, så frågade jag henne:

— Arma barn, har någon underlöjtnant eller annan millionär, kronprins eller vice häradshöfding röfvat din oskuld och sedan genom det eländiga guldets sökt godtgöra sitt brott?

Men alla ha suckat djupt och svarat:

— Ack nej, det ha de visst inte.

Då har jag tagit reda på mycket små flickobarn om åtta eller nio år och sport dem:

— Ha' några gamla utlevade grefvar, friherrar, landstingsmän eller kommunalnämndsordförande stulit bort eder och i madrasserade sängkamrar qväst edra förtviflade skri?

Men ännu har jag inte råkat på så mycket som en barnflicka, som mot sin vilja blifvit kysst af en nämndeman.

Slutligen frågade jag hvartenda yngre, bättre fruntimmer jag mötte på gatan:

— Min fröken, ni skulle väl inte händelsevis ha fallit offer för någon afskyvärd, hemlig last?

Men det ledsnade jag på, ty de talte om 'et för sina fäder, bröder och fästmän, och för hvarje fråga jag gjorde, blef min rygg allt ömmare och ömmare.

I stället för mitt hjerta.

På femte dagen, när jag ätit min frukost, lagt häftplåster på ryggen och gått ut för att afslöja lasten igen, mötte jag ett par storrutiga benkläder, två pjexor och en hamptygskavaj med en karl inuti, som var så mager, som om han någon tid lefvat på ädelmodet hos riksdagens andra kammare, och så ledsen, som om han inte gjort

annat än ätit knäckebrödssmörgås och läst »Sedlighetsvännen» se'n han föddes.

Vips tänkte jag: »Hvarföre skola arma, olyckliga offer vara inskränkta bara till qvinnolinien?» och så styrde jag kurs rätt på den nedslagne herrn, lyfte på hatten och sa':

— Ursäkta mej, men min herre ser så ledsen ut. Tillåt mig fråga, om herrn möjligen någonsin blifvit våldtagen?

Och då log han ett obeskrifligt vemodsfullt löje, suckade och sa':

— Jo, det har jag.

Då berättade jag honom, att jag just var gången ut på förmiddagen för att afslöja lasten i Vexjö, bad honom berätta mig »huru det gick till» och sätta sig ned på en af drätselkammarens soffor, en af de der med rakt ryggstöd, som passa så innerligt väl att ackompanjera en pino-historia med.

Men innan den stackaren kunde sätta sig, tog han och plockade upp ur sina rockfickor: två trådrullar, en ask tennsoldater, 10 st. ägg, en sirupslimpa, för 25 öre smått hvetebröd, nio konsertbiljetter, en symaskinsskyttel, två nummer af »Väktaren», tre exemplar af Petrus Waldenströms »Är du frälst?», en badmössa, en köttqvarn, tjugofyra prof på zefirgarn och två skålpund ångmalet kaffe (Costa Rica.)

— Ä' herrn stadsbud, profryttare eller ambulatorisk diversehandlare? sporde jag förvånad.

— Nää, men hustru min skickade ut mig i ett litet ärende, sa' han, och log sitt vemodsfulla löje, fullt af förödmjukelse, alldeles som det mot Norrström vettande lejonet på Carl XIII:s staty.

Och så berättade han:

Jag var en ung, glad man, med hår på hjessan, rosor på kinderna, berlocker med fruntimmershår i vid urkedjan och mina vexlar så ställda, att när tiden för den ene ut-

lopp i Skånebanken, förföll alltid också en annan i Smålands enskilda inrättning af samma slag.

Mitt hjerta var rent som fantasien hos Clara Happé och i oskuld kunde jag mäta mig med pianisten vid en varietéteater. Jag lät tvätta på ett torp vid Kronoberg och åt på månad hos fru Lundqvist vid X—gatan.

Då sa' fru Lundqvist en söndagseftermiddag (vi hade ändå fått blomkål, och jag var vid godt lynne):

— Clara kan gerna gå med herr Pettersson ett slag ut i trädgården och spela krocket; jag känner mig så tung i hufv'et och behöfver min lilla eftermiddagslur.

Visserligen hörde jag i dörren, hur gumman hviskade till Clara: »Tar du inte fast honom *nu*, så ä' du ett nöt», men jag trodde hon mente den store Brahmaputratuppen, som gått och slarfvat ute ett par dagar.

Inte vet jag hur hon vände sig, men hur det nu bar till, krockerade hon ner mitt klot i den lilla bersån vid planket, och när vi kommo upp med det igen, frågade hon mig »när jag ämnade tala vid mamma?»

När jag då sa', att det var bara den 23 och att fru Lundqvist redan fått betaldt för hela föregående Augusti, så skrattade hon så hon kunde dö och sa', att jag var den qvickaste och skämtsammaste person på den skandinaviska halfön.

Men när vi kommo in, flög hon mor sin om halsen och grät och snyftade och bad henne »välsigna oss», för »Herr Pettersson hade friat dernere i syrénbersån.»

Jag vill ännu i denna dag hålla tvåtusen Absinth-cigarrer mot $\frac{1}{4}$ skålpund »Gefle vapen» att jag inte gjort det, men så mycket hade jag då lefvat med i världen, att jag visste att det inte går för sig att disputera med fruntimmer, hvarför jag bara bockade mig och försökte se lifvad ut. Saken började verkligen också intressera mig en smula.

Jag har sett, att ni i Smålandsposten en gång skrefvo

om herr Wallbergs »aktningsvärda bemödanden» att spela Carl XII, dock tror jag knappast hans bemödanden voro så aktningsvärda som mamma Lundqvists att se öfverraskad ut.

Derpå grep hon mig om löskragen med sina tio, icke öfver sig välputsade fingrar, och sen mins jag ingenting från de närmaste tre och en half minuterna, men när hon släppte mig igen, låg hennes hela nedra tandrad på divanbordet midt i Runebergs uppslagna »Kungarna på Salamis», lösbenan satt på sned, snusdosan låg kullvältad på mattan, och lilla Flora, knärackan, tjöt och linkade ut i köket helt ömkligt på tre ben. Hon hade blifvit halft ihjeltrampad, då mamma Lundqvist proklamerade mig som sin son.

Hade Lundqvist sjelf varit närvarande, skulle jag nu fått en toddy, sa' lilla mamma, men som pappa Lundqvist hade hinder, som måste godkännas af hvar och en (han dog 16 och $\frac{3}{4}$ år förut), så fick jag nöja mig med ett glas Muscat Lunel à 90 öre pr helbutelj.

Efter någon stund började jag känna en häftig åtrå — den ni måhända kan fatta — att få veta, huru allt detta gått till och så sa' jag till Clara:

— Älskling, min stora lycka har rent öfverväldigat mig, så att jag inte är i stånd att minnas huru jag fått den; säg mig, dyraste, hur blef du min?

— Å mins du inte det? — sa den hulda varelsen, rodnade och log. — När du slant bland nässlorna der nere i bersån, då du letade efter krocketklotet, sa' du plötsligt: »Fröken Clara, gif mig er hand!»

— Och du förstod genast, älskling, att det der skulle vara ett frieri?

— Ja, käraste vän, vi *Lundqvistar* ha just aldrig varit bortkomna af oss.

Ni mins, herr Sigurd, att det i »Pall Mall Gazette»

stått, att de skändliga våldsdåden i London hufvudsakligast försiggått om nätterna, i sorgfälligt tillslutna hus och madrasserade sängkamrar.

Nåväl, det dåd, som *jag* nu omtalat och som föröfvades mot mig sjelf, försiggick precis kl. $\frac{1}{6}$ en solig Septembersöndagseftermiddag, vid trafikerad gata, i bottenvåningen, för öppna fönster, och poliskonstapeln, som gick på pass fram och tillbaka utanför, han förmådde icke göra något för att rädda en fri svensk medborgare, som kunde visa qvitto på både krono- och kommunaldebetsedel.

Det heter äfven i Londontidningen, att om också grannarna ett ögonblick störts af ångestskrina från de arma barn, som i deras omedelbara närhet beröfvats hvad qvinnan eger heligast och dyrbarast, skulle de dock snart åter somnat, enär de olyckliga offren icke kunde ha kraft att rätt länge fortfara med sina förtviflade klagoskri.

Ack, huru förfärande sannt! Jag erfor ju sjelf huru mina centnertunga suckar, der jag satt och pimplade mamma Lundqvists Muscat Lunel à 90 öre pr helbutelj, för ett ögonblick öfverröstade bullret från plåtslagareverkstaden midt emot, kom 24 hamrar att hvila och 48 öron att lyssna, men så sa' mästaren helt lugnt: »Det kommer från ångsprutan, som di' håller på å elda upp», och så voro alla förhoppningar om räddning absolut svikna.

På natten grubblade jag på sjelfmord — alldeles som de stackars barnen enligt »Pall Mall Gazette» — men dagen grydde innan jag träffat mitt val mellan rep, gift, revolver och Ola Hanssons nyaste diktsamling.

Dessutom har jag alltid varit lite religiös af mig, jag erinrade mig huru vår store religionsstiftare en gång sade: »Tag ditt kors och följ mig!» och så tog jag Clara och gick till presten.

Men högt öfver glasens klingande på bröllopet, marskalkens festtal och glappandet af svärmors lösgommar

hörde jag ekot af de förfärliga orden: »Vi Lundqvistar ha just aldrig varit bortkomna af oss.»

— Och huru har ni det nu, unge man? dristade jag nyfiket spörja.

— Åhjo, när bara inte Claras 37 tanter äro hemma och dricka kaffe, eller hennes 11 ännu oförsörjda bröder äro hos mig och vigma medel för sina studiers fortsättande, eller hennes gamle farbror dricker ut all min toddy-konjak, och så Clara sjelf är ute på visiter, och så hennes mor — som flyttat till oss för att »uteslutande egna sig åt främjandet af sin enda älskade dotters lycka» — sofver middag; — så kan jag säga att mitt lif är dragligt nog.

— Får jag utan anseende till personen afslöja alla dessa gräsliga tilldragelser och offentliggöra dem i Smålandsposten?

— Ja, det får ni, men nu måste jag verkligen hem och redogöra för min hustrus små kommissioner, sa' han, och så stoppade han på sig: två trådrullar, en ask tennsoldater, 10 st. ägg, en sirupslimpa, för 25 öre smått hvetebröd, 9 konsertbiljetter, en symaskinsskyttel, två nummer af »Väktaren», 3 exemplar af Petrus Waldenströms »Är du frälst?» en badmössa, en köttqvarn, tjugofyra prof på zefirgarn och två skålpund ångmalet kaffe (Costa Rica).

Han glömde ingenting.

Ty då hade väl den så kallade fan tagit honom.

* * *

”Vårt bättre jag”.

Det händer stundom, kanske sällan nog,
Men ändå sker det säkert någon gång,
Att men'skan känner det som någon tog
Och klämde hennes samvete med tång,

Och vände ut och in och såge i
 Dess hjerta, fylldt af lögn och skrymteri,
 Och svarte, när hon skriker: »Släpp ditt tag!»
 »Hut kyckling, det är jag, ditt bättre jag.»

Det händer, när vi något »fiffigt» gjort
 Och gå med raka nackar fram vår stig
 Och stå och skräfla vid Fortunas port
 Och myndigt bjuda: »Sesam öppna dig!»
 Att samma röst helt sakta hviskar då
 Med hån, som kännes genom mergen gå:
 »Du har med allt ditt högmöd, all din »flax»
 Dig burit åt såsom en lurifax.»

Det händer under nöjets glada brus
 Och orgiernas flyende minut,
 Att tyst du hör en liten vinges sus,
 Som slår mot gallret och vill ut, vill ut
 Långt bort från drufvomust i blank kristall,
 Från sång och skämt, från lögn och syndafall
 — Ack, hvarje litet ängsligt vingeslag
 Är hjertesкри ifrån ditt bättre jag.

Men ack, det händer också någon gång
 I hvarje men'skas orosfulla lif,
 Att när hon finner världen skum och trång
 Och vämjeligt dess hätska split och kif,
 Hon ser en liten pilt med englaskick,
 Med tår och solsken uti samma blick,
 Som hviskar: »Fatta modigt nya tag
 I idealet med ditt bättre jag!»

* * *

Från Köpenhamns horisont i fågel- perspektiv.

(Juni 1885.)

En mycket, ja, våldsamt frisinnad man kan ännu
 rensa sina »rejer» och bli öfverkörd på ångspårvägen i
 Danmarks hufvudstad utan fruktan för provisoriet, utan

bäfvan för 6 månaders fängelse för majestätsbrott, blott han iakttager någon försigtighet.

Visserligen ser man hvarje dag i tidningarna här, än att en stackars skolmästare mistat sin frihet för det han ropat »Lefve grundlagen!», än att en oförståndig bondpiga satts inom lås och bom för det hon försummat att nog sorgfälligt afdamma »kongens» porträtt på väggen i Stuen; men hvarför i herrans namn skall man ropa »lefve grundlagen», när man har en ministèr, som kan ersätta förlusten, om den skulle gå omstyr, och göra ny grundlag hvarje förmiddag, om så skall vara, och hvarför kan man inte damma af Kristian IX:s *bild*, då det växer dam och mögel nog öfver hans *ministerium*.

För resten har man gjort detta ministerium orätt, då man sagt, att det förhindrar *allt* framåtskridande. Det är bara på *jorden*, som detta är förhållandet; i *luften* får man deremot fara fram så mycket man vill, man får bygga luftsloft om att Estrup möjligen kan komma att begå någon oförsigtighet mot sin helse, förkyla sig och dö vid 120 års ålder och man får gå upp med luftballong från Tivoli. Der ligger ett par gånger i veckan en stor gul ballong, så gigantisk, att alla små fröknar i Södra Sverige deraf kunde få sig hvar sin sidenklädning. Egentligen ser den ut som en jetteoxblåsa, afsedd att rymma all den is herr Scavenius har i magen, eller en köks-handduk, tillräcklig att deri insvepa alla de nedsmittade svenska nötlungor, som spökade i saligen afidne herr Skeels inbillning.

Midsommardagen hade luftskepparen mr Rodec förbjudits att medtaga passagerare, men sedan hade Estruparna förmodligen fallit på den idén, att detta kunde vara ett godt sätt att bli af med några illasinnade venstermän, och dagen efter togos passagerare ombord mot en mycket hög taxa, och ballongen låg i Tivoli och ryckte längtansfullt i sitt tåg för att få sväfva ut i rymden.

Men danskarna äro ordentligt folk, föga böjda för ett så utsväfvande lefnadssätt, vore det ock blott för ett par timmar, och — så kom det sig, att *jag* kom med.

Men den som blef kvar på »divanen» i Tivoli, det var allt Petronella det, ty hon sa', att då vigselformuläret skrefs, låg luftseglingskonsten ännu så i sin linda, att dess trohetslöften aldrig kunde gälla annat än *jord* och *haf*, hvarföre alla resor i *luften* tillsvidare måste ske på ungarlsfot.

Men annars hade hon ingenting emot, att jag genom mitt mod häfdade det Peterzohnska namnets ära, alldenstund svart klär henne, och jag samma dag höjt min lifförsäkring.

Och så höjde ballongen sig mot den undersköna seländska aftonhimmeln. Mr Rodec tände sin cigarr, och jag stod med hjertat i halsgropen och läste utantill så mycket Guds ord, jag kunde. Då, just när jag skulle öfvergå till bönen för årsväxten, bröt en bedöfvande bifallsstorm lös, men högre än alla skrek Petronella:

— Kast ner nattsäcksnyckeln, Peterzohn, så jag får lägga fram en ren nattmössa åt dig, om du kommer från det här med lifvet!

(Det här som nu följer, talar jag om endast för det psykologiska intresse, det kan ha att se, hvad en modig man tänker och känner ansigte mot ansigte med evighet.)

Min första känsla var högfärd; jag skulle velat ge trettiosex skilling för att ha haft Vexjö stadsfullmäktige, dödgräfvare och notarius publicus der.

(Sedan fick jag höra, det uppfyllandet af denna önskan skulle varit en absolut omöjlighet, enär Tivolis styrelse förbjudit styrypinnarna i Vexjö tillträde till etablissementet på grund af deras mani att hugga ned stora, vackra träd och plantera småpinnar i stället.)

Min andra känsla var fosterlandskärlek. Jag tänkte,

att om Carl X Gustaf lefvat nu, skulle han fått låna ballongen i stället för att vid sina Köpenhamnsresor låta borgarna här i staden slå ihjel svenska soldaterna massvis, då de försökte att på det gamla vanliga sättet äntra öfver muren.

På 400 fots höjd blef jag moralisk, beslöt att ge två riksdaler till messingsinstrument åt någon småländsk goodtemplarmusikkår, att aldrig dricka mera än högst tre toddar efter supén och att varna den vackre skomakaregesällen derhemma för att gå till min piga om qvällarna.

På 600 fots höjd greps jag af djup ånger och ruelse öfver att aldrig ha gjort något ordentligt för det samhälle, der jag bor, samt fattade den fasta föresatsen, att, om Gud förlängde mina dagar, nästa år betala hela kommunalskatten på en gång samt öppna en subskription till förstärkande af gatubelysningen i Vexjö med fyra bättre stearinljus.

800 fot högt förband jag mig att, om jag finge lefva, gå på missionshuset två gånger i veckan och ge 25 öre åt de fattige.

1,000 fot öfver den jord, som i tre och trettio år gifvit mig bröd, utan att jag behöft fara efter det i luften, undrade jag hvem som skulle äta upp allt Petronellas rara körsbärssylt, om det nu behagade Herren att kalla mig i mina halfva dagar.

200 fot högre kände jag ett behof att befria mig från allt jordiskt och gaf mr Rodec sex riksdaler och 75 öre, dem han, i händelse han öfverlefde mig, skulle lemna min skräddare.

Ännu några fot mera i höjden gaf jag mig sjelf det löftet att med ett lif i absolut renhet och dygd, utan synd, skam och spirituosa gälda försynens nåd, i händelse jag lefvande skulle komma från den fördömde ballongen.

Men så började den plötsligt att sänka sig.

Snart fann jag, att det skulle öfverstiga, hvad man

anständigtvis kunde fordra af en svag menniska att föra en sådan der rent af helig vandel. Men i hög grad borgerligt rättfärdig ville jag i alla händelser vara, och all spirituosa afsvor jag mig fortfarande.

När jag så började skymta trädkronorna, besinnade jag, att hyckleriet är en lika stor synd som någon annan. Hvarföre skulle man gå i missionshuset, om man inte trifdes der?

Nu voro vi så nära jorden, att vi kunde urskilja en seländsk kos långdragna bölande. Då gick jag till mr Rodec och återfordrade de sex kronor och 75 öre, jag gifvit honom till skraddaren. Såg man rätt på saken, var det inte bra att besvara mäster med dylikt nu; han gjorde förmodligen upp sina räkningar på nyåret.

Min sann föllo vi inte ned alldeles midt för verandan till ett litet förtjusande utvårdshus bort emot Husum. Hvem blef glad om icke jag! Också började jag genast öfverljuddt skria:

— Opvarter, opvarter!

— Kommer strax!

— Ge mig två halfvor Carlshamnspunsch af C. G. Bergs bästa, tre halfvor öl och en stor, stor sup!

När jag sedan skulle betala, lemnade jag bl. a. en silfverslant med Kristian IX:s bild. I stället för att ta' betaldt, rusade den unge mannen på dörren, nedåt gatan och in i en galanterihandel. Efter $\frac{1}{4}$ timma kom han tillbaka klädd i glacéhandskar.

— Hvad står på, unge man?

— Ih, bevare mej, man maa icke vise misagtelse mot det kongelige billede med att taga det med bare fingrene. Då kommer politiet og arresterer os.

Litet om turnyrerna.

Smålands museum står färdigt, och nu är bekymret bara, hvad man skall få att sätta dit.

Ack om vi ändå kunde hoppas, att våra damer för det goda ändamålet ville offra sina turnyrer! Men det har sig väl inte så lätt, ty släktet vill höja sig på hvad sätt som helst, och turnyren och näsan äro ofta det enda uppåtsträfvande en stackars värnlös flicka har. — Eljest kunde turnyrerna i muséet föreställa dessa tvåhjuliga kapplopningsvagnar, hvarpå stolta romerska patricier fordom foro ut att förlusta sig å forum.

Jag vet många fruntimmer, som kommit illa ut för de der turnyrerna.

Två af mina qvinliga sysslingar ha' blifvit ihjelskjutna af Jemtländska söndagsjägare, som togo dem för ett par elgkor, hvilka ryckt svansarna af sig i buskarna.

En beryktad inbrottstjuf gäckade alla polisens bemödanden att fasttaga honom genom att hoppa upp bak hos en guvernant, som gnodde efter en ny vinterhatt.

I fjor, när vår Herre ville straffa det gamla landtmannapartiets synder med dåligt bergningsväder, och alltid lät det regna när han fick se en höstvagn, fingo vi oss en extra regndag derigenom att Jupiter Pluvius tog miste på en sällskapsdam i ett bättre hus och ett hölass.

Två fröknar i Wernamotrakten blefvo i förra veckan fångade med snara i misshugg för tvenne ur ett menageri lösslupna påfåglar.

På en landtegendom i Östergötland försatte allt arbetsfolket en half dag under den brådaste skördetiden med att leta efter ett årsgammalt föl, som gått och lagt sig på hushållsmamsellens turnyr, då hon plockade hallon till middagen.

Jag hade också en liten söt kusin, som var kär i en vice häradshöfding. Och när vice häradshöfdingen reste till Warberg för att bada i saltan våg, reste hon efter för att bada i solljus från »söta» ögon. Och hur hon snodde sig, så kom hon så långt, att han skref till Åkerlund och förhörde sig om bästa priset på vackra budoirmöbler, och gick ut och spatserade med henne om qvällarna.

Men just som han en vacker, månljus qväll vände ut och in på ögonen, fattade hennes hand och började på den der gamle trallen ni vet: »Fröken Evelina, jag uthärdar inte på det här viset; jag måste en gång säga er, huru kä . . .», så kom en blåstil och fattade i den stackars flickans turnyr och flaxade upp med henne i luften, så att hon helt opåräknadt fick göra en tur till Halmstad och Göteborg, och när hon kom ner igen, så talade hela badsocieteten inte om annat än om vice häradshöfdingens förlofning med hennes bästa väninna.

Och ur direktionen för nytta och nöje vardt hon utesluten af anständighetsskäl, enär hon visat sig vara allt för lätt på foten.

Och hennes stackars pappa, han fick betala två skorstenar i Falkenberg och fem tegelpannor på rådhuset i Båstad, som hon rifvit ned med sitt klädningssläp.

Inte för det jag vill neka, att turnyrerna också åstadkommit en hel del godt här i världen.

Jag har en bekant, som är landtbrukare i Skåne, en så'n der »barndomsvän» di kallar dom, när di ger stora löften om evig vänskap och acceptera små vexlar på tre månader.

Och min vän hade en stor backe på sin egendom, och på den backen hade han en väderqvarn, der han malde säd till hushållets behof, och sedan fanns ingen annan qvarn på långa vägar. Men så blef det alldeles dödlugnt ett par veckors tid, inte ett löf rörde sig och väderqvarnen ville inte gå.

Min vän var förtviflad, ty han hade inte tid att låta skördefolket fara den långa vägen till närmaste ångqvarn, och ehuru människan inte lefver af bröd allena, utan jemväl af gröt, korf, biff, toddy, kyckling, Guds ord och Smålandsposten, så är det likväl betänkligt att vara brödet förutan.

Men så fick han en idé, och lopp hasteliga hem efter sin laggifta hustru, sina älskade barns ur sjuklassigt läroverk utgångna handledarinna och två unga qvinliga släktingar från Ystad, som voro på besök. Och så bad han dem att de skulle arm i arm och i hastig takt gå rundt om väderqvarnen.

Och voro de alla fint och *modernt* klädda.

Det var riktigt vackert att se! Qvällsolen glänste på de afmejade klöfverfälten, näktergalarna sjöngo i pyramidalpopplarna, mjölnardrängen bad till Gud, och fyra jätturnyrer aftecknade sig fantastiskt mot aftonhimlen och gungade upp och ner. Och se! Af luftdraget från dessa fyra turnyrer började väderqvarnens vingar så småningom att röra sig, först sagta och beskedligt, men sedan i hvinande fart. Och det blef bröd nog i den älsklige landtmannens hem.

Det enda hopp de stackars politiske fångarna i Sibirien hafva, är att någon fransk operadiva skall komma resande från någon konsert i Irkutsk och smyga fem eller sex af dem in i sin turnyr och på det viset föra dem till frihet, lycka och glädje.

När jag tänker efter, gör det mig egentligen riktigt ondt, att jag setat här och talat obeskedligt om den stackars turnyren, alldenstund den senast förliden sommar helt simpelt räddat mitt eget lif.

Jag kan gerna tala om hela historien.

Jo, jag gjorde en liten tur öfver till Amerika på sensommaren och fick der följa med en 20 man stark militärisk expedition ut till yttersta vestern. Det var ett

härligt lif. Om dagarna redo vi som om vi haft en löjtnant vid lifregementets husarkår i tēten för oss, och om qvällarna läste löjtnantens fru högt ur Wernamo tidning, medan löjtnanten och jag drucko Cederlunds punsch ur dricksglas.

Men en vacker morgonstund blefvo vi omringade och halft ihjelskrämde af tvåtusendefyrahundradetrettionio indianer, som fordrade Vexjö-Sigurds skalp, emedan han alltid hållit emot de röda här hemma i landet.

Jag hade nyss förut slagit Oleolisse i håret, pomaderat och kammat mig, så att jag var just som lika nöjd med att ge dem skalpen precis då, men de voro hårdare än Vexjö auktionskammare, ty de ville inte bevilja mig ens en månads kredit.

Då började jag falla till bönboken och försöka ställa mig in och helsade från så mycket rödt folk jag visste, från Sjö och Petersson i Ugglekull och Hodell och Mankell och sa':

»Käre vänner, jag hatar visst inte de röda, jag är bror med Jörgen Lundström och har haft mitt porträtt i den radikale »Budkaffen».

Men då bara grinade rödskinnen och sa':

— Fan var en gång bror med englarna och hade sitt porträtt i taket i Thorsås kyrka, men är inte bättre kristen för det.

Nå, när jag kunde förstå, att de hade läst Norbecks teologi, så begrep jag, att det inte var värdt att försöka lura dem längre.

Men löjtnantens fru, hon gret, och löjtnanten svor, och sjelf satte jag mössan lite fastare på hufvudet, men så sa' jag:

— Min bästa fru, har ni inte er nya Chikagosiden-söndagseftermiddagsgåbortklädning med er?

— Den der med stora turnyren? Jo, det har jag.

Och jag lockade henne att ta på sig den der klädningen och gå ut mot indianerna.

Och när rödskinnen fingo se henne, blefvo de ganska förfärade öfver den onaturliga uppenbarelsen, föllo på sina ansigten, greto och skreko:

— Oh, Manitou, Manitou, store ande, skona oss, så vilja vi låta blekansigtet Sigurd draga hädan i frid med skalpen på.

Så blef det; turnyren hade räddat mig, och indianerna gäfvu mig till och med en buffelhud i present, men den begagnar jag aldrig, ty den hud vår Herre har gett mig har hittills alltid visat sig tjock nog äfven för en tidningsman.

* * *

Mikroben, bacillen och den gamle ungtkarlen.

(Juli 1885.)

Så vidt jag kan förstå, är menskligheten nu absolut räddad från alla elaka följder af passioner, dödssynder, laster och dålig konjak.

Inte genom religion, inte genom sedlighet, inte genom Jägerskjortornas förädlande inflytande och ännu mindre genom sparlakanslexornas regelbundna utflytande; allt saker, som eljest förbättra människan genom att komma henne att önska sig till en bättre verld från denna.

Nej, medels den nya upptäckten att skydda människan för kolera genom att inympa mikrober och kommbaciller.

Fråga mej inte, hvad det egentligen är för skilnad emellan en mikrob och en kommbacill! Fullt vetenskapligt kan jag inte säga det, men jag tror, att differensen

är ungefär densamma som emellan en grosshandlare och en baron: baronen och bacillen äro visst de försvårade utvecklingarna af grosshandlaren och mikroben.

Tar jag fel, ber jag medicinalstyrelsen och »vår störste mæcenat» om förlåtelse.

Menniskorna ha alltid varit rädda för kolera. Inte tillfölje af dödsrädsla, ty att dö har aldrig skrämt oss (utom möjligen i killespel), men hvar och en vill dö efter sin egen smak.

Flickorna vilja snöra sig till underlifslidande och äta ihjel sig på glace, gossarna vilja röka sig förderfvade, morförgifta sig och dö af spleen, och gamla mamseller gå till Gud, »emedan ingen förstår dem». Men vips kommer koleran och sätter sig i lille magen, och så dör man obemärkt och opoetiskt som en kyckling vid ett storkalas, i stället för att aflida naturligt, d. v. s. i hjertlidande af för stor kärlek, i magkatarr af för stor aptit eller i galgen af för långa fingrar.

Men nu gör läkaren ett elegant snitt i armen (på fruntimmerskliniken skulle jag vilja hjälpa honom med en och annan patient), släpper in mikroben (kolerans grosshandlare) eller bacillen (kolerans baron) och täpper till såret. Patienten får lindriga kolerakänningar, som gå öfver på en dag, samt är derefter oemottaglig för smitta.

Nu kan någon tilläfsventyrs finna det besynnerligt, att inte de små söta djuren göra lika stor skada om de inympas direkte i blodet, som om de skola ha besväret att från gatan hoppa på den de tycka om och äta sig igenom rock, väst, byxor och dagskjorta, ja, om det vill sig riktigt illa, äfven ett vasaordensband eller ett par kalsonger.

Härpå kan jag inte svara annat än att det måtte vara med mikroberna och bacillerna som med människorna, att det de skola göra ex officio, det göra de slarfvigt och med motvilja, men det de få göra af fri böjelse, det

göra de till gagns. Det är derföre smågossar alltid slita knäna på sina byxor mera än sina grifflar, det är derföre punsch är odrygare än krigshistoria bland underlöjtnanter, det är derföre Strindberg är mera sliten än bönboken i mången jungfrubur.

Eller tänk bara på gamla kullbyterade Vadstenabanken! Revisorerna, som reviderade för betalning, de sutto och gäspade och gjorde ingenting, men direktören, som stal för sitt nöjes skull, han uträttade så mycket, att man rent kunde förvånas.

Man kunde ju för öfrigt låta de för inympning af sedda infusorierna genomgå någon sorts dressur, mikroberna i Beskowska skolan och bacillerna i Magdalena-hemmet för fallna qvinnor. Nog skulle giftet bli bra mycket ofarligare, när det blefve uppspädt med den myckna sirupen.

Emellertid är menskligheten räddad, ty när skyddsympning hjälper för kolera, skall den också hjälpa för allt annat.

Man vill resa till Stockholm med sin hustru och bäfvar för hvad hon kan hitta på, när hon får se butikerna vid Drottning- och Regeringsgatorna. Förr i verlden hade det inte funnits någon annan utväg än att bedja ett par mindre intelligenta vänner om borgen, taga ett lån i riksbanken, befalla sig i Herrans hand och resa. Nu besticker man kammarpigan hos herrar Leja och Sachs, får sig ett spetsglas af deras tvättvatten såsom postförskott och inympar ett par droppar deraf i armen på sin bättre hälft. Då fattas hon visserligen genast af begär efter modevaror och galanteriartiklar, men begäret är lindrigt och öfvergående samt tillfredsställes af inköp för ett eller tvåhundra kronor hos galanterivaruhandlandena här hemma, och när hon sedan kommer till Stockholm, kan mannen gå genom Regerings- och Drottninggatorna med henne lika modigt som konung Alfonso af Spanien gick genom

kolerasjukhusen, och hon skall aldrig tänka på att Lejas mattor äro så tjocka, så tjocka, utan endast på att gubbens plånbok är så tunn, så tunn.

Stackars liten! — Ja, nu menade jag frun och inte plånboken.

Våra mest högkyrkliga, ofördragsamme och hätske religionsifrare skulle kanske snart, om de finge hålla på som de börjat, genom ovist nit i grunden nedrifva den statskyrka, de säga sig så varmt älska, men efter den nya upptäckten är det säkert någon barmhertig människa, som skickar en barnmorska öfver till Tyskland för att åderlåta hofpredikanten, menedaren och judehataren Stöcker och inympa några droppar af hans blod på den svenska hierarkiens förkämpar. Till en början skola deras bittra utgjutelser naturligtvis ökas och gallfebern tilltaga, men snart skall genom feberfantasierna tränga sig ljudet af skaldens milda varning:

³Du, som hämnd och hat förkunnar
I din egen himmels namn,
Vet du ej att himlen unnar
Rum åt *alla* i sin famn!³

Och som den skalden tillika var biskop med kåpa, kors, kräkla och allt det der, men Stöcker bara är hofpredikant med domstolens protokoll på att han svurit falskt, har ju kärlekens och toleransens lära t. o. m. den hierarkiska auktoriteten för sig.

Den himmelska kärleken är en sol, som värmer, den jordiska en flamma, som förtär — 15 lispund smör, 20 famnar ved per år, ost och specerier i oändlighet, och som det börjar bli lite trångt omkring brödbitarna, är det inte alla unge män, som ha råd och mod att söka kyrkans svar på hjertats tysta frågor. Då är det så godt att redan vid konfirmationsåldern inympa en liten kärleksbacill på hvarje yngling till skydd mot kommande hjerteförvil-

lelser. Då mindre teatern i Stockholm refs, hade det varit godt tillfälle att samla och korka dylika baciller på flaskor, nu får jag hänvisa till de qvinliga idkarne af ambulatorisk dramatisk konst, trettioåriga guvernanter och köksor i garnisonsstäder. Omedelbart efter inympningen skall ynglingen visserligen skriva lyriska saker till prestgårdsmamsellerna och erfara ett djupt och innerligt behof att granska tyget i korsetten hos sin mammas kammarjungfru, men sedan är han räddad för hela lifvet och blir en riktigt inbiten gammal unkarl.

Om händer marmorhvita
 Med glöd som stinnkakspåt
 Sig ville ömt beffita
 Hans hjerta komma åt,
 Han skulle aldrig flamma,
 Men mumla vredgad blott:
 'Små töser, gån till mamma;
 På *mig* ta' inga skott!'

Om sirligt brända luggar
 Mot honom vifta gladt,
 Han lugnt havannan tuggar
 Och kallt bedyrar, att
 Hans egen pudel eger
 En liten lugg, som är,
 Om lugnt man öfverväger,
 Mer snygg med minst besvär.

Om ögon som raketer
 Framblixtra oförskräckt,
 Som ifrån himlens ether
 Små englar utan drägt,
 Han aldrig skall fördjupa
 Sig i dess Irisring,
 Men älskar lampans kupa
 Med fyllda glas omkring.

Om kinder smultronröda
 På grund så liljehvit

Strax vid hans näsa glöda,
 Han kysser aldrig dit.
 Ja, om han bjödes gratis
 Små läppars nektarhem,
 För biff med ny potatis
 Han gerna bytte dem.

Om små cendrillonfötter
 På mattan stampa takt,
 Tron I hans hjerterötter
 De rubba med sin magt?
 Nej sådant ej han fattar,
 Af alla fötter här
 En enda högt han skattar,
 Det — röntefoten är.

Och när hans sista nalkas,
 Och han skall "droppar ta",
 Och liemannen skalkas
 Med trötta pulsarna,
 I *gungstol'n* han sig lagar
 Att dö med minst besvär,
 Då *soffan* alla dagar
 Ju —femininum är.

* * *

När fursten af Monaco kom
 eller
 Huru våra prinsar höllo på att demoraliseras.

(Augusti 1884.)

Alla, som äro födda och uppfödda på landet, veta nogsamt, hvilket förtärligt besvär deras kära föräldrar haft för att hålla dem ifrån umgänge i drängstugorna under pojkåren.

Vi äro födda med en viss jemnlighetskänsla, det kan nu inte hjälpas, och kusken, som kör de muntra, otåligt stampande fålarna, synes oss väl så styf, som hans husbonde, hvilken sitter på sitt rum och skrifver vexlar för att kunna bibehålla hästarnes blanka skinn och kuskens livré.

Ladugårdspigan förefaller oss intressantare än guvernanten. Ibland är hon det verkligen — — — —

Drottningen hade det bra mycket bättre än andra mammor. Hon behöfde ju inte personligen akta uppå, att inte de små söta prinsarne under barnåren gingo ut och »hoppade hage» med gaminerna på Norrbro, och någon »trisstolfva» med hoflakejerna kom väl endast undantagsvis i fråga. Ynglingarne gingo i Beskowska skolan, och den lär vara så god som en riktig själens assuransanstalt mot opassande lustar och begär.

När vi så tänka på, att vi lefva i en tid, då sjelfva generalstaben blifvit »rapp» i vändningarna och tagit psalmboken till hufvudvapen, så tyckes det verkligen, som om deras majestäter hade haft orsak att känna sig lugna.

Men så kom hans Bomanska höghet kronprinsen och arftagaren till det s. k. »spelhelvetet» i Monaco.

»Pass!» sa' pastor Beskow, »det odjuret kan sitta och »sala hybeka» med portieren på Grand hôtel, men bör inte få ta' en enda pott, hvarken med Carl eller Eugen».

»Jag ta'r hem», sa' generalstabschefen Rappe och knäppte hop de stora messingsspännena på psalmboken, »jag gitter inte se det eländet».

»Då gifvet», sa' drottningen.

»Två honnörer får man väl ändå gifva honom, en när han kommer och en när han far», sa' hofvets ceremonimästare.

»Vif i hjerter kunde han väl åtminstone få mäla», sa' de små söta hoffröknarna, som sport att spelhelvetets

dauphin skulle vara en vacker ung man och alls inte någon »träkarl».

»Hvad säger herrskapet om en liten *muntergök!*» sa den helvetiske prinsen och stod midt i kungaborgen.

Den pojken hade tydligen »ruter» i sig.

Och vardt det plötsligen »rouge et noir» i hela hofkretsen: »rouge» å hoffröknarnas kinder, »noir» i hennes majestät drottningens min.

Hofpredikanterna försökte se likgiltiga ut som Bommans »Cæsar», men i verkligheten tedde de sig mörka i hågen som spader knekt.

Men kung Oskar sade, att det var hans allvarliga vilja, det prinsen skulle bemötas med all aktning och välvilja emedan konungen sjelf i yngre åren, då han endast var hertig af Östergötland, gästade Monaco, samt då blifvit på det hjertligaste sätt emottagen af prinsens fader.

Monaco hör inte till jordens största länder. Söderörn är större. När så hertigen af Östergötland stod vid Monacos östra gräns och fursten af Monaco vid vestra gränsen, och hertigens kappsäckar lågo emellan dem midt i landet, och potentaterna skakade hand med hvarandra, och hertigen af Östergötland bad så mycket om ursäkt, för det han i ifvern att råka sin »kusin» kommit att rifva omkull ett fästningstorn med sin stöfvelklack, så sa' fursten af Monaco:

»Käre kusin, fäst er inte vid småsaker. Allt hvad jag kan göra för er, vill jag gerna. Endast ett vill jag be er om, eftersom jag ser, att ni är så ovanligt lång till växten: trilla inte omkull, ty då faller ni ovilkorligen utom mina stater, och då kan jag inte hjälpa er».

Och der dukades en stor taffel under bar himmel, och på ministeriel väg utverkades, att man fick sätta den ena bordsfoten i Frankrike.

För att göra sin höge gäst ett nöje lät fursten af Monaco på eftermiddagen mobilisera hela sin armé; in-

fanteriet steg upp i en omnibus, artilleriet sköt till måls på en kronärtskocka, och kavalleriet företog en större fältmanöver i en gurksäng.

Han hade också tänkt att regera lite, men kunde omöjligen få ihop statsrådet, ty kultusministern hade just satt ut ett femfrancsstycke på rouletten, och ministerns förnäringarna stöfvelsula hade lossnat, så att han kunde inte gå ut.

Men hertigen af Östergötland fick i stället Monacos förnämsta orden, hvilken skyddar mot pest, skoskaf och blaren i enkorts kille.

Under sådana omständigheter var det ju intet annat att göra än att vid hofvet i Stockholm emottaga furstens af Monaco son, hertigen af Valentinois, med all möjlig välvilja.

»*Sexor all!*» svarade också hans majestät, när hofmästaren hviskade och frågade, om han inte fick sätta in en snaps och lite kallskuret.

Och så »gaskade» man också både på sex och fyra, och den unge gästen visade snart, att han var en bildad man, som på nästan alla konversationens områden hade »trumpf» på hand och ingalunda gick af för »hackor».

Men han fick inte spela kort hvarken med prins Carl eller med prins Eugen, ty på den »point» svenska riksdagen nu står, har den en viss fallenhet att »lurpassa» med apanagen, och våra prinsar hade naturligtvis tappat.

Annat hade det varit om kronprinsen varit hemma; han har ju alltid Victoria.

Inte fick spelprinsen heller stå fadder till hertigen af Södermanland, ty den kungafamilj, hvilken fått den minst i våra dagar afundsvärda lotten att förse Sverige med konungar och Norge med troninnehafvare, har nog af spelet om »krona och klafve» = ärofull krona eller skamligt klafbunden konungamagt.

Ifrån mina spädaste dagar mins jag, att alltid då

jag ertappats i drängstugan, hette det: »Fy skäms, gå nu och tvätta dig!»

Norrström har vatten nog att aftvä spåren efter skakning af den hand, som är med om att skifta guldslantarna från gröna bordet i Monaco, slantar, vid hvilka blod och tårar häfta, glansens nödmynt, hvilka blifva till en nessusmantel äfven för en furstlig Herkuleshöft.

Prins Oskar, för hvilken det går rundt på Vanadis, är för resten alls inte i bättre sällskap än bröderna härhemma.

Från Hawayi berättas nemligen, att prinsen i Honolulu blifvit på det hjertligaste emottagen af en herre vid namn Martell, och det får jag säga, att är det samme Martell med tre * på kragen, som jag lärt känna på schweizerierna i Vexjö, så var det ingen passande bekantskap för en konungason.

Denne Martell är visserligen mycket blötsint och gjuter ymniga tårar hvar gång vi träffas, men »dagen efter» käns det alltid, som om jag stode på hufvudet på en stor, roterande slipsten och skulle sjunga »Gubben Noach» med orgelackompagnement.

Och så har prins Oskar jemväl varit på bal hos svenske konsuln derute och dansat française med de qvinliga anförvandterna till kung Kalakaua, med namn så konstiga, att de inte kunna uttalas utan fara för tarmvred.

Inte vill någon hyggelig europeisk prinsessa ha honom efter detta, inte.

Det skulle just vara skönt, om prinsen, när han kommer hem, tillkännagifver sin afsigt att uppfriska det gamla Bernadottska stamträdet med några droppar Hawayiskt blod!

Då »passar» pastor Beskow »i förhand», erkebiskopen fordrar »ny gifning», och spörjer man theologiska fakulteten i Lund, så svarar den oförbätterlige professor Skarstedt: »Inte behöfver man vara så pauvre, om man också härstammar från Pau».

* * *

Feststämning.

(Dagens företeelser den 22/4, 1884.)

Feststämning!

Franska nationen har festat i Cahors för Gambetta (mannen, som stack ut ögat på sig sjelf) och Smålands nation har festat i Upsala för fröken Schenson (flickan, som stack ut broderimönstret på nationens fana).

Den, som vet, hvad det vill säga att brodera i silke, skattar kanske fröken Schensons tålmod nära på lika högt som Gambettas hjeltemod.

Men så blef också hennes belöning större, ty hon blef inbjuden till festen samt fick både punsch och bakelse, under det Gambetta stod gjuten i brons på *sin* fest och inte fick så mycket som en bränd mandel en gång.

Om och huru mycket fröken Schenson dansade under den på fanfesten följande balen å gillet, derom säga Upsalatinningarna ingenting, men hennes namn låter förmoda, att hon ingenting har emot en smula forcerade rörelser.

Feststämning rådde äfven i riksdagsfarbrödernas hem, då gubbarna i påsk voro hemma och tittade till gumorna ett tag. Jag skall säga det smakar skönt att få gripa i riktiga, hårdkokta ägg med skalet på, när man, som de flesta gubbarne, sjelf under motionstiden bara värpt förlorade ägg garnerade med persilja i långa banor. Måhända fingo de äfven af sina komitenter nya äggelser att stå på sig i grundskattefrågan gentemot de af gamla fördomar uppbyggade förstakammarledamöter, som vilja göra äggröra af hela afskrifningen.

Feststämning i arbetarebanken i Stockholm, åt hvilken herr L. O. Smith skänkt en så dyrbar ordförande-

klubba, att den i värde motsvarar ett betydligt antal aktier! Det var klokt och förståndigt gjordt af herr Smith. Arbetarebanken blir det naturligtvis ingenting med*, och hela detta herr Smiths storverk skulle således under vanliga förhållanden snart varit glömdt; men nu kommer klubban inom ett halft år i Hazelii nordiska museum, och när våra barnbarn en gång framdeles komma upp till hufvudstaden, skall vaktmästaren i besagda museum visa dem:

»Här ä' den hästen, som Gustaf Adolf red i slaget vid Lützen.

Här ä' den peruk, doktor Nyström svettades i, när han blef utkörd från arbetaremötet.

Här ä' den klisterborste, som låg och torkade, medan tapetseraren Johansson reste omkring i landsbygden och agiterade.

Här ä' den hammare, med hvilken Tor knackade jättarna i skallen.

Här ä' den klubba, med hvilken jätten Lars Olsson Drank ville slå ihjel Sveriges kapitalister».

Ingen Nordenskiöldsk afundsjuke skall kunna hindra den klubban att föra bränvinskungens namn till senaste efterverld.

Ni vet väl, huru det är med »kap Thordsen», deruppe på Spetsbergen, som geograferna och antropologerna ville kalla »Smiths observatorium», enär det var den frikostige grosshandlarens mellankomst med »schaber» just när alltihop höll på att stanna i stöpet, som möjliggjorde expeditionen.

Men då opponerade Nordenskiöld sig: »Kap Thordsen är ett allt för godt kap för Smith», sa' han. »Det är förut ryktbart genom de 17 normän, som frös ihjel der. Huru vill ni jemföra Smith med desse? De voro 17 och han är bara en, de voro norrmän och han är bara en

* Detta skrefs vid bankens bildande. Minsann har jag inte »ekonomisk blick», tror jag!

simpel svensk, de äro döde och han lefver, och det är alltid ett fel att lefva, då man vill bli ryktbar».

En annan sak hade det varit, om man velat kalla det der norska benhuset för »kap Nordenskiöld». Professorn och friherren är visserligen heller icke döder än, men alla hans *upptäckter* äro i stället döda och ofruktbara, så att det ena får hjälpa det andra.

Det är helt enkelt oförsynt af herr Smith att vilja konkurrera om odödligheten med herr Nordenskiöld!

Visserligen är det sannt, att de, som flitigt begagna herr Smiths varor, upptäcka milliarder flugor, medan herr Nordenskiöld under hela sin Grönlandsfärd inte fick fatt i mer än två exemplar af samma slägte, men så har herr Nordenskiöld i stället upptäckt en passage, som ingen människa utan lifsfara kan trafikera, under det herr Smith blott öfver gamla kända haf, der den resande inte löper alls någon poetisk risk, söker bereda våra produkter af-sättning. Jag behöfver inte påpeka, hvilket som är mest »stil i».

Låt om oss hoppas, att på såväl detta som en mängd andra områden mera rättvisa, klarsynta och billiga domar komma att fällas, då den bättre delen af människoslägtet fått säte och stämma, icke allenast i riksförsamlingen hos den ridderlige herr Borg och den toujoure baron Stackelberg, utan äfven öfver allt annorstädes.

Qvinnan är ju i *alla* möjliga hänseenden lika begåfvad som mannen? Derföre skall hon ju också nu bli myndig vid 21 års ålder. Vid samma tid skall hon naturligtvis också ut och exercera beväring. Inte vore det likt våra rättrådiga, uppoffrande och fosterländskt sinnade svenska qvinnor att bara vilja åtnjuta rättigheter utan att ikläda sig motsvarande skyldigheter. Tycker någon det! »Fullkomlig likstäldhet», så var det ju, herrar Borg och Stackelberg?

Herre Gud, att man redan skall ha hunnit öfver be-

väringsåldern! Tänken Er, mitt herrskap: en ung, hjeltemodig, varmhjertad man, (ty jag *var* både hjeltemodig och varmhjertad vid 21 års ålder) i kronans kläder på post tillsammans med en lika uniformerad tös, i en leende nejd, der böljorna plaska, björkarne susa, fåren bräka och fåglarne sjunga. Tror ni, vi skulle långtat efter aflösningen, hvasa?

Och så, om det blefve krig, då komme små blytingestar flygande rakt in i hjertat på tösen och gossen. Och så ristade de och sträckte på sig och deklamerade om kärlek, alldeles som Axel och Maria. Och när de så skulle dö, så jemkade *hon* på kjolen med en sista rest af behagsjuka (eller kanske hon skulle ha byxor i tjensten?) och draperade sig i tornistern och gjorde ett plastiskt fall, alldeles som Lindberg vid sin mammas stol i Hamlets tredje akt. Och *han*, han läste i största hast några strofer af Stagnelius, kastade en slängkyss åt den torfva, på hvilken hans älskling fallit, toge bussen ur munnen och korgen ur fältflaskan och doge gentilt som Willman i »Friskytten».

Då vore de väl *likställda*, vet jag.

Och så skickade konsistorienotarien i Lund vaktmästaren efter ett par »englar», som förde dem till en bättre verld, der ingen värnepligt och inga spetskulor finnas, och så ritade Carl Larsson af dem i »Svea» eller »Nornan», och så gråte alla flickor i beväringssären, när de finge se det. Nej, nu kan jag inte skrifva längre för bara rörelse

* * *

Smittoförande slantar.

Det är för otäckt med desse här smittoförande slantarna!

• Man har ju upptäckt, att frön till de farligaste och mest dödande sjukdomar bara genom ett litet skiljemynt kunna öfverflyttas från sjuksköterskan, hvilken får det som liqvid för sitt nattvak, till grönsaksmånglaren, af hvilken hon köper sin lök; vidare från denne, vid vexling, till små nätta huspigor o. s. v. till de små snällaste, sötaste fröknar, som någonsin kommit ett förbrändt ungarlshjerta att likt fogeln i November och masken på metkroken skälfa af aning och sällhet och fruktan och hopp.

Att penningar smitta är visst icke i och för sig någon nyhet, men jag har alltid trott, att det då skulle vara frågan om större summor och att de hade en mera invärtes verkan.

Se på någon af dina ungdomsbekanta, som vid mogna åren »gjort lycka» och bekommit en del af den snöda mammon! Förr var han hjälpsam och vänlig, fast han ingenting egde, nu är han trumpen och tvär och vill inte känna igen dig; förr sjöng han en frisk andre bas i kamratkretsen, nu nöjer han sig ej med mindre han får spela första fiolen i sällskapslifvet; förr hade han aptit för två, nu kan han förstöra aptiten för tjugo, när de bara få se hans gröngula betar blaseradt sönderdela en sparris eller kronärtskocka; förr hade han ett hjerta i bröstet, nu har han en multiplikationstabell i stället.

Penningen har smittat honom.

Se på denna unga, rara flicka! Vid 12 års ålder tog hon lifvet af två gamla, knarriga ungarlar med sina pianoskalor, vid 14 kysste hon unga studiosi i smyg i portgångarne, vid 16 gick hon för sig sjelf och tittade på

månen, som om han varit ett moget körsbär och hon kunnat slå ned honom med sitt ridspö, vid 18 lyfte hon en liten jurist till sjunde himmelen genom att försäkra honom om sin tillgifvenhet och lofva honom att få bli president i hennes hjertas kammarrätt. Med ett ord sagdt: allt hvad hon dittills gjort hade varit Gud och människor tacknämligt. Men vid 21 års ålder är hon gift med en rik femtifemåring, som har hus i staden och egendom på landet och invuxna naglar och femtitusen på deposition i riksbanken och gikt i högra benet och kupévagn, och fontanell på smalbenet och en alldeles ny, modern peruk.

Och den stackars juristen sitter och gråter en half liter i timmen och önskar sig tusen mil * under jorden och läser i strafflagens 24 kap., 14 § om huru det borde gå för dem, som olofligen fiska i annans fiskvatten. Och den unga qvinnan, som fordom var mildheten sjelf, hon är nu myndig som en häradsdomare och morsk som en exekutionsbetjent och sköter sin toffel som en gammal menska.

För si penningen har smittat henne.

Se på lilla torpar-Greta! Förr i verlden var hon så blyg, så hon rodnade, när man tittade henne rakt in i de vackra, gråblå ögonen. På den tiden hade hon håret benadt midt i pannan och bar snedgångna becksömsskor och en illa skuren bombasinsklädning, men de små eng-larne, som lekte vid hennes vagga och sedan följt henne steg för steg ut i lifvet, tyckte ändå, att den klädningen »satt» så innerligt väl, bara för det den omslöt ett rent och oskyldigt hjerta.

Men nu har Greta högklackade pariserskor och två grifflar i spegellådan, med hvilkas hjälp hon ordnar lug-gen hvarenda qväll vid åttatiden, och nu har hon hand-skar och sidenklädning, som artistiskt smyger sig efter

* Engelska, förstås, hvaraf ungefär 6 komma på en svensk.

hvarenda en af hennes vackra former, och nu går hon med parasoll klockan 11 om qvällarne, och tittar du in i hennes ögon, så minsann tittar hon igen och ger dig ett flatskratt på köpet. Men — englarne skyla sina vingar och sänka sina hufvuden och begråta den lilla skära syskonsjälen, som bländades af guldets glans och sålde sig för klingande valuta.

För si penningen hade smittat henne.

Så att det är visst inte något nytt, att guldets ofta bär ett andligen dödsbringande frö under den glänsande ytan, och att i de ljufligt prasslande sedelbundtarne bo små osynliga maskar, som fräta sönder människohjertats ädlaste, finaste fibrer, men att det gått med pengarna som med menskorna, att de *små* stackrarna söka härma efter de stora i lasten, att 25-öringar och kopparslantor också äro förderfliga, *det* tycker jag ändock är bra hårdt.

När jag var liten, hade jag en mängd förståndiga släktingar, som icke sparade på ekonomiska råd och anvisningar. Den ene sa': »Akta skillingen, riksdalern aktar sig sjelf», men det skall tusan och inte jag stå och klämma på skillingen, när man kan få lungsot för besväret.

En annan sa': »Vänd på styfvern två gånger, innan du ger ut honom!» Jo, jag tackar jag; om jag nu redan fått fallandesot, för det jag stått och tummat på en slant, så skulle jag kanske stå och vrida och nypa honom, tills jag fick delirium tremens också!

* * *

Wickselliana.

Det enda, som skulle kunna rädda menskligheten från att efter herr Wicksells dystra profetior svälta ihjel

till följe af öfverbefolkning på jorden, vore *minskad nativitet* eller *minskad matlust*.

Men nativiteten *har* icke minskats, storkefar är outtröttlig i att bära hem små skrikande och värnlösa meniskoämnena i familjerna, och papporna och mammorna äro i allmänhet nog oförståndiga att oafbrutet egna dem ett ståtligt, festligt, godt eller åtminstone hjertligt emottagande, allt efter råd och lägenhet.

Jag hoppades i det längsta, att de der Wicksellska teorierna ändå så småningom skulle göra sig gällande; men när jag ser, huru pappa A. sitter uppe och arbetar hela natten för att knoga ihop till böcker och skolafgifter åt tre pojkar och fyra flickor, huru pappa B. försakar både cigarr och tuting för att kunna hjälpa »den äldste, som ligger vid akademien», med en hacka, huru mamma C. går i lappad klädning och inskränker sig till bara 7 koppar kaffe om dagen, för att hennes lilla tös skall få sig en ny vinterkappa, och huru herrskapet D., som tycktes ha öfvernog med det anständiga och kristliga uppdragandet af åtta mer och mindre förhoppningsfulla planter, häromdagen under oförståndigt jubel och med glädjestrålände anleten stod vid den niondes vagga; ja, då börjar jag nästan tro, att den der föräldrakarleken är något alldeles särskildt, som ingen mer än vår Herre har riktigt reda på, ett för herr Wicksell och ungarlar i allmänhet alldeles ofattligt mysterium, och när jag har sett, huru stark, huru hjeltemodigt, ofta tacklöst uppoffrande och försakande, med ett ord huru ohjelpigt »oförståndig» den kan vara, så har det stundom blifvit alldeles som en smula fuktigt på båda sidor om näsroten och kommit en känsla som af väl värmda serveter öfver hjertgropen.

Och det värsta af allt: nativitetstabellerna visa fortfarande otillfredsställande, växande, fula och hemska siffror; jag tycker mig i andanom se, huru små trinda ben och odygdiga armar sprattla omkring i kolumnerna och

alldeles som på skämt rada upp det ena tusentalet efter det andra.

Minskad nativitet är således icke för närvarande att hoppas på; kunna vi med mera skäl hoppas på minskad matlust? Låtom oss se efter!

När vi erinra oss, huru matfriska vi sjelfve voro i ungdomsåren och så se nutidens illa uppfostrade pojkar sitta och välja och peta i gudsgåfvorna med bekymrade miner, alldeles som om de skulle i färd med att meta blodiglar på faten, och när vi på supéerna se stora, friska flickor, som kunna hålla i och dansa en hel natt, nöja sig med 2 centigram kyckling och 2 syltade körsbär; så förefaller det verkligen, som om 5 eller 6 dylika individer skulle kunna födas på hvarje tunnland väl kultiverad och täckdikad åkerjord.

Men när pojkarna få det som smakar, kunna de ta' för sig rätt så bra som vi vid deras ålder, och när flickorna få snörlifven af sig och icke löpa fara att qväfvas af matbitarna, kunna 6 eller 7 af dem äta upp en hel kyckling, hvilket jag bara nämner i förbigående såsom ett bidrag till lösningen af frågan om englarnes kroppslighet.

Från englar till gudar är steget icke långt, och jemföra vi gudarnes aptit förr och nu, så framstår det sorgliga faktum, att då Moloch på sin tid nöjde sig med 400 spenabarn i målet, griper Mammon i våra dagar med jernhand millioner fullvuxna män och qvinnor till morgon, middag och qväll.

En lätt förklarlig idéassociation för min tanke från gudarna till kungarna. Äfven der blir jemförelsen nedslående, ty då Hans Majestät Nebucadnezar med större sjelfkänedom än någon krönt »kusin», vare sig före eller efter honom visat, sparkade kull thronen med klöfven, satte svansen i vädret och lopp till skogs att förnöja sig med markens saftiga och helsosamma, men jemförelsevis

billiga grönska, kräfva deremot våra dagars monarker miljoner till sina civillistor.

Då profeten Daniel till följd af rethorisk produktion blef kastad i lejonkulan, visade lejonen nog takt att icke så mycket som kröka ett hår på hans hufvud eller slita sönder snodden på hans binocler, men då herr Daniel Fallström till följd af literär produktion blef kastad inför de glupande lejon, som kallas Stockholmsrecensenter, blef han uppäten med hull och hår.

I Cooks resebeskrifningar står med tydliga ord, att då kannibalerna på en af honom besökt ö anrättat en krigare af en fiendtlig stam till supé åt sig, raguserade de upp öfverlevorna till den kommande dagens dejeuner, men norska krigsrätten expedierade helt och hållet ett statsråd per dag, så att, då man anammat Kjerulf till supé, togs Vogt pin färsk till följande frukost.

Forntidens gracer, samlade till skönhetstäflan, nöjde sig med ett äpple ihop, men nutidens fruar, samlade till kafferep, känna sig vanligen ej belättna, förrän de gjort slut på alla bekanta familjers heder och ära.

De ende, som visat aftagande aptit, äro Göteborgs konservativa tidningsredaktioner, ty då den veterligen förste vegetarianen Johannes Döparen för sitt uppehälle tarfvade både rötter och vildhonung, visade de sig en gång kunna i åtta dar lefva på ett hallon; men så var det också ett nyupptäckt, politiskt hallon, som den norska författningsstriden till ära blifvit döpt till *Rubus Selmeri*.

Emellertid torde jag ha till fullo bevisat, att mensklighet och kungar, gudar och qvinnor äro öfver hufvud taget minst lika matfriska nu som förr i verlden, under det folkmängden alltjemt tillvexer.

Hvad skola vi göra? Jag vädjar till dig, du aldrig rådlöse Wicksell; skola vi spela ihjel ungarna med marseljäsen? Jag vädjar äfven till dig, vördade konungaskugga

af Hans piltadräpande Majestät Herodes antisemitus; hvad är att göra?

Kan man hoppas på förminskning i äktenskapens antal, eftersom endast sju personer infunnit sig för att nyligen afhöra fru Milda Nyqvists i Jönköping annonserade föreläsning »Öfver vilkoren för lycka inom hemmet och äktenskapet»?

Kan man hoppas, att de artificiella gödningsämnenas skola uppdrifva medelafkastningen å Sveriges jord till 30 tunnor råg på tunnlandet?

Skulle man kunna tänka sig, att en allt mera praktisk användning af det elektriska ljuset kan frambringa tvenne årsskördar å våra tegar?

Ibland föresväfvar mig en ljuf förhoppning om, att vårt depraverade slägte skall dö af apathi och håglöshet, *innan* den stora Wicksellska öfverbefolkningssvälten kommer, och som grund för denna förhoppning har jag det glädjande faktum, att staten nödgats skicka ut en herre enkom för att lära våra i statens skolor studerande pojkar att — leka. En ungdom, som kommit derhän, kan väl inte ha särdeles långt igen, ty, mitt herrskap, kunde vi inte annat i våra slyn- och slyngelår, nog kunde vi åtminstone roa oss!

Stackars våra barn! Stackars ambulatoriske, statsanslagsresande elementarläroverksundomsleklärare!

* * *

När kung Lasse abdikerade.

(Den 1 Juli 1884.)

Man trodde, att kungen af Norge skulle abdikera, men det gjorde han inte och det gjorde han rätt i, ty ännu har han många starka och trogna undersåtar.

Att kung Lasse skulle abdikera trodde deremot ingen, men han gjorde det likväl, och det gjorde han också rätt i, ty ju längre spriten regerar, ju svagare bli undersåtarne, ända tills de bli så matta, att hela deras tillvaro blir en enda religionsöfning och hela religionsöfningen ett enda korstecken.

Lars Olsson Smith I har sålunda abdikerat och i allo afsagt sig regementet öfver Sveriges arbetare till förmån för herr Johansson, hvilken, då han länge och väl sett, huru det ständigt bar af uppåt väggarne för herr Smith, slutligen tog honom för en tapetrulle och oupphörligt bringade honom i klistret.

Men när en konung stigit ned från sin thron, då är ju också hans historia färdig.

Ho vill skrifva den?

Inte jag åtminstone, men jag kan väl ändå lemna ett utkast.

I likhet med Jöns Pehrsson i Svaneryd, Puttebo Jösse, Sigurd och de flesta af samtidens andra store män, var kung Lars född på landet. Icke långt från Karlshamn väcktes denne väldige ande till lif: det blåste kallt från hafvet, deraf detta oblidkeliga hat mot vattnet, som han sedan bekämpat i all sin tid.

»Kongsemnets» första yttrande, då han arriverade till denna ledsamma planet, har tyvärr gått förloradt för verlden. Troligen föredrog han i ett gräsligt crescendo och med af rörelse fuktade ögon denna omtyckta vokalserieskala:

»aeiouyåöö. . . .»

som man stundom hör exequeras af vårt *allra* »yngsta Sverige», och hvilken lär vara en variation på samma thema, om hvilket patriarken Jakob yttrade »Liten och ond är min eländes tid» samt Wennerberg sjungit »Ack, hvad vårt lif är eländigt».

»Barnets första blick» föll inte på »Östersjöns blåa

våg», inte ens på det »undersköna Blekinge i högsommarens fågring leende nejder», utan på Carl XIV Johans krönte namnchiffer, som tronade å en blåmålad lommaflaska, genom hvilken anblick redan tidigt hos honom utbildades en stark vördnad för kungligheten och en djup aktning för den inhemska läskedrycksfabrikationen.

Desslikes har han alltid älskat de gamla kära svenska färgerna, och nationen har honom att tacka för många blå och långa näsor samt ännu flera och längre gula bref.

Alla våra svenska konungar i senare tiden ha uppträdt som författare. Af Carl XV ha vi den lilla täcka och varma dikten »Hjertats hem» samt åtskilliga Dagbladsannonser om »friska ammor», af Oscar II »Svenska flottans minnen» samt en om »orubbliga» grundsatser och ädel konungslig värdighet vittnande diktamen i norska statsrådet, af Oscar I en broschyr om »Straff och straffanstalter», och Lars Olsson Smith I dikterade under ett par år de spirituella, korta och kärnfulla artiklar, som under rubriken »Bränvin» stå att läsa i bladens handelsafdelning.

Man tycker, att H. M. Lars borde »hållit sig längre», eftersom han legat i sprit i all sin tid, men att han inte gjort det, lär bero på, att spriten till en början bara var kolrenad.

Äfven de starkaste själar och bäste konungar kunna råka ut för förvilleiser. Carl XIV var en gång en ifrig jakobin, Oscar I åt en gång middag på Ljungby gästgifvaregård och Oscar II har nämnt Key till postmästare i Helsingborg. Så fick äfven konung Lars ett anfall af rabulism, proklamerade alla skapade lefvande väsens jemlikhet och serverade bränvin åt björnar, apor och svin. På den tiden hade han glada dagar, ty bland de skyddslingarna funnos hvarken tapetserare, typografer eller filosofie kandidater med herodianska tendenser.

Men han insåg, att han var kommen på en avväg, och så gjorde han på en gång alla kreaturen till good-

templare och lemnade dem vind för våg, slägte efter slägte. Först björnarna, så aporna och sist svinen. Af dessa senare behöll han blott »ringen», hvilken han sedan ville sätta på Sveriges arbetare, men den passade inte.

Långt innan »Föreningen för det godas befrämjande» kom till, främjade kung Lars konsumtionen af det bästa *han* visste: de tiodubbla, absolut rena snapsarna. Men ingen är profet i sitt fädernesland och liksom normmännen sagt om kung Oscars veto, att det inte är absolut legalt, så ha äfven svenskarna varit nog nedriga att säga om kung Lars' tiodubbla, att det inte varit absolut rent.

Och liksom norske radikaler hållit på att prata sig förderfvade på vetot bara för att förarga kung Oscar, så ha svenske professorer hardt nära supit ihjel sig på finkel bara för att reta kung Lars.

Kung Lars var på samma gång patriot och kosmopolit. Han ville så vår hafre i Spanien, vår råg i Egypten och tämja våra stutar i Senegambien. En gång, då han skulle resa utrikes, skickade jag med honom 6 exemplar af Smålandsposten såsom prof, och hast du mir gesehen, kom der inte också en prenumeration från H. K. H. Usibepo af Zululandet en kort tid derefter. H. K. H. höll sedan bladet i 2 hela år, men så kunde han inte gilla vår hållning mot hans själsfrände friherre Klinckowström, och så abonnerade han inte längre, utan använde pengarne till hårnålar åt sin favoritgemål i stället, ty någonting spetsigt skulle han ha för dem, det hade han föresatt sig.

Nu ville kung Lars föra sina vänner öfver till Sydamerika. Liksom om der inte funnes bufflar nog förut!

Sedan han inte fick monopol på att utspisa hela hufvudstadens befolkning och bygga *alla* ångköken, är han ledsen, att han bygde ett. Detta skall sålunda snarligen omdöpas från *ång-* till *ånger*köket.

Alla »kraftfulla» regenter ha varit utsatta för folkens otacksamhet. Gustaf IV blef afsatt, Kristian II fångslad och sjelfve Nero råkade ut för stygga, hårdhändta karlar på slutet af sin regeringstid.

Så har man äfven om konung Lars utspridt den skamliga osanningen, att han egentligen ingenting gjort för sitt folk. Någon större nedrighet har jag aldrig hört.

Väl är det numera till komplett evidens bevisadt, att han aldrig gifvit det en enda beta bröd, men han har annonserat upp många tusen kronor i tidningarna, han har tryckt gula bref och hvita bref, arga bref och faderliga bref, långa och korta bref och talat om, hvilken utmärkt karl han är, och huru han ville sörja för Sveriges arbetare, bara de ville äta på ångkök, dricka fatöl, skälla ned Stockholms utskänkningsbolag och supå sig till pensioner.

Om fattigt folk, som ingenting egde, ville släppa till ett par hundratusen kronor till arbetarebanken, så ville han, millionären, hjälpa dem med ett betydligt belopp. Men *deras* bidrag skulle inbetalas *först*.

Var det *hans* fel, att de icke gjorde det?

För min del är jag alldeles förtjust i den der Smithska välgörenheten, ty den kan utan svårighet idkas äfven af mig och andra mindre bemedlade karlar.

Hören hit godt folk!

Om Sveriges arbetare vilja gifva mig 5 millioner kronor, så skall jag gifva dem 2 millioner.

Bättre upp!

Om Sveriges arbetare vilja taga ned månen och begagna den till lyshållning i fabrikerna, skall jag gifva dem messingsvatten att skura honom med så länge verlden står.

Ers abdikerande majestät! Folket sviker er, ångköket står solo som spader kung i ett träkarlsspel, »ringarna» brista, Linge pratar smörja, Wicksell beljuger er och Johansson vill inte veta hut.

Men jag står fast och orubblig som en norsk kung
vid din sida. Säg ett ord, och jag följer dig till Syd-
amerika, gif mig en vink, och jag blåser dammet af lyran,
vänder ut och in på ögonen, knäpper på strängarne och
qväder:

Kung Rings drapa.

Sitter i Strömstad
Spritvarans storman,
Sticker i skidan
Segslitet svärd.
Janson sig jemrar
Dj—fligt och gnäggar;
”Stiger ej spriten,
Stupa vi strax.”

Raskt stormar store
Smith öfver tunnor,
Bäfvande bugar
Bränvinspatron.
Upp spåras spritens
Skummaste skrymslen
Af denne paters
Pösande pung.

När han var hemma,
Hölls han med härnad,
Hvarhelst han vinkat,
Vinet kom fram,
Flätades benen
Blott att betyga
Konungens krona
Kunglig respekt.

Bistert den grymme
Griper sin guldsträng,
Sick’et spektakel!
Sönder den går.

Ångkökets köksa
Tjuter med känsla,
Barmen på bordet
Breder och dör.

Högt mände mäsken
Märkeligt sjuda,
Dranken i droppvis
Drypa alltjemt,
Sprit, den gode
Gudarnas gåfva,
(Styrkan sexgradig)
Slås uti glas.

Gruffigt var gode
Grosshandlar'n kär, som
Grödan har brännt från
Fredliga fält.
Bensvage busars
Blandade dofter
Stego som offer-
ångor åt skyn.

Ord valdes hvassa,
Vanligen då han
Sammanskref smörja,
Sorgligen dum.
Då klungo kungsord
Klara som korfspad;
»Figaro» fasligt
Fermt dem förspred.

Fridsammt förlikas
F—n icke tvisten,
Linge vid Lilljans
Lifliga slätt
Dömer å domsten
Dumsturske drotten,
Hvilkens Victoria
Vanns af Wicksell.

Karg var ej kungen
 Kring sig han strödde
 Gräsliga, gula,
 Grälsjuka bref.
 Gåfvan hölls glad i
 Gifmilda handen,
 Sällan, ack sällan
 Slant den derur.

Väl dig du visa
 Vinspädarsnille,
 Länge lär Sverige
 Lofva ditt namn.
 Bacchus dig helsar
 Höfviskt med horndryck
 (Hanrejars, hirdmäns
 Höga symbol!)

* * *

Huruledes Sveriges folk fick sig en gemensam taleman.

(Den 15 Juli 1884.)

Fröken Olga Björkegrens lagrar lemnade mor Larsson ingen ro. »Kan en sådan der komediantska förtjusa hela Köpenhamn», tyckte mor Larsson, »så är det bra harmligt, att jag, som är af stor och ansedd släkt i Dalom, icke skall ha någon annan att tjusa till än min långe Liss Ola, då han någon gång vänder sin blick från riksbankens skrynkliga sedlar till mitt trinda anlete».

Och så skref hon till sin gubbe:

»Lille Liss!

Potatisen är rensad, märren släppt på bete och den gulspräckliga hönan ligger på femton ägg. Allt kan

således mycket väl sköta sig sjelf härhemma nu en tid, och kan du komma ifrån för den stygge riksbanken och får räkna ditt arvode lika fullt såsom fullmäktig, antingen du är der eller inte, så vill jag föreslå dig, att vi skulle resa till Köpenhamn ett slag. Den otäcka Björkegren har lagt hela staden för sina fötter, och värderar man konstnärer så högt der, så borde väl äfven vi väcka uppseende: du är ju alltid klädd som en komediant, och taskspelare är du också, ty ingen kan som du vända kappan efter vinden.

Din tillgifna hustru

.»

Hvad qvinnan vill, det vill Gud, hvilket nogsamnt synes af Holofernes' halshuggning och Karlsborgs befästade, andra exempel att förtiga, och derfor var det ju alldeles klart, att herrskapet Larsson skulle göra en lustresa.

Men inte till Köpenhamn! Långa Liss hade nött sina knäbyxor mot kungliga dramatiskans stolar nog ofta för att inse, det en täflan mellan fröken Björkegren och hans gumma aldrig skulle gå väl i längden. Hemma i Westanor hade mor Larsson visserligen ord om sig att vara en grann qvinna, men se, en grefve hade blifvit landsförvist från Dagens Nyheters redaktionsbord till Ungerns stepper bara för det han sa', att fröken Olga tittar under lugg och att herr Fredriksson passerar öfver scenen, som om han ginge på skridskor.

»Men hvad säger du om Kristiania, mor?» skref Liss till sin qvinna. »Der har venstern segrat, och jag är ju också vensterman, åtminstone tills vi få se huru det går med valen i höst, ty som du vet, måste jag alltid tillhöra majoriteten för att kunna bli omvald till mina indrägtiga förtroendeuppdrag».

Och det begaf sig, att herrskapet Larsson beslöt sig för Kristiania, der middag gafs för dem af 50 venster-

män, så röda att bantågen stoppa, så snart någon af dem sticker fram näsan bredvid linien.

Fordomdags brukade männen i Dalom *handla* för hela nationen; nu *ljuga* dalkarlarna för hela nationen i stället.

Vid soppan var Liss ännu temligen sansad, och när han med glas i hand tolkade sina känslor, begagnade han första personen singularis, fast han naturligtvis lade den vigt på detta »*jag*», som man kan vänta af en släkting till Engelbrekt och riksbankens hundrakronsedlar.

Fisken är i sig sjelf ett kallblodigt djur, men jag har vid festmiddagar lagt märke till, att dess förtärande (eller kanske det är Sauternen, som är med och när fisken) nästan alltid framkallar erotiska känslor. Är det på en ungarlsrisp å värdshus, så har man knappast fått se de blottade benen (af fisken), innan i laget varande underlöjtnanter börja nypa uppasserskorna i kinderna, och när fisken kom fram i Kristiania, började Liss att lägga bort första personen singularis och tala om »sig och sin gumma».

Stek och sherry göra människan i regeln mera kommunalt anlagd. Har det varit något med smörgåsbordet, så har äfven en dalmas vid det laget fått ungefär hvad han behöfver för egen räkning och börjar att med kärleksfullt deltagande tänka på sin fattiga nästa. När steken och sherryn kommo vid den der Lisstiga festmiddagen, så vidgades äfven herr Larssons hjerta, så att han icke längre talade om sig och sin husära utan om dalafolket och Sveriges riksdags liberala fraktion. Äfven *dessas* mening var han nog vänlig att uttrycka.

Ja, se'n vet herrskapet väl sjelf, huru det går, när man snackat i sig lite af dessa ljufliga mellanrätter och dessa eldiga sydländska viner (från Hamburg), hvilka äro lika oundvikliga vid en nordisk fest som Blaren i killeleken. Man blir glad, man blir upprymd, man vill taga

hela världen i famn, och så när de läskande deserterna, de silfverhalsade buteljerna och de smala, långa glasen komma fram, då finnes mången, som vunnar f-n, om han så drucke brorskål med sin egen kusk, ifall han hade någon.

Och när sången jublande klingar hän öfver afgnagda kalkonben och haltömda såskoppar, och tjocka korkar med stark smäll flyga ut ur den hvita stanniolen, då är det alldeles, som om korken började lossna inom ens eget jag; man blir qvick, man blir vältalig, man känner sig solidarisk med hela menskligheten från och med statsrådet Themptander på sin taburet t. o. m. pastor Bengtson med sin »Evangelina», ja, fr. o. m. hertigen af Södermanland i Carl XII:s vagga t. o. m. hvarenda liten naken zulu-prins, som traskar omkring bara med ett frimärke på nafveln.

Kunna Roederer och Cremant en så kraftig verkan åstadkomma hos vanligt folk, hvad skola de då icke ut-rätta inom en så lång kroppshyddas som herr Larssons, der de behöfva dubbel tid att rinna ner!

Det var också i denna stämning, som herr Larsson fann sig befogad att föreslå en skål för norska stortingets radikala venster, försäkra den om *hela svenska folkets sympati* samt betyga det »Sverige ännu vore långt efter Norge i politisk utveckling».

Vid kaffet lär herr Larsson å »hela mensklighetens vägnar» ha tömt en konjagare till ära för Johan Sverdrup, och vid bålarna skall han såsom frivillig deputerad för himmelens alla härskaror ha klifvit upp på en trädgårdsstol och gjort försök att klinga med vår Herre sjelf.

Och mor Larsson satt nog så förnöjd i en skuggrik berså och drack kaffe på bit och fantiserade om, att »den spräckliga» legat så länge på de femton äggen, att der blifvit aderton kycklingar.

Dagen efter sedan den elektriska gnistan öfver allt Sveriges land burit budskapet om, att svenska nationen fått en sjelfvald tolk för sina känslor, kom stadsexekutorn upp till mig för att utkräfva den försummade betalningen af kronans debetsedel. Och jag vinkade helt förnämt med min hand och sade:

— Den ska' herr Larsson betala.

— Hocken Lars?

— Liss Olof Larsson från Dalarne, ty han har förklarar mig i omyndighetstillstånd och talat å mina vägnar i Kristiania.

Detta ville inte exekutorn gå in på, men jag anser, att han måste det, ty hvarmed skall den gälda, som icke råder öfver gods sitt, och huru kan man råda öfver sitt gods, då man ej ens råder öfver sina egna tankar? Jag uppfordrar ock härmed offentligen herr Larsson att erlægga alla de kontributioner, hvilka ålågo mig, så länge jag ännu var en fri svensk man, den der talade och svarade för sig sjelf.

Kanske nekar han dertill, kanske vill han, att jag fortfarande skall draga min skatt och bidra till riksbanksfullmäktiges så väl som andra statens funktionärers aflöning.

Ja, skall jag vara fullt upprigtig, har jag liksom en aning om, att det kommer att gå på det viset.

Men då skall ock, vid Jupiter, herr Liss Olof Larsson i Dalom hädanefter tala så lagom stort!

* * *

Lindormen.

(Augusti 1884.)

Lindormen är ett djur, som genom djerfva och oförmodade, stundom icke så litet befängda vändningar fått anseende såsom den originellaste orm, Småland någonsin egt.

Men *en* förtjenst har han: han har blifvit ett populärt, lättfattligt (?) och pikant samtalsämne, så att man slipper oupphörligt slita på de stackars norrmännen, väderleken och kolerabacillerna, med hvilka sednare lindormen för öfrigt har den likheten, att han är liksom lite svår att få syn på.

»Fåfång gå lärer mycket ondt». Hade vi nu inte lindormen att syssla med här i Småland, så vet ingen, hvad vi kunde falla på för dumheter.

Israels barn hade ingen lindorm, då de traskade omkring i öken, och så togo de och gjorde sig en kopparorm i stället af ett materiel, som kunde nyttigare användts till faltflaska.

Hade mosaiska trosbekännerskan, enkan Judith, haft en lindorm, så kunde Holofernes kanske lefvat än, till hvad nytta för menskligheten vill jag dock lemna osagdt.

Svenska akademien har ingen lindorm, men den kan årligen hoppas att få vid pristäflingen, som brukar sluta först den 8 September på sjelfva Mormesse-dagen, ominöst så till vida att eho som täflar i andra tongångar än mor och mormor trallade, han varder alls intet pris utbekommande och kan aldrig komma på samma afsats af nordens Helicon som de hallstämplade storsnillena Tammelin, Evers och Johan Peter Wallin. På sin höjd kan han komma i jembredd med Bellman och dylika obskura personligheter eller Tegnér, som heller intet pris fick, förrän svenska *folkets* dom gått svenska *akademiens* långt i förväg.

Många mena, att lindormen är en sorts drake, som girigt rufvar öfver en skatt eller i allmänhet hindrar oss att nå våra önskningsmål, och att han finnes på fler ställen, än vi kunna ana. I skogen kallas han lindorm, i balsalen löjtnant, i literaturen recensent, vid smörgåsbordet literatör, sånglärare, magister eller något annat hungriigt yrkesnamn.

Då man försporde, att lindormen var så lång, att han kunde ligga med hufvudet i ett stenröse och stjerten i ett annat, var det många, som trodde, att denne drake icke var någon annan än den gamla Posseska ministären, hvilken, som bekant, låg med ena ändan i nationalförsvaret och med den andra i grundskatterna.

Den vidriga lukten, de oväntade och djerfva, stundom litet befängda »vändningarna» och skallran på ryggen (herr Key): allt stämde öfverens, och så var ju till på köpet Göteborgspostens »Göran» alldeles traditionellt rasande på vidundret.

Det sagnades icke heller de, som rådde herr Abraham Rundbäck att såsom sannskyldig baneman infinna sig hos Hylltén-Cavallius på Sunnanvik och lyfta det utlofvade honorariet, men herr Rundbäck fäste uppmärksamheten på, att kräket vid öfverbringandet skulle vara ordentligt inlagdt i sprit, och att all sorts spiritus är oförenlig med Posseministären.

Posseministärens afvoga stämning mot våra nationalteatrar erinrar annars på ett slående sätt om lindormens motvilja för all sorts offentlig uppvisning.

En del metafysiskt anlagda andar hafva i lindormen endast velat se en allegorisk bild af herr L. O. Smiths välgerningar mot svenska folket. Det har skrifvits om dem i bladen, liksom om lindormen, det har talats om dem man och man emellan, liksom om lindormen, men genom några af dessa djerfva och oförmodade vändningar, hvilka skaffat herr Smiths välgerningar anseende för att vara de originellaste i hela Europa, hafva de städse förblifvit osynliga liksom lindormen.

Ännu ett bevis: lindormen luktar illa, eget beröm luktar också illa, och herr Smith berömmar sig sjelf; följaktligen måtte han vara närmare slägt med den apokryfiske lindormen, än någon kan ana.

Några förmena, att lindormen i anseende till sin ovan-

liga längd skulle vara identisk med riksdagsmannen Liss Olof Larsson, men denne är, som bekant, mest lifvad, när han fått norsk middagsmat i sig, hvaremot lindormen, enligt samstämmande vittnesbörd, är allra gladast på de svala qvällstunderna; så det stämmer alldeles icke.

Af samma skäl anser jag dem hafva absolut orätt, som hålla före, att lindormen icke är någon annan än satanas, den gamle ormen, den der ock djefvulen kallas, ty denne väljer också, som vi veta, helst middagsstunden, då han skall traska omkring och söka, hvem han uppsluka mände.

Den småländska umgängestonen och de getapulianske epousörernas konversationstalang stå i outplånlig tacksamhetsskuld till lindormen.

Förr i verlden, när en ung man ville visa sig älskvärdt obesvärad i damsällskap, lade han den venstra armen på sin afvigside strax ofvanom rygglutet, rände den högra i barmen innanför västen, liksom om han varit besvärad af väggschäktor, och så drog han till med:

— Hur länge tror fröken bara, att detta välsignade våtvädret skall hålla i sig?

— Minsann om jag det vet, men det regnade ju sjuusofvaredagen, och då säger di, att det ska' hålla på i sju veckor.

— Usch!

— Ja, usch! det må väl notarien säga.

Och så stå de der igen och komma inte ur fläcken.

Nu duger inte det der längre.

Raskt, beslutsamt, med kraftiga steg och hufvudet käckt tillbakakastadt inträder den unge mannen i salongen.

— God afton, fröken Armida!

— God afton, herr löjtnant, hvar i all verlden har löjtnanten varit så länge!

— Bara utåt landsbygden på torpsyner ett litet slag.

— Ack, då vet löjtnanten säkert något nytt om den rysligt söte lindormen, berätta, berätta!

— Dja . . . å . . . dja visserligen; man säger nu, att man skall ha sett ett exemplar på Cirkö i Åsnen.

— Å Gud! så rysligt intressant! Hur ser han ut?

— Å jo, som ormarna mest, utom det att han är så rysligt, rysligt stor och har en vacker mahn på hufvudet alldeles som landshöfding Treffenberg, och en liten skallra på ryggen, förmodligen för att roa de små lindormarna med.

— O, så roligt! Ack, den som finge se honom!

— Skulle ni inte vara rädd, fröken Armida?

— Åh . . . åh . . . nej . . . det vill säga, att om ni (vackert ögonkast) vore med så Det sägs, att han rufvar på en skatt . . .

— Ack, fröken Armida, hvad ni gör mig stolt och lycklig! Skulle ni verkligen vilja draga på upptäcktsfärd med mig? Hur det är med lindormens skatt, det vet jag inte, men det fins en *annan* skatt, vida dyrbarare än den: två älskande hjertans utesägliga lycka . . . Armida, vill du söka den skatten vid min sida? Det blir bekvämare här i soffan än ute i Cirkö skogar, och här vet jag af ingen annan drake än din vördade mamma, Armida . . . säg!

Hvarpå Armida — om hon inte har någon bättre på förslag för tillfället, och om han har utsigt att snart få kompani och hon är i den ställning, att hon behöfver bli försörjd — låter lidelsen öfvermanna sig och gränslöst lycksalig sjunker till hans bröst, dit hon icke på mycket länge skulle kommit på väderlekskonversationens väg.

Lefve lindormen!

Denne lindorm har för öfrigt en viss likhet med August Lindbergs skådespelaretalang. Begge äro upptäckta i Småland, och Stockholmarne vilja i det längsta inte riktigt tro på någondera.

* * *

Koleraregler.

Man alls inte ledsen vara får,
 Ty då kommer sjukan strax,
 Men vill du fälla en hjertlig "tår":
 Fäll bränvin på Halmstadlax,
 Ty *sprit* skall vara så grufligt bra
 Vid första känning af kolera;
 Vid "halfvan" stupa bacillerna.
 Oroas man aldrig får för skuld,
 Nej, aldrig kräfväs på lumpet guld.

Mikroben dödas af eld och glöd,
 Och tycker du om en tös,
 Tag henne till epidemiskt stöd,
 Tryck henne till bröst, som frös,
 Ty *värme* skall vara grufligt bra
 Vid hvarje känning af kolera;
 Små kyssar döda mikroberna,
 Och då all oro ens helsa stör,
 Törs ingen svärmor visa humör.

Att sig försträfva är värst af allt,
 Sa' Kock, och honom jag trott.
 När stoftet ligger der stelt och kallt,
 Hvad har man då för man gnott?
 Att *söfva* skall vara grufligt bra
 Vid minsta skymt utaf kolera;
 Vid snarkningar dö bacillerna.
 Svårt är vara sömnig, kär och full,
 Men hvad gör man ej för helsans skull!

* * *

Från den stora ofredens dagar.

(September 1884).

Situationen är räddad!

Alla dessa klenmodiga stackare, som ha menat, att vi icke skulle kunna försvara oss mot en eller två af Europas stormagter, hvad säga de väl nu efter kriget i Skåne?

När de utländske officerarne, som följde armén, fingo se kronobergarne, slogo de sig för sina bröst och sade på ren svenska: »Herre Je, Gud låte inte kung Oskar bli arg på oss, för då barkar det rakt åt skogen för både Tyskland och Ryssland!»

Och general Abelin han sa' till sina indelte: »Gören eder pligt, gossar, I hafven en ärorik historia, och Gustaf II Adolf och Abraham Rundbäck se ned på eder!»

Men general Björnstjerna han sa' till sina värfvade: »Upplifven edra bästa traditioner från Drakens gränd, från Kungsträdgården och från torget i Landskrona. Fyllen Europa med dånet af edert rykte, liksom I ha'n fyllt så mången vacker sida i polismästarns stora bok! Der står fienden! Tänken eder blott, att det är en hop fredliga vandrare på gatan, och I skolen genast komma in i den rätta krigarstämningen. Segren och Dagens Nyheter skall tälja er bragd! Dön, och kapten Björnin skall lega den yngste generalstabsaspiranten att skrifva edert drapa för 15 kronor per tryckark!»

Och kung Oskar sa': »Vi äro i nåder förbaskadt glada, när det bara är landt vapnet, som är ute och luftar på sig, ty det sätter sig då åtminstone inte fast på stannarna.»

Och de skånske magnaterna, som skulle herbergera

så mycket och förnämt främmande, de sade: »Nu få vi lof taga större hypotekslån».

Men H. K. H. kronprinsen, han sa' precis ingenting hela tiden, förr än han kom tillbaks till Lund, och då sa' han: »En half öl och en råhackad biff», hvadan man kan finna, att människoslagtandets råa, blodiga instinkter inte ens lemnat hans fredliga hjerta oberördt.

Prins Eugen jagade rådjur i en stilla park, medan hans höge anförvandter jagade ära på simulackern, hvarigenom hans anseende steg hos fredsvännerna och sjönk hos vegetarianerna.

Men drottning Sofia, hon hade under tiden prestkonferensen hemma hos sig, och der voro tankarna långt ifrån all örlig med krig och blodig klädnad.

Och doktor Carl David af Wirsén skref i Posttidningen sin himmelska förbudsedel åt herr Hildebrand vid dennes resa till de Elyseiska fälten.

Men alltjemnt lågo våra stackars försvarare och ältade i leran vid Svenstorp och Hardeberga med tomma magar och trötta ben. Svenska armén är nemligen, som bekant, i saknad af hvad man nu för tiden menar med träng- och intendenturväsande, och den parodi vi ega derpå, lät ofta ett eller annat regemente vänta på födan en half eller hel dag.

Men situationen är räddad. Icke allenast inför Europas monarker, utan äfven inför bal- och konsertsalarnas damer.

En underlöjtnant behöfver nu inte nödvändigt inleda sin konversation med: »Då jag satt på dramatiskan och såg »Odette», eller: »Då Fridberg spelade »Carneval de Venise»; det låter bra mycket bättre så här: »I sjelfva daggryningen, då trumpeterna smattrade, den grå September-himmelen hvälfde sig öfver mitt hufvud och våra kanoner sköto svensk lösen vid Svenstorp, då, min fröken, tänkte jag på er.»

Och sedan hvilka skördar för dramaturgen och poeten! Hvilket öfverväldigande stoff!
Inled oss icke i frestelse!

* * *

Hvarför leksaksfabrikören grät.

(Maj 1882.)

Fabrikören på leksaksfabriken Gemla stod och grät. Bittert som Petrus vid hanegället, häftigt som en ungmö, om hon slagit ut bläckhornet öfver sin klädning i det ögonblick hon skall på bal, stridt och varmt såsom himlen gråter, då den vill förjaga vinterns is och drifvor.

Och jag frågade honom, om det var något rasande med snurribussarna, men det var det inte, och inte sprucko krocketkulorna, och inte hade gunghästarna fått spatt, ty de voro alla af bästa småländska björk.

Men han tyckte, det var nedrigt utan gräns af konung Luiz I af Portugal, som är en sådan galant herre, att vilja konkurrera med och skämma ut marknaden för en stackars småländsk leksaksfabrikant.

För thy han hade just ämnat skicka den lille hertigen af Skåne ett femtonspel och ett halft dussin snurribussar, och så kommer kungen af Portugal i förväg med kommendörstjernen af sin »Torn- och Svärdsorden». Men han sa', som sannt ä', att det är den fördömde Soto Maior, som han har att tacka för alltsammans.

Och hvem vet, om denna ogrannlaga konkurrens stannar bara inom konungaborgen? Hvem vet, om inte fabrikören äfven i enskilda hus, då han kommer med sin priskurant, snart kan få till svar: »Nej tack, vi ha träcklat hela vaggtäcket fullt med vedermälen af kunglig nåd,

förutom S:t Olafstjernen, som är så pinfärsk, att den ännu hänger till torkning på kakelugnen.»

Tullen å leksaker har blifvit höjd. Jag uppmanar Nya Dagligt Allehanda att se efter, om umgälderna för »Torn- och Svärdsorden» blifvit ordentligt guldna.

Jag har intet emot en öppen och ärlig konkurrens, men jag vill, att den skall hålla sig inom det skickligas gräns, och jag tycker också det vore opassande af Gemla att skicka sina snurribussar till gamla grånade justitieråd, fast Gud skall veta, att både från läkarens och sportmannens synpunkt är en snurribuss med sin tillhörande lilla piska bra mycket nyttigare för en försuten, hopkrympt skrifkarl än en kommandörskraschan med sin tillhörande lilla kungliga nåd.

Jag rådde Gemla-fabrikören att, efter som nu ändå hertigen af Skåne synes vara förlorad för honom, passa på i Alfvestad, när den för den vid midsommartiden väntade lille nye hertigen * engagerade skånska amman reser upp till tjenstgöring, och skicka med henne en barnvagn dekorerad i de norska färgerna, men han sa', som sanningen ä': »Hvem garanterar mej för, att inte kung Georgos kommer före mig med en patenterad sugslang vidhäftad grekiska Frälsareorden i briljanter?»

* * *

Skick och fason och kropp och själ och tankeläsning.

(November 1884.)

Käre vänner, hvad I gören, så hafven akt på Eder — *kropp*; den slyngeln kan eljest ställa Er i en vacker förlägenhet.

* Sedermera »hertig af Södermanland».

Kunnen I så hafva lite akt på *själen* också, så *skadar* det inte, men är egentligen ett öfverflödigt fjesk.

Den stackars sångerskan Marie van Zandt, parisarnas bortskämda älskling, hon fick minsann erfara det, hon. Hon hade antagligen varit på en middag med glada vänner, som redan på förhand ville fira henne i hennes nya roll för aftonen såsom Rosina, hon hade kanske tagit den konjagare, hvarmed hon plägade klara strupen, en smula för djup, hvad vet jag? Alltnog, hon blef såsom det på teaterspråk heter: »indisponerad», eller som det i hvardagslag kallas: »fylax», då det händer en jägare, »plakat», då en boktryckare råkar i olycka, »på tre quart», när en urmakare får för mycket, »dragen», då det gäller en hyrkusk, »på lyran», när en skald klunkar för skarpt, »djuret», då det är fråga om en veterinär, »stupis» då man talar om en taktäckare, o. s. v.

Stackars lilla van Zandt! Hon förgick sig på det svåraste, det måste erkännas, hon gäckade några hundra personer, som betalt sina biljetter, på ett par timmars nöje, och det säges nu, att hennes framtid är förstörd, att hon för alltid gjort sig omöjlig i Paris.

August Strindberg, han var kroppsligt nykter som en nyfödd qvigkalf, han var en »Mårten Holk» i ny och förbättrad upplaga, ty han icke allenast »reste i vintapparland och drack bara vatten», han var *så* nykter, att han skref hem, att Italien var fult, dess drufvor sura, dess sol kall och dess regn inte vått.

Och Ehrensvärd och Wennerberg och Dietrichson, de bugade sig höfviskt och sa': »Vi be så mycket om ursäkt; vi finna, att vi ha misstagit oss!»

Men så blef han andligt onykter och gäckade några tjog millioner människor i deras heligaste känslor och slog korsben offentligen både med dogmerna (som han icke känner till) och med skällsord (i hvilka han kan bli pro-

fessor, när han behagar) och blef frikänd af juryn, som Sverige nu känner till.

Huru olika med honom och van Zandt! Han blef inropad på Nya teatern, då hon blef uthvisslad på Opera Comique; han fick lagerkransar, då hon fick kopparslagare; åt honom hviftade man med öfverrockar; åt henne med knytnäfvar.

Så hålles alltid kroppens tukt före själens i det moderna samhället.

Om man vrider förtalets lönnmördardolk omkring i sin nästas hjerta, kan man fortfarande anses som en nobel man, men sticker man knifven i munnen i stället för gaffeln, då man är på kalas, då är man en tölp.

En usel literaturs mångskiftande alster kan man sluka ogranskade utan fara för sitt anseende, men det är inte fint att äta oskalade päron till deserten.

En ungmö kan lefva utan oskuld och religion, men inte utan tre par knappar i handskarna, utan klara tankar i hufvudet, men inte utan en potatiskorg vid rygglutet.

En man kan hafva ett halft dussin olika öfvertygelser för bruk vid skilda tillfällen, men modet bjuder, att den civila fracken skall vara svart, med en, högst två knappar*.

Man kan taga ett tjog oupptäckta skurkstreck med sig i grafven, men god ton bjuder, att man lemnar hatten i tamburen före inträdet i en salong*.

Man börjar nu kunna tala med en ung dame, som man föga känner, om både Strindberg och hudafdragaren, om surströmming och anatomi, men man skall känna henne väl för att kunna be henne sy fast en knapp i sin söndagsväst.

Om man känner sig olycklig och tviflande här i verlden, kan man ogeneradt och i hvilket sällskap som helst

* Se årtalet här ofvan.

utfara i hädelser och bitterhet. Gäller det en frånvarande nästa, så heter det, att man är »gruffligt intressant», gäller det förmän och öfverhet, då är man »frisinnad och intelligent», gäller det vår Herre, då börjar man att vifta med lagerkransar, öfverrockar och martyrkronor. — Men försök bara att lossa lite på stöfveln i en fin societet, om ni har en stygg liktorn, så får ni se.

Hvad skulle det för resten tjena till att försöka lura folk med att omkostymera sin själ i dessa andeskådningens och tankeläsningens tider!

Jag tycker, människorna skulle bli rätt som en liten smula bättre nu, när de inte kunna dölja sina hjertans skröpligheter längre.

Millionärens dotter faller i den unge extra ordinariens famn, men erfar vid beröringen på den animala magnetismens väg, att i hans hjerta dansa inga små amoriner med vingar på skuldrorna och fallvalkar på knäna, inga herdestunder i familj med qvällbrasa och stekta äpplen, bara betalda akademiskulder, fina möblemanger, hästar med »blod i» och slipade glaskaraffiner med *Lacrymæ Christi*.

»Farväl, min herre!»

Den »solide ungarlen» böjer sitt redan af reumatismen något angripna knä för budoirens täcka herrskarinna, men erfar, då mustaschen berör de rosenfärgade, nyklippta och lindrigt parfymerade naglarna, att i hennes framtidsvyer hägra inga sjelfuppoffrande aftonunderhållningar, inga kulinariska finesser, inga nattlampor, senapsdegar och tröstande ord vid sjukbädden, bara kottiljonger (med yngre karlar), badresor (såsom gräsenka), listidsunderhåll åt gamla mamma och kulört siden till 7,50 per aln.

»Tjenis, fröken!»

Folktribunen står i talarestolen, talar uppeldande ord till massorna om »våld, våld, orätt och tyranni», om »kapitalets förtryck», om »öfverklass och underklass», om lika rättigheter, allmän rösträtt, Robespierre och Christus, biff-

stek i hvardagslag, religionsfrihet, billigt bränvin, arbetets ära, civiläktenskap, regeringens uselhet och sin egen ärlighet. — Man fattar hans hand för att tacka för föredraget och afläser: »De åsnorna måtte väl ha vett att göra mig till riksdagsman och verkställande direktör i det nya arbetarebolaget».

»Adjö min gosse!»

Kamrer Peterzohn vaknar en vacker morgon och får se sin gamla Petronella, sitt trogna vif sedan 25 år, hänga i tofflor och natttröja och dingla å kakelugnsspjället i sina egna strumpeband. — I efterlemnad skrifvelse upplyser hon om, att hon genom att lägga sitt lillfinger på hans tumnagel erfarit, att han legat och funderat på guvernantens underbart skära hy och mjuka lockar hela natten, att hon ville som Cæsar vara den första på sin plats och valde att öfverstiga ändlighetens Rubicon, då hon ej längre var det.

Sven Pehrsson står på marknaden bredvid sina stutar och svär på, att han inte säljer dem under 250 kronor, men Truls Jönsson skakar tass med honom och vet på pricken, att han lemnar dem för 225.

Om man icke är kännare, behöfver man på värds-
huset endast lägga sin faderliga hand på lilla kjol-gany-
medens runda arm för att finna, hurusom i den förvillade
unga qvinnans själ stekt kyckling och kokt höna, gamla
hvetebrodsbitar och smörbakelse, orrsås och stöfveldmörja,
konjak och svafvelsyra äro alldeles liktydiga begrepp.

Lilla gumman smyger sig från sin sofvande gubbes
sida i arla morgonstund och vill gerna veta, hvad han vill
ha till frukost, utan att väcka honom. Hon fattar hans
handlof och afläser: »En stor, salt sill, bräckt skinka
och ägg.»

Skalderna ha alltid klagat öfver, att vi hvardagsmen-
niskor inte uppfatta dem riktigt, att de gå missförstådda
genom lifvet. O mensklighet, så lägg då din hand på

sångarens hjerta, läs dig in i de doldaste skrymslena af hans upphöjda själ, lär dig att förstå denna svärmande, brinnande trängtan, som suckar, skrattar, jollrar och gråter i hans diktning! — Men hvad f—n nu då: »Biffstek med potates och en stor sup»? Var *det* alltsammans!

Aktriserne men, nej, här måste vi verkligen sluta.

»Har inte tid att ta' farväl», sa' Jörgen, »lemnade» publicistklubben.

* * *

Litet om "qvinnofrågan".

Bland all den humbug, som finnes på den här utmärkta planeten, vet jag ingen så frodig och välskött och vacker utanpå, som den hyllning människoslägtets mindre vackra hälft egnar qvinnan.

»Luften» och »himmelen» och »hjärtat» och »verlden» och alla sådana der obegripligt fina saker, som ingen kan ta på eller göra sig ett mål mat af eller köpa sig en aln band för att kanta en underkjol med, *dem* får qvinnan oinskränkt herska öfver, dem får hon så att säga lagfart på i tärneqväden på bröllop, i skålar vid magisterpromotioner och i all den massa idiotism, som urladdar sig öfver henne emellan sista françaisen och kottiljongen. Men om hon vill lägga sig i ett kyrkvaktareval eller en gatuanläggning, — då är det slut.

Vid ingen ensamt för herrar tillstånd fest slår det någonsin fel, att man frambär qvinnan sin hyllning, sedan man först druckit för allt annat, som tänkas kan och så att säga blifvit lite på snusen. Ja, jag har med rörelse

iakttagit, det en eller annan idealistiskt anlagd själ vid sådana tillfällen t. o. m. låtit torka af bordet och bedt om rena glas. Och så bjuder man qvinnan på fri resa upp i skyn, att sitta på små gyllene moln och med sin englablick rädda mannen från synd och fall, men om qvinnan då säger: »Jag ger Stackelberg de der molntapparna och afgudadyrkan och nektar och ambrosia; släpp i stället in mig i sjetten klassen i gossarnes allmänna läroverk, så att jag får lära mig något, som kan vändas i biffar och potatis och sommarkappor», så säga de beskedliga medlemmarne af riksdagens beskedligaste utskott: »Nej, min lilla vän, er själ är visserligen ren såsom himmelens azur och edert hjerta oskyldigt såsom prestgårdsbischoff, men om vi släppa in er i skolan, så — demoraliserar ni gymnasisterna.»

Det är *logik* i det der, det kan då ingen neka.

Kanske ändå inte så mycken logik som icke dess mera ren, innerlig välvilja. Se qvinnan, hon är det svagare kärilet, förstås, och skulle hon läsa pojknarnes kurser, så skulle hon dö af öfveranstängning och lungsot och förbeningar i hjernan i knoppningen af lifvets vår, alldeles som en hufvudstadstidning sade, att fallet varit med filosofie kandidaten Betty Pettersson vid — 47 års ålder.

Egentligen är det rättvisa och billighet i mannens behandlingssätt af qvinnan alltigenom, t. ex. deri, att fullgodt och ordentligt arbete af denna så högt aktade qvinna betalas med ungefär *hälften* af hvad äfven den slarvigaste karl får i arvode. Qvinnan är ju en »engel», englarna äro eviga, och för ett evigt väsen har ju tiden inte på långt när det värde som för en stackars karl, hvilken festar ihjel sig på 50, högst 60 år.

Och så har ju mannen så rysligt mycket större lefnadskostnader än qvinnan.

Men hvarför har han det? Det är visserligen sant, att tyget i hans rock är dyrare än i hennes klädning,

men så håller det också mycket längre och så anses det ju, att damerna behöfva långt flera »ombyten».

Nå men förströelserna, värdsushlifvet, biljarden, »Kucku» och »Bomans flickor» då!

Ja, men tänk om damerna *också* ledsnade på det instängda lifvet och började komma tillsammans på samma sätt och under lika dyrbara villkor som herrarna?

Usch, inte passade det sig för den ädla, upphöjda, subtila skapelsens kronjuvel, som skall sitta och ideligen spela öfver till sin roll som maka och moder, — en rol, den hon kanske sedan aldrig får utföra i verkligheten. *Qvinnan skall hafva tråkigt*, det hör till englarnes diet.

Men hvarför får icke ens den dugligaste qvinna befordras till de högre platserna inom de embetsverk, till hvilka hon nu kan vinna tillträde?

Jo, derföre att hon är engel, och englarna äro enligt katekesen utsände till tjenst för dem, som saligheten, hoc est de större statsembetena, ärfva skola.

Egentligen tror jag, att det fiffigaste vi män någonsin gjort med qvinnan var, när vi befordrade henne till »engel», ty nu kunna vi alltid, när vi göra henne orätt här nere, peka uppåt himmelen och säga: »Här på jorden är visserligen ofta en smula trångt och svårt för dig, min lilla vän, men *deruppe* har vår herre bestämdt vikit de bästa stolarna för din räkning».

Ibland roar det mannen att också vara engel. Under förlofnings tiden. Men om englarnes härskaror få sammanliknas med ett jordiskt regemente, så kan man säga, att fästmännen höra till englavalontärerna, d. v. s. de kunna gå ut och in vid regementet, när de vilja. Denna sorts englar ha ett visst slägttycke med gamla jurister, som när de ändtligen fått den efterlängtrade domsagan ständigt begära tjenstledighet, ty efter bröllopet ta de oupphörligt permission.

Englafästmännen tala ett vackert språk, rikt på vokaler, adjektiver och välljud. De äkta männens språk har deremot företrädde genom sin stora tydlighet. För större åskådlighets skull vill jag här sammanställa några exempel på samma fraser i båda språken:

Celestine, jag kan icke lida den tanken, att dessa händer, skapade att smeka och välsigna, skola syssla med grytlock.

Mina händer skulle darra af jublande fröjd, om jag på dem finge bära dig genom lifvet!

O, om jag egde Golkondas skatter, så att jag kunde ge din fågning en värdig infattning!

Celestine! När jag ser dig sväfvä öfver golfvet så der, då skälfer mitt hjerta vid tanken att du plötsligt kan bli återkallad till elfvorna, dina systrar.

Får jag tigga min egen älskling om Lumbyes "Drömbilder" en gång till!

Det får jag en gång för alla säga farbror, att hvarje misstanke att här i huset eftersträfva något annat än Celestines dyrkade person och hennes vördade föräldrars välvilja, skulle vara för mig djupt kränkande.

Ljud och Oljud.

Det var väl tusan så märkvärdigt, att inte du kan se efter så vi få ordentligt kaffe, Stina.

Hå hå ja ja, min mammas kaffe!

Min lilla vän, kan inte du som andra menniskor gå till fots; dessa åkarräkningar ruina mig.

Jag *grälar* ju inte; jag bara framhåller det enkla faktum, att min mor kunde ha samma kappa i *tre* vintrar.

Ä' kängerna nu slut igen! Stina lilla, du måtte visst fusa fötterna mot trottoiren för hvart steg du tar?

Stäng pianot, Stina, om du inte vill göra mig kollrig i skallen!

Bästa svärfar, den här vexeln måste du skriva på åt mig. Gud vet om jag kan lösa in den när tid blir, men det är ju alltid vanligt, att föräldrarne hjälpa sina barn en smula.

Ack tante, skulle jag inte hålla också *dig* kär; du måste ju sjelf vara en engel, då det är du som gifvit lifvet åt Celestine och fostrat henne så vän, så ljuf

Se så för fan, svärmor nu igen! Stäng dörren och säg, att jag inte är hemma.

Ja, det är alldeles märkvärdigt hvad språket kan »utvecklas».

Kanske har jag nu varit lite orättvis igen, kanske . . . ja *bestämdt*, är det illa gjordt att »skära alla öfver en kam», men i allmänhet så

Det är egentligen de der hedervärda riksdagsutskottet, som inte vilja ge våra töser kostnadsfri undervisning, ja, som t. o. m. vägra att behörigen understödja de stackars flickskolor vi ha, som retat mig.

Är kvinnan verkligen den »svagare» delen af människoslägtet?

Nå låt så vara, men behöfver icke den svagaste armen de bästa vapnen i kampen! Höfves det icke, att det vekaste trädet får det fastaste stödet! Hvarför skall den fortast tröttnande armen arbeta med de sämsta verktygen?

Hvarför skall kvinnan nöjas med de dyraste och mest begränsade kunskaperna?

I fordomtid, då styrkan var landets högsta bud,
Och näfrätt mer än lagrätt alltid gälde,
Vann vikingen med svärdsslag vid sköldars klang sin brud,
Och syster sin den bistre arflös stälde;

Men rättslös som slafvinna

Hon ville icke stå,

Hon växte ut till *qvinna*

Och tog sig plats ändå

På hvarje blad i våra sagohäfder.

Se'n kastades till henne af Bjälbo store jarl
Två stackars nådesmulor, gruffigt rara:

Den ena att man icke behöfde vara "karl"
För att — till lif och frihet skyddad vara,
Den andra att mot broder
En halfdel ärfva få.
Långt bättre än sin moder
Hon hade det ju då,
Och sedan gaf kung Oskar henne mera.

Men *bättre* arfvedelar än fänad, gods och gull,
Ån allt, som göms i skåp och ladulänga,
Den nya tiden burit oss, hela famnen full,
Och än från *dem* vår syster vill man stänga.
Men nordens stolta qvinna
Vill *aldrig* rättslös stå,
Hon till *medborgarinna*
Skall växa ut också,
Och kärare än någonsin oss blifva.

* * *

Oomkullrunkeliga grunder för befordringar inom krigsmagten till lands.

(December 1884.)

Hela veckan har jag oupphörligen varit i fara att omkullspringas af subalternofficerare, som kilat åstad till sina skräddare och frågat dem på heder och samvete, huru lång tid de behöfva för att göra en — öfversteuniform i ordning.

Förthy de hade i avisorna läst om öfverstelöjtnant C. G. B., hvilken på 3 eller 4 år klifvit i graderna från subaltern, som de, till chef för skånska husarregementet, och med en så nådig konung och så lögnaktiga skräddare, som vi hafva i vårt kära fädernesland, är det ju därför

helt naturligt, att subalternerna börja tänka på öfverste-uniformen i tide.

Ack, mina vänner, kunglig nåd är öfverflödande som en vårbäck, ljufilig som en Offenbachsoperett, oberäknelig som en lotterivinst.

Ingen, som tror att vår herre vill honom väl, kan draga en lott på Hamburgerlotteriet och gå säker för 500,000 mark. Ingen, som gått igenom Carlberg och tror att konungen vill honom väl, kan draga ett par gula handskar på en hofbal och gå säker för ett regemente.

Hvarför skränar och väsnas pressen så mycket om utnämningarna under Oskar II:s regering? Är det inte lämpligt, att en skånsk domänintendent blir landshöfding kanske? Han har ju vana att sköta om kronans arrendatorer, och såsom skatterna nu stiga, kunna jordegarna snart ingenstädes betraktas såsom något annat än kronoarrendatorer allihop.

Och att man i gurksamhället Westerås fick en f. d. löjtnant i länsresidenset var ju en Guds nåd, ty någonting välväxt skulle väl de stackars vestmanländingarne ha att modellera sig på. Kanske utvecklar herr H. t. o. m. köks-trädgårdskulturen sålunda, att han under sitt knogande på den slingrande administrativa banan äfven sätter en och annan »rofva». I egenskap af civilminister älskade han, som bekant, att plantera dylika på småländska kronofogdeboställen.

Att hofmän företrädesvis hedras med militära chefsposter, finner jag för min del helt naturligt. Måhända föra de svärdet sämre än kamraterna i landsorten, men vi hafva ju nu i 20 år hört tutas i våra öron, att vi ändå aldrig kunna försvara oss, och då måtte det väl vara för mer att ha kårchefer, hvilkas förtroliga umgänge med corps diplomatique åtminstone satt dem i stånd att begära pardon på alla europeiska tungomål och affatta kapitulationsförslag åtminstone på franska, tyska och engelska.

Belägringskonsten hafva de i årtal öfvat mot madame de Castellanos, kavallerichocker hafva de gjort mot buffeterna i fyrkanten, i justitiedepartementet kunna de förbereda sig till blifvande moraliska knifkastningar med herr Hedlund, och den som lefvat fort, såsom man gör till hofs, är alltid villigare att dö för kung och land.

Återhållsamhet och försakelse stärka krigaren och göra honom mera skickad att fördraga fältlivets vexlingar, men hvad vet en landsortsofficer om försakelse, han som aldrig frestats af Mosebacke varieté och kungliga storans balettkår!

Yttre prydlighet är ett önskningsmål, icke blott för truppen utan äfven och förnämligast för dess befäl, och nog är det sannolikt att man injagar ett större quantum fasa i en förstockad fiendesjäl med en uniform, sydd hos Stockholms engelska skradderietablissemant, än med en som t. ex. förfärdigats af en beskedlig Vexjöskräddare.

Och om vi t. ex. skulle råka att i misshugg eröfra Ryssland och taga czaren tillfånga, så skulle man ju aldrig kunna ordentligt uppvakta honom, derest man ej på de högre befälsposterna hade folk, som andats hofvets förfinande atmosfer.

Vid infall i främmande land är det, med nutidens humana åsigter om krigföring, af stor vigt och betydelse, att det högre befälet lärt sig rätt akta och behörigen skatta fredliga invånarens oantastlighet och näringslivets helgd. Hvilka skulle lifligare erkänna sanningen af dessa förpligtelser än hufvudstadens officerare, som hvarje dag i Kungsträdgården äro i tillfälle skåda bilden af en monark, som sköter ett pressjern! Denna fördel motväges ej af det eljest i och för sig och särskildt för husarofficerarne demoraliserande och förvillande förhållandet, att på backen uppöfver har en annan kung, som förekommer till häst med en rulle kollegiutslag i näfven, krupit på öket med *afviga* stigbyglar, ty »mycket tål man innan man förgås»,

brummar den sedligt stränge Carl XII, som blifvit tvungen att stå tätt utmed de bänkar, der hvarje sommar-afton kl. 9 varmhjertade kontorister vända ut och in på själen för trånande syfröknar.

Lugnt mod och dödsförakt äro krigarens skönaste prydnad. Hufvudstadens officerare dricka stundom bolaget Brages punsch. Jag säger inte mer.

Taktikens grundbegrepp böra sorgfälligt inskärpas och dagligen tillämpas, om en officer vill fullständigt fylla sin plats samt göra sig duglig till högre befälsposter, och vill jag i sådant afseende blott i förbigående fästa uppmärksamheten på den förträffliga öfningen för en ung militär, att i en stad som Stockholm med dess mångtusende gat-hörn vika undan för sin skomakare.

Detta är endast en ringa bråkdel af allt som kan anföras till försvar för systemet att företrädesvis befordra hofvets och gardernas officerare till högre militära beställningar, men hvarföre nöja sig med halfva mått och steg?

Vore jag kung, skulle jag, med stöd af hvad jag här ofvan haft nöjet anföras, *aldrig* befordra en landsorts-officer längre än på sin höjd till förste löjtnant. Den hopplösa framtiden, under hvilken de ingen glädje hade att vänta af sin tillvaro, skulle då hos dessa herrar alstra ett lejonmod i faran, en likgiltighet för lif och död, hvilka skulle göra dem till prydnader för krigarståndet, till lämpliga prisskriftsämmen i svenska akademien, till Diogenes själsfränder och Tanners öfvermän, då det deremot är fara värdt, att deras nuvarande, ljuft hägrande utsigter, att såsom nyblifne kaptener vid 49 års ålder kommenderas af gardesofficerare, hvilkas näsor de putsat i barnaåren, skall för dem så försköna tillvaron, att de komma att fasthänga vid lifvet med större kärlek, än som för en krigare är nyttigt och rådligt.

Redan för det gamla kamratskapets skull, som måste ogynnsamt återverka på disciplinen under de nya förhållan-

dena, är det af vigt att ingen bland kårens eget betäl utnämnes till regementsofficer. En sådan bör komma utifrån som en blixtnedslåg eller en orkan, inte inifrån som mögel-svamp eller kolos.

Det skulle just vara skönt, om majorerna gäfvade underlöjtnanterna ficklån och underlöjtnanterna stode fadder åt majorernas pojkar!

Blod få de blanda ihop, om det en gång gäller, punsch också offentligt, men inte toddy i förtroligt lag.

Om gamla patriarkaliska förhållanden finge fortleva, om regementschefen valdes bland de dugligaste, äldre officerarne vid det regemente, inom hvars leder han erhållit sin militära fostran och blefve som en far för sin officerskår, skulle det ju lätt kunna hända, att han midt under brinnande fältslag resonnerade som så:

— Jag skulle gerna vilja skicka bort löjtnant Jönsson till den hotade redutten der, om inte jag trasserat en vaxel åt honom, som förfaller i nästa månad.

* * *

Pigans klagan.

Hvarför skall man tvinga mig att flytta,
Fast jag är ett stackars tjenstehjon?
Hvarför skall jag blott för andras nytta
För beständigt offra min person?

Blott en vecka pigans menskovärde
Erkändt blir, så vidt jag rätt förstår,
Hvarföre, o ljufva »tjugofjerde»,
Kommer du blott en gång hvarje år?

Jag har tjenat herrskap, tjenat bönder,
Af min lön jag intet sparat har,

När det räknas, som jag slagit sönder,
Har jag usla sex och femti qvar.

Säga hvad man vill, men säkert ä' det:
Pigan ock har känslor på sitt vis
Och dess hjerta under köksförklädet
Glöder hett som en besparingsspis.

O, jag älskar mer än någon fröken,
Fast min känsla står i misskredit,
Trohet fins hos fästmän uti köken,
Om man — nyckeln har till skafferi't

Lite soppa, stek och öl och såser
Någon gång min gosse fick, men sen
Frun om hvarje liten köttbit låser,
Som en katolik om helgonben.

Usch! När blott jag tänker på de fjäten,
Som i år jag här tillryggalagt,
Alla snäsor och de gudsbeläten,
Som mitt herrskap har till lifvet bragt!

Äldsta fröken hördes gruffligt fara
Ut i ovett mot mig ren i fjol
Och blef rent besatt och galen bara
För jag slet upp hennes underkjol.

O, hvad ryslig lott att vara piga,
Ja, jag doge ren i denna qväll,
Om jag icke hade hopp att stiga
Uti graderna och bli mamsell!

* * *

Ernst och Elvira.

Ernst älskade Elvira varmare än riksdagens notarier hata baron Klinckowström, och Elvira älskade Ernst högre än Strindberg tänker om sig sjelf.

De hade gått ut en vacker vårdag och satt sig på en tufva för att njuta af naturens skönhet och afgöra om kokspisen skulle tagas från Bolinder eller Husqvarna.

Detta var, så att säga, en »brännande» fråga, och Ernst blef också varm som en strykugn och tryckte Elvira ömt till sitt bröst, då hon med ens visade sig mycket orolig och ville slita sig lös från honom.

— Hvad är det åt dig, du slingrar dig som en interpellerad utrikesminister? sa' Ernst.

— Släpp mig! sa' Elvira.

— Jag tål inga nycker; kan du inte fördraga en stilla smekning af en man, som samma dag köpt dig ett förmaksbord för 65 riksdaler, så är du inte den kvinna jag tänkt mig, och då är det bäst jag skrifver till Åkerlundska etablissemnet och frågar om de vilja ta' madrasserna tillbaka med 5 % kassarabatt. — Farväl trolösa Elvira, du kar krossat mitt hjerta. Salongsspegeln får far din öfvertaga . . .

— Är du rent från vettet, Ernst lille . . .

— Se så, nu hånar hon mig också; en sådan skymf aftvås endast med mitt hjerteblod. Vänta, jag tror visst jag har en liten revolver på mig . . . Oladdad! — ja det är min vanliga otur, men jag har ett par bra rakknifvar derhemma . . .

— O Ernst

— Hvarför, ack hvarför ville du slita dig ur min famn, Elvira?

— Känner du då inte, att vi — sitta i en stack af ettermyror

— Jaså, inte annat än det! Då låtsas vi väl inte om den här dumheten, Elvira lilla . . .

Och så fördes deras näsor tillsamman af någon osynlig magnetisk kraft, och så lät det en lång stund, som när ett litet barn med för stora kängor går der som är en smula fuktigt . . .

* * *

När gamle Hedlund fäldes af "krigsrätten" i Göteborg.

Alla tidningsutgifvare och boktryckeriegare stå med skälfvande hjertan och darrande knän i dessa fasans dagar. Ingen har riktigt rent samvete. Jag vet en, som på lång tid inte tryckte annat än biblar, men han går ändå och väntar dagligen åtal af — våra husarregementen. Der lär nemligen någonstädes i skriften stå, att »menniskan, af qvinna född, lefver en liten tid, blomstrar och *faller af*.» Ja, der står verkligen *menniskan*, således äfven husarerna; men att säga om en husar att han »faller af», det är mer än förolämpning, det är »äreskändning under försvårande omständigheter».

Det är också frågan om, huruvida icke påståendet att människan lefver blott en *liten* tid kan anses såsom en oförsynt puff för lifförsäkringsbolagen, visserligen knappast ens efter gardesbegrepp inför lag straffbar, men ändå mindre lämplig.

Huruvida det för en familjefader, stadsfullmäktig och vasariddare, som kanske har frost eller Bacchistämpel i näsan, kan vara vidare uppbyggligt att läsa, det människan

»blomstrar», det lemnar jag utan vidare åt Göteborgs rådhusrätt att bedöma.

Förståndigt använda kunna tryckfrihetslag och strafflag varda till stor nytta för åtskilligt godt folk. Här finnas t. ex. straffbestämmelser för den, som skadar en annan i hans yrke eller näring. Det är derföre ganska farligt att säga om en f. d. barberarelärling, som ger »Hamlet» i landsorten efter 14 dagars förberedande studier, att han gjort en smula narr af den olycklige danaprinsen på hans döda mull. Lika litet går det an att anmärka om ett aktadt köksbiträde, som bjuder på »Niniche» efter fem repetitioner, att hennes väsen syntes mera värmdt af Bolinders än af Thalias eld.

Ve den som sålunda saltar brödbitarna för »en ärligt sträfvande konstnär!» Straffarbete åt den, som sålunda »förstör en annans yrke och näring!»

Om en yngling, som till äfventyrs fått förtroendet att taga upp psalmen vid morgonbönen i skolan, är för lat att studera, utan i stället tager sig före att flacka kring bygden såsom hjeltetenor, så kan man ådraga sig ett par månaders enkelt fängelse genom att beklaga det man icke gjorde mannens bekantskap under sitt första lefnadsår, enär man tror, att hans röst ligger utmärkt för vaggvisefacket.

Är du nog lycklig att ega en hund och tar honom med dig vid ett besök i ett tafvelgalleri, så bör du icke nämna, att djuret slickade sig om munnen framför en tafla af »vår utmärkte Carl Larsson» i den tanken, att det var en oredig massa blodkorf upplagd på ett blårosigt porslinsfat.

Käre, tänk dock på sextonde kapitlet, åttonde paragrafen strafflagen!

Nödgas man afstå från deserten vid en table d'hote-middag på den grund, att rödvinets syra sammankrympt läppmuskelnerna så att man inte får in desertsleden i mun-

nen, så skall man enligt 16 kap:s 8 § se glad och munter ut för att inte skrämman de andre gästerna.

Har skomakaren gjort dina stöflar för små, så bed till Gud att han gör ditt tålmod så mycket större, men bed *tyst*, så att de öfriga kunderna ingenting märka.

Om beklädnadsartisten lemnat plats för en skäppa potatis och ett par stöfvelknektar mellan skuldrorna på din nya öfverrock, så anropa vår Herre, att han gör dig puckelryggig fortast möjligt, men bed sakta och tänk på pressjernet och den åttonde paragrafen.

Men framför allt kom väl ihåg, att om du på din väg genom lifvet får se en gardist, som hvilat sig lite i landsvägsdiket, så får du inte skriva att han »lägrade afsides», ty då kommer åttonde paragrafen, och har gullbyxor, straffarbete, stenkackning, kommissbröd och grå tröja i sällskap.

* * *

När herr Westin afgick från K. Maj:ts hofkapell och teatrar.

(¹¹/₁₁ 1884.)

De gamla madamerna Prosa och Poesi bo nu som förr vägg i vägg med hvarandra här i världen. Olika till lynnen, uppfostran och lefnadsvilkor, umgås de ändå som hyggligt folk, ja, det händer t. o. m. att de ibland låna en sjalett eller en stekpanna af hvarandra.

Oftast är det då poesien, som lånar af prosan, ty den stackars poesien hon är så fattig, så fattig. Ett litet ömt och skälvande hjerta i fäderne och ett halförfallet luftslott i moderne, det är hela egendomen. Och så är madam Poesi så fasligt gammal. Må tro hon var med

redan på den tiden, då sommarsol och fågelsång väckte Edens lyckliga herrskarpar ur en rosig morgonblund, och har således lefvat långt före införandet af »qvinns lika arfsrätt», att nu icke tala om »Föreningen till skyddande af gift qvinns eganderätt».

Derföre måste poesien låna af prosan, derför måste muserna böja knä för Justitia, derför måste inrättningen vid Gustaf Adolfs torg låna landssektor Westin från kunglig majestäts befallningshafvande i Göteborg.

Det var ett ombyte skall jag säga. Blixtrande ögon och små näpna luggar i stället för länsmansförordnanden och utmättningsresolutioner. Kanske behöfdes äfven här emellanåt en »tredskodom», när lilla Grabows »tillfälliga indispositioner» blefvo permanenta för en fjorton dar i stöten eller så, men besvärshänvisningen utfärdades till den lilla oroliga tingest, hvilken efter förljudande icke ens lär saknas inom venstra sidan af en landssekreterarefrack, besvärstiden var en sekund, och ett moln på vacker panna är en charta sigillata, för hvilken t. o. m. konungar bäfva, huru mycket mera då deras befallningshafvande.

Icke ens mot de små figurantskorna gick det an att vid förekommande fall tillämpa försvarslöshetsstadgan, ty de ha öfverflöd på »existensmedel». Se bara på spänstiga vador, stålfjäderliknande stortår och mjuka, mjella armar!

Gud vet, om det inte var under sin tid såsom chef för Kungl. Majestäts hofkapell och teatrar, som Hytén-Cavallius allraförst kom att tänka på Lindormen!

Och så den der förtjusande båttärden på Målarväg i sällskap med Frankrikes, med världens största tragedienne! Visserligen vet jag noggsamt, att en landssekreterare stundom har beniga mål, men tänk ändå — Sarah Bernhardt!

Och artisterna trufdes bra med herr Westin. Han knusslade icke för mycket på aflöningen, ty såsom en

fin man visste han, hvad det kostar att hålla sig snygg och ren, och det visste inte grefve Bonde, och såsom gammal mönsterherre visste han skilnad på höger och venster, och det visste inte herr af Edholm, och såsom en den matnyttiga prosans man bjöd han alla artisterna på thé med pepparkakor i sin salong och presenterade dem för sin fru, och det har aldrig någon teaterdirektör före honom gjort; de kunglige för det de varit för högfärdiga, de ambulatoriske för det de inte haft kredit på schweizerierna.

»Men allt det der är nu förbi, förbi»; herr Westin har måst afgå och herr Willman har trädt i hans ställe. En »artist» kan tänka.

Nu skola de då också ha s. k. »fackmän» till allting. Snart duger det inte med annat än mördare till skarprättare, landsbygdens ömkligast gnällande »böнемän» till finansministrar och Helsingborgs guanofabrik till förläggare af herr Strindbergs dikter.

Emellertid har herr Westin åter slagit sig ned i sin landssekreterarestol i Göteborg. Fru Justitia har utan laga syn återtagit sin fosterson från muserna, och med slutna ögon, med tankarna irrande omkring i minnenas värld hör herr W. med ett halft öra på kanslisten, som föreläser:

» — — — — —
Och då af alla föreliggande omständigheter sålunda synes framgå, att aflidne torparen Lars Pährsson hvarken sjelf eller genom annans handåverkan ljutit döden, får jag vördsamt anhålla om K. Maj:ts Bfhdes utlåtande, huruvida den döda kroppen må i vanlig ordning begravas eller skall »kristligen» behandlas på sätt 18 kapitlet 12 § Kyrkolagen föreskrifver».

— Begravas, begravas! hm, låt mig se: kista med försilfrade fötter, för 50 kronor blommor, Mozarts Requiem, koristerna i svart, klockringning från kulissen till venster. Det blir riktigt »realistiskt», icke sannt, min bäste herr Fredriksson?

Kanslisten får ett anfall af furstlig Örebronäsblödning

i häpenheten öfver sin förmans distraktion, men läser vidare på ett annat papper, ett utslag:

» — — — — —
Thy pröfvar konungens befällningshafvande skäligt ålägga svarandena, hvilkendera gälda gitter, att mot öfverlemnande af dessa handlingar och återfående af skuldförbindelsen i hufvudskrift till käranden utgifva hela det äskade beloppet, förutom»

— Åh Herre Gud, har det nu gått så långt med de kungliga teatrarna! »Tredskodom och utmätningslag», jo, det var snyggt för »Gustaf III:s skapelse!»! De snöpingarna, de skulle bara aldrig bära sig vid att skapa någonting, ty det får alltid en snöplig ända! — Det sa' jag Themptander, att det här barkar käpprätt åt Helsingland, och inte är det värdt att vädja till riksdagen heller. Men kunde det inte gå an att lega ett par pojkar och ställa dem med sparbössor utanför Blanchs och Berns? Stockholmarne äro så beskedliga så

Ack, det torde draga om någon tid, innan herr Westin får de ljufva minnena från Nordens Napoli, den sköna synderskan vid Mälarvåg, att vika för Göteborg och Bohus, innan Justitia helt och hållet förmår undantränga Olga Björkegren.

* * *

När Dickson blef baron.

(Juni 1885.)

När tidningarna häromdagen kommo ut på landet till herrskapet Andersson, så blef der ett väsen föga bättre än om den bästa Ayreshirekon fått tvillingar.

Patron Andersson vek upp bladet, tittade lite i det, tog af sig glasögonen, torkade dem med rockskörtet,

gnuggade sig i ögonen, slätade ut tidningen med venstra handen, tittade i den igen, fick ångestsveit i pannan och sa' till sin gumma, som just stod och bredde gräslöks-smörgåsar till aftonvard åt drängarna:

— Hör du mor du, var snäll och nyp mig ett tag i näsan!

Det hade hon under de trettio år de varit gifta gjort mer än en gång utan att behöfva trugas så värst, men när en ber qvinfolken om någonting vackert och väl, så ska' di bevars alltid hovera sig, hvarföre fru Andersson bara riste på sig, så att nyckelknippan i förkläds-linningen skramlade lite, alldeles som en skallerorm, när han kryper ner och gör sin bordsbön innan han krafsar i sig en liten fågel, och så sa' hon:

— Ä' du från vettet Andersson, hvad ska' jag nypa dej i näsan för?

— Nyp mej bara ett litet tag, gumma lilla!

Nåja, fru Andersson var en god kristen och kom ihåg hvad som stod i vigselformuläret om, att hon skulle vara Andersson »till ena hjälp», och eftersom han nu ändt-ligen hade ett sådant behof att bli nupen i näsan, så tog hon och nöp till honom ett tag så han skrek, så köksan kom in och trodde, att det var några resande gesäller, som ville mörda patronen, men när hon såg att herrskapet var för sig sjelfve, så uppbjöd hon all den grannlagenhet, som fanns på djupet af hennes själ, låtsade som om hon ingenting hört och gick ut igen.

— Aj, aj, aj! Jag ville bara veta om jag var vaken eller drömde, sa' herr Andersson.

— Ja, känn din dumbom! sa' frun.

— Gumma lilla var snäll och tag hit almanackan, sa' herr Andersson.

— Det behöfs inte, sa' frun, för jag vet ändå, att Stjerna ska' kalfva den tolfte och den nya guvernanten komma hit den fjortonde.

— Tag hit almanackan, säger jag, sa' herr Andersson.

— Der har du henne, sa' frun.

Och så läste herr Andersson i almanackan:

»Året efter Kristi födelse
1885».

Och så läste han i tidningen:

»Grosshandlaren Oskar Dickson har upphöjts i friherrligt stånd».

Herr Andersson hade i spritväg bara för vana att taga en sup och en half öl till middagen, och af dille fanns hos honom inte ett spår, hans syn var ännu oförsvagad, och när han flyttade från Trälboda till Stenåckra, hade han »godkänd» i innanläsning; — det *fanns* således intet tvifvel mer: hans majestät konungen öfver Norge—Sverige Oskar den andre hade verkligen gjort en ny friherre uti sin regerings trettonde(!) år.

Menniskorna hafva längesedan öfverflyglat Gud. Gud kan bara göra människor, han, men människan hon kan göra grosshandlare, filosofie doktorer, friherrar, baggbölare och — dumheter.

Men patron Andersson var en snäll man, som alltid gladdes åt sin nästas glädje och nu fröjdade han sig i sitt hjerta öfver tvenne människors lycka.

Den ene var Oskar Dickson, han som var blifven friherre.

Den andre var Kettil Okristen, hvilken nu när som helst kan gå ut ur sin grafhög utan att i Sverige generas af någon modern verldsåskådning.

Men patron Andersson var icke allenast en *god* utan äfven en *klok* man, och var derföre genast beredd att beställa om sitt hus i enlighet med de nya hänsyn, som måste göra sig gällande, när herrskaren med sitt mäktiga finger fattar visaren på tidens ur och för oss från det nittonde seklet midt in i medeltiden.

Han kallade sin dotter, som var en underskön flicka, strök med handen smekande hennes bruna lockar, suckade och sade:

— Mitt barn, du måste lemna mig och resa utomlands. Du förvirrar hufvudet på och förhexar alla unga män, som du träffar. Vi hafva nu kommit så långt baklänges i upplysning som till adelsupphöjelsernas tid; snart stunda hexprocessernas, och då är du ej längre säker.

Och han kallade sin son, tryckte hans hand och sade:

— Min gosse, du måste ändra planen för dina studier; det duger ej längre med filosofi och estetik. Plugga i stället naturvetenskap och genealogi. Ämnet för din gradualafhandling blifve: »Kräftans rätt att uttränga lejonet ur Sveriges riksvapen»; kanske kan du då finna nåd för höga vederbörandes ögon och ha hopp om den snart blifvande »professuren i adelskalender».

Det enda ledsamma med alltsammans är, att baron Dicksons sköldebref är så pin färskt, att han kan få snufva, om han bär det i bröstfickan.

Hade *jag* varit kung, så skulle jag i stället baronisera hr Dicksons farfader och mormoder; då hade han fått »anor» också, och inte behöft stå och skämmas inför de friherrar, som t. ex. högstsalig hans majestät Fredrik den förste gjort.

Kom inte och säg, att detta inte gått an för det dessa vördade förfäder äro döde, ty då Gregorius VI gjorde helgon af dem, som hvilat i jorden i *fyra* sekler, kan väl en individ, som legat der bara i *ett*, åtminstone duga till baron.

Baron Dicksons friherrebref lär bl. a. innehålla en större, noggrann förteckning öfver en mängd varor, som med enorm vinst för svenska handeln fraktats genom den medelst hans mæcenatskap upptäckta nordostpassagen.

Elaka tungor påstå, att förteckningen varit färdig en gång förut med bilagor och allt, men att vaktmästarens

i kommerskollegium piga trott handlingarna vara en mouche-lapp och i tankspriddhet fastat dem in extenso öfver en afrifven finne.

Hvad Grönlandsexpeditionens resultat beträffar, lära riddarhusets flugor på plenum plenorum med stor majoritet beslutit, att af tacksamhet mot den man, hvilken så frikostigt understödt prof. *baron* Nordensköld, som från Island hemförde trenne firade skönheter af deras eget slägte, icke under de första fyra åren göra något fult på den friherrliga Dicksonska vapenskölden.

Riddarhusets väggskäktor utmärka sig deremot för en krassare uppfattning af nobilisering. När efter den näst föregående adelsupphöjelsen de trenne nya sköldarna skulle spetas upp på väggen, trodde alla skäktorna, att det var någon ny sorts insektspulver i kondenserad form, men nu moja de sig på dem lika godt som på numro 1 Brahe eller numro 2 Lewenhaupt.

Devisen på Svenska riddarhusets nyaste sköld lär *icke* skola blifva: »Hvi suckar det så tungt uti skogen!»

Filosofie doktor Oskar Dickson upphöjes på samma tid som andra vetenskapsmän nödgas reducera sina anspråk. Så måste t. ex. professor von Schéele, som fordom hade näfvarna fulla af »spikar», numera nöjas med ett enda *stift*.

* * *

På Lützens dag.

Det var en tid, då från Svithiods kust
Vi drogo en verld emot,
Vår lek var strid, och vi lagt med lust
Så månget land för vår fot,
Och Svea konungars ättelängd
Förvarar glänsande namn i mängd.

Men äran bleknat i seklers natt,
 Eröfringar gått sin kos,
 Och blott en skuggbild får minnet fatt
 Och blod och tårar derhos,
 Och multnade fanor, som hänga kvar,
 Blir nettovinsten från bragdens dar.

Blott *en* eröfring oss står igen
 Från tider, då striden brann,
 Den evigt blifver, och det är den,
 Som *Gustaf Adolf* oss vann;
 Han köpt oss rätten med kamp och död
 Att tro och tänka, hvad hjertat böd.

Väl är det sannt, att vårt eget land
 Låg tummelplatsen ifrån,
 Att blott som en döende suck ibland
 Till *oss* trängde stridens dån;
 Men våldets gam, om han flyga får,
 Rätt snart sin jernklo kring verlden slår.

Och ljusets hirdmän på tårdränkt jord
 Ha rusttjenst och värnepligt,
 De strida ömsom med svärd och ord
 Och blödande hjertans bikt;
 Och högt från skyn hörs ett hoppfullt rop:
 Förfäras icke, du lilla hop!

Och än säger häfden, när för din syn
 Det kristliga hemmet står,
 Ett tempel reser sitt kors mot skyn
 Och bönen mot himlen går,
 Hvar hoppet lyste och kärlek brann:
 *Se der det landet, som *Gustaf* vann!*

Det riket, som länderna på vår jord,
 Har äfven sin värnepligt;
 När otron kommer med tviflets ord,
 Med blandning af sannt och dikt,
 Från Lützens kullar hörs *Gustafs* rop:
 Förfäras icke, du lilla hop!

* * *

Vexjöbornas konstsinne och Herr Willmans ursinne.

(Maj 1885.)

Vexjöborna äro lika urstyfva konst- och musikkvänner som några andra tvåfotade individer på den här fixstjernen.

De taga med hjertligt intresse del af huru många dussin näsdukar lilla fröken Andersson har i kofferten, då hon reser ut till Paris för att studera för Gounod, och de kunna stå i tjugo minuter för att pruta af 25 öre på en gipsfigur à kr. 2,50.

De flesta Vexjöbor, som bruka dansa på våra balltställningar, kunna mycket väl särskilja, när musiken spelar upp en mazurka eller en sorgmarsch, komponerad för någon furstlig person.

När här är någon teatertrupp i sta'n, går Vexjöbon gerna — inte på *teatern*, ty det är både kallt och dyrt, men på Storgatans trottoir för att se de små aktriserna slinka in till Ströbergs och köpa 2 alnar band »på kredit till den 15, då aflöningen utfaller».

Har en Vexjöbo sedan händelsevis varit — inte på kungliga teatern, ty det är ju inte alla, som ha tid och råd att resa till Stockholm, men ute i Alfvestad och råkat få se en ärm af fru Hartmans peignoir, när hon på nattåg och i sofakupé reser till eller från Köpenhamn, så försummar han sedan aldrig att orda om »konstens söndagsbarn» och om »dramatikens grufliga förfall i landsorten».

När Jonassonska, Rydqvist—Colldénska, Keyska och Sandbergiska sällskapen gästade Vexjö, har det dramatiska intresset hos de unge männen här, särdeles i fråga om spinnsidans artister, nått sin höjd. Det kan väl hända,

att man inte så noga vetat, hvad de *spelat*, men man har alltid vetat, hvar de *bott*.

I början på 1880-talet, när fransyskorna hade kommit upp med de der tricotlifven, som knäpptes i ryggen med tjugosju knappar och en ståltrådshäktad öfverst i nacken, voro divorna mycket tacksamma för lite hjälp vid toaletten, och lilla fru J. sa' alltid, att en vanlig bokhållare i Vexjö knäppte fyra tricotlif (108 knappar) lika fort som en skånsk husarlöjtnant af bättre sort knäppte ett och ett halft (40 knappar).

Vexjöbon är nogräknad, kritisk och finsmakad. Icke *all* skön konst är honom lika kär. Dock kan hvarje konststart här påräkna ett visst intresse. Vårt lands bästa manskvartett eller norra Europas skickligaste violinspelare ha vanligen den glädjen att i vår konsertsal möta ett sextiotal personer, och Sophia Andersson, den armlösa flickan, som syr tapisserisöm med stortårna, så der en 7 eller 800 konstälskande individer vid särskilda föreställningar.

Tyska musikanter må alltid bra här i samhället. På somliga gårdar få de 10 öre, på andra 5, och ovetta numera ingenstädes.

Förr i världen, när det var trångt i Smålandsposten eller tidningens konstkritiker tillfälligtvis frånvarande, brukade jag alltid, när de tyske messingsmännen kommo, öppna fönstret och extemporera en liten muntlig musik-anmälan, som vanligen slutade med hänvisning till en plats, der tulubber räknas som lyxartiklar och man skulle bli alldeles utskrattad, om man komme i yleskjorta.

Men sedan vår käre kronprins gifte sig, har jag aldrig gjort på det viset, ty jag vet, att det skulle djupt smärta vår lilla älskliga kronprinsessa, om saken föranledde missförstånd och diplomatisk notvexling med tyska riket, ja, måhända tvingade oss att rent af förderfva Tyskland med vår krigsmagt.

Derföre, när jag numera hör internationella melodier på tysk messing ömt söka locka åt sig svensk koppar, präglad till femöringar, så tänker jag alltid: »Jag är ju en kristen människa och vill inte ställa till olycka mellan tvenne mäktiga länder. Jag har det ju för öfrigt mycket bättre än de förste kristne, ty då *de* fingo hela kroppen söndersliten af fyrfotade tigrar, slipper *jag* undan med att bara få öronen sönderslitna af tvåfotade schakaler».

Och så ser jag på kronprinsessans porträtt och tänker vid mig sjelf: »Förrän jag bringar tårar i dessa milda ögon genom att låta hennes sköna fosterland härjas af den förfärliga, i 30 dagar öfvade beväringen från Berg och Ormesberga, låter jag hellre min musikaliska människa massageras en smula».

Pingstdagen skulle gudbevars Kronobergs regementes musikkår göra sig till och inte stå på gårdarna och blåsa för femöringar, utan ställa ihop en riktig konsert på teatern.

Nå, det gick, som det gjorde, och som jag visste, det *skulle* gå. Hade kåren i stället ställt sig på torget och gjort entrén en smula »frivillig», så skulle jag garanterat den — icke precis någon kontant inkomst, men ett auditorium af 250 gatpojkar och ett honorar af 10 lunginflammationer, hvilka skulle skördat de äldre medlemmarna och gifvit de yngre ett efterlängtadt tillfälle till avancement.

Kanske skulle äfven någon vacker hand i andra våningen af de kringliggande husen lossat en smula på fönsterhaken, samt en smäktande ungmö kastat en förströdd blick ut öfver torget och läspat: »Nej se, regementsmusiken; det låter ju rätt hyggligt».

Men gå på konserten å teatern och betala sin biljett, det ville knappast 100 personer. Inte för *snålhets* skull, gudbevars nej, men för musikkårens egen välfärds skull.

Behållningen skulle ju vara till kårens pensionskassa, till hjälp för beredande af en tryggad ålderdom åt illa

aflönade militärer. Men en tryggad framtid ger godt lynne, godt lynne ger god aptit, god aptit ger godt hull, och godt hull ger dålig resonnansbotten åt en messingsblåsare. Nej, rena, klara toner, framstötta ur djupet af tunna, tomma musikantmagar, det är både vackert och rörande.

Denna ömma kärlek och vaksamma omtanka för konsten är för öfrigt icke utmärkande för Vexjö allena; den finnes öfverallt i vårt land. Har icke Liss Olof Larsson fått Vasaorden, för det han går i knäbyxor och såmedelst uppmuntrar strumpstickningskonsten i Dalom! Har icke Rossi fått Vasaorden, för det han spelat Othello och kung Lear!

Dalkarlarne tycka dock, att engelska strumpebandsorden passat bättre för länge Liss, och Valdenströmarna mena, att Rossi egentligen bort ha »medaljen för berömliga gerningar», emedan han genom sitt »utomordentliga, genialiska, glödande, fint nyanserade, väldiga, storslagna, gigantiska och hänförande» spel aldeles vant den stora, »estetiskt obildade» publiken af med att gå på teatern, då han mestadels spelat för mindre välbesatta hus.

Vår kungliga teaterdirektion vurmar nu bara på folk, som inte kan tala svenska. Italienska signorer och finska fröknar omsväfva i drömmen herr Willmans hufvudgård, innan han väl hunnit somna, och August Lindberg lär i dagarna resa mot höga norden för att engagera några Samojeder för den finare franska komedien.

I Berlin har i dagarne gifvits en dramatisk föreställning af döfstumma.

»Talpjes» förstås, ty operorna äro ännu liksom lite hårdspelta för de döfstumma.

Men konsten går framåt.

Så att rätt snart rekryteras hufvudstadsscenerna från Manilla och landsortsteatrarna från Eugeniahemmet.

O tid af fröjd för alla värdshusvärdar, modister och barberare! *Då* få de ha sina biträden i fred.

Häromdagen lär till herr Willman ha kommit en ung, bildskön man, hvilken förde sig i sällskap som en skånsk vagnshäst och sjöng som om de välrenommerade englafamiljerna Cherubim och Serafim inte haft annat att göra på de sista tio åren än bara lära honom skalor.

Han ville ha engagement.

— Ä' herrn svensk? sa' herr Willman.

— Ja.

— Fy tusan! Men spelar herrn också på svenska?

— Ja.

— Och inte på någon sorts utländska, som ingen begriper?

— Nej.

— Var då så god och stäng dörren väl efter sig!

Då blef den unge mannen bedröfvad i sin anda, men gick upp på hotellet, bad borstisen dra sig ett par tag öfver ansigtet med blankborsten, tog på sig en ullperuk och gick åter till herr Willman:

— Pirum, mirum paska, laska sinkabirium, sa' den unge mannen.

— Hvarmed kan jag stå till tjänst?

— Poko, koko vilja spilja komediskia.

— Förtjusande; hvad är min högtärade herre för landsman?

Nu framträdde en »tolk», som den unge mannen fört med sig och sade, att det var en eldsländare, som tröttnat på att äta blånor och sluka svärd å Patagoniens marknader och därför, utan att generas af någon som helst repertoire, ville »på sitt modersmål» spela komedi å kungliga dramatiskan för 2,500 francs pr afton.

Herr Willman grät af glädje, föll den unge mannen om halsen, kysste honom, så att all blanksvärtan höll på att ryka åt fanders, och sa':

— Den som nu bara vore af med Fredriksson, Elmlund, Björkegren, Thegerström, Hartmans och det andra

eländiga, svensktalande ynglet, riksdagen och teaterpubliken, och så hade fyra portugisiska mamseller, en ingénue från Söderhafsoärna, en bof från Toulon, en père nobel från Japan och de Rossirasande rescensenterna *ensamma* i salongen, så kunde jag ännu våga hoppas på en framtid för vår *nationalscen!*

* * *

När fröknarna fingo lof att gifta sig vid 21
års ålder utan att säga pappa till.

Nu ingen adlig pappa mer
Med magtspråk gitter tvinga er,
Min kära, lilla fröken,
Nu kan hvar Strömqvist, Pettersson
Ostraffadt föra er ifrån
Jungfrulighetens öken.

Hur svårt att va' *förnäm* ibland,
När lilla hjertat stod i brand
Och önskade *förening*;
Ni *frälse* var, men blef ej *frälst*
Ändå på sätt, ni ville helst,
Ja, ni förstår min mening.

Er piga gjorde fritt sitt val
Och lade krokar utan tal
För kusken och betjenten:
Men sjelf Ni tvangs, notarien
Att afsked ge för pappas vän,
Den gamle presidenten.

Sväll, komministermage, ut,
Du inspektör var stolt till slut,
Af fröken sjelf ni väljas,

Ja till och med en skral adjunkt
Är vida bättre än att tungt
I ensamheten dväljas.

Väl darra yfverborna skägg,
Väl rynkas ögonbryn på vägg
I gamla riddarsalen,
Och farmors konterfej med harm
Hör på den nya tidens larm
Och sveper om sig sjalen.

Från griftehvalfven mumlas än
Att våra dagars adelsmän
Fräckt bryta tro och lofven:
Men ack, min fröken, var ej rädd,
Ty brudgemakets rosenbädd
Er vinkar från alkoven.

I "extramän och skrifvare"
Snart skall man eder våga se
De djerfvare försöken,
Snart drömmer hvarje ofrälst karl,
Att ödet honom ämnat har
Till fru en "riktig" fröken.

* * *

Ett par ord om kungar, svagdricka och krinoliner.

(Juli 1885.)

Ofta har jag undrat, om det verkligen kan vara så
förskräckligt svårt och krångligt att vara kung, som man
försöker inbilla folk.

Vore det inte för de många resorna, hvaraf min
garderob, och de många festmåltiderna, hvaraf min mage

skulle lida, hade jag verkligen god lust att vara i Oscar II:s kläder en vecka eller två.

Helst två; den ena för att låta drottningen omvända *mej*, den andra för att sjelf omvända Sverdrup.

Men som resorna och festmåltiderna äro oundvikliga för en nutida svensk kung, och hotellräkningar och magkatarrer det värsta jag vet, så skulle jag, om hans majestät komme till mig och föresloge fjorton dagars tjänst- och lönebyte, sannolikt svara som salig Nisbeth sa', när alla fienderna voro dödade eller tillfångatagna, men han ändå inte kunde låta bli att slåss, och konungen bad honom sticka svärdet i skidone: »Herr kung, jag *kan* inte».

Min åstundan att regera lite förskrifver sig inte, som man skulle kunna tro, från studium af den nyaste norska historien, utan från en afton helt nyligen, den jag tillbragte å »National» i Köpenhamn. Der uppträdde en s. k. förvandlingskonstnär, hvilken på några få minuter inför publikens egna ögon maskerade sig som ett flertal mera allmänt bekanta män, den ene efter den andre, samt i sina olika skepelser helsades med lifligt bifall, som i styrka varierade allt efter den person han förestälde.

Men när han visade de kända, af sprit och biffar något dästa dragen af herrar Jensens og Pedersens gamle hederlige Frederik den syvende, då brast det riktigt löst. Man skrek, hurrade, stampade och väsnades värre än några hundra pensionsflickor, som fått hvar sin lefvande råtta i underkjolen.

Och så mumlades det något från ett par af salens hörn, och hvad det var hörde jag inte riktigt, men så mycket kan jag säga, att något nedkallande af himlens särskilda välsignelse öfver Christian IX och hans provisorium var det bestämdt *icke*.

Och så skrek och hurrade man ånyo, som om alla de punschbuteljer den numera högtsalige under sin jordevandring intog varit idel tyska provinser.

Och likväl hade den mannen inte gjort något annat än druckit något tapprare, ätit något mera och pratat bredvid munnen något oförsigtigare än vanligt folk, samt för resten låtit verlden sköta sig sjelf.

Hade jag eller du, käre läsare, gjort på det viset, så hade vi fått varningar af våra mostrar, ovetta af våra läkare och spräckta västryggstycken — det hade varit allsammans; men då en kung gör sådant, får han folkets kärlek och beundran hela 21 år efter sin död.

Om jag eller du, käre läsare, i vår ungdom gjorde oss skyldiga till någon liten förvillelse i kärleksvägen, så blef det ett väsen värre än om en ankarstock kommit bort ur ett bevaringskök, men om en kung gjort sådant, och i all synnerhet om han haft den försigtigheten att lägga sig ned och dö ett eller annat sekel, innan den nuvarande uppsättningen af svenska akademien föddes, så helsas hans bragd med jubel, och skalder falla ned för att i ljufligt smältande stanzer besjunga den »höga» kärlekens låga föremål.

Om en kung ingenting gör, kallas han »sannt konstitutionell»; om *jag* ingenting gör, kallas jag »en förbannad lathund».

Det är rysligt lätt för en kung att göra sig angenäm, om han vill. I händelse nu jag skulle råka att komma på kalas med kung Oskar, och han toge miste och trodde, att jag vore bonde, norrman eller kolportör och visade sig lite vänlig mot mig, skulle jag komma upp i sjunde himlen af pur förtjusning, och alla mina vänner i åttonde h—t af bara afundsjuka, men om jag å min sida komme med mitt punschglas för att klinga med hans majestät, skulle han helt visst titta på mig, som om han ville säga: »Hvad fan vill herrn?»

Om *jag* lägger öknamn på mina medmenniskor, så får jag minsann nog veta hvad nionde och elfte paragraferna af sextonde kapitlet strafflagen innehålla, men om

kungen kallar en grosshandlare för »baron», blir grosshandlaren förtjust och hela nationen skrattar.

Om en manlig badgäst går och kikar i fruntimmersbassängerna, anses han föga bättre än en kanalje, men kronprinsen tog sig en flicka midt i Baden, utan att någon människa sa' ett dugg.

Men likväl kan en konung tröttna på sitt ljuftva kall och nedstiga från tronen, ja, liksom en vanlig dödlig kan afsäga sig sin värdighet som människa och bli nattvakt, profoss eller norskt statsråd, kommer det också framgent heta, att »jordens kungar sku' abdikera», så att de afsäga sig sin värdighet som majestät. Har det då alltjemt gömmts en människa bakom hermeline, så går det väl an; annars påminner en afdankad konung allt bra mycket om en bladlös knif utan skaft.

Den siste konung som abdikerade var Joseph Malins, goodtemplarkungen. Orsaken dertill var hans renlighet. Han anade nemligen, att när några fanatiska goodtemplare å sitt nyligen hållna stora möte börjat ifra för att få bort svagdrickat, skulle turen snart komma till tvättvattnet, hvilket onekligen har en »lifvande» verkan på människan, till fruktsoppan, enär denna stundom afredes med vin, till brödet, emedan af säden kan göras bränvin, till bankvexlarna, enär dessa ofta komma människan att »förlora jemmigten», till flickorna, alldenstund de ständigt göra oss »yra i hufvudet», till stöflarne, derför att de ofta bli »sneda», och till skjortan, emedan hon vid hvarje tvätt »känner sig dragen».

Denna gången stod dock svagdrickat sig godt och de välvise beslöto, att hvarje storloge skall ega bestämma, hvilka drycker, som äro lofgifna eller icke, dervid afseende bör fästas icke vid »alkoholhalten» utan vid »dryckens berusande verkan».

Ännu bättre vore väl, att lemna denna bestämningsrätt åt hvarje enskild goodtemplare. Den ene kunde då

dricka punsch, den andre konjak under försäkran: »På mig verkar denna dryck absolut icke berusande».

Komme vi så derhän, att vi blefve äfven *andligen* nyktre, så vore allt godt och bra. Nog äro vi på väg dertill, och de säkraste bevisen derpå äro väl att man vill ha bort det förskräckliga, förderfbringande svagdrickat, som ruinerat och bragt i olycka så många familjer (krögarefamiljer förstås) och åter införa den lille vackre, oskadlige och oskyldige krinolin, hvilken redan visat sina verkningar.

36 tillverkare af sommarvillor ha hängt sig, enär lagom stora familjer numera för en sommarvistelse å landet ha' fullkomligt nog af mammas krinolin till salong, guvernantens krinolin till matsal, äldsta dotterns krinolin till sofrum, köksans krinolin till kök och kammarpigans krinolin till skafferi.

Luftseglingskonsten har inträdt i ett nytt skede. Med krinolin till ballong och en guttaperkagalosch n:o 8 till gondol kan den kaffesyster, som hittills måst nöja sig med att bara utforska *jordens* hemligheter, med bästa hopp om framgång ta' itu äfven med himmelens.

Men då får hon såsom utlänning skaffa sig särskildt tillståndsbref att idka nyhetskrämeri ofvan skyn, ty se i himmelen hafva, som väl är, inga sqvallerkäringar med borgarerätt.

Ingen krinolinklädd dam får bese rikets fästningar, förty hon kan ju hafva en del af en främmande magts krigshär i kjolorna.

Att inomhus sluta en älskad qvinna i sina armar, får väl hädanefter räknas till mera urmodiga förströelser, ty när man nalkades henne framifrån, skulle krinolinfjedrarne slå upp der bak och förderfva ljuskronor, trymåer och å väggarne hängande dyrbara afbilder af familjens hädangångna kära anförvandter.

I starkt blåsväder måste hvarje krinolinbärande dam

förses med en liten sandsäck (om en half tunna eller så) såsom ankare, på det hon icke må flyga bort och komma direkte till vår herre, hvilken måhända icke förstår sig på krinoliner.

Den modernaste formen för ömsinta fruars billiga välgörenhetsmani blir nu, att i kinkigt bergningsväder spatsa ut på landsbygden och ställa sig midt öfver hvar sin kornåker, tillhörande någon fattig bonde, medan säden torkar.

Det öfliga kaffet och kakorna till fattiga skolbarn indragas. De välgörande fruarna ställa i stället upp sig utanför lärohuset och låta ungarna öfva sig i apparelj-gymnastik i krinolinerens gallerverk.

Gud välsigne den krinolinen! Måtte han snart komma till Vexjö!

* * *

Den gang jeg reiste fra Vexjø til Kjöbenhavn.

(Nyåret 1885.)

Mina vänner och bekanta måtte inte stå synnerligen väl hos vår Herre, åtminstone rättar han sig inte det bittersta efter hvad de prata, ty alla önskade de mig »Ett godt nytt år!», men det nya året började illa för mig.

Knappast hade nemligen Aurora, morgonens rödlätta gudinna, sparkat af sig sitt arsenikfärgade stopptäcke och i brokiga morgontofflor traskat åstad mot Vexjö för att bringa Getapuliernas örnsgottskuddar slängkyssen af det nya årets första solstrålar, innan jag tvangs att med blödande hjerta och tom mage lemna mitt fädernesland och bege mig ut i den vida, kärlekslösa världen, i detta stora,

lidelseuppfyllda, dynamitdoftande, politiskt upprörda statskonglomerat, som kallas Europa, ja, mina vänner, ända bort till — Köpenhamn.

För dem som känna mig behöfver jag visst inte nämna, att denna resa inte skedde för ro skull. Ack, jag gör aldrig utländska resor utan under trycket af den jernhårdaste nödvändighets oundvikliga tvång, ty jag bär i min barm det svenskaste hjerta, som ännu klappat mot en nytvättad domestikskjorta af *svenskt* fabrikat.

Jag sliter bara norrköpingskläden och pennor af *svenska* gäss.

Jag äter Grennapäron, då andra tugga apelsiner.

Jag prenumererar på *tre* exemplar af *Svenska* Dagbladet.

Jag hatar norrmännen och herr Hedin, fast jag som en gärd åt den kristliga toleransen är vänlig mot de norska damerna, då de äro unga och söta, och tycker om den norska sillen, då den är gammal och salt.

Jag afskyr de norska färgerna och bar sjelf under min korta uppfostringstid alltid endast de svenska å den del af min stoffhydda, förutan hvilken sadlar och gungstolar skulle vara oändamålsenliga lyxartiklar.

En sådan människa stör icke sabbatsfriden i sin själ vid det nya årets första morgonväkt med en resa till Köpenhamn för att roa sig.

Men Smålandsposten hade via Köpenhamn fått in en ny stilsort, i hvilken bokstafven *s* var alldeles bortglömd.

Hufvudredaktören kallade alla medarbetarne omkring sig, höll ett vackert tal om försakelsens konst och talade: »Mina herrar, vi måste inskränka bruket af *s* i våra artiklar, tills saken hinner blifva rättad».

Men unga, sjelfständiga, frisinnade män, som arbeta i den moderatliberala pressens tjenst, tycka inte om något

tvång på sina uttryck, och de upphäufde ett stort skri, talande hvar och en på sitt tungomål:

Ledarefabrikanten: Jag skulle således icke få skrifva: »Stolt såsom sällan små själar sitter Sverdrups sillstrypande samslägtingars smorde sjelfherrskare styrande sällspordt senfullt stortingets skräflande samling!» — Jag begär mitt afsked.

Inrikes politikusen: Jag har redan en artikel färdig, som börjar: »Stadsfullmäktiges sunda smak, sansade själsrigtning, sällspordt storslagna syften synas samtiden såsom Sigfridsstadens starkaste stöd.» — Får jag inte in artikeln oförändrad, ber jag om mitt betyg.

Konstanmämlaren: Min nästa teaterrevy börjar så här: »Senaste släkten skola säkert skatta sötungen Sackrissons snälla spel såsom storigen stödjande Sandbergiska sällskapets sceniska segrar.» — Får jag inte in 'et så hoppas jag i sjön.

Hvad skulle den arme hufvudredaktören göra? Han måste som alla kloka herrskare vika för allmänna opinionens påtryckning, och det blef beslutadt, att redaktionens styfvaste språkkarl skulle resa utomlands för att skaffa de felande typerna. Och redaktionens styfvaste språkkarl var *jag*, ty då af mina kamrater *en* kunde grekiska och latin, *en annan* tyska och franska, *en tredje* engelska och mesopotamiska, beherrskade *jag* både skånskan och småländskan fullkomligt.

Och så lockade jag kamrer Peterzohn och hans gumma, den snälla faster Petronella, att följa med till Kongens dejlige by, och precis klockan 6,50, då morgontåget med den förenade hastigheten af en oljad blix, ett kärleksfullt ögonkast och tillväxten af en underlöjtnants vexelaccepter gled ut från stationen i Vexjö, skrek faster Petronella: »Herre Jess', Peterzohn, jag glömde din nattskjorta!»

Men Peterzohn klämde sig fastare i sitt förstaklass-hörn, log ett kosmopolitiskt leende och sade: »Mitt barn, man *sofver* inte i en stor hufvudstad, der man med hvarje andetag får ett stycke Europa i lungorna».

Och hans gumma stötte mig i sidan och hviskade:

»Gud låte Rundbäcken få lefva, för annars ta de min Pelle från mig till riksdagsman bara för hans tale-gåfvas skull».

I Alfvestad skulle vi äta frukost. Faster Petronella hade visserligen nämnt ett ord om matsäck till kassans sparande, men då hade farbror såsom en varning berättat henne den af mig förut omtalade historien om ett annat småländskt herrskap, som under en stockholmssejour lefde på matsäck, men utkastats från hotellet för att det började växa ett sånt stiligt skägg på grötpåsen.

Men inte blef restaurationen fet på faster Petronella, inte, ty hon doppade i kaffet som om kaffekoppen varit ett stort bykekar och skorporna och bullarna några små, mycket små barnlinnen.

Så rätt som det var fick jag se farbror Peterzohn och en yngling, som jag först tyckte var en mosaisk handelsresande, stå midt emot hvarandra med sylta på tallriken och knif och gaffel i högsta hugg. Och så börja' farbror Peterzohn ett tu tre att kaffa af sig öfverrocken så ifrigt, att jag var nästan säker på att han ville boxas med ynglingen.

Men så fick jag veta, att den unge mannen var prins Eugen, som var på resa mot södern, och att farbror bara ville visa honom, att hans känslor för konungahuset voro så varma, att de uthärdade i *en* rock.

Och så presenterade vi oss för prinsen allihop, och jag sa' honom några smickrande ord om hans vackra officersexamen, men frågade honom på samma gång, hvarför alla manliga kungabarn nödvändigt ska' bli *knektar*, då det, i fall det vore fråga om att verkligen lära känna folkets tillstånd och behof, vore mycket bättre att de blefve länsmän och prester, ty *de* veta huru bonden har det i både andlig och lekamlig måtto. Men då svarade prinsen, att eftersom militäryrket är det enda yrke, som aldrig på allvar tages i anspråk, göra dilettanter der den

minsta möjliga skada, och det har han då rätt i. Han frågade mig likväl i förbigående om vi behöfde något biträde vid Smålandspostens skämtafdelning, men af pur jalousie de *métier sa'* jag nej, ty jag tänkte: »då blir du stäld i skuggan, Sigurd, för något *så* genomgående skämtsamt i vår tid som åtskilliga af royauténs imposanta emblem, kan du aldrig hitta på».

Med Bernadotternas vanliga ridderlighet bjöd prinsen faster Petronella att åka i sofvagnen, men farbror ville inte tillåta att gumman slumrade, »ty resor äro så rysligt bildande så», menade han. Det är också mycket sannt, ty inom nästan alla vetandets områden gjorde vi nya rön innan vi hunno till Malmö:

Astronomi: En nykläckt vasariddare, som i 10 graders kyla gick med uppknäppt öfverrock på perrongen i Hästveda för att stjernan skulle synas.

Taktik: En handelsresande, som i Wislanda bjöd mamman till en vacker flicka kungens af Danmark bröstkarameller.

Strategi: Två slagtdrängar, som genskötö en lössluppen gris i Liatorp.

Religion: En kolportör, som stod och smygkyste en grann bondtös bakom godsmagasinet i Ousby.

Statsrätt: En vagnslast silltunnor, som tillkopplades i Hör.

Romersk rätt: En i Stehag julande sjetteklassist, som såg glåmig ut i synen af för mycket latinläsande.

Nationalekonomi: Tre busar, som salade till ett dussin öl i Örtofta, i stället för att dyrare köpa fyra flaskor hvar för sig.

Historia: Prins Eugens näsa lär vara en historiskt trogen afbildning af den frejdade stamfaderns eget luktorgan.

Anatomi: Farbror Peterzohns mage kunde rymma 17 konjagare ur resepluntan utan att göra uppror. Handelsresanden, som var från Göteborg, sa' ändå att farbror "knorrade" värre än Israels barn i öknen.

O. S. V.

Resan öfver sundet försiggick utan äfventyr.

Vi voro inte ute för någon så'n der fartygssammansättning, då »de två bräckliga spån, på hvilka djerfv

menniskobarn styra ut öfver oceanens djup, krossas likt nötskal, och själen, stående ansigte mot ansigte med evigheten, ser det förflutna lifvet med alla dess felsteg och förvillelser förfärande tydligt passera revy i sjelfva dödsminuten».

Och inte fick någon äldre dams knäracka det infallet att trilla öfver relingen för att räddas af en ung kandidat, »hvilken på grund af fattigdom tagit däcksplats och frös i sin tunnslitna öfverrock», så att den äldre, hjertegoda damen kunde få tillfälle yttra: »unge man, ni har återskänkt mig det käraste jag egde; tillåt mig bekosta afslutandet af edra akademiska studier!»

Och inte tändes heller »vid första ögonkastet emellan de båda unga människorna med blixstens snabbhet denna outgrundliga känsla, som filosoferna kalla dårskap, poeter: kärlek och englarna: syskonsjälars harmoni.»

(Kanske mycket tillfölje deraf att det var så förbaskadt kallt, att herrarna höllo sig i röksalongen, damerna i aktersalongen och Amor på halfdäck med pressening öfver vingarna?)

Med ett ord: intet äfventyr alls.

Såvida man icke dit vill räkna en hetsig diskussion mellan faster Petronella, farbror Peterzohn och mig om hvar vi skulle bo i Köpenhamn. Farbror och jag röstade för Grand hotell eller Dagmarhotellet, men faster höll styft på hotell Stockholm såsom ett utmärkt familjehotell, der allt gift, hyggligt folk togo in. Hade hon icke sjelf läst på det hotellets resandelista: »proprietär Jensen med fru, Jylland, köpman Pettersson med fru, Skåne, sagförer Knudsen med fru, Aarhus, rentier Karlsson från Halmstad med to döttré», o. s. v. Nästan intet »löst folk», bara »solida familjer».

Hvad qvinnan vill, det vill Gud: vi gäfvo vika.

I Köpenhamn var Beck-Friesen nere och tog emot prinsen, men farbror Peterzohn, faster Petronella och jag

ville bevara vårt inkognito och hade derföre pr telegraf undanbedt oss allt fjesk af kron- och arsprinsar, ministrar och legationssekreterare, kur- och börsfurstar, general- och vicekonsuler.

Det gör mig godt att kunna säga, det man respekterade vår önskan.

Det har ofta förvånat mig att qvinnan, som nu skall lägga näsan i allt (efter att i 6,000 år ha nöjt sig med att bara lägga hjertat), aldrig riktigt kan lära sig fatta och begripa tullstadgan, konkurslagen och andra nationalekonomiska inrättningar. Faster Petronella utgör intet undantag. När vi passerade Toldboden i Köpenhamn och tullsnokarna spände ögonen i hennes kappsäck, som om den varit en nyss myndigblifven arftagerska och de sjelfve lönlöse extraordinarier, så begrep faster inte ett dugg, utan sa' så vänligt hon kunde, i det hon pekade på kappsäcken: »Sydd hos Jönsson i Vexjö; ska' jag beställa en åt herrn?»

Så fingo vi en droska, men den var för låg, så att jag stukade min söndagshatt mot taket och blef etter rasande. Men så tänkte jag på, att Karl X och hans bussar säkerligen stötte skallarna mycket värre, när *de* skulle krypa in öfver vallarna till Köpenhamn, och så lugnade jag mig.

Alltid, när jag beträdt någon af Europas hufvudplatser, har det varit något alldeles särskildt som slagit mig med häpnad genom sin storhet och sitt majestät.

I Ljungby var det bränvinsglasen; på Kronobergshed var det tråkigheten; i Traheryd gästgifvarens sugga, och i Wernamo damernas aptit. I Köpenhamn var det *fruntimmersfötterna*.

Jag antar att ingen dansk qvinna underkastat sig det onödiga besväret att lära sig simma, ty med *de* fötterna går hon på vattnet lika säkert som en monitor.

Hon bör gå säkert på land också, och huru det

med sådana fötter är möjligt att Köpenhamn kan hafva 6,000 »fallna» qvinnor, det vete f—n och fru Andersson-Mejjerhjelm.

En af orsakerna till att Kristiansborg inte kunde räddas vid branden var, att ett af hvalfven inte blef öppnadt i tid emedan vaktmästarens sextonåriga dotter förlagt den fyra skålpund tunga nyckeln i sin guttaperkalagosch. Visst tyckte hon att det kändes lite knöligt, men hon trodde det var en begynnande liktorn.

En dansk bankbokhållare, hvilken förskingrat kassan, rodde en månljus Oktobernatt öfver sundet till Malmö i sin systers balsko.

En gång var jag på en lustsegling med några danska familjer, då masten gick öfver bord med alla seglen, så att vi inte visste vår lefvande råd, huru vi skulle komma hem igen. Men de unga damerna ombord lade sig på rygg på däck och vände fotbladerna mot vinden, och sedan gick det undan, så att sjelfve Palander skulle bleknat om näbben, ifall han varit med.

De danska, i sär de köpenhamnska, fruntimmersfötterna äro således något utomordentligt i sitt slag.

Jag skulle önska, att jag kunde säga detsamma om de danska rakstugorna, men det kan jag inte, ty förutom de småländska häradsvägarna i källossningen och det Mecklenburgska målet i Upsala har jag aldrig sett någonting snuskigare.

När man så ändtligen på en flottig stol under ett nedrökadt tak i en atmosfer, som erinrar fosterlandsvännen om Helsingborgs guanofabrik, blifvit afskrapad af en darrhändt deliriant, hvilken ser ut, som om han nyss fått kunglig nåd för hustrumord, så fins det knappast vatten att skölja af hakan med.

Men jag har sedan funderat ut, att meningen är, det de öfver patientens kinder under operationen nedströmmande tårarna skola bortskölja tvällöddret.

Jag har lidit mycket här i världen, har blifvit be-
sviken i politik och förlorat hela dränglöner på femkorts-
kille, jag har haft för trånga skodon och druckit småländsk
gästgifvarekonjak, jag har fått mina eldigaste kärleksbref
bortslarfvade af samvetlösa hotellstäderskor, jag har i lik-
het med herr Emil Hillberg offentligent uppträdt på cirkus
och jag har ätit middag på hotellet i Hästveda, men något
så infernaliskt som att rakas af en köpenhamnsk barbe-
rare har jag ändå inte varit ute för.

Men på hotell Stockholm var ett englalif. Det var
någonting för själen att se den harmoni och tillgifvenhet,
som rådde emellan respektive herrar Jensen, Pedersen och
Knudsen samt deras fruar. Herrarna gingo inte ut i sta-
den och suddade, utan egnade sig uteslutande åt familje-
livets fröjder, åto frukostar, sexor och supéer, drucko
punsch, portvin och champagne med sina fruar samt eg-
nade dem oafslätligt den mest grannliga uppmärksamhet.

»Di ä' visst nygifta allihop?» suckade faster Petro-
nella.

Och så skulle vi äta middag på »Kungen af Dan-
mark». A la table d'hote. När vi kommo dit körde
der fram den ena droskan efter den andra, och festklädda
herrar och nyrakade herrar, och gamla herrar och unga
herrar, och vackra damer och ful . . hm! mindre bedå-
rande damer, och höghalsade damer och uringade damer
och små söta barn i korta byxor och blåa jackor myll-
rade ut och in genom portalen.

Det märkvärdigaste var att alla tycktes känna hvar-
andra. Nå, det dröjde nu inte länge innan farbror Peter-
zohn och jag fingo hvar sin gaffel i hand och tante Petro-
nella en kyckling i vingbenet.

Men då kom der en gammal gråhårig man med ett
riktigt genomhyggligt utseende och frågade farbror:

— Maa jeg spøre dem min goe mand, hvis De er
inviteret hit i aften?

— Näääj, sa farbror Peterzohn, dä behöfs väl inte heller på ett offentligt ställe.

— Jo, det gör, fordi lokalet är abbonneret i aften; jeg gifter bort min datter her.

Jag trodde tante Petronella skulle dåna, men medvetandet om att icke längre kunna åstadkomma ett plastiskt fall ger qvinnan en märkelig motståndsförmåga i thy omständigheter, och faster beslöt sig för att stå på benen.

Nåja, vi bådo om ursäkt och redde oss till att gå, men vid närmare besinnande fann jag denna sortie för snöplig, och bad gråhårs mannen, att eftersom vi ändå oförvarandes kommit att vara med på ett hörn, vi skulle få klinga med brudparet, och det fingo vi.

Då bad jag om tillgift för det vi »så der ofrivilligt ett ögonblick stört det glada laget. I det äktenskapliga hemmet kommer alltid tid efter annan under årens lopp mången okänd och oväntad gäst liksom vi i aften, men de äro osynliga genier, diminutiva tomtenissar, som traska omkring bland människors barn och inte kunna köras ut som vi. Min och farbror Peterzohns och faster Petronellas hjertliga önskan vore, att de alla skulle vilja brudparet så godt, önska dess välgång så upprigtigt som de svenske fridstörare, hvilka nu aflägsnade sig. Farväll!»

Men ännu måste vi dricka några glas med svärföräldrar, svågrar och farbröder, och sedan gnodde vi i väg till Neijendams restaurant. Der var en utmärkt fiskfilet och en kypare, som jag skulle vilja rekommendera till teateranmälare åt någon bland de större dagliga Stockholmstidningarna.

Han hade reda på repertoiren och konstnärerna. Han fälde sina omdömen mycket mera moget och motiveradt än mången stor dagbladsreferent, han var inte besnörd af kotterikritikens och den personliga partiskhetens garn, han var nära på lika hygglig som Victor Sjöberg i Nyheterna. Han rosade med urskillning »Ulysses von Ithacia» och

»Elverhøi» på »kongelige», men hade äfven ett vänligt nedlåtande ord om Folketeatret. Hans öga brann i glans mot maderabuteljen, då han skildrade fru Oda Nielsens »Gurli» på Dagmar-teatret, men hans ädla kyparbröst egde jemväl en varm vrå för »Djævlens datter» på Kasino.

Söta lilla goda beskedliga Stockholmspress låt upp bara ett par spalter i veckan åt denne Lundin bland Ganymeder och Ganymed bland Lundiner, så skall den teaterbesökande allmänheten *tro* på dig mera än den gjort på mången god dag.

Men tant Petronella lutade hvarken åt tragedien eller farsen, hvarken åt kongelige eller Kasino; hon ville ovillkorligen gå på Café National, der hon hoppades på roliga visor, italienska jonglörer och möjligen en och annan eldätare m. m. i samma stil, som man stundom fått njuta af inne i Rydebergska vedboden i Vexjö vid marknaderna.

Och så begåfvo vi oss ut på spaning efter »National», och politiet och flanörerna och droskkuskarna och spårvagnskuskarna voro också så utmärkt vänliga att visa oss dit.

Stora, glänsande foyerer, speglar, fullständig sceninredning, amfiteater och rader, en ridå, som sjelfve kungen skulle varit nöjd med till brudtücke, en scen mycket större än i Vexjö, och fullständig komedi på denna scen. Farbror Peterzohn blef orolig:

— Hör du, Sigurd du, det här va' f—n så fint till att vara på ett kafé, du. Di der människorna spela, skam ta mig, nästan lika bra som Colldén och Berndes vid Sandbergska sällskapet, som ändå uppträdt å rigtiga scener i hela sitt lif.

— Det kan visserligen farbror tycka, som inte läst någon vidare etestik; men nog finner *jag*, att öfver hela den onekligen rätt roliga tillställningen hvilat någonting

vulgärt, något à la café chantant, något à la . . . jag vet inte hvad.

— Titta efter gumman lite, mens jag kilar ut och får mig en toddy.

Om tio minuter var han igen:

— Hör du Sigurd, du!

— Nå, hvad är det?

— Jo, vet du hvar vi ä'?

— Naturligtvis på Café national.

— Nej, på *Nationalteatret*; de som vi frågade om vägen togo miste på de der båda »nationalerna».

— Desse här menskorna skulle således vara kungliga artister?

— Och alls inga eldätare, jonglörer och svärdsbrukare. Alldeles ja.

— Nåja, jag har nu med van blick följt spelet lite närmare medan farbror varit ute, och jag vill medge, att vi stundom i Vexjö fått se saker, som inte varit särdeles mycket bättre.

Detta sa' jag nu bara för det en tidningsman aldrig får låta förbluffa sig, men, entre nous, så grämde misstaget mig ganska djupt, ty farbror Peterzohns tro på mitt estetiskt-dramatiska omdöme var betänkligt rubbad, och jag kände mig rysligt öfvergifven och ensam der långt borta i det vildt främmande landet, der det för en Vexjöbo kostar tolf kronor och tjugofem öre bara att komma hem igen, obereknadt returbiljetten på båten.

Hädanefter ämnar jag obrottsligt följa den första delen af mosaiske trosbekännaren kung Davids bekanta råd, att »blifva i mitt land», om jag också i min egenskap af ung, framåtsträfvande literatör, stundom skulle få lite svårt vid att följa den andra genom att »föda mig redeliga».

Ur min kokbok.

En roman på 1850-talet.

Tag en vacker Juniqväll
Och en sömnlös natt derjemte,
Tvenne snobbar, en mamsell
Ifrån fru Carlén man hämte.

Så en hård tyrannisk far,
Till staffage två gamla tanter
Och om så man tillgång har,
En sekter och tre löjtnanter.

Qual och suck till husbehof
Och en älskare ihärdig,
Sist en engel och en bof,
Och så — är romanen färdig.

En dam på modet 1870.

Tag tretti alnar tyg och nio dussin knappar
Och fyra skålpund hår, till fläta och chignon,
Ett par pund menskokropp, garneringar och lappar,
Gör skorna knapt 6 tum och polonäsen trång.

Musik till husbehof, tvåtusen franska glosor,
Ett quintin sundt förnuft, ett centigram af själ,
Två stora burkar smink till kindens fagra rosor;
Serveras ung och varm och smakar mycket väl.

En »Westgötapatron».

Lär en gatans son att läsa
Och att räkna addition;
Sedan sättes för att jäsa
Bakom disken hans person.

Ibland strutar, stop och svicka
Seglar han på lifvets elf.
Ända tills han börjar spricka
Ut af aktning — för sig sjelf.

Sedan spännes nya märren
För en dyrbar karriol,
Deri sättes nya herren,
Som var bondkanin i fjol.

* * *

Skandalbladet.

I Anders Nilssons stuga
Herr kyrkoherden stiger,
Och värden höfligt buga'
Och gumman hans hon niger.

Och båda sa' till presten
Att nu de vilja taga
Af honom snart attesten
Och på Atlanten draga.

Ty de ha nyss studerat
En skrift, som slitit bandet
Och smärtsamt separerat
Dem ifrån fosterlandet.

Då gästen vredgad säger:
"Tag genast hit skandalen
Och kasta glömskans häger
På smutsiga kabalen.

Tro ej det snack oredligt:
Som eder vill bedraga!"
Men värden helt beskedligt
Hörs så till ordet taga:

Med orätt ni mig snäste,
 Min nöd är brist på medel,
 Skandalen som jag läste,
 Var just min — *debetsedel*°.

* * *

Aprilrim.

I vårsol'ns strålar står grönklädd backe,
 Kringsusad ljumt utaf vestans il. —
 Nej — grå är jorden och i hvar nacke
 Bor reumatismen. — April, April!

Se denna nordiska Afrodite,
 Som stigit upp ur en (handels-)våg,
 Grosshandlardottern; det fattas lite,
 Att du på knä för den sköna låg.

Se der en hjertsträng, som håller tonen
 Och klingar oskuldsfull och subtil,
 Bah — hon går upp i »federationen»
 Och pratar smörja. — April, April!

Och pappa sjelf, som på sill och doffel
 Han lyckats blifva så baldt gentil,
 Nog är han »sjelfständig». — Under toffel
 Han står hos mamma. — April, April!

Per i sin ungdom har tänkt att klifva
 På ärans trappsteg med hast en file,
 Men helt beskedligt han slöt att blifva
 En tullvaktmästar'. — April, April!

Pål om allt vetande sjöng den tonen,
 Att blott logiken har riktig stil.
 Nu uti »Folkvilje»-redaktionen
 Den arme stannat. — April, April!

På maskeraden man blifver stungen
 Af Amors vingade, lille pil,
 Och smeker masken från "söta ungen"
 Och ser sin — köksa. — April, April!

I jordelifvet en flock af dårar
 Sin lycka jagar, men vindens il
 Förbyter hoppet om sol och vårar
 I tåreduschar. — April, April!

God' vänner, söken dock mod att fatta,
 Och len åt ödets förrädarsmil
 Och narren olyckan sjelf att skratta,
 Fastän ni lurats April, April!

* * *

Midsommar.

(1885).

I midsommartider!

Då är himlen blåare, jorden grönare, bäckarne muntrare och fåglarna vid bättre röstdisposition än annars.

Man talar om *julen*. Åhja bevars, den är nog bra, men frånräkna vi dess religiösa betydelse, så kunna vi säga, att julen lägger mera an på *magen*, midsommaren på *ögat*, julen på att förderfva lefvern, midsommaren på att förbättra hjertat, julen på att åsamka den kroppens sjukdom, som kallas magkatarr, midsommaren på att vålla det själens öfvermått af helsa, som kallas kärlek.

Midsommarens fröjd förhåller sig till julens glädje som en sky till en kökshandduk, som en näktergal till en speldosa.

Ser man ut genom fönstret en midsommarafton, så

är det som blickade man på en nutida fosterländsk boklådsdisk. Det är *grönt* öfverallt; det är »det unga Sverige»: kålmaskar och Strindberg, hundkäx och Levertin.

Midsommaren är Johannes Döparens, föregångarens, högtid. Så är ock den herrliga midsommartid sjelf en föregångare, en förebild till evigt grönskande vårar, hvilkas sommar aldrig vissnar bort. Jag är icke mycket för literaturhistoriska forskningar, men det skulle vara roligt att veta, om inte skalden just på en midsommardag satt i en skogsbacke med en smörgås i handen och en half öl mellan knäskålarna, då han så vackert quad:

»O, när så mycket skönt i hvarje åder
Af skapelsen och lifvet sig förråder,
Hur skön då måste sjelfva källan vara.
Den evigt klara!»

Om vintern ilar man fram öfver bländhvit snö efer frustande fålar. Om våren planterar man rosor och violer. Om hösten skakar man ned de skönaste äpplen från träden.

Men vid midsommar ligger man i gräset på sin rygg och gör ingenting. Samma arbetsordning som i Paradiset.

Vinterns, vårens och höstens nöjen äro deremot omedelbara följder af syndafallet. I Paradiset åkte man inte på släde. För det första emedan der inte fanns annan snö än körsbärsblommorna och Evas barm. För det andra emedan man ingenstädes ville åka, alldenstund man mätte bra, der man satt, barfota upp till polisongerna och med stufvadt grönt i kokosnötkarotter rundt omkring sig. Inte plantade man heller några rosor, ty sådana växte vildt, dels på backslutningen, der lille Kain lekte med sina tennsoldater, dels på Evas kinder, då Adam sade henne artigheter. Och äpplen föraktade man, som ni vet, ända tills ormkanaljen kom och presenterade frun ett halft dussin fruktknifvar.

Nej, man låg på sin rygg och drömde och svär-

made och var alltid vid godt lynne och hade ingenting att ta' sig till hela Guds långa dagen, sedan man läst sina morgontidningar och rökat en lätt cigarr.

Och inte frös man, ty i Paradiset der var midsommar året om, och inte gick det åt mycken ved till matlagning, ty kycklingarna voro inte så sega som de tioåriga, hvilka köpas på torget i Vexjö.

Så att fastän Adam onekligen i mångt och mycket var »friherre», hade han dock aldrig behöft passera gräderna såsom baggbölarepatron.

Men ack, hvarför skall jag nu börja bli stygg igen just på den dag, då de unga tärnorna med blida sinnen och glada tankar gå ut i blommande äng och binda på mystiska »midsommarkransar».

En gammal sägen täljer,
Att i midsommarnatt
Får ungmön skåda ting så underbara,
Om hon bland blommor väljer
Och nio slag får fatt
Och somnar gladt
I ro, den ingen oren tanke qväljer.

Fast anspråkslös och ringa
För verldens skefva blick
En liten vacker blomma nog jag känner,
Ty *huslighet* kan bringa
I hemmet pli och skick
På mat och drick,
Men äfven på de slarfvigaste männer.

En annan blomma växer
I hägn af fingrar små;
Den kallas *flit* och trefnaden den binder,
Och den får snart annexer
I helsans rosor på
En ungmös två
Små sammetsmjuka, ljufva rosenkinder.

Utaf allt "mod" i verlden
 Ett mod är likväl bäst
 — Turnyr och hjeltemod uti all ära —
 Som blyg pensé på färden
 Det pryder qvinnan mest
 På "lifvet" fäst
 Och kallas *tålmod* sin lott att bära.

Två tvillingsblomster väna
 Jag också nogsammt vet,
 Som *sparsamhet* och *ordning* högt de skattas.
 De mycket godt förläna
 Och derfor vållar det
 Helt visst förtret
 Om de i "trollbuketten" skulle fattas.

En ljuf Linnéa finnes,
 Som *mildhet* bär till namn
 Och spirar blygt i hemmets tysta gömma,
 Men aldrig än jag minnes
 Så däglig liljehamn
 I skogens famn,
 Och aldrig ungmön henne bör förglömma.

Dock, — dessa rosor alla,
 Fast vackra, bilda godt
 Blott en *förgänglig* krans kring tärnans änne;
 En gång de vissna falla,
 Då skjutas nya skott
 För evigt blott
 I ständigt nya vårar utaf *trenne*.

Den ena *kärlek* kallas;
 Dess färg är purpurrod,
 Likt blodet, som igenom hjertat strömmar.
 Den aldrig kan befallas
 Till fägring, doft och glöd
 Vid trädgårdsstöd;
 Den måste växa *fri* som tärnans drömmar.

Än trohet blommar inne
I nordisk flickas barm
Och är så blå, som himlens eget fäste.
I gladt som sorgset sinne
Den växer ungdomsvarm
Och lifvets larm
Ej skrämmer den i från sitt tysta näste.

Den första ros, som väckes
Till lif af vårsols smek
I örtagård, som i vårt sinne blommar,
Den sista ros, som täckes
Af vintrig snöflockslek,
Fast späd och vek,
Är *hoppets* ros, som har en lifslång sommar.

*

Det band, som håller samman
De väna rosor små,
Som sommarvarmt i unga sinnen glöda,
Det smides uti flamman
Af hjertan, som förstå
Att — två och två
De städs få sina rosor dubbelt röda.

* * *

Huru det kom sig att fröken Elise blef hertiginna.

(April 1886.)

Det är på våren anno 1910.
Herrar P. A. Siljeströms och Magnus Anderssons i
Lervik motioner ha längesedan gått igenom. Prinsar få
bli häradsskrifvare, provinsialläkare och allt möjligt, få gifta

sig med hvem de vilja och resa utrikes utan att be sin pappa om lof.

Ministären Themptander sitter ännu vid styret. Dess medlemmar ha blifvit gamla, kunna icke förtära annat än vofflor och hafregrynsgröt, och kansliråden inom de särskilda departementen måste fästa sina vördade chefer vid taburetterna med knappålar vid början af hvarje konselj, så att statsråden icke af orkeslöshet må falla i golfvet och slå sönder sig.

Landtmannapartiet, lifskraftigare än någonsin, älskar ännu alltid herrar Themptander & Comp. lika varmt, och visar det, liksom för 25 år sedan, genom att afslå alla firmans propositioner och såmedels hindra den att göra något, som, enligt partiets mening, icke är bra för landet.

Då oppositionen skränar, att *detta* ej kan vara någon parlamentarisk regering, som icke får majoritet för *ett enda* af sina förslag, ruska ministrarna på sig, lossa lite på knappålarne och föreslå riksdagsmannaarvodenas fördubblande, några procents afskrifning å grundskatterna utan vederlag eller väghållningsbesvärets öfverflyttande på folkskolläraryne. När så dessa landsgagneliga förslag märkvärdigt nog gå igenom i andra kammaren med någorlunda stor majoritet, skria de ministeriella lika krytt som för 25 år sedan: »Sägen I *ännu*, att detta icke är en parlamentarisk regering, som har majoritetens förtroende!»

Som sagdt, vi skriva 1910.

Länsman Petterqvist tittar in i salsdörren och säger till sin gumma:

— Lotta, lägg *alldeles* rena lakan i skrifvaresängen i qväll.

— Hvad är det för slöseri, går det inte an att bara mangla ut de gamla ett slag, som när här förr har varit ombyte på skrifvare?

— Tyst gumma, hans kunglig höghet arfprinsen och

hertigen af Småland Carl Oskar Gustaf Adolf flyttar hit som skrivvare i qväll.

— O, du min skapare

Länsmannen går ut i stallet och njuter af sin triumf, frun slår hop händerna och ropar på eau de cologne, fröken Elise, 18 år, smärt, välväxt, svärmisk, hektisk, öm, tillgifven och pensionsfostrad, får en nervskakning.

På middagen får herr Petterqvist telegram:

»Länsmän Petterqvist,

Bondpina!

Kommer med aftontåget. Inga anstalter för min skull. Ingen skjuts vid stationen. Kommer per flygmaskin.

Adolf.»

— Hör du gumma, han kommer med Jönssons nye patenterade flygmaskin, du!

— Ack, måtte han bara inte sjelf vara allt för flygtig! Jag bäfvar för min Elise

Några timmar senare står fröken Elise i mjölkkamaren försänkt i djupa tankar och nystärkt musslinsklädnings, barmen häfves oroligt och djerfva planer korsa hvarandra under den skönt hvälfda pannan.

§ 44 regeringsformen är upphäfd, myndig prins gifter sig med hvem han vill, och prins Adolf är 23 år

Men den olika börden: Bernadotte, Beauharnais, Nassau, Baden = Petterqvist, Jansson, Strömberg, Strykstedt, nej, går aldrig dock, hvem vet?

Hastiga vingslag höras öfver kohagen. Det är Jönssons patenterade ångflygmaskin, som uppfanns år 1900 i Vernamo, det är hertig Adolf af Småland.

Hertigen låter ånghvislan ljuda; han är med i djurskyddsföreningen och antyder på detta sätt torndyflarna att maka sig ur vägen för att inte få ryggskalen knäckta.

Hertigen susar öfver ladugårdstaket och tänker sorgsna tankar, tänker på den tid då prinsar fingo apanage och inte behöfde ge sig ut som länsmansskrivvare.

Men hvad är det för en englalik uppenbarelse, som skymtar fram mellan mjölkbunkarna derborta i fönstret! Dit åt, dit åt! Flygmaskinen sättes i hastigare fart, och myggen falla hopvis till marken, ihjelslagna af dess vingspetsar.

Fröken Elise blickar drömmande ut genom mjölk-kammarfönstret och öfver den lilla kålgårdstjappan. Min Gud, der kommer den väntade! Cigarröken ringlar sig grannt kring hans binocler, hans ögon skjuta blixtar, på ryggen har han en omgång kläder, sex stärkskjortor, ett paraply och ett patenteradt hattfodral, som äfven kan användas till skrifstol.

I nästa ögonblick hvilar en kokett blankskinns-stöfvel på fönsterkarmen, flygmaskinens slappnande vingar hänga med vårdslöst behag utmed den unge konungasonens herrliga gestalt, ynglingen blottar vördnadsfullt sitt hufvud och kastar bort sin cigarr, hvilken faller rakt mellan stjert-fjädrarna på mammas bästa värphöna, som skrockande af smärta springer sin väg. Prinsen gör en elegant bugning och säger:

— Tillåt mig fråga om kommissarie Petterqvist är hemma?

— Jo . . . o beva . . . rs, stammar Elise, som står med en bunke i hvardera handen, men slutligen får nog besinning att ropa till köksan: »Qvicka dig Kajsa och knäpp flygmaskinen af hans kunglig höghet!»

På farstubron står pappa sjelf i nyborstad uniform med den trekantige hatten under armen, och mamma i svart sidenklädning med hvita remsor om hals och handleder samt moderlig rodnad på kinderna. De titta åt skyn så nackarna kunna gå af, och vänta naturligtvis att prinsen skall slå ned på stora trappan. Slutligen nyper länsmannen sin Lotta i armen och hviskar:

— Nig för tusan böflar, der ha vi hans kunglig höghet!

— Ack, Petterqvist, Petterqvist, det är ju bara en
hönshök.

När slutligen de gamle efter lång och fruktlös väntan
besluta sig för att gå in, finna de Elise och prinsen i
förmakssoffan. *Han* berättar henne om sista hofbalen,
hon anförtror honom huru löjligt prestgårdsamsellerna
kläda sig om söndagarna.

Elise har redan vunnit stor säkerhet och presenterar
med ledigt behag: »Min mamma Lotta Petterqvist, född
Strömberg, min pappa kronolänsman Johannes Petterqvist
— hans kunglig höghet arfprinsen och hertigen af Små-
land, kontorsskrifvaren Carl Oskar Gustaf Adolf».

Till qvällen hade man äggröra och stekt fläsk, pappa
Johannes bjöd på tjugoårigt sädesbrännvin, och vid halfvan
bad hans kunglig att få säga »farbror».

Skall jag behöfva i detalj skildra huru tvenne unga,
varma, oskyldiga hjertan funno hvarandra, huru prinsen
gaf Elise en flygmaskin i julklapp, huru hon flög med
honom på utmätningar och satt i en hög grantopp vid
vägen och hvilade sig och virkade mellanspetsar till två-
manslakan, medan hans kunglig höghet var inne på torpen
och pantade, samt slutligen huru de båda familjerna Berna-
dotte och Petterqvist, en afton då hertigen kom hem från
beväringmönstring, sammanslöto sig i en lång brinnande
kyss, så innerlig att gamla Kajsa med andan i halsen
sprang till sin matmor och skrek: »Frun, nu fara visst
alla korkarna ur öflaskorna i skafferiet!»

Skall jag tala om huru folket hurrade och Ny Illu-
strerad Tidnings ritare tog 10 skizzer i timmen, då hertig
Adolf och hertiginnan Elise, född Petterqvist, höllo sitt
intåg i Stockholm, som dränkte 11 musikkårens särskildt
komponerade festmarscher i sitt gränslösa jubel då de
Petterqvistska svettfuxarna lunkade fram öfver Norrbro, här
och der nafsande en kammarherre i ryggen eller läggande
öronen tillbaka då en hoffröken kom dem för nära?

Skall jag tala om att gamle Johannes Petterqvist i sinom tid fick serafimerorden och att alla gästgivare och andra ölkrögare i distriktet vordo hjertligen förfärade när han kom med orden till marknads, förthy de trodde att kommissarien blifvit »blåbandist?»

Nej, allt det der kunnen I sjelfve tänka eder; jag vill blott nämna, att hans kunglig höghet fick distriktet efter sin svärfar, ehuru flera mera meriterade sökande anmält sig, att ortens radikala tidning då skref en hel spalt om »öfvergrepp» och »mannamån», att hertiginnan Elise, ehuru bara länsmanshustru, på julkalasen tog kaffe före kronofogdens fru och att i förmaket på Bondpina hänga två vackra porträtt af framstående statsmän. Under det ena står »A. Magnusson i Lervik», under det andra »P. A. Siljeström».

Hennes kunglig höghet hertiginnan Elise, född Petterqvist, har sjelf hängt dit dem.

* * *

Tidningsmannen.

Allt skall en tidningsman förstå,
 Allt skall han skrifva om,
 Allt skall han hafva reda på:
 Johannishus och Rom,
 Och lagom djerf och lagom rädd
 Gå i moraliskt pansar klädd.

Hvar knut, som diplomaters tropp
 Omöjligt lösa kan,
 Han vid sitt skrifbord reder opp,
 Den bålde pressens man,
 Och dessemellan skrifs notis
 Om — soteld i en torparspis.

Om landtbruk och ekonomi
 Han också skriva bör,
 Ty ligger han ej skarpt deri,
 Tar publikum humor,
 Han kommer snart till klarhet med:
 Potatis odlas ej på träd.

I sköna konsterna, hoc est:
 All möjlig estetik
 Han resonerar som — en häst
 Och skarp är hans kritik,
 Han med ett penndrag rykte ger,
 Ett annat sablar storhet ner.

Men ack, tyvärr, medaljen har
 En afvigsida ock,
 Och utan skyddsvärn och försvar
 Står journalisters flock
 Emot en allmänhet, ja, ja,
 Som sjelf ej vet hvad den vill ha'.

Om allt man finner bra och godt,
 Så nämns man ömkelig,
 Men man må våga klandra blott,
 Då får man akta sig
 Och aldrig utom porten gå
 Sen klockan man hört åtta slå.

* * *

En kulen "första Maj".

När fordom väl det blifvit första Maj,
 Begynte hvarje fluga sommandansen
 Och man med trygghet satte sin kavaj
 Samt ytterstöflar uppå assistansen,
 Och ännu förr'n man knappast visste ordet
 Uppå verandan ställes kaffebordet.

Då syntes ängen uti grönska stå,
 Och tufvan hade sippor uti hatten,
 Och himlen sken liksom en tänd brylå
 Och insjön som ett ospädt toddyvatten,
 Solstrålar lekte som små amoriner
 Re'n klockan fem på våra sänggardiner.

Men sedan Nordenskiöld till polen for,
 Så blef det krängel uti atmosfären,
 Och Bore vid sitt kränkta ishaf svor,
 Att skicka på oss arme hela hären
 Af influenzor, lungkatarrh och snufva
 Med mera, som kan doktors lif förljufva.

Liksom en tjufojk, hvilken på försök
 I den förbjudna skafferidörr'n gläntar,
 Står solen, mångt småländskt torparök
 Med lidelse på första grässtråt väntar,
 Vi ätit slut på refbensspjäll och sylta
 Och nu skall sångens musa ut och stylta.

Och detta säger jag därför för sannt,
 Så sannt, som allt det jag för tryck vill skrifva,
 Att kunde saken hjälpas med kontant,
 Så skulle jag mitt sista öre gifva
 För att få vårluft, blomsterdoft så skönt
 Och lite sol, en smula sommargrönt.

* * *

Qvinnans skål.

(Improvisation vid en fest inom Södra Smålands jagtförening.)

Hell jägar'n, som väcker en slumrad natur,
 Då djerft genom skogen han drar;
 Hans härrop det skallar kring klippa och fur,
 Och hjerta i bröstet han har:

Det klappar, när orrhönan kullen har kläckt,
 När tjädrarne spela, när morkullan "sträckt",
 När kriget förklaras mot kråkornas slägt,
 När "Klinga" i skogsbrynet "väckt".

För honom är skogen ej slagtarebod;
 Om jagtlyckan än varder karg,
 Far blott med beräkning hans vingade lod,
 Och karlen blir ledsn och arg,
 Då harungen skjuts när han knappast kan gå
 Och andungen förr'n han fått fjädrarna på,
 Liksom då man snara om halsen vill slå
 På tjädrar och orrtuppar små.

Han älskar ej ensamt det blod, som ur sår
 Förrinner för väder och vind,
 Högt skattar han äfven den purpur, som går,
 I skyar på rodnande kind,
 Och jagternas möda och stormvindens il,
 De lyckade skottenas glänsande fil
 Allsinte förmå göra jägar'n trankil
 För Amors bevingade pil.

Och derföre ock har jag menat som så,
 Att nog låter mången af dem,
 Som stå här, en tanke så smygande gå
 Till soligt och leende hem,
 Den tanken — hur ljuf kännes icke dess flygt
 Ehvad detta hemmet står verkligt och tryggt,
 Ehvad det af bäfvande hoppet så skyggt
 Är endast — i aningen bygd.

Och hemmet — hvad är det, om icke ett skal
 Kring kärnan af jordlifvets skatt,
 Hvad gömmer det adlast, på höjd som i dal,
 Hvad heter den sol, som blef satt
 Att sprida från kärlekens himmelska höjd
 Ett ljus för den vilsne, en stråle af fröjd
 På stigen för den, som af mödorna böjd
 Likväl i dess hägn lefver nöjd?

Jo, *qvinna* hon nämnes, och utan hvar fras,
 Som bågarens klang låter dö,
 Vi samfäldt här höja ett hyllningens glas
 För moder, för maka och mö,
 För nordlandens *qvinna*, för hemmets idol
 Med hjerta af guld och med mod utaf stål,
 Som böjes, men bryts ej, som lider och tål,
 Vi tömma den bräddade skål!!

* * *

Miniaturer.

När Gerda Grönberg var 19 år och hade spelt pojkruller i de moderna operetterna i 16 månader, fick hon en silfverlagerkrans i Finland.

När Adelaide Ristori var 60 år och hade spelt Shakespeare i fyra decennier och skref och frågade om hon kunde få uppträda i Vimmerby, svarades, att »om hon hade eget tält med sig, kunde det gå för sig på snickare Petterssons gård».

Och så säga ändå filosoferna att ungdom och skönhet och Offenbach och Boccaccio ä' ingenting.

Hjertat är det rymligaste af allt skapadt; det har plats för jord och himmel med allt hvad deruti är, för berusande fröjd och för hopplös förtviflan, för obotligt tvifvel och hängifven tro; men det är på samma gång jordens ointagligaste fäste, ty magt och välde och ljuflighet och herrlighet söka förgäfves tränga derin, om de ej ha den magiska nyckel, som ensamt passar för ett enda människohjertas dörr.

På Kalmar slott såg jag en säng, om hvilken framstående häfdaforskare påstå att Gustaf II Adolf *icke* legat i densamma, och då detta, mig veterligen, är den enda något så när skräpiga gamla säng i våra samlingar, om hvilken detta blifvit sagdt, får den onekligen derigenom en viss märkvärdighet.

Så fanns der också på slottet en lås arbetad af Erik XIV så väl och fint, att den utgör ett nytt bevis för att mången krönt galning skulle kunnat blifva en bra och nyttig människa, derest icke den ärftliga, oinskränkta monarkiens idé sväfvat som en förbannelse öfver hans vagga.

Det otacksammaste af allt i verlden är att ge ett upprigtigt råd, ty det händer en gång på tiotusen att det blir till nytta för den som får det. De öfrige gångerna blir det till förargelse för den som ger det.

I vårt älskade fädernesland göres så fasligt mycket för »fallna qvinnor» och »vanartiga barn», att qvinnorna kunna tycka det vara riktigt rart att »falla» och barnen borde förlora all lust att uppföra sig väl.

Stackars de *sedesamma* flickorna och de *välartade* barnen, *dem* bryr sig ingen om!

Vexjöborna tyckte det var ganska mycken »luft» i Luccan, då Luccas »dam-, sång- och faktsällskap» uppträdde å deras stadshus.

En af de unga, sköna fåkterskorna fick sina trikoter illa rispade af en dolk, och var detta ett af de få tillfällen i Vexjö, då »lapp på Luccan» varit behöflig.

Alla voro hänryckta öfver formen på fröken Mariannes fötter. Endast *en* ung man förblef oberörd och syntes betrakta dem såsom något helt vanligt.

Han var snickaregesäll och brukade göra divanbord.

Alla beundrade fröken Mariannes smalben. Endast tvenne herrar förhöllo sig likgiltiga.

De hade nyss varit öfver i Köpenhamn och sett elefanterna i zoologisk have.

Damernas fylliga växt vann lifligt erkännande. Blott en bryggaredräng, som var van att rulla tunnor dagen i ända, blef likgiltig.

Aktörer äro af tre slag: de som glädja publiken, de som glädja sig sjelfve och de som glädja kommande tidens estetici. Det första slaget träffas oftast på hufvudstadsscener och glädja publiken, emedan de spela så bra. Det andra slaget träffas oftast vid sällskapsspektakel och glädja sig sjelfve genom att spela med ett sådant »levvande intresse». Det tredje slaget finnes talrikast i våra vagabondiserande landsortstrupper och glädja herrar estetici, emedan dessa inte behöfva lära sig deras namn.

Aktriserna vid de s. k. »banden» äro också af tre slag: de mindre dygdiga, de odygdiga och de fula.

»Bandens» förste älskare sönderfalla ock i tre afdelningar: vackra karlar, fräcka karlar, dumma karlar; den, som hos sig förenar alla tre klassernas egenskaper, blir regissör.

Vid kungl. danska teatern rör man sig hufvudsakligast med mera »mogna» talanger. Premierdansöserna hafva i medeltal ruinerat två lifränteanstalter hvardera, och den lyriska scenens hjeltetenor skulle under ferierna mycket väl kunna tjena sitt bröd genom att åtfölja ett museum såsom »Den hundraårige mannen från Connecticut».

I den gamla, dumma, skrämessiga, klafbundna, idealistiska, föräldravördande och naiva tiden, då man ännu lefde i den falska föreställningen, att en människa måste ha *lärt* något för att *kunna* något, fanns här en viss skrå- och kastanda, som afhöll alla förlupna skräddaregesäller från att omarbete samfundsordningen och alla uniformsklädda officerare från att predika. Annorledes än på slätten öfver den der texten, ni vet: »Din sju aderton tunnor» o. s. v.

Men nu yttra sig riksdagsfarbröder, hvilka inte kunna något annat språk än den dialekt, som talas i valkretsen, ogeneradt i latinfrågan; riksdagsfarbröder, som inte sett andra ingénuer än sina pigor, afgöra öfver kungliga teatrarnas ve och väl, och riksdagsfarbröder, hvilka hafva en mycket sväfvande föreställning om huruvida potatis är höst- eller vårsäde, yttra sig med mycken pondus i jordbruksfrågor.

En glans är solens, som värmer och upplyser en värld. En annan guldets, som kläder den nakna, mättar den hungrige, betalar s. k. mannaheder och köper s. k. qvinnotro. En tredje glans, som också »blänker», det är — tiggarkryckans, på hvilken lättjan, oförskämtheten och oförmågan släpa sig fram.

Silfverbröllop.

För kärlek, som hållit sig lika
I glädjens och präfnings da'r,
För hjertan, som än äro rika
På fröjd, fastän solen sig drar
Allt mera mot dalen i vester,
För vandrigen lätt eller tung,
För trohet, som tiden befäster,
För *allt* råder konungars kung.

Der se vi dock ytterst den källa,
Hvars friska, ovanskliga våg
Med magt genom öknen vill välla
Och styrka båd' hjerta och håg.
Den lifskraftens vigvatten stänker
Ännu, ej af verldsbullret störd,
Der silfver i lockarna blänker
Och kärffvarna hvitna till skörd.

Jag känner en gubbe, som, när han inte kunde göra träskor till lags åt sina grannar, för att dock hafva något att beställa, tog och omvände dem allihop till baptismen. De starke fötterna rådde han inte med, men de svage hufvudena prisade honom såsom mästare.

Så har äfven krigskonsten i våra dagar blifvit mycket populär, så att en hemmansegare, som två gånger gett julkost åt en indelt soldat, bör kunna bli lärare på Carlberg, och en tidningsreporter, som druckit punsch på en lägerplats en midsommardag, begriper både taktik och strategi bra mycket bättre än generalstaben.

En del sådana tidningsmän skrefvo i våras, då det var som hetast med det k. arméförslaget, att 30 à 40 dagars öfningstid vore mer än nog för våra värnepligtige, om de endast öfvades i det verkliga kriget tillhörande ämnen, såsom att skjuta, sticka, äta ärtkorf, ljuga om segrar, då man fått smörj, slå in fönsterrutor och gömma sig bakom buskarna, men att olyckan bestod i befålets fördömda ovana att förspilla större delen af tiden med att lära truppen sådant, som hvarje vettig människa dels kan förut, dels tydligen finner vara onyttigt, såsom gå och stå, känna sitt befäl, hålla sig snygg och ren, veta höger och venster, skyldra gevär m. m.

Hvarje människa måste finna detta vara klokt resonneradt, och jag beslöt att tillämpa samma logik på en

hel del andra saker. Så kom jag icke långt efteråt i ett sällskap, der man talade om önskliga reformer i vårt undervisningsväsende, och när alla andra hade sagt, hvad de tyckte och tänkte om våra pojkers daning för ett högre lif på predikstolen, katedern eller vid embetsmannapulpeten, så upplät också jag min mun och yttrade:

— Ja, mine herrar, den väsentligaste bristen i vårt undervisningsväsende är lärarnas fördömda egensinne, som alldeles onödigtvis förstör större delen af ungdomens tid. Hvarför skall man t. ex. plåga de stackars ungarna med att lära dem känna bokstäfverna, stafva och lägga ihop? Vore det inte bra mycket bättre att redan vid första lektionen låta dem läsa flytande innantill? Och sen komma språkstudierna och den sakramenska' syntaxen! Tänk om man i stället genast satte gossarna att skriva stilöfningar och gäfve syntaxen hin, huru mycken tid skulle ej inbesparas!

Men då skulle herrarna sett! Mina åhörare blefvo alldeles förskräckta, ryckte föraktligt på axlarna och svarade mig inte ett ord, och följande dagen kom hospitalsläkaren upp till mig i förbifarten liksom alldeles händelsevis, och efter några inledande ord frågade han mig, huru jag kände mig i kroppen, och om inte blodet ibland brukade stiga mig åt hufvudet, och om inte jag ville helsa på honom, och om inte jag trodde, att kurativ behandling strax i början af en sinnessjukdom ofta skulle förekomma stora olyckor.

Efter den betan fann jag, att de göra klokast, som docera i ämnen, hvilka hvarken de sjelfva eller auditorierna begripa.

En af mina vänner har en liten flicka, som jag aldrig träffar utan att ge henne någon kristlig undervisning och förmaning. Hon är nu 8 år och således vid den ålder, då hin onde redan börjat bearbeta barnahjertat.

Jag tyckte således, att en liten varning för besagde potentat inte kunde vara ur vägen och sporde henne därför, då vi möttes häromdagen:

— Kan lilla Jenny säga mig, hvem det är, som aldrig lemnar oss arma människor någon ro, som ständigt vill hafva oss i sitt våld, som öfvervakar oss natt och dag, och som, om man gifvit honom aldrig så litet, alltjemt fordrar mer och mer?

— *Husvärden*, svarade den lilla med tårar i ögonen.

De politiska striderna ha det med sig, att den moraliska människan ofta går till dem som en Penelope, men från dem som en Helena.

De som tvifla på matens och hjeltemodets beroende af hvarandra, ber jag bara betrakta ett tjog svenskar före och efter en festmiddag. Jag känner unga män, hvilka på förmiddagen saktmodeligen gått ur vägen för sin städerska, men på eftermiddagen kunnat se sin oliqviderade skräddare i hvitögat utan att darra på manchetten.

Sanningen är en dygd, men det heter: »*In medio consistit virtus*»; icke underligt då, att sanningen så ofta får »sitta emellan».

Det är inte löjligt att falla på knä för den man älskar, men det är löjligt att inte våga stiga upp igen, när hon har sagt sitt ja, därför att båda hängslorna brustit på ryggen.

Jag vet två väna stjernor, som lysa lifvet opp,
På hvilkas milda sken vi blicka gerna,
Den ena heter *Minne*, den andra kallas *Hopp*,
De stå som tvenne poler vid jordelifvets lopp,
De stå som morgon- och som aftonstjerna.

Den ena hviskar sakta om hädansvunnen dag
Och stökar om i själens barnakammar,
Förtäljer lifvets strider, dess fröjd, dess — nederlag;
Den andra söker tyda vårt eget dunkla jag,
Fast blott på första stafvelsen den stammar.

Så bidom därför tåligt, till dess vi en gång få
Af högre stjernors klarhet ljufdigt bländas,
Då långt från lifvets oro derofvanom vi stå
Och se på andra sidan om aningens ridå
Hur julljus uti fadershemmet tändas.

När bli folken lyckliga?

Då den siste diplomaten ställer sig framför mynnin-
gen af den siste kanonen, för en brinnande 25-örescigarr
till fänghålet och — fyrar af.

När skola qvinnorna upphöra att kokettera?

Då Bismarck och rektor Dahl bli frihandlare, då
procentare vägra att taga räntor, Björnstjerne Björnson
blir kammarherre, Skanör får vattenledning och — män-
nen upphöra att bedraga, missakta och pjollra med qvinnan.

Våra komitéer tröttna aldrig vid att göra godt —
ty de skola aldrig börja dermed.

Hvad är sången?

Ack, sången är en våg, som svallar öfver
 Det fyllda hjertats tysta svärmeri,
 En hemlandston från Edens nejd, som söfver
 Vår oro med en barndomsmelodi;
 Att känna fröjd, för skön för talets tunga,
 För stor att dölja, *detta* är att sjunga.

Och sången går, hvarhelst det henne lyster,
 Som tröst, som fröjd, i koja, i palats;
 Än som bacchant och än som bönesyster,
 Än som koral den bjuder sitt: Gif plats!
 Än skakar den med marseljäsens toner
 På folkens bojor, konungarnas troner.

Man säger, att vår tid är prosaisk?
 Förtal, bara förtal; skrifva icke alla guvernanter jul-
 klappsvers och räkna icke alla folkskolebarn på meter!

När Nordenskiöld blef baron.

(Medan man ännu var nog naiv att tro på Nordostpassagens betydelse.)

Helst vetandet vi helse
 På gammal, känd fason,
 Ty vettet är ej 'frälse',
 Ej kunskapen baron.

Institutioner ramla,
 Men utan fruktan var:
 Det *bästa* af 'det gamla'
 Blir ändå alltid kvar.

Och redan uti gruset
 Af riddarhusets borg
 En byggnad står i ljuset
 På mensklighetens torg.

Ljus, sanning, dygd den heter,
 Och *högsta* nådens sol
 Skall uti evigheter
 Bestråla dess kupol.

Och i *den* riddarsalen
 (I Sverges lilla vrå)
 Bland främsta ättartalen
 Re'n dina sköldar stå.

Hvart tillägg till den ära
 Är nära nog en stöld,
 Ty namnet, som de bära,
 Är *Adolf Nordenskiöld*.

Skottdagsfantasier.

I dag är stunden inne, mina sköna! den kommer icke åter förrän om fyra år och då är kanske redan en och annan af er en smula passerad, för att ej säga antiquerad. Tagen alltså edra af behagens herre rikligt försedda pilkoger och läggen säkert an på det stackars villebråd, hvilket icke begär bättre än att få ligga blödande och glöddande vid edra fötter i hopp om en medlidsam blick . . .

Från rosenläppar de jagtrop skalla,
 Som äro jordlifvets poesi,
 Den djerfve bäfvar och hjeltar falla
 Och Adams söner de tycka alla,
 Att skottens smällar tillsamman bli
 Af englatungor en symfoni.

Hvar ungtkarl är en förarglig bengel,
 En djerf rebell mot behagens magt,
 En egoist och en »fallen engel»,
 En tistelknopp på en rosenstängel;
 Du gamle dåre, var på din vakt,
 Ej lodet felar på skottdagsjagt!

Gif akt, gif akt, jag vill mönstra hären,
 Som tågar ut till vårt kufvande,
 Men först en blick uppå mordgevären,
 I sköna ögon, ty ni just ären
 Det farligaste i er armé,
 Ehvad ni gråta, ehvad ni le.

Ert rytteri är den lock som svallar
 Kring rosenkinden så skär och fin
 Och liten mun jag sappörkår kallar,
 När ömt den qvittrar, när skrattet skallar,
 Sist stämmer artilleriet in
 Med blygsam hviskning: »Ja, jag är din».

Hej, raskt framåt, sköna jägarskara,
 Ni assessorer i Frejas råd.
 På hvart »als todt» våra hjertan svara,
 Att det är sällt och gudomligt vara
 Förutan undflykt, förutan nåd,
 Ert sjufaldt lyckliga villebråd!

När det är djup fred i landet, då måste man antingen med Herostratos gå åstad och bränna en kyrka, eller på annat sätt framgångsrikt öfva den baklänges gående Darwinismen, eller förneka Gud, eller gå i taket, eller skriva en jubelfestkantat, eller dansa på lina, eller rymma med ett rekommenderadt bref, för att i någon högre grad ådraga sig sina medborgares uppmärksamhet och förtroendefulla välvilja, men i stridstider, då dölja sig marskalkstafvar i ränselarna, då framträda politiska storhe-

ter med hastigheten hos en oljad blix, som kommer susande från en i ljusa färger appelkastad himmel, då springa lyckans gullgossar och den medborgerliga förtjenstens i segerhufva burna söndagsbarn fram, fullväxta som Minerva under Jupiters peruk.

När en nationel skald dör, bör alltid »sterbhusets ställning» anses god, ty på kreditsidan inestår en solvent gäldenär, det folk, som tjusats af hans toner, för belopp, hvilka icke kunna i penningar beräknas.

Manliga sjelfmord inträffa talrikast på måndagarna, ty då skola alla på den dagen och söndagen förfallna vexlar inlösas, hvaremot de qvinliga sjelfmorden oftast begås på söndagarna, dels till följe af fruarnes ledsnad öfver att männen gå ut och lemna dem ensamma på hvilodagen, dels emedan ett arbetsamt och ordentligt fruntimmer aldrig i söckna veckan har tid att tänka på sin egen vare sig förströelse eller förstörelse.

Ack, för det hela menskoslägtets mamma
Med qvinlig lystnad åt förbjuden frukt,
En kitslig engel stälde med sin flamma,
Att hålla konungar och pack i tukt.

Men ifrån Paradis, så lyder sägen,
Fick menskan, för att hålla dock god min,
Till sällskap uppå mödosamma vägen
Som tröstemedel: *qvinnor, sång och vin.*

När dessa tre vi nalkas än förvetet,
Blir menniskan till mods som Adam förr,
Som om en blick hon kastat bak staketet
Till Paradis, trots engeln vid dess dörr.

Det är en gammal vacker sed, att de föreningstecken, under hvilka de olika landskapens vid våra högskolor studerande unge män pläga samlas, då de en corps uppträda, skänkas dem af hembygdens damer. Det är en skön tanke, som ligger till grund för gåfvan af dessa fanor, i hvilka hvarje tråd är en bön, hvarje stygn en välsignelse och i hvilkas sus för himmelens vind den gode och oförderfvade ynglingen tycker sig höra en maning från kära, välbekanta röster att ständigt så förblifva till glädje och stolthet för vänner och fosterbygd, och så får en sådan fana för en och annan ju alltid en alldeles särskild betydelse derigenom, att ett par strålande ögon gifvit stygn åt den glade studentens hjerta på samma gång som nålen åt fanduken . . . Men tiden går; fanbrodösen blir maka och moder, och så ser hon en dag genom glädjetårens prisma »äldste sonen» komma hem med den hvita mössan på sitt kära hufvud och då glädes hon öfver, att en ibland de första helsningar, som möta honom i lärdoms-staden, tillvinkas honom just af denna gamla fanduk, i hvilken hon sömmat in sin egen ungdoms ljufvaste tanke och blygaste hopp.

Mot söder, mot söder, till pyramidernas land, till Nilens heliga stränder ställa flyttfoglarne jublande sitt tåg, ingen glömmer sig qvar bland nordiska syskon, öfver skog, öfver sjö går den svindlande färden, och den tama gåskarlen derinne på hönsgården, han höjer förvånad på sitt

hufvud och undrar, hvad det är för olåt deruppe bland skyarna, men den lifliga flyttningsscenen fångslar ej länge hans uppmärksamhet, han kacklar ett nådigt farväl, borrar näbben djupare ned i sin fyllda ho och ler i sitt hjerta (ty äfven gåskarlen har ett hjerta, som klappar af fröjd vid den mustiga drafven) öfver den onyttiga äflan, den vidtutseende färden.

Äfven tanken är en sådan der flyttfogel, som, då kyliga vindar tyda på hösten utom honom, gerna ilar bort, långt bort till en mildare söder, till drömmens, aningens, diktens och hoppets land, äfven der finnas pyramider, bygda af idéernas män, äfven der finnas heliga floder, som skölja hvardagsdammet af själen, äfven vid den färden finnas nyktra andar, mensklighetens gåskarlar, som le åt de dristiga utflygterna, som äro så innerligt glada, om de kunna krasa upp en smula grus på den sig höjande vingen.

Varen lugna, god' vänner, det är minsann inte så farligt med de der tankefärderna, ty det finnes så mångt och mycket, som helt hastigt förer våra vilsekomna idéer tillbaka till verklighetens verld. Då familjepappa i staden svärmar om qvällarne, kommer köksan in och rapporterar: »Veden är inlafvad och karlarne vilja ha sin betalning af patronen». Då mamma sjelf sänker sina svällande former i kåsösen och höjer sina svällande tankar till sista högmessopredikan, vips kommer kokerskan in och förmäler, att den nya grytan »svärtar», så att blanc-manger'n till morgondagens middag är totalt förstörd. Då unga fröken deruppe i jungfruburen ser solen sänka sig i vester och låter tanken följa med och derborta i den nya verlden timra upp en hydda åt sig och »honom», som ingenting törs säga än, derföre att 5 rum och kök, 12 pund smör om året o. s. v. äro så rysligt dyra i vårt kära fädernesland, så får hon ett bud, att sömmerskan blifvit sjuk, så att balklädningen omöjligen kan blifva färdig tills i morgon afton, då vår svärmerska skulle träffa denne tyst-

låtet värtalige »honom». Då den unge poetiske studenten, som under mottot »Arte et Marte» sändt in en prisskrift till svenska akademien, redan tycker sig se, huru våra vittre fäder spörja efter honom i Posttidningen, kommer vanligen en skraddareräkning med thy åtföljande handbref, hvari mäster Saxelin bedyrar, att han alltid ansett kandidat X. för en »ordentlig herre» men nu börjar vackla i detta goda omdöme. Och hvad hjälper det honom, att han t. o. m. är *filosofie* kandidat? Plato och Cartesius, Locke och Kant kunde mycket väl tänka ut nya verldssystem, men ingen kan uppfinna ett nytt kreditsystem; Arkimedes ville flytta jorden från sin plats i universum, men flytta 268,43 öfver från debet- till kreditsidan det kan ingen Arkimedes utan kontanter på fickan.

Alltsedan kejsar Wilhelm blef vår morfar, har det alltemellanåt (horribile dictu!) kallblodigt och allvarsamt talats om ingenting mindre än *vårt* aktiva ingripande i omgestaltningen af Europas öde såsom det mäktiga, morfaderliga Tysklands bundsförvandt. Skola vi verkligen, trots fredsropen både från Rasselbygd och Gullaboås, efter snart sjuttioårig hvila ånyo kasta oss i krigiska farligheter? Nej, morfar Wilhelm, nej Bisse, det blir en evig lögn, så sant jag heter Sigurd och kanondam är skadligare för helsan än krogdam. »Ett litet folk behöfver bara lite bildning», sa' ett landtmannapartistblad, diskutera' läroverksfrågan. Jag går än längre, jag påstår, att ett litet folk behöfver bara lite stryk och har platt icke af nöden att dermed besvära någon af Europas stormagter. Låtom oss icke hetsas upp af beskrifningen om, huruledes »Kung Carl, den unge hjelte, han stod i rök och dam», ty hvad är röken från Narva mot röken från Havannah, hvad är kanonen på lavett mot kanonen på bricka, och ha alla Carl

XII:s bussar tillsammans gjort menniskoslägtet så mycket godt som en enda buss »naturell»? Nej, låtom våra gardisters uppgift fortfarande vara att hålla hufvudstadens jungfrur i »en invärtes strid» och hufvudstadens poliskonstaplar i en »utvärtes räddhåga», bort med all annan blodutgjutelse för krigiska ändamål än den purpur, som gju-ter sig öfver små rosenkinder, då de i dansens yra komma för nära en löjtnantsepålett.

Folkmötesopinion och agitation äro nog bra, men resultatet förflygtigas dock så lätt och mötesdeltagarnes namn gå näppeligen till efterverlden. Då voro protektionisternas och frihandlarnas teckningslistor mycket mera praktiska. Der stodo de opinerandes namn, och för att göra sin sak till gagns kunde man gerna sätta dit adressen också samt låta trycka listorna i tidningarna. Det vore i synnerhet bra för herrar handlande, när jultiden närmar sig. Ja, i den sträfsamma tiden näst före helgdagarna kunde man nog få lof att sätta ut någon yrkesspecialitet också under namnet och adressen. »Osviklig landtmannapartist och trikinfritt fläsk», »pålitlig intelligensare och friska ostron», »allvarlig afväpningsvän och eleganta bordsknifvar», »allmän rösträtt och äkta strutsfjädrar», »grundskatternas afskrifning och kroger öppna hela natten», »qvinnans frigörelse och elegant strykning af herrskjortor», »religionsfrihet och vård af sinnessvaga i ett kärleksfullt hem». Så der kunde man ju puffa för sitt geschäft och i allra kortaste drag uppdraga konturerna för sin andliga och materiella sträfvan.

Se kvinnohjertan många slag
På jordens klot det fins.
Jag tecknar blott i korta drag
Ett fåtal, som jag mins:

Ett är liksom ett stadshotell,
Och man kan aldrig tro,
Hur många som förr'n ålderns qväll
Derinne kunna bo.

Ett är liksom en seg manchett
Utaf celluloid,
Den smutsas, men i nästa tvätt
Görs fin och smått perfid.

Ett är liksom en sockerskål,
Som väl kan slås i kras,
Men sinkas hop med tusen hål
För att i ^hvardag^s ha's.

Ett är liksom en blommas stoft,
Som väl kan vissnadt bli,
Men sprider se'n ett blygsamt doft
I form af potpourri.

Men några äro af kristall,
Och få de gensvar ej,
Så gå de hetsigt, knall och fall,
Och göra af med sej.

* * *

Min stackars pojke.

(Den 30 Mars 1886.)

Både som skämtare och fader känner jag plånboken få nervösa anfall, när jag tänker på min äldste och hittills ende pojkes framtid.

Jag har gjort för honom allt hvad som på de fem dagarna efter hans ankomst till verlden varit möjligt. Tack vare i främsta rummet hans moder, har han till en början blifvit *född*, och jag fäster uppmärksamheten vid att just på det sättet hafva de fleste store och namnkunnige män begynt sin bana: Alexander den store, Cæsar, Napoleon den förste, landshöfding Bergström och professor Wy-Bromander m. fl. Jag kan derjemte med stolthet säga, att han ännu icke gjort något för att förverka rätttänkande personers förtroende och kärlek.

Min pojkes anspråk äro ej stora med afseende på hvad han väntar af prenumeranterna. Kan han hålla dem uppe vid samma siffra som hans fader, så är han belåten. Endast på sig sjelf ställer han stora fordringar. Studentexamen har han visserligen ej ännu aflagt, dels emedan han knappast haft tid dertill, dels emedan *han* vill taga den i *alla* de föreskrifna ämnena och saknar garanti för att hans pappa får välja examinatore och frågor. Men förberedande sångstudier till klockareexamen har han nitiskt och pligttroget idkat i snart en vecka, tar redan höga *c* med bröströst och skall nog vara färdig med den högstämnda koralen »Nu tackar Gud allt folk» tills ministären Themptander blir redo att afdanka.

Men när min gosse alltså uträttat ungefär detsamma som andra kron- och arfprinsar, eger han också samma

utsigter som dessa till att få lefva på andras bekostnad? Ingalunda.

Kungl. majestäts nådiga förordning angående fattigvården, gifven Stockholms slott den 9 Juni 1871, inkränker genom sina drakoniska stadganden beträffande bettleri (i 38 och följande paragraferna t. o. m. den 45) på ett högst närgånget sätt pojkens utsigter härvidlag. I politiskt hänseende hvilat tvenne ministèrers missnöje med hans fader tungt på den lilles hjessa. Traditionella hänsyn pålägga honom äfven vissa band. Icke kan Sigurds pojke genom giftermål med en dotter till statsrådet Themptander eller civilkaptenen i Vesterås landshöfdingestol följa en möjligen uppkommande hjertats böjelse! Han får aldrig bekläda servila embeten, emedan sådant verkar förfäande, och får inte resa hvart han vill, åtminstone inte förrän han blir statsrevisor, ty jag har inga pengar att låna honom, och i Sveriges rikets statsreglering skall man förgäfvat söka efter något anslag till godtgörelse i hvad form som helst åt små publicistfrön, som öfva sig i tonskalan, ehuru detta väl kan anses på ett håll lika ansvarsfullt som att rida i spetsen för en squadron å Ladugårdsgärde.

Den ökade risk min lille gosse löper genom att vid tigerjagter icke ha några uppvaktande kavaljerer, som skjuta benen af tigrarna, innan han får se dem, tycker jag också borde röra mensklighetens hjertan något litet till hans förmån.

Förut hafva literära oförmågor ofta erhållit statsanslag, hvilka ökats då de uppnått den ålder, att man ej mera behöfde frukta några yttringar af talang. Så fick herr Kullberg årligen 1,500 kronor af svenska akademien. I andra länder ha förtjente skriftställare ofta erhållit vissa förmåner, såsom t. ex. literatören Huss, hvilken af hans helighet påfven med varm hand erhöi fri vedbrand till döddagar.

Om jag ville åberopa prejudikater, skulle jag så

lunda med en viss oförsynthet kunna påyrka en rund årlig summa åt pojkstackarn.

Sigurd den förstes förste son vore derigenom ej mer än likstald med Oskar den andres andre! Min afsigt är likväl icke att gå så långt i mina äskningar. Ty jag bör och kan icke fördölja för mig, att då kunde kanske landtmannapartiet i längden bli rasande. Det är dessutom hvarken för prinsar eller simplare pojkar nyttigt att ha godt om pengar, som de inte sjelfve förtjenat. Men detta förminskar icke den läsande allmänhetens förpligtelse att sörja för det icke ungen lider brist medan hans pappa är långt borta i andra härad och refererar de riksbekanta bränvinsförsnillingarna.

Längre anser jag mig icke för närvarande och endast i egenskap af medredaktör böra sträcka mina kraf. Men skulle ansvarige utgifvaren och hufvudredaktören, det Gud förbjude, aflida utan manlig bröstarfvinge, ökas naturligtvis min pojkes anspråk, ty då är tronföljden hotad och ett statsskäl tillkommet, som nu icke finnes.

Visserligen hade jag tänkt vända mig med min framställning till *båda* de förenade rikena, men med hänsyn till Smålandspostens hållning i mellanriksfrågorna samt det beklagliga faktum, att tidningen icke har mera än två prenumeranter i vårt älskade brödraland, har jag låtit den tanken fara.

Blir det nu frågan om *sättet* för pojken hjälpande, så tillåter jag mig vördsammast och under tillkännagifvande, det flanell, spetsmössor och små gryn till hafresoppa ingalunda äro ovälkomna, likvisst antyda, det saken bäst och riktigast rangeras genom en massprenumeration å Smålandsposten, som f. n. utgår i två upplagor om tillsammans något öfver 5,000 exemplar, men hvars pressar och personal mycket väl medgifva tryckning af 10,000 dito, bara de därför nödiga prenumeranterna ville infinna sig nu vid början af nästa kvartalsskifte.

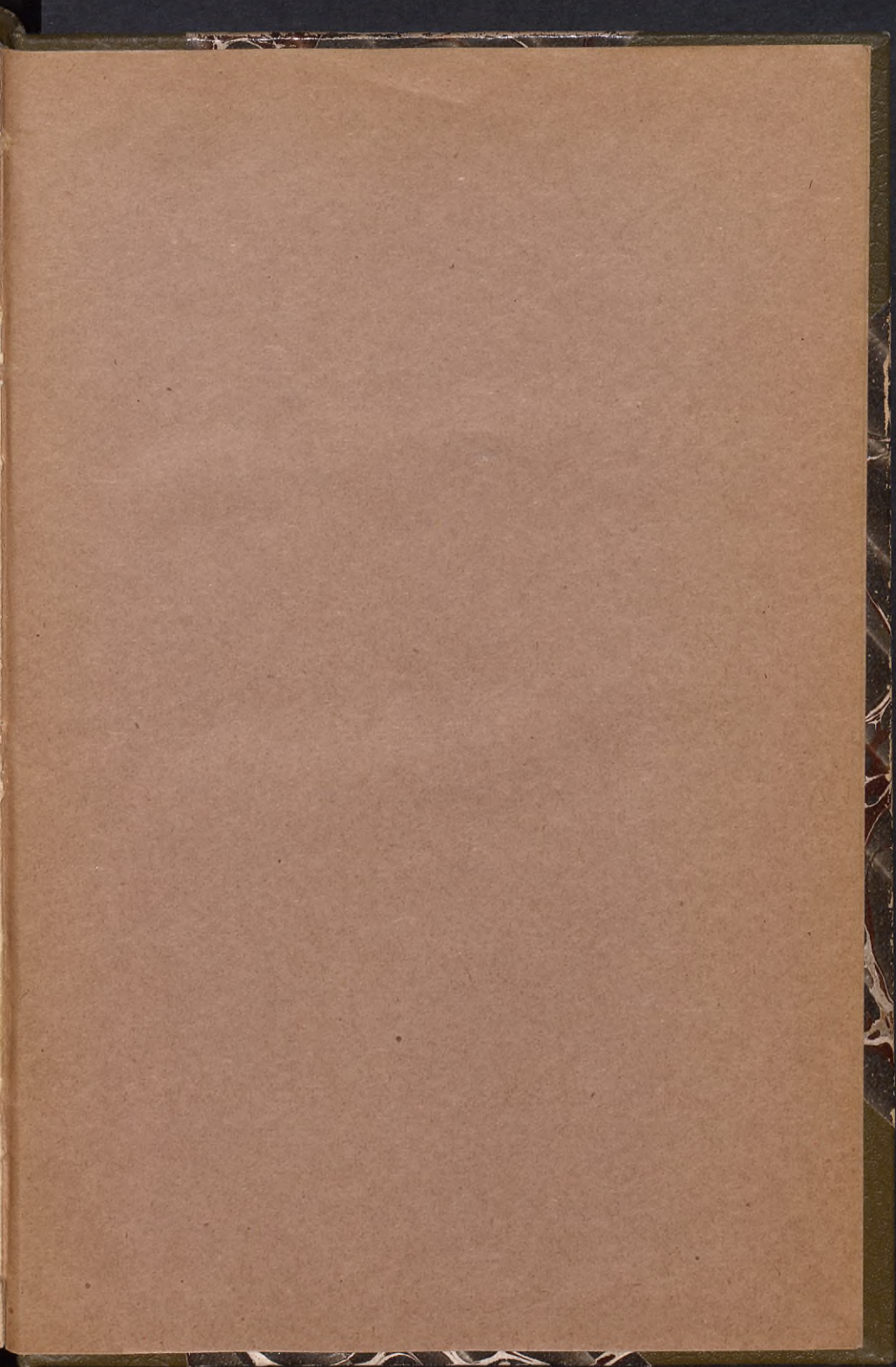
Ärade allmänhet!

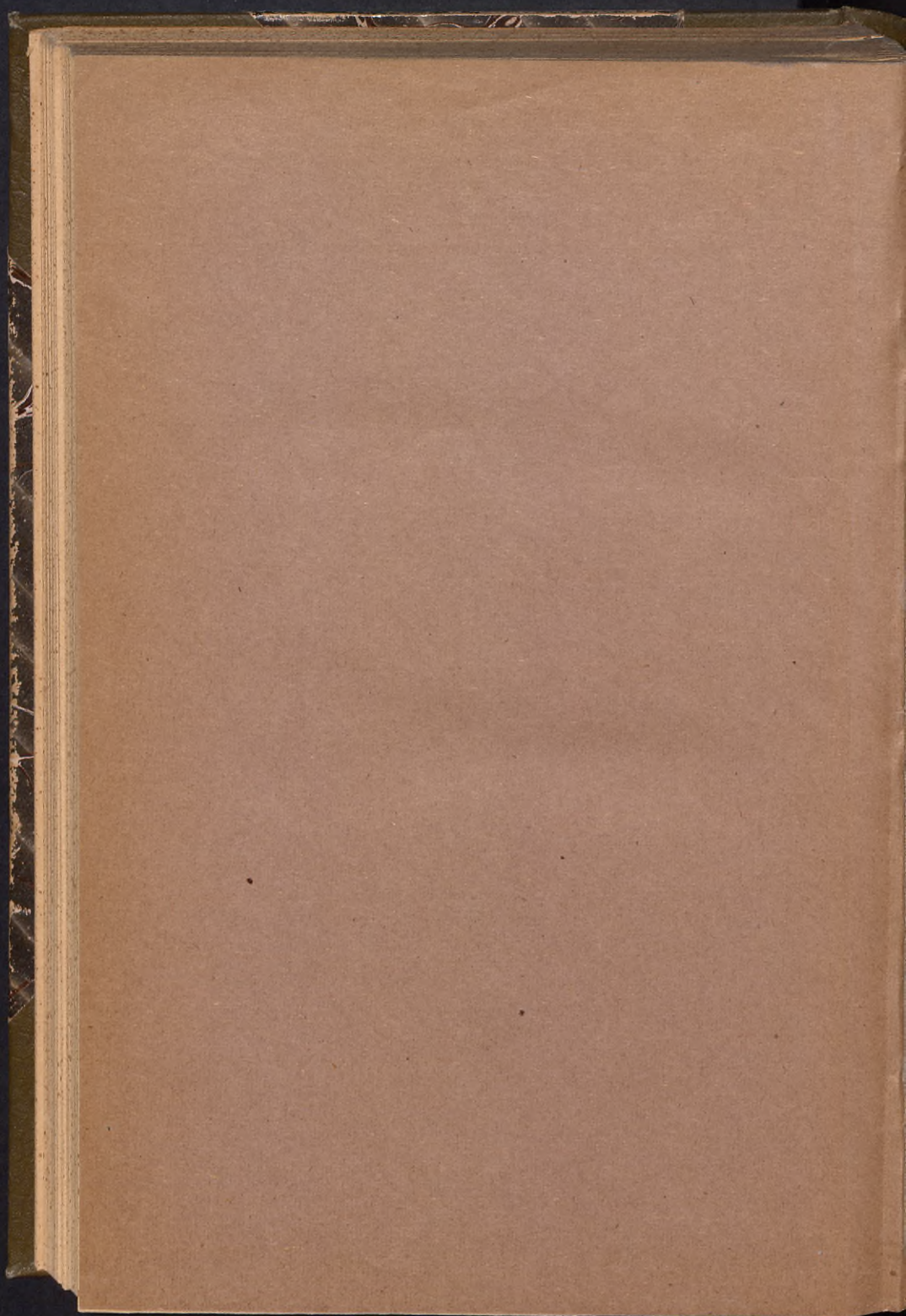
Tänk med mildhet och välvilja på detta stackars oskyldiga barn och gäck snarligen till postkontoret med en ringa penning, så får du både Smålandsposten och Guds välsignelse hemburna gratis till dig i köket.

I förevarande casus vågar jag påstå, att Guds eget uppenbarade ord befäller prenumeration å Smålandsposten, ty heter det icke att man skall »varkunna sig öfver enkor och faderlösa», och hvem är väl mera faderlös än en liten publicistpojke, hvars pappa hela dagen skall sitta på redaktionsbyrån och skrifva dumheter under pseudonymen

Sigurd.

4.44

6000207496

Göteborgs universitetsbibliotek

